הארץ

940 שקל, יום ו' ט"ז בכסלו התשמ"ו, 29 בנובמבר 1985 Vol. 68/20237 NOVEMBER 29, 1985

פקידי ארה"ב מצמצמים המגעים עם דיפלומטים מישראל

הממשל דורש מישראל הריגול שהעביר לה פולארד

גורמים מדיניים בירושלים: כאשר אספו דיפלומטים אמריקאים מידע צבאי ואחר בארץ הסתפקה ישראל רק בהערות אדיבות

הערכה בי"ם שהדיפלומטים רביד ויגור ישובו למקום כהונתם בוואשינגטון

מאת עקיבא אלדר, צבי בראל, שלמה שמיר, שאול צדקא וראובן פדהצור סופרי "הארץ"

גורמים מדיניים בירושלים הביעו אתמול פליאה על יחסה הבוטה של ארה"ב לפרשת הריגול שנחשפה בוואשינגטון.

גורמים מוסמכים בירושלים הדגישו, כי דיפלומטים אמריקאים המשרתים בישראל עברו לא אחת את הגבול המקובל בהתנהגותם של דיפלומטים. ישראל הסתפקה אז בהערות אדיבות, כאשר התברר כי דיפלומטים אמריקאים אוספים מידע צבאי או מקיימים בשטחים מגעים עם "פלשתינאים מקורבים־ביותר לאש"ף".

בירושלים גובר הספק אם הקונגרס יאשר את "תיקון אינויי" שבא להפחית את שיעורי הריבית על הלוואות שניתנו לישראל לפני יותר מעשר שנים. החוק השנתי שיגרם לכך בישראל מגיע ל־700 מיליון דולר בקירוב. מדיווחים שהגיעו לירושלים עולה, כי פקידים בכירים בוואשינגטון מצמצמים את מגעיהם עם הדיפלומטים הישראלים שם ופונים אליהם ברשמיות רבה.

ג'ונתן פולארד

אן הנדרסון־פולארד

בפגישה שהיתה לשגריר ישראל בארה"ב, מאיר רוזן, עם סגן שר החוץ האמריקאי, מייקל ארמקוסט, הושמעו האשמות חריפות כלפי התנהגותה של ישראל בפרשת הריגול. בירושלים מעריכים כי בעקבות אותה שיחה ופניות נוספות של ארה"ב, ישלחו שני הדיפלומטים הישראלים, אילן רביד ויוסי יגור, בחזרה למקום כהונתם. השניים הוחזרו ארצה כדי לתחקר אותם, לצורך הכנת הדו"ח שיימסר לאמריקאים.

ארמקוסט: להחזיר המסמכים

ארמקוסט הביע מורת רוח על־לכך שוואשינגטון לא קיבלה הודעה על החזרתם של השניים ורוזן הסביר, כי דבר החזרתם אף לא הובא לידיעתו.

סגן שר החוץ האמריקאי דרש מרוזן לדאוג לכך, שישראל תמציא לארה"ב את המסמכים שהעביר לידיה איש הצי ג'ונתן פולארד ותחזיר את העברת מסקנות החקירה בפרשה.

יהודה ליטני, סופר "הארץ" מוסר: בשיחה עם עיתונאים, בתום סיור באפרת, הכחיש מר שמיר כאילו שני הדיפלומטים הישראלים, אילן רביד ויוסי יגור, נקראו לחזור לארץ אך לא הכחיש, כי הם נמצאים כאן. לדבריו, ארצות־הברית וישראל ממשיכות לחקור את פרשת הריגול של ג'ונתן פולארד, "במגמה לחסל את אי ההבנות שנתעוררו על רקע זה בין שתי המדינות".

הממשלה מתנגדת לחקירה

לסופרו המדיני של "הארץ" נודע, כי בדיון אתמול בקבינט הוחלט להורות לכל הגורמים להחיש את הטיפול בפרשה ולהעביר עד ראשית השבוע הבא את כל הפרטים, שמבקשת ארה"ב, לידי הגורמים בוואשינגטון.

עם זאת מתנגדת הממשלה לדרישה האמריקאית לחקור את הדיפלומטים הישראלים המעורבים בפרשה. ישראל (סוף בעמוד 2 טור 5)

תיתכן פגישת פרס—מובארק בינואר אם יימצא פתרון לטאבה בשיחות עד אז

מובארק מציג עוד 2 תנאים לפגישה: יציאת ישראל מלבנון ותזוזה בתהליך השלום ★ ראש הממשלה וממלא מקומו ייוועדו בסוף השבוע לגבש עמדה משותפת בעניין צאתה של משלחת המנכ"לים לקהיר בשבוע הבא ★ שמיר מאוכזב מאי־מסירת דו"ח על ראס בורקה

מאת עקיבא אלדר סופרו המדיני של "הארץ"

ראש הממשלה, שמעון פרס וממלא מקומו יצחק שמיר ייוועדו בסוף השבוע לגבש עמדה משותפת בנושא יציאת משלחת המנכ"לים לקהיר בשבוע הבא.

שמיר הביע אתמול אכזבה על ששר הפנים המצרי עבד אל חלים אבו גזאלה לא הביא עימו את דו"ח החקירה בפרשת ראס בורקה. הוא אף שאל את השגריר מדוע אין המצרים יכולים להמציא את המסקנות לפני יציאת המשלחת לקהיר, והבטיחים לעשות זאת רק בסוף חודש דצמבר.

לעומת זאת, הודיע ראש הממשלה כי יסוכם עם המצרים שהמשלחת תצא במתוכנן ביום שני הבא, וכי מיד אחר כך תגיע ארצה משלחת מצרית להמשך הדיונים. פרס מקווה לשכנע את שמיר להסיר את התנגדותו, אך אין מוציאים מכלל אפשרות שאם הוויכוח יעמוד בסירובו ושהמשלחת תצא בלא מנכ"ל משרד החוץ דוד קמחי.

נודע כי בשיחות שקיים אתמול שר האנרגיה משה שחל עם עמיתו המצרי, נרקמה אפשרות שאם יימצא פתרון לבעיית טאבה במהלך השיחות הקרובות, יפגוש פרס עם מובארק בינואר. ייתכן שעוד לפני כן ייצא שחל למצרים וייפגש עם מובארק.

בבואו אתמול מהארץ, אמר קמאל חסן עלי בנמל התעופה בן־גוריון כי הוא הודיע שיחות טאבה בקהיר בשבוע הבא יסלול הדרך לפגישת מובארק־פרס.

מובארק מציג תנאים

אתמול אמר מובארק בראיון שפורסם בכווית: מעולם לא סירבתי להיפגש עם שמעון פרס ולמעשה אני במגע עמו. מובארק הוסיף: יש להסדיר אי אלו עניינים לפני שניפגש, כי אם לא נעשה כך, לא יהיה כל טעם בפגישה.

בראיון לשבועון הערבי "אלווטן" הציג מובארק 3 תנאים מוקדמים לפגישה: מעין זה על ישראל להוציא את כל כוחותיה מלבנון, יש להבטיח תזוזה כלשהי בתהליך השלום ויש להבטיח פתרון למכשול בטאבה. כשנשאל, באיזה מצב היחסים בין שתי המדינות, השיב מובארק: יש עליות וירידות, אך לעולם לא נגיע לניתוק היחסים.

קמחי התריע קבלת פנים

שלושים התריעו מנכ"ל משרד החוץ, דוד קמחי, את קבלת הפנים שערך השר שחל במלון הילטון בתל־אביב לכבוד שר הנפט המצרי. במחאה על שראש מחלקת מצרים במשרד, מרדכי ארציאלי, הורחק מכל הפגישות שקיים קנדיל בירושלים. לדברי מקורות במשרד החוץ מקבל שבניגוד למשרד משתתף בכל הפגישות של אורחים בכמעמד של שר המשק המצרי. אף שלשום לא הוזמן ארציאלי לפגישת קנדיל עם ראש הממשלה שמעון פרס וכן עם שחל. הוא אף לא הוזמן לביקורו של קנדיל אצל משפחות הנרצחים בראס בורקה.

חידוש ההידברות

גילי מבולל סופרת "הארץ" מוסרת: פרס אמר אתמול, בתוכנית ערב חדש, כי האגרת שקיבל מהנשיא מובארק, מאפשרת חידוש ההידברות עם מצרים.

פרס התייחס לאגרת מובארק: "יש בה הרבה מאד דברים אשר משפרים את המצב ומקלים על התהליך המדיני. בהתייחסותו קודם כל, לנושאים שאותם הוא הרחיב מאד. ראס בורקה, הלשון שבה הוא נקט, ההבטחות שאותן הוא נתן, להעמיד את האשם לדין, להסיק את מלוא (סוף בעמוד 2 טור 5)

חצי מיליארד ש' ישלם השנה משרד הבריאות להחזר הוצאות מיוחסים

מאת ישעה גבו

משרד הבריאות יאלץ לשלם השנה מתקציבו להחזר ההוצאות הרפואיות של המבוטחים סכום המתקרב לחצי מיליארד שקל. לפחות ש' תקציב המשרד לסעיף זה השנה הוא 195 מיליון שקל בלבד. עם זאת היקף ההוצאות על חשבון קופת הציבור למבוטחים הזכאים לכך הוא גדול בהרבה משום שחלק לא מבוטל מהזכאים מקבלים את החזר הוצאותיהם מנוהלת בתי המשפט או מהכנסת.

ישעה מאירי, סופר "הארץ" לענייני כלכלה מוסר, כי השרים שחל תסים פנו לידיד ועדת הכספים לבטל הדיון בהטבות רפואיות לבכירים והנושא אמנם הוסר מסדר היום. לדבריהם הנושא טרם לובן בהנהלת הקואליציה.

גידול ריאלי של 33% במס הכנסה ששילמו עצמאים

מינואר עד ספטמבר

מאת אברים צדוד סופר "הארץ" לענייני כלכלה

סכומי מס ההכנסה ששילמו העצמאים בתשעת החודשים הראשונים של השנה גבוהים ב־33 אחוז במונחים ריאליים מבתקופה המקבילה אשתקד. כך עולה מנתוני שלטונות המס. ארגוני העצמאים העבירו נתונים אלה במברק שלחו אתמול לידיעת השרים הכלכליים בממשלה.

על פי נתוני שלטונות המס, שילמו העצמאים בתקופה זו במסגרת נכויים במקור ובגביה ישירה 339 מיליון שקל, לעומת 53 מיליון שקל שנה קודם לכן.

שוק ההון

10 מיליון דולר גייסו קרנות הנאמנות השבוע

מאת יהודה שרוני

פעילותן של קרנות הנאמנות גבוהה להלוך גבוה, והן הצליחו לגייס השבוע 10 מיליון דולר. גיוס כספים זה הביא במחצית השניה של השבוע לתפנית חיובית בשוק המניות. היא באה לידי ביטוי בעליית שערים.

בלחצת הכביות הדיסכונט בבנקים יצרה אווירה חיובית גם בשוק אגרות החוב. את עליות השערים בשוק זה ניצל בנק ישראל, ואתמול הציע למשקיעים אג"ח בסך 50 מיליארד שקל, בשתי סדרות. על אף כל אלה, היו מחזורי המסחר נמוכים ביותר, ועמדו על ממוצע יומי של 1 מיליון דולר.

ערך את העמוד: מנחם ריינפלד

הליברלים דורשים להחליט עד יום א' על מינוי גרופר לסגן שר

אם לא תתקבל החלטה עקרונית יתכן שהליברלים לא יתמכו במינוי דקל ופנחסי ★ פת: אנו לא הברווזון המכוער של הליכוד

מאת אילן שחורי

שרי המפלגה הליברלית לא יתמכו אוטומטית בישיבת הממשלה ביום ראשון בהצעה למינויים של חברי הכנסת מיכאל דקל ורפאל פנחסי לסגני שרים. השר גדעון פת אמר אמש ל"הארץ" כי, הליברלים דורשים כי, עד יום ראשון יוחלט עקרונית על צירוף סגן שר נוסף מטעם מפלגתם. לדברי פת, יתועד שרי הליברלים ביום ראשון ב־8 בבוקר, ועל פי ההתפתחויות עד אז יקבעו את עמדתם לגבי ישיבת הממשלה שתהיה בהמשך הבוקר.

כבר בישיבת הממשלה שלשום העלה פת דרישה זו. הוא חזר עליה בישיבת שרי הליכוד באותו יום.

השר פת אמר אמש ל"הארץ" כי, כעת הזמן הפוטח מתאים לפתור את בעיית סגני השרים של הליכוד. אולם מאחר ששמיר החליט לטפל בנושא, לא יתכן להזניח את המפלגה הליברלית. לדברי פת, לא יתכן מצב שלחרות יהיו שני סגני שרים, לש"ס – סגן שר, לפורשה מבטיחים ייצוג, ורק לליברלים, שגם היא שייכת למחנה הליכוד, לא ינתן תואר נוסף. "אנו לא הברווזון המכוער של גוש הליכוד בכנסת", אמר אמש השר פת.

גרופר מוסמך

סופר "הארץ" מוסיף כי, במפלגה הליברלית דורשים למנות את ח"כ פסח גרופר לסגן שר באחד המשרדים בראשות תנועת החרות, אולי במשרד התחבורה או התעשייה והמסחר.

בישיבת שרי הליכוד שלשום הב־טיח שמיר לשרי הליברלים כי, יבקש מראש הממשלה להוסיף סגן שר רביעי לכל אחד משני הגושים.

כאמור, דורשים הליברלים כי, ההחלטה בעניין זה תהיה עד יום ראשון בבוקר. נוכח מגמה זו קיימת אפשרות כי, השרים הליברלים לא יתמכו בממשלה ביחותו של שמיר. עדיין לא ברור כיצד יצביע השר לוי. השר שרון לא יספיק כנראה להגיע לישיבת הממשלה. כך ששמיר עלול למצוא עצמו ביום ראשון בממשלה במצב מביך, שכן יאלץ להיעזר בשר המעורך כדי לאשר את מינויים של פנחסי ודקל.

במשרד הביטחון כבר משפצים את לשכת דקל

מאת ראובן פדהצור סופרו הצבאי של "הארץ"

עוד בטרם החליטה הממשלה על אישור מינויו של ח"כ מיכאל דקל לתפקיד סגן שר הביטחון, כבר הולך עבודות השיפוץ להכנת לשכתו בבניין משרד הביטחון בתל־אביב. עבודות השיפוץ נועדו להכנת הלשכה שתכלול מלבד סגן השר גם עוזר לסגן השר, שתי מזכירות ונהג. חוגים ביטחוניים הביעו תמיהה על גודלה של הלשכה המתוכננת וההוצאות הג־דולות שיהיו כרוכות באחזקתה.

לשכתו של סגן השר המיועד תמוקם בקומה שהיה המתוק גדול מלשכתו של שר הביטחון. לפי שעה, לא ברור מה יהיו תחומי עיסוקו של סגן שר הביטחון. בעבר סגן השר האחרון עסק בנושאי התעשייה הביטחונית, היו מאז נבכם השר רבין לתפקידו עוסקים בנושאים אלה עוזריו, שמעון שבס וצבי בר־משה. כזכור, עסק ח"כ מיכאל דקל בתפקידו כסגן שר החקלאות בעיקר בנושאי ההתיישבות בשטחים.

המשטרה תפעיל מטוסים זעירים

יטוסו 20—100 מטר מעל הקרקע במשימות סיור, צילום, הכוונת תנועה וחיפוש נעדרים

מאת ראובן שפירא סופר "הארץ"

לאחר שורה של ניסויים והדגמות לפני קציני משטרה בכירים הוחלט בימים אלה באופן עקרוני על הקמת יחי' ארצית לסיורי אוויר במטוסים זעירי־ם. יפעילו אותם מתנדבים במסגרת המשמר האזרחי.

הרעיון נולד לאחר שחובבי טייס במטוסים הזעירים, במיוחד באיזור תנובות שבשרון, הגיעו למסקנה שהם יכולים לסייע למשטרה במשימות סיור, שיטור, הכוונת תנועה וחיפוש אחרי נעדרים ומכוניות גנובות. תחי' לה התייחסו במשטרה בספקנות לעניין, אך בשבועות האחרונים נעשו ניסויים. הופעלו מטוסים זעירים עם סמלי משטרה ונעשו צילומים מתוכם בשעת טיסה. התכן טיס על הביצועים והאפשרויות המפעלה.

אתמול הוסמו למיננת בתנובות כמה מבכירי המשטרה, וביהם מפקד המשמר האזרחי ניצב ברוך לוי, ראש אג"מ ניצב משולם עמית וראש אגף כוח אדם ניצב יעקב טרנר שהוא עצמו טייס וקצין מילואים בחיל אוויר. הם השתכנעו מההדגמה והחלטו על הקמת פרוייקט ניסוי מבוקר. הכוונה היא להקים יחידה מתנדבים שבה יהיו כמה עשרות טייסים, ביניהם טייסי חיל אוויר מנוסים, במילואים, שיתגייסו למשמר האזרחי.

המטוסים שיופעלו על ידי המשטרה יהיו מצויידים במכשירי קשר שיופעלו על התדר המשטרתי ובאבזרי בטיחות מתאימים. הם יטוסו במהירות איטית בגובה שבין 20 ל־100 מטר ויאפשרו זווית ראייה ופיקוח רחב ... חורה למשטרה.

מלך מרוקו בצרפת: "אני בעד "דיאלוג"

חסן מלך מרוקו (משמאל) ונשיא צרפת פרנסואה מיטראן בנמל התעופה אורלי אתמול. חסן בא לצרפת לביקור רשמי של שלושה ימים. (תצלום איפי)

לא ציין בפירוש עם מי ★ יכנס הערב מסיבת עיתונאים ★ מיטראן קורא לכבד "זכותו של העם הפלשתינאי למולדת"

מאת יואב מוקר

פאריס (מיוחד ל"הארץ"). חסן מלך מרוקו נמנע עד עתה במהלך ביקורו הרשמי בצרפת מלהבהיר באורח חד־משמעי באיזו מידה הוא מוכן להזמין את שמעון פרס לשי־חות במרוקו.

בדבריו הפומביים בנאומים לא התייחס עד עתה המלך להצהרות מתחילת השבוע או להכחשות שבאו בעקבותיהן. מקורות צרפ־תיים המצויים בפרטי השיחות שקיים המלך ביומיים האחרונים עם ראשי הממשל הצרפתי שבו ושמעו אמש, כי בדיונים שנסקו בנושא המזרח התיכון "לא אוזכרו מרכיבים חדשים".

עם נעילת החלק הרשמי של ביקורו בצרפת עתיד המלך לכנס הערב מסיבת עיתונאים.

בחילופי ברכות בין המלך לבין הנשיא מיטראן במהלך סעודת ערב הגיגית הסעים המלך בעניין המזרח התיכון, כי "אלימות לא פתרה מעולם דבר"; הוא העלה על נס את ערכו של ה"דיאלוג", מבלי לציין במפורש בין מי למי, והוסיף: "איבדנו הרבה זמן בכך שלא פתחנו בדי־שיח".

הנשיא מיטראן חזר בדבריו על נכונותה של צרפת לסייע בתהליך השלום ומנה אותרים מעקרונותיה הבסיס של מדיניותה במזרח־התי־כון. מיטראן קרא לכיבוד "זכותו של העם הפלשתינאי למולדת", במקביל לזכותה של ישראל לחיות בגבולות בטוחים ומוכרים.

ירדן ביטלה ההגבלות על מסע לסוריה

עקב שיפור היחסים

רבת־עמון, (עי"ד וע"צ). ירדן ביטלה אתמול הגבלות שהטילה בשעתו על אזרחי המדינה שביקשו לבקר בסוריה. על הביטול הוחלט עקב שיפור היח־סים של שתי המדינות. כך נמסר ממשרד הפנים הירדני.

לפני שנתיים נקבע שכל ירדני המבקש לבקר בסוריה חייב להצטייד באשרת יציאה. על חובה זו הוחלט לאחר שנתגלו כמה פצצות ברבת־עמון.

בהודעה קצרה של משרד הפנים של ירדן נאמר כי מעתה אין צורך באשרות יציאה לסוריה.

ביקור חוסיין בבירה"ם

כווית, (ע"מ). רבת־עמון מקיימת עתה מגעים עם מוסקווה כדי לקבוע מועד לביקורו של חוסיין בבריה"מ. כך מוסר העיתון הכוויתי "אל קבאס".

תינוקת חיה נמצאה בחדר המתים בג'נין

רופא טעה וקבע מותה ★ מתה לאחר שנמצאה

(אי פי). תינוקת חיה נמצאה במקרר של חדר המתים, לאחר שרופא קבע בטעות את מותה. התינוקת מתה שע־תיים לאחר שנמצאה, כך מסר אתמול דובר משטרת ג'נין, עובדיה זהרע.

תינוקת בת 19 יום הובאה לפני שבועיים על ידי אמה לבית החולים בג'נין. הרופא שטיפל בתינוקת קבע את מותה שעות אחדות לאחר שהובאה, והורה לאחסן את הגופה בחדר המתים. למחרת מצאו בני המשפחה, שהגיעו לבית החולים, כי התינוקת מגלה עדיין סימני חיים.

למרות עבודתו המאומצת של הצוות הרפואי מתה התינוקת כעבור שעתיים.

...ונו במתן ...פת היוקר

...מי למנוע גידול ...ם תקציב הביטחון

...כספים בידי הממשלה למנוע גידול ...עלות למעביד. קיסר יעלה בפגישה ...ת בעיותיה הבוערות של קופת חו־ (סוף בעמוד 2 טור 3)

...ר בתכנית מסעו:

...ה בארה"ב ...ת היצוא"

מאת יונתן שרמן סופר "הארץ" לענייני כלכלה

השר אריאל שרון האריך את שהותו בחו"ל עוד בכמה ימים ובמקום לחזור לארץ השבוע, יחזור רק בתחילת שבוע הבא. ערב צאתו של שרון לחו"ל, לפני שבועיים, נמסר כי השר ומלוויו יחזרו לארץ בתום סיור של שבועיים בארה"ב ודרום אמריקה. אך אתמול התברר כי שרון מאריך את שהותו בארה"ב בנימוק שהוא צריך לטפל בהגברת היצוא לשם.

בתשובה על שאלת "הארץ" נמסר ממשרד התעשייה והמסחר, כי השר שרון הודיע לממשלה על תוכניותיו, וקיבל את אישורה לנסיעה זו. סופר "הארץ" מעיד כי עניין הגברת היצוא לא הוזכר כשהוצגה תכנית נסיעתו של שרון, ערב צאתו.

השר שרון שב אתמול לארה"ב לאחר שסיים את ביקורו באורוגוואי, היום הוא אמור להשתתף בפגישה עם אנשי המשלחות המסחריות של ישראל בניו־יורק. שרון שהה כמה ימים בארה"ב גם לפני סיורו בדרום אמריקה והשתתף בכינוס השנתי של ארגון הבונדס בלוס אנג'לס.

פקידים ששבו מחו"ל לא החזירו עודף ההקצבה

ולא מסרו דו"ח הוצאות ★ כ־500 פקידים בכירים, שאינם ממשרד הביטחון והחוץ, יצאו לחו"ל מאז הוקמה ממשלת האחדות

מאת יהושע מאירי סופר "הארץ" לענייני כלכלה

כ־500 פקידים בכירים יצאו לחו"ל על חשבון המדינה מאז הוקמה ממשלת האחדות הלאומית. מספר זה אינו כולל נסיעותיהם של פקידים ממשרד הביטחון ומשרד החוץ. רבים מהפקידים, ששבו בבואם מהארץ להקצבות במטבע חוץ, לא החזירו את העודף שנשאר בידיהם, בניגוד לדרי־שת מבקר המדינה, ואף לא הגישו דו"ח על הוצאותיהם בחו"ל.

ח"כ דוד מגן אמר אמש ל"הארץ" כי ידרוש משר האוצר לאלץ את כל הפקידים שיצאו, להגיש דו"חות ולהחזיר את העודף – אם נשאר – לקופת המדינה.

את נסיעותיהם של הפקידים הב־כירים מאשרת ועדה מיוחדת בנציבות שירות המדינה. מאז הוקמה ממשלת האחדות הוגשו כ־700 בקשות של פקידים כאלה לנסיעות על חשבון משרדיהם. כאמור, אושרו כ־500.

בסריקה של צה"ל מצפון לאזור הביטחון

נמצאו משגרים שירו הקטיושות אל הגליל

וכן משגר מוכן להפעלה ★ נעצרו חשודים

מאת ראובן פדהצור ומנחם הורוביץ ונורית כתנא

כוח צה"ל ערך אתמול סריקות באזור הכפר יעטר, המצוי מצפון לרצועת הביטחון. לדברי מקורות צבאיים בוצעו הסריקות בעקבות ירי־ות הקטיושות 107 מ"מ לעבר הגליל שלשום. הכוח של צה"ל, שכלל גם נגמ"שים פרק את האזור בחוסות מנקים ומסוקים. בסריקות נמצאו שני משגרי קטיושות שהופעלו לעבר הגליל וכן משגר מוכן להפעלה, אשר פורק במקום. גם משגר זה כוון אל הגליל. הכוח הפורק גילה באזור בו נמצאו המשגרים גם מטען צד. מחסניות של תובה קלצ'ניקוב, שעון ומצבר. כוח של יוניפי"ל ליווה מקרוב את פעולת צה"ל ודיווח את פרטיה לאמצעי התקשורת ולתושבי האזור.

כוח צה"ל עצר כמה חשודים במהלך הסריקות. פעילותו של כוח צה"ל בשטח הסתיימה אתמול בשעות אחר הצהריים.

צה"ל אינו מאפשר לכתבים לסקר את פעולותיו בדרום לבנון.

חדשות הארץ

שיחת היום

עם: פרופ' אברהם הרמני, לשעבר היועץ המדעי בשגרירות ישראל בוואשינגטון
על: נספחים מדעיים וריגול
(עמ' 2)

★

ח"כ כהנא שוב עתר לבג"ץ נגד יו"ר הכנסת וסגניו
(עמ' 3)

★

בוטל הדיון בוועדת הכספים בהטבות בריאותיות לבכירים
(עמ' 3)

★

בורג סירב לנסח מכתב התפטרות לפרס
(עמ' 3)

★

אושרה רשימת ישובים ראשונה שתקבל סיוע ממשרד החקלאות
(עמ' 5)

★

שלושה אנשי גרילה נורו על־ידי כוחות הביטחון בדרא"פ
(עמ' 6)

★

דיירים מנעו כניסת אתיופים לבניין מגוריהם
(עמ' 10)

★

נחשפה רשת פורצים של 51 פסנתרים ואורגנים
(עמ' 10)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע.) בהיר עד מעונן חלקית. תשקיף לשבת: ממטרים פזורים בצפון הארץ ובמרכזה. טמפרטורות המינימום והמקסימום החזויות להיום: ירושלים 10—23, רמת הגולן 13—24, נהריה 12—28, צפת 12—20, חיפה 18—26, טבריה 15—25, נצרת 14—25, עפולה 10—28, שומרון 10—25, תל אביב 13—25, נמל התעופה בן גוריון 10—27, עזה 14—23, באר שבע 11—28, אילת 14—29.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בשקלים
יציג	1477.4	−0.4
נוסעים	1768.4	−0.5
שחור	1570.0	−

בגליון זה 20 עמודים + 40 עמודי מוסף

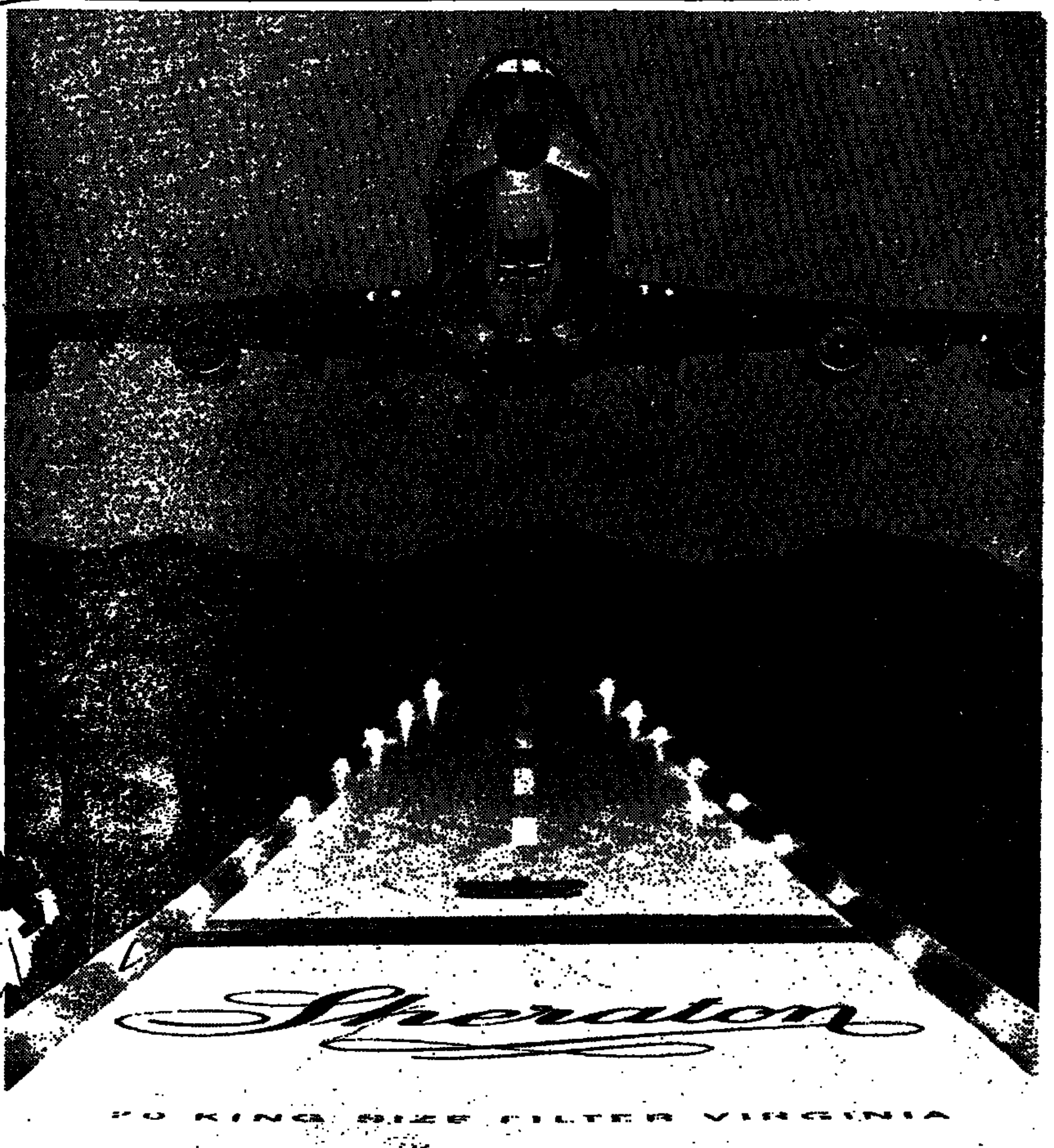

בבדיקה של MONDE SELECTION, המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל, זכתה סיגרית שרתון במדליית זהב על איכותה המעולה.

שרתון חזקה
תערובת וירג'יניה מעולה

אזהרה — משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

ראיתי שמעתי

נכנס שֶׁמֶן יצא סוד

הרמטכ"ל לשעבר, חבר־הכנסת רפאל איתן, מודאג ביותר בימים אלה. לפני שבועות אחדים חתם על עיסקת־יצוא גדולה עם ספק בארצות־הברית, למכירת כמה אל־פי בקבוקי שמן־זית מבית־הבד שלו. הספק האמריקאי דרש, ששמו של איתן יתנוסס באותיות גדולות על בקבוק השמן, וכך אמנם נעשה.

אלא מאי, בינתיים התפוצצה פרשת הריגול הישראלית בארה"ב. ומפעילו של המרגל, כך פורסם בעיתוני ארה"ב וישראל, היה רפאל (רפי) איתן, יועצו לענייני טרור של רוה"מ לשעבר, מנחם בגין.

איתן חושש, כי הזכרת שם זה בכלי־התקשורת האמריקאיים ת־כלכל את ציבור רוכשי שמן־הזית, שיחשבו כי מדובר באותו אדם. דבר זה עלול לגרום, לדעת רפול, נזק רציני ביותר לתוכנית היצוא שלו.

אילן שחורי

גור יוצא משדה מוקשים

חבר־הכנסת יאיר צבן (מפ"ם) אמר השבוע, כשהעלה מעל בימת הכנסת את הצעה לסדר־היום בעניין ההטבות הרפואיות לב־כירים, כי הוא מודע לכך שהוא נכנס לשדה־מוקשים. השיב לו שר הבריאות, מרדכי גור: "כאשר צבן אמר שהוא נכנס לשדה מוקשים, רציתי לומר לו שכבר היינו לא־פעם בשדה מוקשים ויצאנו ממנו". העיר לו חבר־הכנסת צבן: "אני חבלן, אדוני".

ג.אדם

מחבר "מילכוד 22" כותב ספר על מחלתו

מחבר "מילכוד 22", ג'וזף הלר, שגופו שותק לאחר שלקה במחלת עצבים נדירה, התאושש באחות המטפלת בו והוא כותב עתה ספר על מחלתו.

הספר "אין זה עניין מצחיק", ייצא לאור בחודש פברואר, והלר בטוח כי ינחל הצלחה. נישואיו של הסופר הניו־יורקי, שארכו 35 שנה, הסתיימו בגירושין. בשל מחלתו היה מאושפז בבית־חולים משך חצי־שנה, והיה זקוק ל־ תקופת החלמה ממושכת.

האחות, ואלרי המפריז, וידיד, איש עסקים ביוטוס, עזרו להלר להשתקם והקלו עליו את תהליך הכתיבה.

לונדון — רויטר־עתי"ם

"משחקי מלחמה" בגני הילדים של גרמניה המזרחית

בעיתון המזרח־גרמני "נאצ־יונאל צייטונג", מובאים השבוע דברי הגב' אולריקה רוזה, יו"ר ועדת החינוך של הפרלמנט, שבו היא מנמקת את הסיבה להכנסת צעצועי־מלחמה לגני הילדים. החל מגיל שלוש לומדים ילדי הגן להכיר את כלי־הנשק של "צבא העם" המזרח־גרמני. מתברר, כי הורים לילדי גן התייחסו ברצינות להכרזות השלום של התעמולה המזרח־גרמנית, והביעו ספקות לגבי ערכם החינוכי של צעצועי מלחמה.

קופנהאגן — אליהו זהבי

אפילו הבסאות עוקצים את הימין

"תוכנית הטלוויזיה 'בין ה־ כסאות', עלולה ליפול בין ה־ כסאות, אם ימשיכו לעקוץ בה את הליכוד". איום בנוסח זה שיגר אתמול חבר מליאת רשות השי־דור, דוד מגע, למתאם פעולות הטלוויזיה, יאיר אלוני.

זעמו של מגע, ושל אחרים במר־חנה הלאומי, יצא על כך, שבתוכ־נית שלשום הדגמה סוגיית גיל הפרישה של מנהיגים כאמצעות רונלד רייגן, מרגרט תאצ'ר, מורי קלק ויצחק שמיר — כולם מעל גיל פרישה. מגע תוהה, אם לא נמצא אף מנהיג קשיש במערך, ואם היה באמת צורך להמחיש את הנושא דווקא בשר־מיר, המיועד להיות ראש ממשלה. בתנועה הלאומי רואים בכך ביטוי נוסף למה שהגדיר כ"בטנדנציות של הטלוויזיה לעקוץ את הימין בכל דרך אפשרית".

לילי גלילי

מירושלים תצא תרועה: אנסמבל הנשפנים האירופי, 18 נגני כלי־נשיפה הגיעו לירושלים לפתוח בה מסע הופעות בשש ארצות אירופה. מסעם מרכז מבחן גיתה במינכן. המסע נערך במסגרת אירועי שנת הנוער והמוסיקה האירופית מטעם האו"ם. מלבד האנסאמבל הם חבר תוזמים ברבים המפטפתך האמריקני דוד לוין. כאן נראים אחדים מהנגנים בשעת "חימום" על גג משכנות שאננים.

בעריכת עירית רוזנבלום

"ייתכן שאשה מתה בגלל שחבריה לעבודה עישנו"

קבע בית משפט שוודי לענייני ביטוח

שטוקהולם (ע'ר) — בית־משפט שוודי לענייני ביטוח העניק אתמול פיצויים למשפחתה של אישה, אשר מתה מסרטן הריאה, בציינו, כי "העובדה, שחבריה לעבודה עישנו היתה גורם אחראי במידה מסויימת למותה."

הגב' גאן פאלם, שמתה לפני שלוש שנים בגיל 55, לא עישנה מעולם, אך היא עבדה במשרד קטן, שבו ישבו יחד עמה שישה מעשנים, במשך 18 שנים.

תעשיית הטבק השוודית ומועצת הביטוח הלאומי מודאגות נוכח ההשל־כות של פרשה זו והן פנו לבית־המשפט העליון בבקשה לדחות את תביעת הפיצויים.

תביעה משפטית ראשונה נגד ארגון מחבלים

אלמנת קלינגהופר הגישה תביעת נזיקין נגד אש"ף

מאת שלמה שמיר

סופר "הארץ" בניו יורק

ניו־יורק (מיוחד ל"הארץ"). אלמנתו של ליאון קלינגהופר, היהודי תושב ניו־יורק, שנרצח על־ידי חוטפי האניה "אכילה לאורו", הגישה אמש תביעת נזיקין נגד אש"ף התובעת מארגון המחבלים פיצויים בסך מיליארד והצי דולר. בתביעה, שהוגשה אתמול לבית־המשפט העליון במנהטן, נאמר, כי חטיפת אניית הנוסעים נעשתה בתיאום עם אש"ף וכי האירגון מימן את הפעולה הנכשלת במניעת הנוספים מרצח ליאון קלינגהופר.

זו התביעה המשפטית הראשונה, המוגשת נגד אירגון המחבלים ומש־פטנים בניו־יורק אמרו, כי אם תגיע התביעה לדיון משפטי, יהיה זה משפט בו עשויים להיחשף פרטים רבים על שיטות פעולתו של אש"ף וקשריו עם אירגונו הבולה אחרים.

הפרקליט של מרילין קלינגהופר אמר לעיתונאים, כי התביעה היא רצינית ביותר ואין כאן שום עניין סמלי. הוא הגיש תביעה נפרדת בסך 100 מיליון דולר נגד בעלי האניה "אכילה לאורו", נגד רשויות נמל גינואה ונגד מארגני הטיול.

משקיף אש"ף באו"ם, טרזי, הגיב על התביעה ואמר, כי הגשתה היא התערבות בהליכים המשפטיים, שע־דיין לא נסתיימו נגד ארבעת חוטפי האניה האסורים באיטליה. בית המש־פט באיטליה, אמר טרזי, יקבע מי הרג את קלינגהופר.

בתביעה נגד אש"ף 15 סעיפים ועל כל אחד מהם נתבע האירגון לפיצויים בסך 100 מיליון דולר.

המארק הגרמני מתחזק

לונדון (ע'ר). הדולר האמריקאי ירד אתמול בלחצים חזקים מצד המטבעות האירופיים, ושער המארק עלה במידה ניכרת לעומת שער הדולר.

במהלך היום נסחר הדולר בפראנק־פורט בשער נמוך של 2.5270 מארק לדולר, ושערו נקבע עם נעילת הבורסה ל־2.5318 מארק לדולר.

פרס מודעי וקיסר ידונו

(סוף מעמוד 1)

לים הקשיים של חברות של חברות העובדים, וכן יהיה דיון בענייני אבטלה וצמיחה.

כוונת הממשלה בעיקרון היא להמיר תוספת היוקר בהקלות מס. הוצעה מבוססת על רעיון שהעלה סגן ראש הממשלה, דוד לוי, עוד ביולי השנה. האוצר מציע כי את תשלומי הביטוח הלאומי ישלם האוצר וכך לא תגדל עלות העבודה.

לוי הציע ששכר הברוטו של העובד יכלול מעתה גם הפרשות המעביד לביטוח הלאומי ולקרן השתלמות. שעורי מס ההכנסה והביטוח הלאומי יהיו מעתה לגבי שכר הברוטו במבנהו החדש. שעורי המס והביטוח הלאומי יופחתו. כך שיופחת סך תקבולי מס הכנסה והביטוח הלאומי משכירים. אפשר שיעלה שכר הנטו ב־10 אחוזים תוספת זו תובא בחשבון לעניין תוספת היוקר.

אם תבוצע רפורמה זו, יוכלו המעסיקים להימנע מתשלום תוספת שכר של 4 אחוזים במשכורת דצמבר ינואר, ו־3.5 אחוזים במשכורת פברואר. כך יהיה אפשר גם להימנע מהפיחות המובטח לתעשיינים. אם יעלה השכר מעבר לתוספת שכר מובטחות אלו. אמנון טיברג מהתאחדות התעשיינים התייחס אתמול בכינוס רואי החשבון לסוגיה ואמר כי אם תופחת הריבית ותבוצע רפורמה במערכת המיסוי יהיה אפשר להימנע מפיחות ולהמשיך לייצב את שער החליפין. הסדר זה יאפשר לתעשיינים לשמור על הקפאת המחירים תוך מוריגים עד אמצע השנה הבאה.

דיון בתקציב הביטחון

פרס, מודעי ושר הביטחון, יצחק רבין, ייפגשו היום בביתו של ראש הממשלה לדון בתקציב הביטחון לשנה הבאה, כדי לבוא עם הסכמה בנושא לישיבת הממשלה ביום ראשון. פרס יסכים לקיצוץ של 50 מיליון דולר, בנוסף על 50 מיליון דולר שקיבל משרד הביטחון מכספי המרה

בכיסוע האמריקאי. ביום ראשון יהיה דיון ארוך בתקציב המדינה, עמוק לתוך הלילה, מבטיחים מקורות סמ־ שלתיים בירושלים.

יעלה מס הנסיעות

אתמול אמר פרס בכינוס השנתי של־חברות הביטוח כי גם השנה הבאה צריכה להיות שנת צמצום בצריכה הפרטית. על הציבור להתאפק בצריכה האישית, לקנות פחות מוצרי יבוא ומותרות, ולהשקיע יותר בחסכון. כל זאת במקביל לצמצום הצריכה הציבו־רית, שתבוא לידי ביטוי בתקציב המדינה. לסופר "הארץ" נודע כי דברי ראש הממשלה על הצורך להמשיך ולשמור על הירידה ברמת החיים בשנה הבאה יבואו לידי ביטוי גם בת־חום מס הנסיעות. בכוונת הממשלה לשוב ולהעלות את מס הנסיעות לחו"ל בשעור ודסקי, במאות הדולרים. לקראת הקיץ כדי "לשכנע" את הציבור שלא כדאי לצאת לחו"ל. כפי שפורסם מאז הופחת מס הנסיעות שנה ועלתה ב־50 אחוזים תנועת הישראלים היוצאים לחו"ל.

יהודה שרוני סופר הארץ לענייני כלכלה מוסר: אלמלא התכנית הכלכ־לית הזושה, לא יכולנו לפרוע את 700 מיליון הדולרים, סכום פדיון מניות הקשישים, כך אמר שר האוצר יצחק מודעי בכינוס ראשון של הוועד הציבורי להבראת המשק, שנערך אתמול בהשתתפות ראש הממשלה. עם זה עדיין צפויים לפנינו פדיונות גדולים של מניות בנקים בשנת 1987 ובשנת 1988, ורק פתרון אחר יעזור לממשלה כדי שתעמוד במחוייבותה להגדיל את הבסיס המשקי. ולהפעיל יותר גורמי ייצור שייצרו לייצוא, אמר שר האוצר.

ראש הממשלה הסכים לדברי שר האוצר, אך הוא סבור כי לפי שעה ניתן לקצץ בתקציב אך ורק 300 מיל־יון דולר. ראש הממשלה הבטיח כי יעשה כל מאמץ להמשיך בתכנית הכלכלית, עד אשר היא תשיג את כל יעדיה.

הממשל דורש

(סוף מעמוד 1)

תמסור את המסמכים המבוקשים ותשיב על שאלותיהם של שלטונות החוק האמריקאיים.

"אם לא תינתן לחוקרים הפדרא־ליים לשוחח עם הדיפלומטים הישר־אליים הקשורים בפרשת פולארד ייווצר מצב מאד לא נעים ביחסי שתי המדינות", אמר אתמול פקידים בממשל.

לדבריהם, דרש הממשל משגרירות ישראל, שלא להחזיר ארצה את הדיפ־לומטים הקשורים בפרשה, ומן השג־רירות נמסר להם, כי הדיפלומטים טרם עזבו, ואולם לא ניתנה לחוקרים אפשרות לשוחח עימם עד כה. הפקי־דים הביעו אכזבה מכך, שמצד אחד הובטח שיתוף פעולה מלא, אך מאידך גיסא אין הם יכולים להשלים את החקירה. "לא ייתכן שתפעילו נגדנו מרגל. תביעו תדהמה כאשר הוא נתפס על ידינו. תמהרו להודיע על שיתוף פעולה ובעצם דבר לא קורה", אמר פקיד בממשל ל"הארץ".

דאגה אחרת העלתה ביום לאמצעי הביטחון הננקטים בשגרירות ישראל בוואשינגטון. על פי תיאור האירועים עולה, כי פולארד הצליח להיכנס לשטח השגרירות מיד אחרי מכוניתו של אחד הדיפלומטים, ורק כשהיה בתוך תחום השגרירות הוא נתפס על ידי קציני הביטחון. גורמים ישראליים הביעו דאגה מהאפשרות ששתי מכו־ניות נכנסות ברוזמנית לשטח השג־רירות. "המזל שהיה זה פולארד, זו היתה יכולה להיות גם מכונית תופת" אמר פקיד ישראלי.

"היה כבר ריגול ישראלי"

סוכנים ישראלים ניסו כבר בעבר לחדור למפעלים ביטחוניים, אמריק־אים ואירופאים, במטרה לשלוף מידע מדעי וביטחוני, קובע דו"ח הסי.אי.איי שצוטט אתמול ב"ניו־יורק טיימס". הדו"ח שנכתב בשנת 1979 מוסיף, כי לישראל יש שתי מטרות באיסוף אינ־פורמציה מודיעינית. האחת: מדיניות אמריקאית סודית הנוגעת לישראל והשנייה: אינפורמציה מודיעינית־מד־עית. סוכנים ישראליים, מציין הדו"ח, פעילים גם באו"ם במסווה דיפלומטי ועיתונאי.

"ניו־יורק טיימס" מדגיש אמנם, כי קיים שיתוף פעולה מודיעיני הדוק בין ארה"ב לישראל ולדוגמה סיפקה ישראל לארה"ב את נאומו של חרושצ'וב בשנת 1956, נאום בו חשף חרושצ'וב את פשעי סטאלין. אך ישראל, לדברי העיתון, מתוסכלת בעיקר מכך שארה"ב איננה מוכנה למסור לה מידע הנוגע לפריסת כוחות של מדינות ערביות ידידותיות לאר־ה"ב. ישראל ביקשה גם העברה ישירה של תמונות לוויין לתחנת קליטה בישראל. אך ארה"ב דוחה את הבקשה.

מאידך גיסא מוסר העיתון, כי

למממשל היה ברור כבר בעבר, שבשו־רותיו פועלים אנשים המעוניינים למסור מידע לישראל ולסייע לה. עוד נמסר בידיעה, כי יועצו של קרטר לביטחון לאומי, זביגנייב בז'זינסקי שאמר, כי ההחלטות על קיום ישיבות קמפ דיוויד נמסרו רק למתי מעט ב־ממשל, שכן "הממשל מלא באנשים המתאווים רק לשתף את ישראל באינפורמציה המצויה בידם".

חשש משר בכיר

טיפולה של הממשלה בפרשת ג'ונתן פולארד מסתבך בגלל החשש של גורמים מדיניים בכירים מתגוב־תיו הצפויות של שר בכיר בליכוד. במידה שיחולט להטיל את האשמה על כתפיו של היועץ רפי איתן. יש לציין, כי רפי איתן היה פעיל בעבר ברשימת "שלומציון".

הגורמים המדיניים הבכירים חוש־שים, כי הדחתו של רפי איתן תביא לכך שהשר ייצא להגנתו ויטען, כי האחריות על הפרשה מוטלת גם על גורמים מדיניים.

שרון: לא ידוע לי

שר התעשיה והמסחר, אריאל שרון, אמר אמש בתשובה לשאלת סופר "הארץ", כי "לא ידוע לי ולא היה ידוע לי שום דבר בעניין זה". השר נתבקש להגיב על הידיעות לפיהן היה זה הוא שהמליץ לפני ראש הממשלה לשעבר, מנחם בגין, למנות את רפאל איתן כיועצו לענייני טרור. שרון אמר "אין לי ולא היה לי כל קשר לנושא זה והידיעה שפורסמה ב'על־המשמר' נטולת כל יסוד ואחיזה במציאות".

השר הוסיף כי הורה לעורך־דין בישראל לשלוח מכתב התראה למער־כת "על־המשמר". עוד אמר שרון: "צריך לחכות עד לסיום הבדיקה על־ידי ראש הממשלה, שר החוץ ושר הביטחון, שהודיעו כי הם בודקים את הנושא. אני מאמין ביחסים הגלויים, ההדוקים והחיוניים בין שתי המדינות ואסור לעשות צעד כלשהו העלול לפגוע בהם". שרון הגיע לניו־יורק מאורוגוואי.

הנשיאים ידונו

מנהיגים ועסקנים יהודיים עומדים להגיע לישראל ביום ראשון הקרוב לכנס של ועידת הנשיאים שייערך בירושלים והם מתכוונים לבקש מראש הממשלה ושר החוץ לערוך חקירה מהירה בפרשת הריגול ולפרסם מהר ככל האפשר את מסקנותיה. אחדים ממנהיגים אלה, אמרו לסופר "הארץ", כי על ישראל לעשות הכל כדי לצמצם את הנזק הכבד שנגרם ליחסים בין שתי המדינות עקב פרשה זו.

תיתכן

(סוף מעמוד 1)

המסקנות. העובדה שהוא שלח שליח מיוחד שגם ערך ביקור אבלים, שבית, הכוונות שלו לטפל במכלול השאלות, בעת ובעונה אחת העומדות על הפרק בינינו ובין מצרים וגם ההתייחסות שלו לנושא הירדני־פלשתינאי. בעניין הירדני, הוא חד־משמעי. הוא אומר שהוא מאמין שאכן חוסיין רוצה בשלום.

הזמנה לשר התיירות המצרי

זהר בלומנקרנץ סופר "הארץ" מוסר: שר התיירות אברהם שריר מסר אתמול לשר הנפט המצרי הזמנה לשר התיירות החדש של מצרים לבקר בארץ. קודמו של השר המצרי ביקש לבקר בישראל בתחילת השנה אך הוחלף זמן קצר אחר כך.

איתן רבין סופר "הארץ" מוסר: השלטונות המצריים החלו בעבודות פיתוח באיזור דרום סיני. כך מסר מקור מצרי ל"הארץ". המצרים מתכוו־נים לבנות בדרום סיני בתי־מלון וכפרי נופש נוספים ולסלול כבישים אליהם. משרד התיירות המצרי יצא במבצעים מיוחדים לעודד את התיי־רות לדרום סיני.

זכו בפיס

בהגרלת הכרטיסים מבצעי של מפעל הפיס מס. 48/85, שהתקיימה אתמול, זכו הכרטיסים הבאים: בסך־ 170.000.000 שקל זכה המספר 328520. כדור המזל לא עלה בגורל.

הפרס המצטבר בסך 80.000.000 שק־לים עובר לשבוע הבא. מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 280.000.000 שקלים (כולל צבירה). בסך־ 6.000.000 שקל זכה המספר: 748210. בסך־ 3.000.000 שקל זכו המספרים: 335916 ;477590. בסך 780.000 שקל זכו המספרים: 003196; 078616; 118678; 128590; 134532;

139412; 189941; 195347; 201315; 290120; 304412; 328888; 332067; 371355; 371964; 400783; 438104; 480772; 573907; 575543; 619618; 696962; 708191; 726321; 740691; 743035; 771225; 832489; 859935; 875518; 882586; 886893. בסך־ 90.000 שקל זכו הכרטיסים שמספרי־הם מסתיימים ב־: 3333; 5552. בסך־ 15.000 שקל זכו הכרטיסים שמספרי־הם מסתיימים ב־: 242, 330. בסך־ 9.000 שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 049; 511; 814. כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־ ספרה 4 או 6 או 9 זכו בסך של 1,500 שקל. בסך־3.000 שקל זכו המספרים תלת־ספרתיים: 006; 012; 127; 225; 257; 283; 293; 333; 376; 414; 497; 506; 593; 686; 720; 721; 789; 790; 805; 853; 888; 909; בסך־1.500 שקל זכו המספרים הדו־ספרתיים: 05; 09; 12; 14; 19; 25; 47; 50; 54; 56; 65; 86; 95; 96; 96.

שיחת היום / ירח טל

עם: פרופ' אברהם חרמוני, לשעבר היועץ המדעי בשגרירות ישראל בוואשינגטון

על: נספחים מדעיים וריגול

בסופו של דבר האינטרסים הם זהים

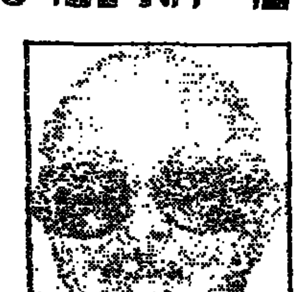

מהי הגדרת תפקידו של נספח מדעי בשגרירות?

אני עצמי שימשתי בין השנים 1968־1972 כיועץ מדעי בשגרי־רות ישראל בוואשינגטון. בתוקף תפקידי זה הייתי אחראי על הנספחים המדעיים שכיהנו בקונ־סוליות הישראליות בניו־יורק וב־לוס־אנג'לס. תפקידם של הנספ־חים וכן של היועץ הוא לסייע למדענים ישראלים המשתלמים, או המבקשים להשתלם, בארה"ב וכן לסייע בהשגת מידע טכני־מדעי עבור אוניברסיטאות, מוס־דות ציבור, מפעלים ומשרדי ממשלה בארץ.

האם התבקשת להעביר גם מידע שאיננו בתחום המדעי־טכני?

לא זכור לי שהופנו אלי מהארץ שאלות שאינן נוגעות לתחום המדעי־טכני.

ומה לגבי מידע מסווג?

מדובר רק במידע שניתן ל־לקטו מהספרות המקצועית ה־גלויה. זאת יש לדעת, בארה"ב אפשר להשיג את המידע, שבאר־צות אחרות הינו מידע מסווג, במ־קור גלוי. ארה"ב ידועה בנטייתה שלא להחמיר בנושא הפרסומים המדעיים־טכניים. מערכת טכנית מסויימת יכולה להיות בשימוש צבאי ואז היא מסווגת כמערכת סודית. מערכת דומה תימצא בשוק האזרחי ואז המידע לגביה הינו גלוי. ה"קטע" הוא לפנות למקורות הנכונים ולקבל את האינפורמציה המבוקשת.

קיוה שהשגתם אינפורמציה — אותה סירב הממשל להעביר לכם

— ממקורות אזרחיים?

אכן כן, מספרות מקצועית גלויה.

בלומר, ייתכן שמה שנחשבת היום כפרשיית ריגול יכולה להתבהר בסופו של דבר כפעולה שגרתית לגמישות של איסוף מידע על־ידי נספחים מדעיים של השגרירות הישראלית?

אמנם אני לא יודע פרטים על הפרשה, אך אם לומר לך את האמת אני לא מבין על מה כל הרעש. הרי האינטרסים שלנו ושל האמריקאים הם באותו כיוון. אולי היה כאן מקרה של חוסר תיאום או אי־הבנה.

בלומר, אתה לא רואה בתמונה את מעורבותה, לכאורה, של הנספחים המדעיים הישראלים בפרשת הריגול בארה"ב?

זאת לא אמרתי. אני חושב שכל פרשת ריגול ישראלית בארה"ב היא לא רצויה, לא רק בגלל הדאגה ליחסים בינינו לבין אר־ה"ב, אלא גם בגלל הדאגה לאוכ־לוסיה היהודית בארה"ב.

אתה מוכן לתת לי דוגמה של אינפורמציה שהתבקשת לאסוף ולהעביר לארץ?

לדוגמה, בתקופתי החלו ב־אפליקציות של לייזרים. ספרות טכנית גלויה על כך פורסמה ללא סוף בארה"ב. לבקשת כמה מפ־עלים ואוניברסיטאות העברנו להם חלק מספרות זו.

מקובל לחשוב שהנספחות ה־מדעית האזרחית אצל הנציגויות למשל, הינה כיסוי לריגול. האם דבר זה יצר גם חשדנות כלפיכם מצד הממשל האמריקאי?

היתה בארה"ב חשדנות כלפי המדינות שמאחורי מסך הברזל ויש להניח כי נציגיהן היו נתונים להשגחה. יתכן כי גם אנחנו היינו נתונים להשגחה — אך לא כל כך קפדנית. אני זוכרתי לשיתוף פעולה מלא מצד הממשל, ה־תעשיות והמוסדות האמריקאים. לא היתה כל סיבה לחשדנות מצידם.

איך תשב שפרשת הריגול תביא לכך שהאמריקאים יקפידו את זרימת האינפורמציה ה־מבוניתמדעית לישראל?

לא, אינני חושב. זו פעילות שגרתית שניתן לרכשה תמורת תשלום על־ידי התקשרויות ל־עשרות מרכזי מידע פתוחים בארה"ב.

ומה לגבי האינפורמציה ש־בשליטת הממשל?

גם לגבי זו אין מקום לחשש, כי בסופו של דבר האינטרסים שלנו, של האמריקאים והישראלים — זהים.

מכרז לייבוא בצל נוסח באופן שמנע מיבואנים רבים להשתתף בו

500 טון יגיעו מחר מהולנד למרות שבמחסנים יש מלאי עודף

מאת אברים צדר

סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מועצת הירקות החליטה לייבא 500 טונות בצל, למרות העובדה שבמחסנים יש מלאי עודף ועל פי תחזיות ארגון מגדלי הירקות צפוי בחודשים הקרובים גידול במלאי זה. על יבוא הבצל החליטו למרות שהוועדה המיי־עצת של המועצה המליצה פה אחד שלא לייבא בצל.

בדיקת סופר "הארץ" העלתה, כי המכרז נוסח כך שנמנע מלכתחילה מיבואנים רבים להשתתף בו. לדברי עו"ד צבי לאופר, המייצג את היבוא־נים בכך התמיאס — שניהם מסיטונאי הירקות הגדולים בארץ "דק אדם, שהיה לו מידע מוקדם על כוונת מועצת הירקות לפרסם את המכרז או היה מראש בטוח, כי יזכה בו, היה לו סיכוי כלשהו לזכות". באותו מכרז המכרז עצמו — לייבוא הבצל פורסם ב־24.11 בתנאי כי על הבצל להגיע ארצה עד מחר (30.11), כלומר תוך 11 יום.

החלטת ועדת המכרזים על הזוכים ניתנה רק ביום ה', 21.11, ומכאן, שלמעשה עד יום ב', שלאחר מועד זה (25.11) היבואן לא יכול היה להזמין הבצלה "מית עבור היבוא המתוכנן.

היות שהבצל חייב היה להגיע ארצה — על פי תנאי המכרז — עד השבת שאחרי תאריך זה, נותרו להבלת היבית מהולנד לישראל פחות מחמישה ימים מלאים.

הבצל יגיע מחר

אוניות צים, כמו אוניות חברות הספנות האחרות, עושות את הדרך מהולנד לנמלי הארץ במשך שבעה ימים תמימים. למרות עובדה זו הבצל יגיע ארצה כבר מחר, במועד שנקבע, לאחר שחברת "בולים" שבבעלות איש העסקים שלמה שרון זכה במכרז התמה.

מפי שרון אי אפשר היה לקבל תגובה. אך אישיות מקורבת אליו אמרה אתמול ל"הארץ" כי הבצל יגיע ארצה במועד. לדבריה, שרון יצליח בכך "בגלל היותו יעיל". הוא גיחה ככל וכל את הטענה כאילו המכרז "נתפר" מראש כדי ששרון יוכל לייבא ארצה בצל, שידע לגביו מראש כי יזכה.

על הזמנת הבצל הגינו אתמול בזעם גם חוגים במועצת הירקות עצמה.

לדברי עמי אוליאל, מזכיר ארגון מגדלי הירקות וחבר הנהלת המועצה, הבצל שהוזמן — מיותר והכספים שמשלמים עבורו מהווים בזבוז מטבע זר "ללא צורך".

דעה דומה השמיעו גם סיטונאי הירקות. לדברי נסים בכר, יש כבר כיום עודפים שאי אפשר למכור אותם.

"לא הכי חכמים"

סופר "הארץ" שאל פקיד בכיר במועצת הירקות, אם לדעתו מחיר כאן במעשה שחיתות ואם למישהו במועצה היתה טובת הנאה מפרסום המכרז התמוה. לדברי אותה אישיות "עובדי מועצת הירקות הם אנשים ישרים, אם כי לא הכי חכמים בעולם". לדבריו, במשרד החקלאות ובמועצה "קיבלו פיק ברכיים" לנוכח מה שקרה בעת "המחסור" האחרון בעגבניות, וכאשר מישהו העלה הרעיון לייבא דווקא בצל. לא היה איש שהעז לקחת על עצמו את האחריות למנוע יבוא.

מה חדש בייצוא?

EXPORT 85 ייצוא

תערוכה וכנס בינלאומיים לשירותי ייצוא ושיווק

2-5.12.85, גני התערוכה ת"א

בתערוכת הייצוא יוכלו יצואנים ישראליים להתרשם ממגוון השרותים בארץ ובחו"ל שהם יכולים לקבל לצורך ביצוע וקידום הייצוא. התערוכה נערכת בחסות מכון הייצוא הישראלי, ומשתתפים בה 90 מציגים מ־9 מדינות: צרפת, קנדה, בריטניה, ארה"ב, גרמניה, סינגפור, הונג־קונג, ישראל והולנד.

בתערוכת הייצוא יוצגו וישתתפו:

• נציגי תערוכות מחו"ל • תובלה ושילוח ימיים ואוויריים • הפקות פרסומיות ועיצוב קטלוגים • יחסי ציבור ופרסום בחו"ל • שרותי שיווק בחו"ל • עיצוב ושרותי תערוכות • שרותים בנקאיים • שרותי ביטוח • סקרי שוק • שרותי דוקומנטים ממוחשבים • טלקס ופקסימיליה • שרותי תרגום • אריזת מוצרים.

במסגרת התערוכה יערך כנס בינלאומי בו ירצו 15 מומחים מחו"ל בנושאי הייצוא:

תאריך	שעות	נושא
יום ב' 2.12.85	17.00-12.00	– בעיות תקינה ובדיקות במדינות יעד
יום ג' 3.12.85	12.00-09.00	– התמודדות עם בעיות תרמיות דוקומנטריות במסחר בינ"ל – תערוכות וירידים בינ"ל - כלי שיווק ליצואן
	17.00-14.00	– תפקידי המשלח הבינ"ל בקידום היצוא – סקירת תערוכות בעולם - 1986
יום ד' 4.12.85	12.00-09.00	– פרסום וקידום מכירות בחו"ל (חלק א')
	13.30-09.00	– הבנק לשרות היצואן - מושב מסחרי
	17.00-14.00	– פרסום וקידום מכירות בחו"ל (חלק ב') – סחר ישראל - צרפת
יום ה' 5.12.85	12.00-09.00 17.00-14.00	– יצוא ישראלי לארה"ב - 1986
	14.30-09.00	– הרכב מערכת היצוא

שעות פתיחה:
יום ב' 2.12.85
19.00-12.00
יום ג'-ה' 3-5.12.85
20.00-12.00

פרטים נוספים על הכנס בטל': 03-664825/6/7

הכניסה לתערוכה לפי הזמנות בלבד. פרטים והזמנות בטל' 03-233446.

אמש בתיאטרון / מיכאל הנדלזץ

על עצים ואנשים

התיאטרון הקאמרי מציג "דבש פרא" מאת אנטון צ'כוב בעיבודו של מייקל פריין. נוסח עברי: אברהם עוז. בימוי: אילן רונן. תפאורה: אדריאן ווקס. תלבושות: יעל פרדס. תאורה: בריאן האריס ואבי צברי. מוסיקה: משה בלנרבייך. משתתפים: גילה אלמגור, יהודה מור, רבקה גיימן, יוסי ירין, יצחק חזקיה, תיקי דיין, ירדן תבורי, אלברט כהן, יוסי גרבר, ראובן שפר, אורלי זילברשץ, שלמה וישינסקי, אברהם סלמה ושמואל מאמון.

מחזה מוקדם של צ'כוב על גבר שנשים כרוכות אחריו ומובילות אותו לאבדון זכה לחיים חדשים בעיבודו של מייקל פריין המבסה לערב נכונה את הפארסה והמלודרמה ולהראות שאירועים מצחיקים יכולים להיות כאבים באמת. אתה יכול לגלות במחזה זה את הדמויות המתגבשות אצל צ'כוב המאוחר, תערובת מצבי הרוח נראית כנכונה למחזאי מורכב זה. הצלחתה של הצגה זו תלויה אמנם במינון הנכון של הצחוק והדמע, אבל היא תלויה גם באמינות המתרחש על הבמה הנובע במידה רבה מאד ממשחקו של הגיבור הראשי, פלאטונוב.

קשה להאמין להצגה המתרחשת ביער כימתי שעציו דקי הגזע נעים לכל מגע יד. קשה להאמין להצגה שיש בה כמה תפקידים קטנים טובים ואף מעולים (שלמה וישינסקי, יצחק חזקיה, יוסי גרבר, אורלי זילברשץ או תיקי דיין) אבל נעדר ממנה התפקיד הראשי. קשה להאמין למשחקו של ירדן תבורי ברמותו של פלאטונוב הנראה למלא את הטכניקה המעולה שלו אבל אינו יוצר דמות שאפשר להאמין ולו לרגע שמישהו כרוך אחריה. לכן גם לא איכפת כל כך אם הוא אומלל בשל כך או לא.

תשומת לב לפרטים — בעיקר במערכה הראשונה — אמנם יצרה בסיס לאמינות, אבל ההצגה לא "התרוממה" במערכה השניה המציחה את יסודות הפארסה. לא התרוקה בשלישית והתפוררה לגמרי ברביעית בה נשו רוב הדמויות (מלבד גילה אלמגור המקסימה במערכה הראשונה) למשחק מוגזם או לדקלום מלודרמטי.

ההפסקה הנתה מקהל בכורה שראה את איאן מקאלן בהצגה בלונדון. בדי שלא ראה אני סבור שהצגה זו איננה טובה לא משום שהלונדונית טובה היא איננה טובה מפני שבמקום לבנות בזהירות את נדבכי האמינות על מערכה ראשונה טובה היא נגררת אל חיפוש התוצאה — הצחוק או ה־ בהצגה זו מרוב פרטים (חלקם נכונים וחלקם כמאד לא) לא נוצר יעד של כוללת המערכת נכון את האלמנטים השונים. הבמה מלאה בעצים ו־ והאנשים אמנם אמינים כן העצים. אבל אינם אמינים דיים כדי להצדיק בתיאטרון.

יכי אזק

לראות אותך
בשעות השונות של היום
ולחוש את הלמות נפשך
לשתות כוסית ולשהות בשערי צדק
לבקר ברחוב הנביאים
ולקונן על ערכים שנעקרו

רישום: אורי ליפשיץ

חוק שהוא חוקן

אני אוהב
את אורי ליפשיץ
ואני שונא את אלה
שעטו עליו
במדינה שערך האמן
אינו מגנן ערך עליון
אני לא רוצה לחיות

המעלות של אל על

עיר	מעלות מינימום	מעלות מקס'	מזג	הטמפרטורה אתמול	
קהיר	15	29	בהיר	14	24
אתונה	15	21	מעונן	11	16
בוקארשט	-1	4	מעונן	—	—
רומא	8	14	ממטרים	3	12
ז'נבה	3	10	מ"ח	-1	2
ציריך	0	5	מ"ח	—	—
פרנקפורט	-3	1	מושלג	-2	-1
וינה	-3	0	מושלג	-6	0
פאריס	2	7	גשם	2	5
אמסטרדם	-2	2	מושלג	1	5
בריסל	0	4	גשם ושלג	-9	5
מדריד	0	7	מ"ח	3	9
לונדון	-2	4	מ"ח	1	5
קופנהאגן	-3	1	מושלג	-1	0
שטוקהולם	-4	-1	מושלג	-2	0
ליסבון	3	11	מ"ח	11	13
ניו־יורק	3	8	גשם	5	7

הנוסע המאושר
אל על ELAL

העבודה אישרה שיטת המשבצות כנוהל בחירות פנימיות חדש

מתייחס לבחירות שיתקיימו במרכז המפלגה ב־19 בדצמבר לקביעת נציגות המפלגה בוועדה המרכזת של ההסת'

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

לשכת ומרכז מפלגת העבודה אישרו אתמול נוהל בחירות פנימיות חדש, שבא לבטל את שיטת ה"ועדה המסדרת". נוהל הבחירות החדש מתייחס לבחירות שיתקיימו במרכז מפלגת העבודה ב־19 בדצמבר, לקביעת נציגות המפלגה בוועדה המרכזת של ההסתדרות. השיטה החדשה נקראת "שיטת המשבצות".

יצויין, כי נוהל הבחירות החדש אושר פה אחד בלישכת המפלגה ובישיבת המרכז, על אף הסתייגויות שנשמעו בעיקר מגופים, שביקשו להגדיל את נתח הייצוג שלהם. מזכיר מפלגת העבודה ח"כ עוזי ברעם אמר במהלך ישיבת המרכז כי אישור הנוהל החדש הוא תפנית חשובה ביותר בדמוקרטיזציה של מפלגת העבודה, ובדרישתו הנחרצת לביטולה של הוועדה המסדרת. אישור נוהל בחירות זה, שהוכן בידי חברי הכנסת ברעם, ישראל קיסר ודוד ליבאי, יהווה תקדים חשוב לקראת שינוי השיטה לבחירת מועמדי העבודה לכנסת, ובי־טול הוועדה המסדרת.

אישרה מועמדות עליזה תמיר לוועדה המרכזת

בישיבת המרכז הודיע מזכ"ל המפ־לגה עתה, כי ועדת הביקורת של המפלגה, החליטה לאשר את מועמ־דותה של עליזה תמיר לוועדה המרכזת. בבחירות מחסום ה־60 אחו־זים, שחייב את מועמדי המפלגה מעל 2 תקופות כהונה, קיבלה תמיר 59.71 אחוזי תמיכה. ברעם אמר, כי ועדת הביקורת של המפלגה החליטה לעגל תוצאה זו ל־60 אחוז, ולהעביר גם את תמיר. נוכח תקדים שהיה לפני שנים מספר, כאשר מזכיר המשמרת הצעירה דאז, חיים רמון, הזדקק ל־70 אחוזי תמיכה, מפני שרצה בתקופת כהונה שלישית במשמרת, אך קיבל רק 69.53 אחוז. גם אז החליטה ועדת הביקורת לעגל תוצאה זו ל־70 אחוז.

פעיל "כך" שהוכה בידי תבורי מאשימו בתקיפה ובלשון הרע

"אתה ברוטאלי, גס־רוח ואלים" אמר סגן שר החוץ, רוני מילוא, לראש עיריית פתח־תקוה בכינוס באולם "מופת" בעיר

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ" בשרון

עצמון רוזנברג, בן 25, הצעיר שהוכה בידי דב תבורי, ראש עיריית פתח־תקוה בשבת שעברה הגיש אתמול לבית משפט השלום בנתניה קובלנה נגד תבורי, בה הוא מאשים אותו בתקיפה ובלשון הרע.

בקובלנה מגולל הצעיר, באמצעות עורך־דינו שמואל ליבצר, את אשר אירע באותה שבת. בין השאר סיפר, כי במסגרת שבהתרגשות הופיע תבורי עם אנשים נוספים באולם שרת. לא במסגרת תפקידו כראש העירייה. תבורי נשאל בידי המנחה בנושא הדמוקרטיה השיב, כי הוא מוכן להילחם על כך שכל אדם יוכל לבטא עצמו. אפילו אם הוא תבורי, אינו מסכים עם הדובר. הקובל, רוזנברג, טען בקריאת ביניים כלפי תבורי כי דבריו אינם נכונים מאחר שתמך בהוד־נגרות להעניק זכות דיבור לכהנא בגבעתיים. בתגובה על כך, נאמר בקובלנה, קם תבורי מהבמה וקרא לעבר הצעיר "שרץ, פאשיסט נאצי" ולאחר מכן ירד מהבמה וסטר לצעיר. בקובלנה נאמר עוד, כי "בנסיבות האמורות, עלול היה הקובל להיות מושפל לעיני הבריות ומטרה לשנאה, בוז ולעג. הנאשם התכוון לפגוע בקובל", נאמר.

טרם הוגש כתב הגנה ומועד הדיון הבא נקבע ל־7 בינואר 1986.

"בעד התולצצות השומות"

"אתה איש ברוטאלי, גס־רוח ואלים", הטיח שלשום סגן שר החוץ, רוני מילוא בדב תבורי, יו"ר מרכז השלטון המקומי וראש עיריית פתח תקוה, בכינוס שהתקיים באולם "מופת" בעיר מטעם "פרלמנט תנועות הנוער" בפתח־תקוה במהלך משחק סימולציה בנושא יוזמת השלום של חוסיין ופרס. בתגובה לשאלה שהופ־נתה אל תבורי בנושא הקשר ביוזמת חוסיין, ענה ראש עיריית פ"ת: "לבני הנוער, החל מהתולצצות הבחולות ועד התולצצות השומות יש עוד הרבה מה ללמוד מהמבוגרים בעלי הניסיון".

ח"כ כהנא שוב עתר לבג"ץ נגד יו"ר הכנסת בקשר להצעות החוק שלו

(עו), ח"כ מאיר כהנא עתר שוב אתמול לבג"ץ נגד יו"ר הכנסת וסגניו בטענה, כי נשיאות הכנסת מנעה ממנו להניח על שולחן הבית שתי הצעות חוק פרטיות מטעמו.

מדובר בשתי הצעות חוק: האחת "חוק הגדולה בישראל" ועניינו, יהודי המקיים יחסי אישות עם מי שאינו יהודי ייענש ע"פ דין תורה. הצעת החוק השנייה "חוק השרות בישראל", עניינו שמי שאינם יהודים לא יוכלו להחזיק בתפקידים ציבוריים בישראל על פי דין תורה.

בעתירה שהגיש בשמו של כהנא, מאיר שכטר, נאמר, כי ב־18 לנובמבר הגיש כהנא את שתי הצעות החוק לנשיאות הכנסת ושבוע מאוחר יותר נאמר לו, כי נשיאות הכנסת לא אישרה את הנחתן של הצעות החוק על שולחן הבית, על פי תיקון לתקנון הכנסת הקובע, כי "ליו"ר הבית ולס־גניו הסמכות לא לאשר הצעת חוק שהיא לדעתם גזענית במהותה או שוללת את קיומה של מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי".

כהנא טוען, כי התיקון בתקנון הכנסת אינו חוקי, כי אין בדרך של שינוי תקנון הכנסת ליצור הוראה, שיש בה כדי לפסול הצעת חוק בשל תוכנה והוראה כזאת מקומה בחוק ולא בתקנון.

עוד נטען, כי הצעות החוק מבוס־סות על מה שפסק הרמב"ם ואין בהצעות החוק שום גזענות, או כדי לשלול את קיומה של המדינה.

מנכ"ל "עזרא ובצרון" שוקל לפרוש בשל בדיקה שמתנהלת נגדו בעת"א

על פי החשד, נהג לתדלק רכבה של רעייתו וביצע בו כמה תיקונים על חשבון החברה

מאת חיים הנדוקר
סופר "הארץ" בתל־אביב

מנכ"ל חברת עזרה ובצרון, ליאור דושניצקי, שוקל פרישה מתפקידו, בשל בדיקה שמנהל נגדו מבקר עיר־יית תל־אביב, שמואל רוזניצקי.

על פי החשדות נגד דושניצקי, הוא נהג לתדלק את רכבה של רעייתו, וביצע במכונית כמה תיקונים, על חשבון החברה.

הבדיקה בפרשה טרם הסתיימה, אולם מקורות יודעי־דבר מסרו, כי דושניצקי הודיע שבכוונתו לפרוש, אך הוא ימתין מספר שבועות מסיבות משפחתיות.

בתגובה לדברים אמר דושניצקי: "הפעולה נעשתה על ידי בתום לב בעת שהשתמשתי ברכבי הפרטי לצרכי העבודה בתקופות ארוכות, בהם לא עמד לרשותי רכב החברה. מדובר בתיקונים בסכום של כמאה דולר ואיני חושב שבנסיבות הקיימות ולאחר עבודה פוריה ומשמעות, עלי להסיק מסקנות סופיות. עם זאת אין בכוונתי להיאחז בכוח בכסא לא לשם כך הגעתי ובכוונתי, לאחר שיתקבל דו"ח המבקר, להציג את הדברים כפי שהם לפני מועצת המנהלים של החברה ולבקש ממנה להביע את דעתה. החלטותיה יהיו מקובלות עליי".

ירד מחיר הנפט בשוק הבינ־לאומי; מצרים החליטה לייקרו

שר הנפט המצרי מתנגד להתקשרות ישירה עם ישראל בתחום תזקיקי הנפט

תימשך ההתקשרות העיסקית בין שתי המדינות באמצעות חברת בלקול האנגלית

שר הנפט המצרי, עבדל האדי קנדיל, סיים אתמול ביקור בן יומיים בארץ. בתמונה: קנדיל בביקור ביפו. (צילום: אנדריי ברוסמן)

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בפגישה שהיתה אתמול בין שר הנפט המצרי, עבדל האדי קנדיל, לבין ראשי משק הדלק בארץ, הביע השר המצרי הסתייגות מהרעיון שהעלתה ישראל, לשנות את שיטת ההתקשרות העיסקית בין שתי המדינות בתחום תזקיקי הנפט.

עד כה רוכשת מצרים את תזקיקי הנפט שלה באמצעות חברת בלקול האנגלית, בה שותפים גם בתי הזיקוק הישראליים. רכישת תזקיקים אלה, כמו רכישת הנפט הגלמי ממצרים, נעשית במיכרז. המשתתפים הישר־אליים העלו רעיון, שלפיו תעשה ההתקשרות בין ישראל למצרים באופן ישיר, באמצעות "עסקות סיבוביות", במיוחד כדי לחסוך בעמלות. אחת הדוגמאות שהועלו היתה שישראל תרכוש באופן ישיר ממצרים נפט, ותייצא לה ישירות גזאויל הדרוש לתצרוכתה. השר המצרי טען, כי לא ניתן לבצע התקשרות ישירה מפני שהחוק המצרי אינו מאפשר זאת, וכן במקרה של התקשרות חוזית ישירה, בתנאים הקיימים, עלול להיווצר מצב, בו תחוייב ישראל לייצא למצרים כמות מסויימת של תזקיקים, אך לא תוכל לעמוד בהתחייבות. קנדיל הציע להשאיר את המצב על כנו, או לחלופין למצוא חברה ישראלית, שתהיה מוכנה לקחת על עצמה סיכונים אלה.

נראה, כי הצד הישראלי קיבל את גישת השר המצרי, ולפי שעה תימשך ההתקשרות העיסקית בין שתי המדינות, בדרך בה התקיימה עד כה. שר הנפט המצרי סיים אתמול את ביקורו בן היומיים ושב למצרים.

מחיר הנפט ירד בשוק הבינ־לאומי

ניו יורק, (רויטר־סת"ם). ידיעות בדבר כוונתן של ערב הסעודית ומ־דינות החברות באופק להגדיל את התפוקה, גרמו לירידה במחירי הנפט בשוק הבינ־לאומי והם הגיעו עד לדולר לחבית.

מקורות בניו־יורק אמרו, כי יש לצפות, שהתפוקה של ערב הסעודית כבר הגיעה ל־4.35 מיליון חביות ליום, ואולי אף עברה עליה.

ארגון אופק קבע תיקרה של 16 מיליון חביות נפט ליום, כשיא התפוקה של 13 המדינות החברות בארגון, אך סבורים שלמעשה הגיעה התפוקה ל־17.5 מיליון חביות ליום.

מצרים תייקר את מחיר הנפט שלה

מצרים תייקר את מחירי הנפט הגולמי שלה ב־1 בדצמבר ב־25 עד 60 סנט החבית, מפני שהמחירים הקודמים הם מתחת לרמת השוק הבינ־לאומי — על כך הודיע הדובר רשות הנפט המצרית.

נדחתה ישיבת הוועד הפועל של המפד"ל והפועל המזרחי

בורג סירב לנסח מכתב התפטרות לפרס כדרישת ראשי ועדות השיקום

הוועדה היתה אמורה לאשר אתמול המשך חברותו של בורג בממשלה

ד"ר יוסף בורג משוחח עם בנו, בהפוגה בין השיחות וההתייעצויות שהתנהלו אתמול, במטרה לשכנעו לכתוב מכתב התפטרות. (צילום: אנדריי ברוסמן)

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

סירובו אתמול של שר הדתות, ד"ר יוסף בורג, להפקיד בידי ראשי ועדות השיקום של המפד"ל מכתב לראש הממשלה, בו הוא מודיע על התפטרו־תו ב־30 ביוני, הביא לדחיית ישיבת הוועד הפועל של המפד"ל והפועל המזרחי. זו שהיתה אמורה להתכנס אתמול ולאשר את המשך חברותו של בורג בממשלה.

צעד זה של בורג ויציאתו נגד המלצת ועדות יגר ופריבס, פתח למעשה אפשרות של התמודדות על תפקיד נציג המפד"ל בממשלה, בכי־נוס נוסף של הוועד הפועל, שיתקיים מיד לאחר חנוכה. מזכ"ל המפד"ל, ח"כ זבולון המר, הודיע אמש, כי תוך יומיים־שלושה יגבש את עמדתו, אם להציג את מועמדותו מול בורג בעוד כשלושה שבועות.

יותר משלוש שעות נמשכו אתמול המגעים להגיע לידי פשרה בוועד הפועל של המפד"ל. אולם ד"ר בורג סירב לנסח את המכתב כדרישת ראשי ועדות השי־קום. שלשום בלילה נודע לד"ר בורג נוסח הצעת ההחלטה שמבקשים יצחק יגר ושמואל פריבס להביא לוועד הפועל של המפד"ל. הצעת החלטה זו קבעה, כי בורג יודיע על התפטרותו מהממשלה וימסור במקביל לידי ראשי ועדות השיקום מכתב לראש הממשלה, בו יודיע על התפטרותו בעוד כשלושה חודשים, מועד כינוס ועידת המפד"ל — כך שכינוס הוועד הפועל יוכל לבחור בו פה אחד לתקופת כהונה מוגבלת זאת.

אולם ד"ר בורג סירב בכל תוקף לנסח מכתב כדרישת הוועדה. בפ־גישה שהיתה בביתו של בורג ונמשכה שעות אחדות, טען בורג, כי צעד כזה הוא משפיל ביותר. "אני לא אהיה מוכן לפעול, כשהחרב תתנופף מעל ראשי. אני מנהיג המפד"ל ולא יאמינו לי" — אמר בורג. אולם בלחץ חבריו בסיעת "למפנה" במפד"ל, בראשם מזכיר הפועל המזרחי, רפאל בן נתן, הסכים ד"ר בורג לנסח מכתב דומה. אלא שהוא יופנה ליצחק יגר ושמואל פריבס. לפשרה שכזו התנגדו ראשי הוועדות בכל תוקף, וגם בישיבה נוספת שקיימו אתמול בעת כינוס הוועד הפועל, עמדו על דרישתם, כי בורג ינסח את המכתב לראש הממשלה.

לאחר שעות מספר, כאשר התברר, כי לא ניתן לשכנע את בורג, ואף סיעת "למפנה" התכנסה וקיבלה את עמדתו, ביקשו יגר ופריבס את ראשי המפלגה להודיע לחברים פעם נוספת, כי אינם מוכנים לקבל נוסח אחר של בורג, זולת מכתב לראש הממשלה. באותו מיפגש הציע זבולון המר, כי כדי למנוע את ביזוי המפלגה, לתת ארבעה חודשי כהונה נוספת לד"ר בורג, ללא כל התחייבות או הצהרה מצידו. ראשי ועדות השיקום התנגדו לכך בכל תוקף. השניים הדגישו, כי הם בעד התמודדות במפד"ל, בתנאי שהתמודדות זאת תתקיים במשותף לבורג ולמתמודדים אחרים. פריבס ויגר הציעו לדחות את ישיבת הוועד הפועל בשבועיים שלושה, כדי...

בגילוי דעת שפירסם הרב שך וקב' רבנים חרדיים: יהודי אתיופיה — ספק יהודים

"על־פי ההלכה וכמו שנהגו בארץ הקודש, הפלשים הבאים מאתיופיה הם בכלל ספק יהודים וצריכים לעבור גיור כדין"

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ"

בגילוי דעת שפירסם אתמול ב־ראשונה הרב אליעזר שך עם קבוצת רבנים חרדיים נאמר, כי הפלשים הם ספק יהודים ולכן הם צריכים לעבור גיור לחומרא.

"הננו באנו להודיע, כי על פי ההלכה וכפי שנהגו בארץ הקודש מאז ומתמיד, הפלשים הבאים מאתיו־פיה, הם בכלל ספק יהודים, וצריכים לעבור גיור כדין" כותבים הרבנים, "דהיינו, קבלת מצוות, הטפת דם ברית וטבילה, ואין לאף אחד לשנות את הדבר", קובעים הרבנים.

עמדתו של הרב שך עומדת בסתירה לזו של הרב עובדיה יוסף. יצויין, כי שני הרבנים הם המנהיגים הרוחניים של ש"ס.

גם הרב משה פיינשטיין המקובל על היהדות הדתית כ"פוסק גדול", כותב בגילוי דעת משלו, שהתפרסם אתמול — "כיוון שנתעורר מחדש על דבר הפלשים, כבר כתבתי דעת, שמ־חוייבים לגיורם, בהטפת דם ברית וטבילה, וקבלת עול מצוות כדת משה וישראל, ואין מקום לפשרות בזה".

מנכ"ל הטלוויזיה הלימודית לפרס:

"הטלוויזיה הלימודית צריכה לשמש בסיס להפעלת הערוץ השני"

פרס על שיעורי הצפייה ב"ערב חדש": לא ידעתי שכל כך הרבה אנשים יושבים בשעה 5 אחה"צ מול הטלוויזיה

מאת גילי מבורך
סופרת "הארץ" לענייני חינוך

"תפיסת העולם של הטלוויזיה הלימודית, לגבי הפונקציה של הטלוויזיה החינוכית בישראל, היא שצריכה לשמש בסיס להפעלת הערוץ השני. על־פי תפיסת עולם זו, הטלוויזיה היא סוכן שינוי חברתי ולכן צריך להקפיד על תוכן המישדרים ואיכותם" — דברים אלה אמר אתמול מנכ"ל הטלוויזיה החינוכית, יעקב לורברבוים, לראש הממשלה, שמעון פרס.

הדברים נאמרו, בעת ביקורו של ראש הממשלה במיתקני הטלוויזיה הלימודית ברמת־אביב, בתום ראיון עימו בתוכנית "ערב חדש". בביקור השתתף גם שר החינוך, יצחק נבון.

בשיחה שקיים פרס עם נבון ועם לורברבוים, ביקש מנכ"ל הטלוויזיה הלימודית, כי הטלוויזיה שהוא עומד בראשה, תשולב בהפעלת הערוץ השני ובכל מקרה, שאינטרסים שלה יישמרו לכל תיפגע, אם לא היא תפעיל את הערוץ. "לא ידעתי שכל כך הרבה אנשים יושבים בשעה 5 ליד הטלוויזיה. אני לא רואה הרבה, אבל מה שאני רואה, זה יוצא מן הכלל. זה ממלא תפקיד חינוכי ממדרגה ראשונה", אמר פרס, כאשר דווח לו על שיעורי הצפייה הגבוהים בתכנית "ערב חדש".

בעת ביקורו בטלוויזיה הלימודית, צפה פרס בשידורי ה"טלטקסט" לקהל הרחב ולבתי־הספר. לבקשתו, הוקרן למענו דף מידע ובו שיעור במקרא על יעקב ועשו. אנשי יחידת ה"טלטקסט" סיפרו לו כי כ־200 בתי־ספר השתלבו השנה בשידורי ה"טלטקסט" וכי לכ־7000 אזרחים יש המכשיר המיוחד, המאפשר להם להתחבר אל השידורים ולקבל מידע בתחומים שונים.

חולה האיידס שטופל ב"וייצמן" נפגע במוחו

מאושפז בבית־לוינשטיין ברעננה ★ מצבו יציב ★ 18 איש מתו עד כה בארץ מהמחלה

מאת יפעת נבו
סופרת "הארץ"

חולה האיידס שטופל בתכשיר שפותח במכון וייצמן, מאושפז בבית החולים השיקומי של קופת־חולים בית לוינשטיין ברעננה. הוא הועבר לשם לאחר שהטיפול התרופתי אמנם עצר את מחלתו, אבל זו הספיקה בינ־תיים לפגוע במוחו.

החולה, צעיר בן 21, לקה באיידס לאחר שקיבל מוצרי דם בהיותו חולה המופיליה. הפגיעה המוחית יצרה אצלו הפרעות קשות, בין השאר, בדיבור ובתופעות מוטוריות. הוא מקבל ריפוי בדיבור וריפוי בעיסוק ואיש מהמטפלים לא נרתע מלהגיע אליו או לטפל בו. הוא מאושפז בחדר בודד בקומה העליונה של בית החו־לים והצוות המטפל מצטייד, לפני הכניסה לחדרו, באמצעי בידוד המקו־בלים לגבי מחלות מדבקות. נמסר, כי מצבו של החולה מבחינת מחלת האיידס יציב.

עד כה אובחנו בישראל 25 חולי איידס שנפגעו במחלה באופן קליני. המחלה אובחנה אצל עוד 5 אנשים, אך הם לא סובלים ממנה באופן קליני. מכלל החולים נפטרו עד כה 18.

מהוועד למלחמה באיידס נמסר, כי הוא מקיים כינוס יום פתוח לציבור, בו יוצגו מטרותיו ופעולותיו. בכינוס, שיתקיים ביום א' הקרוב בבית בר־ברית בת"א, בשעה 20.30, יוסבר, בין היתר, לציבור על המחלה ועל הסיוע הדרוש לחולים בתחום הנפשי, החבר־תי והמשפטי.

חוגים דתיים לוחצים לבטל "מוספשבת" בת"א

הליבראלים העצמאים בעירייה תובעים מלהט לא לוותר ★ אחת ההצעות שהעלו הדתיים: להעביר האירוע מ"הבימה" למוזיאון

מאת חיים הנדוקר
סופר "הארץ" בתל־אביב

בימים האחרונים מופעלים לחצים קשים על ראש עיריית תל־אביב, שלמה להט, מצד החוגים הדתיים, לבטל את "מוספשבת" בתיאטרון הבימה בשבתות. במסע לחצים זה נוט־לים חלק חברי הסיעות הדתיות בעירייה וכן חברי־כנסת מהלובי הדתי.

אתמול עסקה הנהלת הקואליציה העירונית לדון בנושא אולם לבסוף נידחה הדיון לראשית השבוע.

שני אנשי הליבראלים העצמאים בעירייה, יצחק ארצי ופריץ אוניקובסקי, נפגשו עם להט ותבעו ממנו לא לוותר לתביעות הדתיות.

נודע, כי אחת מההצעות המועלות בידי הדתיים היא, להעביר את "מוספשבת" למוזיאון תל־אביב, שם הסביבה אינה דתית, כדבריהם.

אלי נסף ימלא מקום מנכ"ל משרד השיכון עם צאתו לשליחות בחו"ל

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

אלי נסף, מנהל אגף הנכסים והדיור במשרד הבינוי והשיכון מונה למ"מ מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון. המנכ"ל היוצא של משרד הבינוי והשיכון, אשר וינר, יצא אתמול ללונדון, שם ישמש כנציג מחלקת העלייה בסוכנות היהודית. נסף (42) עובד במשרד הבינוי והשיכון זה 13 שנה.

גני אביב הנדסה ובנין בע"מ
אברהם גינדי בע"מ

מכרז

למכירה מגרשים לבניה עצמית בבאר־יעקב

★ במסגרת תכנית "בנה ביתך" מוצעים למכירה 38 מגרשים לבניה עצמית שיוזו וחלק משכונת קוטג'ים.
★ הקרקע הינה פרטית ותירשם בטאבו ע"ש הרוכשים.
★ שטח כל מגרש כ־250 מ"ר נטו.
★ מחיר מינימלי להצעה 14,000 $ + מע"מ.
שישולם בשקלים לפי שער הדולר היציג ביום התשלום בפועל.
★ טפסי השתתפות ופרטים נוספים ניתן לקבל במשרדי המועצה המקומית באר־יעקב ובמשרדי המכירות של החברה:
1. הצעות בצירוף המחאה לזכות גני אביב הנדסה ובנין בע"מ ע"ס 500.000 שקל יש להגיש לא יאוחר מיום 6.12.85 בשעה 12.00 במשרדי המועצה המקומית באר־יעקב, או במשרדי המכירות של החברה.
2. הצעות ללא המחאה לא תתקבלנה.
3. החברה אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה או הצעה כלשהיא.
4. המחאות להצעות שלא תתקבלנה תוחזרנה לבעליהן.

משרדי החברה:
שעות הקבלה: ימים א–ה בין השעות 08.00–13.00, 16.00–19.00
יום ו' בין השעות 08.00–13.00.

משרדי המועצה המקומית באר־יעקב
שעות הקבלה: ימים א–ה בין השעות 08.00–13.00, 16.00–19.00
יום ו' בין השעות 08.00–13.00

בפלזה תל־אביב, הקיץ נמשך!

מבצע מחירים ללא תקדים לישראלים בלבד
42.000 שקל; כולל מ.ע.מ., ללילה + ארוחת בוקר
65.000 שקל; כולל מ.ע.מ., ללילה + חצי פנסיון
לאדם בחדר זוגי, לשהייה של 2 לילות ומעלה.

המבצע כולל:
בקור בחוויה הישראלית ובמוזיאון הארץ, בידור וריקודים במלון, תכניות וידאו בחדרים, גישה ישירה לשפת הים.
המבצע בתוקף מ־27.10.85.
רח' הירקון 155 טל. 03-299555 תל אביב
★★★★★
צבי עינת

Boston University and Ben-Gurion University

American Program in Israel
Full- or Part-time Study
University Campus Facilities
Taught in English

Master of Science in Management Beer Sheva

For a copy of the MSM Program bulletin write or call:
Master of Science in Management Program
P.O. Box 653
Boston University
Ben-Gurion University
Beer Sheva, Israel
Telephone: 057-36711
057-699789

איך אוכל להבטיח הצמדה לכספי שלי?
וגם לקבל הטבות

ב-מטמון עדיף למתמיד

יותר ריבית
וגם
מדד נוסף

יותר ריבית
עכשיו תוכל לקבל ריבית שנתית בשיעור 5% כבר אחרי שנתיים, ההולכת וגדלה עד 7% בשנה השמינית של החסכון.

25 מדדים מלאים ל-24 חודשי חסכון
עכשיו תוכל ליהנות ממענק מיוחד נוסף בגובה מדד חודש הפקדת הכספים. זאת בנוסף למענק בשיעור עליית מדד חודש משיכת הכספים.

אפשר לחסוך גם בלי להחליט מראש על תקופת החסכון
תוכל למשוך את כספי החסכון בתום שנתיים, ולאחר מכן מדי חצי שנה, ולקבל את מלוא ההטבות. ניתן לקבל 75% מריבית ח.ח.ד יציגה כבר במהלך השנה הראשונה לחסכון, ו־85% מריבית זו עבור השנה השניה.

לכל מי שאינו מעוניין במענק מדד נוסף: מסלול מיוחד 6% ריבית לשנה, כבר אחרי שנתיים. ריבית מובטחת עד 8 שנים.

התכנית לתקופה מוגבלת בלבד

שרות השקעות מקיף אצלך בסניף

בנק הפועלים בע"מ

אסותא
נולדו ל: אורית וגרי לאשר — בת
מרים ויוסף הדר — בת
ערכה את העמוד: רחל דנה

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

סוף שבוע חיובי בבורסה

שבוע המסחר בבורסה, שהחל במגמה של ירידות שערים עקב החשש, כי מניות בלאס יציפו את השוק, הסתיים אתמול במגמה אופטימית בהרבה. שערי המניות נטו בדרך כלל לעלות, אם כי מחזורי המסחר נותרו נמוכים כשהיו. השבוע כמו בשבועות האחרונים היו קרנות הנאמנות של הבנקים הגדולים הפעילים העיקריים בשוק. את הכתר לקחו השבוע קרנות בנק הפועלים, לאחר שקרנות בנק לאומי הורידו פרופיל. אחת הסיבות לפעילותן הערה של קרנות פועלים קשורה לעובדה, שהוחלט למבצע הפצה של הקרנות בבית מופצות. טביעת אצבעותיהן של קרנות אלה ניכרה במניות המוחזקות עם הבנק, כמו דלק, כלל תעשיות, דיסקונט השקעות, או מניות אחרות, בעלות רמת סחירות נמוכה יותר, כמו פרי זה ועקנשטיין. בשוק איגרות החוב נמשכה גם אתמול הפעילות הזהירה, ושערי האיגרות נטו בדרך כלל לעלות.

ירידות בבנקאיות

לאחר ימים בספר, שבהם עלו שערי מניות ההסדר, הופיעו אתמול היצעים שגרמו לירידות שערים של עד אחוז אחד. ירידת שער גבוהה-יחסית היתה במניית בנק הפועלים, ששערה לא ירד שלשום בניגוד לבנקאיות האחרות. מניות אי.די.בי. והסטוק של כלל ירדו בשיעור מתון מזה. מחזור המסחר במניות ההסדר עלה לעומת הממוצע של הימים האחרונים, והסתכם ב-1.9 מיליון דולר.

בנק	תשואה שנתית דולרית באחוזים
בל"ל 0.1	13.66
הפועלים ש	13.73
אי.די.בי. רג	13.43
דיסקונט א	13.27
המזרחי ש	13.69

הפעילות החיובית במניות החברות נמשכת

שעריהן של מניות החברות המשיכו לעלות גם אתמול, אם כי מחזורי המסחר היו נמוכים-יחסית. כך היה במניות נכסים ובנין, דלק, פולגת ב' ואחרות. אולם בניגוד לשלשום, עליות השערים מאתמול היו תלולות יותר. כך למשל, ביקוש גדול מאוד למניות דיסקונט השקעות, הביא לעלייה של 8 אחוזים. בבורסה מעריכים, כי מקורו של ביקוש זה הוא בגורמים, שמכרו את מניות החברה בחוסר, וניסו לכסות זאת אתמול. ביקושים גדולים במיוחד, שהביאו לעליית שערים גבוהות מהרגיל, היו גם במניות כלל תעשיות, אי.די.בי. פיתוח, כלל ישראל ואחרות.

התכוף 1 — קונים בלבד בפעם השנייה

הדו"חות הטובים-יחסית שהוצגו השבוע במניות התכוף, הביאו לפעילות חיובית במניות החברה. אתמול נרשם שער קונים בלבד בפעם השנייה למניות אלה, משום שלא ניתן היה לספק את הביקוש, אף בעליית שער מכסימלית. במניה בת 5 שקל נרשם קונים בלבד בפעם הראשונה. מרבית מניות החברה מוחזקות על ידי בעלי עניין, אולם גם קרנות הנאמנות מחזיקות חלק ממניות אלה. פעילות ערה היתה גם במניות אחרות, המזוהות עם קרנות בנק הפועלים. כך למשל, מניית פרי זה 1 עלתה ב-7.9 אחוזים, מניית כלל אלקטרוניקה עלתה ב-2.7 אחוזים, וביקושים הופיעו גם למניות קצנשטיין, אלה, תעשיות פרייכטוונגר ולמניות מתתיהו ליפשיץ.

ההיצעים נחטפו ללא שינוי שער

ההיצעים שהופיעו במניות מעטות נחטפו ללא שינוי שער. כך היה, למשל, במניות חברת הסנה או במניות פ.י.ב.י., אולם גם בניירות ערך, אשר אינם מזוהים עם קרנות הנאמנות, כמו כלל נדל"ן, או מישנאל, נחטפו ללא שינוי שער. מאידך, במניות אחרות המאופיינות ברמת סחירות נמוכה, היו עליות תלולות. כך למשל, עלתה מניית כלל סחר ב-10 אחוז, ובמניית כלל טכנולוגיה נרשמו קונים בלבד. נעיר, כי אחד הגורמים המסייעים לפעילות המעניינת בעת האחרונה, קשור לעובדה, כי פירמות עיסקיות רבות מעוניינות להוציא אל הפועל תכניות גיוס הון, והדבר מביא לפעילות חיובית סביב מניותיהן.

בנק ישראל מגייס 50 מיליארד שקל

בנק ישראל ניסה אתמול לגייס 50 מיליארד שקל באמצעות איגרות-חוב צמודות-מדד מסוג שגיא ל-5 שנים, וגליל ל-10 שנים. עובדה זו השפיעה על מגמת המסחר באיגרות-החוב, ומיתנה את עליות השערים. ברם, הנטייה הכללית היתה של עליות שערים, במיוחד באיגרות-החוב הצמודות-חלקית למדד. מדד האג"ח הכללי עלה אתמול ב-0.31 אחוז במחזור של 4.4 מיליון דולר.

פעילות נמוכה ביותר במק"מ

היקף הפעילות במק"מ המשיך גם אתמול להיות נמוך ביותר, והסתכם ב-2.8 מיליון דולר. מה שמכתיב כיום את רמת הפעילות הנמוכה, הן רמות התשואה לפדיון, שבהם נסחרים מלוות אלה. בבורסה מעריכים, כי הורדת שערי הריבית ביום א', עשויה להגדיל את היקף הפעילות במלוות אלה.

הסדרה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
215	5	99.50	3.10
225	12	99.00	2.58
235	19	98.50	2.45
245	26	97.90	2.51
116	34	97.30	2.48
126	40	96.80	2.50
136	47	96.30	2.47
146	54	95.75	2.48

הודעות בורסה

* פ.י.ב.י. החליפה את מועצת המנהלים שלה עם התפטרותם של מנהלי רנות.
* חברת מאיר עזרא רכשה באמצעות חברת רג פרוסט 50 אחוז ממניות רו קוד תמורת סכום מועדי. [illegible] 500 אלף דולר. התמורה למימוש של עד הנפקת מוגבלת אסיפה כללית שלא מן המנין ליום 5.12.85.

נעם: השתתפות בירידים בינלאומיים:

ביום ג' 3.12.85 בשעה 17.30 – 9.00

יצואן! שמונה מומחים מחו"ל ירצו על תערוכות בינלאומיות, מגמות עתידיות, היבטים כלכליים, חברתיים ופסיכולוגיים אליהם יש להתייחס בהשתתפות בתערוכות ב: פרנקפורט, ברלין, מינכן, דיסלדורף, קלן, ארה"ב, סינגפור, יפן, הונג קונג (סין), אנגליה ועוד.

יצוא 85
מרכז הקונגרסים - גני התערוכה, תל-אביב
2-5.12.85

אודיטוריה: טל. 664825 ובגני התערוכה בימי ב' וג'.

שערים יציגים של מטבע חוץ

28.11.85

	המטבע	שער
ארה"ב	דולר	1477.4
בריטניה	לירה	2172.5
גרמניה מע'	מרק	582.05
צרפת	פרנק	190.89
הולנד	גילדן	517.30
שוויץ	פרנק	706.11
שוודיה	כתר	192.50
נורווגיה	כתר	193.57
דנמרק	כתר	160.67
פינלנד	מרק	270.04
קנדה	דולר	1069.9
אוסטרליה	דולר	1012.8
דרא"פ	רנד	552.99
בלגיה	10 פרנק	287.64
אוסטריה	10 שילינג	828.26
איטליה	1000 לירה	860.68
יפן	100 ין	733.57
אירלנד	פאונד	1799.1
ספרד	100 פזו	942.85
ירדן	דינר	3870.8
לבנון	לירה	84.420
מצרים	לירה	856.89

שערי מטבע חוץ 28.11.85

בנק לאומי

המטבע	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	מזומנים קניה	מזומנים מכירה
1 דולר ארה"ב	1468.3395	1486.6605	1444.26	1509.25
1 לישט"ש	2162.1299	2189.1076	2121.36	2216.81
1 מארק גרמני	579.5696	586.8011	570.07	595.72
1 פרנק צרפתי	190.0517	192.4231	184.13	195.35
1 גילדן הולנדי	515.1165	521.5438	506.67	529.47
1 פרנק שווייצרי	702.5548	711.3208	691.03	722.13
1 כתר שוודי	191.5142	193.9038	188.37	196.85
1 כתר נורווגי	192.6323	195.0358	189.47	198.00
1 כתר דני	159.8454	161.3898	157.22	164.30
1 מרק פיני	268.6806	272.0330	264.27	276.17
1 דולר קנדי	1064.0141	1077.2902	1046.57	1093.66
1 דולר אוסטרלי	1007.2809	1019.8491	966.94	1065.65
1 ראנד דרא"פ	549.5995	556.4570	494.98	544.48
10 פרנק בלגיים	284.2314	287.7779	279.57	292.15
10 שילינג אוסטרי	823.1756	833.4467	809.68	486.11
1000 לירטה איט'	857.1743	867.8695	858.90	885.46
1000 יינים יפן	729.4285	738.5298	717.47	749.75
1 דינר ירדני	— —	— —	3812.25	4048.05
1 לירה מצרית	— —	— —	808.74	859.01

שערי מטבע חוץ בין-בנקאיים

אתמול 28.11.1985 באירופה

מכירה מיידית (ספוט)

ל-1 שטרלינג	$ ארצות הברית	1.4695/1.4705
ל-1 ארה"ב	מרקים גרמניים	2.5315/2.5322
"	פלורינים הולנדיים	2.8550/2.8570
"	פרנקים שווייצריים	2.0910/2.0920
"	פרנקים בלגיים	51.37/51.39
"	פרנקים צרפתיים	7.7420/7.7450
"	לירטות איטלקיות	1712.50/1713.50
"	ינים יפאניים	210.25/201.40
ל-ס.ד.ר.	$ ארצות הברית	1.0904/1.0910

שער הזהב $ 326.75 ארה"ב אונקיה לזהב פיקסינג

מכירה מאוחרת (פורוארד)

	ל"ש/$	פר"ש/$	מר"ג/$
1 ח'	1.4651/1.4665	2.0834/2.0849	2.5238/2.5250
3 ח'	1.4574/1.4587	2.0696/2.0711	2.5095/2.5107
6 ח'	1.4478/1.4493	2.0500/2.0520	2.4893/2.4910

הנתונים נמסרו על-ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

שערי המניות 28.11.85

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור אלפי ש"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש אלפי ש"ע
אר.ה.ת. ש	13100		5	+200	+1.6	+15.5
המסחר 0.1	1380		201.8			-71.9
המסחר א 0.5	580		922.4	+12	+2.1	+472.4
כללי לא בהסדר	34000		8	-700	-2	-7.6
בנק צבאמר' 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
בנק צבאמר' 5.0			—	הפסקה	מסחר	—
בנק צבאמר' אופ			—	הפסקה	מסחר	—
רנות א 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
רנות 5.0			—	הפסקה	מסחר	—
רנות שה 2			—	הפסקה	מסחר	—
בנק בינלאומי 05	2259		2491.8			+97.7
פ.י.ב.י. 0.5	1880		1920.7			-251.7

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אידיבי רג 100.0	73880		409	-360	-0.5	-435.3
אידיבי ב 100.0	75000		.1			-4.1
אידיבי בכ א	459000		.3			.6
אגוד 0.1	55400		368.2			+113
דיסקונט ב	94800		11.4	+150	+0.2	+66.1
דיסקונט א	94700		105.1			+46.4
דיסקונט שה ב	11131		33			-23.6
המזרחי ש	30200		2587.4	-310	-1	-2908.7
המזרחי מ	30450		27.5			+50.8
המזרחי שה 9	13985		1.2			-1.2
הפועלים מבכ	107800	תב	5.3	+9800	+10	+10.1
הפועלים ש	49800		1678.6	-505	-1	-1763.1
הפועלים מ	49649		332.3	-301	-0.6	-291.6
כללי א 1.0	129100		14.7			+16.9
כללי אופ 9	126700		.1			.1
כללי שה 5	97000		2.6	+150	+0.2	+15.4
כללי שה 7	6100		85.1	-90	-1.5	-61.1
כלל 0.1	31700		1456	-300	-0.9	-1476.6
כלל שה 9	43500		25.7	+150	+0.4	+80.6
כלל שה 11	12050		376			-24.8
מימון וסחר 1.0	44400		.2	+100	+0.2	+19.6
מימון וסחר 5.0	22500		4.7	-900	-3.9	-4.7

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אדנים 0.1	6696	שב		-50	-0.7	-5
לאומשכנ' ש	3320		155	+152	+4.8	+173.8
לאומשכנ' מ	3168		.4			.4
כרמל ש	2600	שב				-10
כרמל שה 1	2470	שב		+28	+1.2	+30
בנין כ' 5.0	3079		41.9	+139	+4.7	+24
פת מסכ ש	680		596	+10	+1.5	+711.4
משכן כ ש	1748	תב	.1	+88	+5.3	+145.6
עצמאות 0.1	3050		78.4			-17.4
טפחות מבכ ש	11200		17.2	-300	-2.6	-18.7
טפחות רג ש	10665		23.8			.1
טפחות שה 1	6498		26			-111
טפחות שה 2	3275		65.6			+31.9
יעמור 1.0	592		85	+2	+0.3	+82.4
יעמור 5.0	330		1.6			-1.6
מירב 1.0	1250		98.8			-9.5

מוסדות מימון

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
שלמון אש	241		1700.2	+6	+2.6	+1372.9
החקלאות מבכ א	29400		1.7	+400	+1.4	+1.7
החקלאות מבכ ג	155500	שב				
לאומי תעש' א ש	3004		50	+25	+0.8	+50
פתוח תעש' מבכ	59400	לנ				
פת תעש' בכ ג	555000	לנ				
פת תעש' בכ גג	196000	לנ				
פת תעש' בכ גגג	192415	לנ				
פת תעש' בכ ד	209268	לנ				
פת תעש' בכ דד	63060	לנ				
מרכז קבלנים 5.0	509		1402.1	+19	+3.9	+409.2
תיירות בכ	171000	שב				
כלל ליסינג 0.1א	3199		74.6	+149	+4.9	+239.5
כלל ליסינג 0.5ב	1500	תב	50	+80	+5.6	+385
כלל ליסינג אפמ	10640		50.4	+340	+3.3	+38.2

ביטוח

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אריה 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
אריה אופ ב			—	הפסקה	מסחר	—
אריה שה 1			—	הפסקה	מסחר	—
אררט 0.1	2565		.5	-10	-0.4	.5
אררט א 0.5	1299	תב	303	-100	-7.2	-203
בטוח משנה 0.1	873	תב	73.5	-97	-10	-73.2
בטוח משנה 0.5	410	תב	255.8	-36	-8.1	-305.8
הדר 1.0	1045		191.2	+32	+3.2	+191.2
הדר 5.0	419		1632.3	+19	+4.8	+2610.2
הסנה ש	1842		1380.4			-352.3
הפניקס 0.1	4950		29.5	-115	-2.3	-89.9
הפניקס 0.5	2285	בה	210.8	-120	-5	-173.3
המשמר-הראל 1.0	3467	שב				-13.5
המשמר-הראל 5.0	1370	שב		-16	-1.2	-100
ירדניה 0.1			—	הפסקה	מסחר	—
ירדניה 0.5			—	הפסקה	מסחר	—
מנורה 1.0	14995		5.2	+205	+1.4	+2.8
מנורה 5.0	5000		.1	+100	+2	+4.9
סהר ג 1.0	2450		139.9	+60	+2.5	+283.3
סקורטס 0.1	3750		162	+45	+1.2	+122.8
צור ש	1300		70			-35
ציון החזקות 1.0	6070	קב		+289	+5	+13.2
ציון החזקות 5.0	1251		130.4	+1	+0.1	+151.1

מסחר

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אינטר בטא 1 ש	3300		20	+120	+3.8	+30
אינטר בטא 5 ש	1045		50	-5	-0.5	-30
אינטר בטא אופ 1	542		260.1	+32	+6.3	+1687
מאיר עזרא 1.0	3700		40	+90	+2.5	+40
מאיר עזרא אופ 1	3400		40	+80	+2.4	+38.6
סהר 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
סהר 5.0			—	הפסקה	מסחר	—
כלל סחר	1166	תב	1098	+106	+10	+1444
קריסטל 1.0	2400		81.3	-60	-2.4	-83.7
רפק 0.1	25500		.1			.1
רפק 0.5	3900		6.7	-100	-2.5	-1.7
שופרסל א 2.0	4180		200.9			-153.4
שופרסל ב 10.0	2220		393	+40	+1.8	+539

שירותים

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
דלק ג ש	3450		1384.5	+59	+1.7	+496.5
הראל 1.0	1900		22.3	-1	-0.1	-22.3
הראל 5.0	831	קב		+40	+5.1	+242.4
ספנות הספקה 0.1	9790		73.2	-10	-0.1	-6.7
ספנות הספקה 0.5	3960		385.9	-100	-2.5	-67.3
קרור 0.1	799	שב	126.3	-34	-4.1	-138
קרור 1.0	220		1083.7			+43.7
חברת החשמל 0.1			—	הפסקה	מסחר	—
מתס' ערובה 0.1	2152		100			-38
מתס' ערובה 0.5	820	תב	167.5	+45	+5.8	+1288.7
מתס'ערובה אופ	440		1588.3	+37	+9.2	+2321.8
קונסורטיום 0.1	812		19	+22	+2.8	+66
קונסורטיום 0.5	346		250	-8	-2.3	-400

מלונות ושירותי תיירות

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
קופל 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
קופל אופ 1			—	הפסקה	מסחר	—
גלי זהר 1.0	11100		6	+390	+3.6	+73.9
גלי זהר 5.0	3663	תב	8.2	+333	+10	+58.2
מלונות דן 1.0	3050		20.2			-20.2
מלונות דן 5.0	1910		149.7	+20	+1.1	+250.3
חוף האלמוג 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
כנס מר 1 ש	1700		30	-80	-4.5	-45.3
מלונות הירדן	1800	תב	25	-125	-6.5	-45
מלונות יהלום 1	422		335.5			+15.7

מחשבים ושירותי מחשבים

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
רמה מיכון 1.0	1260		200			+49.5
ת.י.ל.ן. 1.0	5750		22.4			-22.4
יעבא 1.0	2401		14.5			+1.4
יעבא אופ א	2031	שב				+63.6
כלל מחשבים 1.0	2163	קב		+103	+5	+13.5
מ.ל.ל. 1.0	4830		45	+91	+1.9	+49.9
מ.ל.ל. 5.0	2370		24.1	+20	+0.9	.9
משוב מחשבים 1.0	2249		10	-61	-2.6	-37
ניקוב מחשבים 1	3320		34.2			-14.8
ניקוב מחש' 5	1600		35			-23
תים מחשבים 1.0	1150	שב				-136.5
תים מחש' אופ	12000		2.3			-2.2

נדל"ן, בינוי ופיתוח

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אברהם בינוי 1ש	694		325.9	+1	+0.1	+685.3
אברהם בינוי 5ש	412		.3	-4	-1	.3
אורן 1.0	509		504			-331.7
אורן 5.0	220		1442.5	+9	+4.3	+2107.5
אזורים 1.0	1615		581	+50	+3.2	+759.9
אילון 1.0	870		845	+5	+0.6	+100.3
אילון אופ 1	805		8	+20	+2.6	+108
אל-רוב 1.0	1537	תב	150	+140	+10	+38.5
אל-רוב 5.0	955		6	-10	-1	-6
אמנתים 1.0	720	תב	34.7	-40	-5.3	-34.6
אמנתים אופ 1	603		60	-7	-1.2	-6.3
אפריקה 0.1	25000		7.5			+31.2
אפריקה 1.0	18000		80	+450	+2.6	+172.5
ארזים	663	תב	515	+60	+10	+839.5
ארלון 0.1	5750	תב	25.1	-625	-9.8	-27.5
ארלון 0.5	3500		7.4			+24.4
בן-יקר גת 1.0	2740	שב				
ברנוביץ 1.0	1246	תב	153.8	-139	-10	-253.8
ברנוביץ 5.0	615	שב				
ברנוביץ אופ 1	561		8.2	+1	+0.2	+91.8
דנקנר 1.0	3230		144.9	+100	+3.2	+104.9
רדוקר 1.0	332		90.1	+4	+1.2	+66.5
רדוקר 5.0	192	תב	37.6	-11	-5.4	-37.5
רדוקר אופ 1	126		58.1			-50.1
רוזני 0.1	2580		30	-30	-1.2	-60
רוזני 0.5	1550		1	+15	+1	+149
ת.ל.ב. 0.1			—	הפסקה	מסחר	—
ת.ל.ב. 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
נכסים ובנין	3500		764.8	+135	+4	+1594.3
גב-ים 0.1	5360		111.3	+250	+4.9	+46.1
גב"ים 0.5	3374		150	+148	+4.6	+275
הכשרת הישוב ש	20020		90	+250	+1.3	+127.7
ישפרו 0.1	1629	תב	106.5	+124	+8.2	+94.9
ישראלום 1.0	4600		33			-4.2
ישרס 10.0	6050	תב	201	+500	-9	+209
בנק פיתוח 1.0	3200		9.6	+83	+2.7	+21.9
כלל נדל"ן	750		1930.7			-432
לומיר 1.0	1535	תב	41.5	-171	-10	-51.5
לומיר 5.0	854		150			-50
מ.ת.ב. 1.0	1350	תב	331	+118	+9.6	+335
מאגרי בניה 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
מאגרי בניה אופ			—	הפסקה	מסחר	—
מגדל בסון	1260		10	+60	+5	+10
מישבאל 5.0	385		347			-347
מרב 5.0	349		1293	+8	+2.4	+1139.9
מר-לו 1.0	290	תב	409	-20	-6.5	-519
מר-לו אופ 1	2610	שב				
ליתנטין 1.0	2050		103.7	-29	-1.4	-3.7
ליתנטין 5.0	427		539.9			+138
ליתנטין אופ 1	230		502.1			-187
ליפשיץ 1.0	552	תב	1415	+50	+10	+1514.9
ליפשיץ 5.0	284		461			-310.5
ליפשיץ אופ 1	185		500	+10	+5.7	+2000
מגדל אביב 0.5	12950		1	+500	+4	+24
נכסי אזורים	2360	תב	133.3	+130	+5.8	+427.7
סהר החזקות 1.0	6000		75			-55
סהר החזקות 5.0	4000	תב	50	+305	+8.3	+36
סולל בונה מבכ א	4440		115.6	-60	-1.3	-96.2
סוף 1.0	1621	שב				+30
סוף 5.0	1000		99.5	-10	-1	-184.2
סוף אופ 1	680		183.6	+3	+0.4	+351.6
עמר וסלע מר 1 ש	695		117.1	-25	-3.5	-182.9
קוסריה 0.1	1060		276.1	-11	-1	-140.6
קוסריה 0.5	421		700.1	-2	-0.5	-820.3
רובינשטיין 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
רובינשטיין 5.0			—	הפסקה	מסחר	—
רוגובין 1.0	1485		494.7	+50	+3.5	+334.7
רוגובין 5.0	1030		122	+30	+3	+294
רסקו בכול	2831	תב	333.2	+240	+9.5	+311
רסקו רג	2644		317.2	-18	-0.7	-242
רסקו אופ 1	2531	בה	15	+130	+5.4	+96

חקלאות

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
מטעי הדר 0.1	2290		110	+20	+0.9	+84.5
מטעי הדר 0.5	945		100	+40	+4.4	+100
מהדרין 0.1	9000		101.4			-55.4
נכסי הדרים 1.0	1470		567.2	+60	+4.3	+1192
פרי אור 0.5	3160	תב	57.9	+159	+5.3	+82.1
סברור 5.0	5755		96.5	-265	-4.4	-56.5

פק"מ נייר
השקעה כדאית לטווח קצר בריבית משתנה
ריבית בק"מ ל-7 ימים או ריבית במהות קבוע מהסכרים. הגבוה מבין השניים
בנק לאומי

מזון וטבק

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אסאס	1110		68	+26	+2.4	+47.8
אסאס אופ 1	4500	לנ				+6.8
אטלנטיק 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
גולדפרוסט 1.0	2950		43.3	+140	+5	+67.6
גולדפרוסט 5.0	612	תב	89.2	+56	+10.1	+85.7
גולדפרוסט אופ 1	447		118.5	-28	-5.9	-18.5
דובק מב ש	2550		151.5			+76
דובק מב מ	2510		150	-30	-1.2	-139
תלכל 1.0	955		309.3	+35	+3.8	+119.2
תלכל 5.0	409		753	+14	+3.5	+954.4
פרי-גן 1.0	4785	תב	575.2	+358	+7.9	+580.5
פרי-גן 5.0	2350		774.9			-464.9
ממפי בירה 1.0	6405		5	+305	+5	+33.4
ממפי בירה 5.0	4220	לנ		+120	+2.9	+65
יצהר 1.0	915		132.3	-10	-1.1	-132.3
יצהר א 5.0	561		115	+9	+1.6	+114.5
מן 1.0	11000	שב				.3
מן 5.0	5350		.5	-17	-0.3	-1.2
סנפרוסט 1.0	4190		63.1			-43.1
עלית	10300		40.1			-9.7
עסיס ב 0.5	16000		4			-4
אגל שקל 1	1841		25	-56	-3	-22.3
שמן מבכ א	3800	שב	57.4			+11.6

טכסטיל והלבשה

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
ארגד מר 1 ש	600		166.7			-222.4
ארגד אופ א	2099	שב				
אופים 1.0	1024		235.3	+49	+5	+253.5
אופים אופ 1	2031	שב				
אופנת ברוך 1.0	1850		410			-7
אופנת ברוך 5.0	771		401.1			-251.1
אפגן 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
אפגן אופ 1			—	הפסקה	מסחר	—
ארגמן רג ש	3780	שב				
אתא ב 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
אתא ג 0.1			—	הפסקה	מסחר	—
דלתא-גליל 1.0	3260		298	+110	+3.5	+1223.5
דלתא-גליל א 3.0	2280		150			+265.6
מטוית מאוחד 1			—	הפסקה	מסחר	—
מטוית מאוחד 5			—	הפסקה	מסחר	—
מטוית כור אופ			—	הפסקה	מסחר	—
ויסלגן 1.0	1485		220.9	+15	+1	+283.1
ויסלגן 5.0	1091		41.2	+31	+2.9	+369.9
חדידין 1.0	2480		127			-127
זיקית 1.0	2811	בה	64.6	+134	+5	+89.9
זיקית 5.0	1745		166.9	+50	+3	+173.9
טיב-טכס 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
טיב-טכס אופ 1			—	הפסקה	מסחר	—
יומאר 1.0	1560		.1			.1
לודזיה 0.1	1125	תב	575.2	-125	-10	-702.8
לודזיה 0.4	382		1397.4			-1151.2
ליגת 1.0	430		895.9	+10	+2.4	+892.5
מיס גליק 1.0	940		300	+20	+2.2	+231.1
מיס גליק אופ 1	2010		226	+110	+5.8	+221
מקס 0.1	21632	מב		-1138	-5	-50.5
מקס 0.5	5149		15	+109	+2.2	+11.4
עיט 1.0	8650		6.6	+345	+4.2	+18.4
עיט 5.0	2940		99			-25
עמק סריגה 1 ש'			—	הפסקה	מסחר	—
פולגת א 0.1	7000		250			+65.4
פולגת ב 0.4	3810		548	+110	+3	+893.6
פוליגון א 0.5	2222		.1	+60	+2.8	+61.9
פרמיר	800	תב	138	+50	+6.7	+233.3
שלגינה 1.0	8840		41.3	-80	-0.9	-146.2
תעש רוגוזין 1.0	4235		751	+210	+5.2	+820.1

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אוקטגון 5.0			—	הפסקה	מסחר	—
אוקטגון אופ 1			—	הפסקה	מסחר	—
אורדן 0.1	12100		147.8	+210	+1.8	+150.1
אורדן 0.5	9750		70.6	+50	+0.5	+70.6
כבלים ש	9300					-4
התכוף 1.0	4386	2ק		+209	+5	+530.9
התכוף 5.0	2633	קב		+125	+5	+880
קופסאות פח 1.0	560		150	+5	+0.9	+922.1
קופסאות פח 5.0	436	תב	500	+40	+10.1	+496.4
מורגן 1.0	458		380	-45	-9	-361.6
מורגן אופ א	379		300	-2	-0.5	-207.5
מתכת מרום 1.0	1720		80.3	-86	-4.8	-135
מתכת מרום אופ 1	1230		56.6			+25.4
כבלי ציון 1.0	1650		141			-23.5
כבלי ציון 5.0	459		2323.2			-1131.4
כבלי ציון אופ	650		480.7			+27.3
קרמני' 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
קרמני' 5.0			—	הפסקה	מסחר	—
נחושתן 0.1	6400		20			-7
נחושתן 0.5	2330		65.8	+45	+2	+228.3
עוד 5.0	1280		250	-50	-3.8	-360.4
פקר פלדה 1.0	3400		100			+25
קינג 1.0	5650		100	+150	+2.7	+80
קינג 5.0	2860		38			-38
קליל 1.0	2352		15	-124	-5	-36.8
קליל 5.0	1182	תב	155.4	+100	+9.2	+130.4
שלדות 5.0	1321		66.7			-66.7
תעשיות לכיש 1.0	920		165	+10	+1.1	+2
תעשיות לכיש 5.0	480		200	+20	+4.4	+87

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אלביט 5.0	368000		7.6	+8000	+2.2	+6.6
אלקו 0.1	2929		54.7	+29	+1	+50.3
אלקו 0.25 ש	1835		116.3			+110.2
אלקו 0.25 מ	1900		15.7			+15.7
אלקטרה 0.1	9700		10.8	-486	-4.8	-12
אלקטרה א 0.5	4945		54.7	+180	+3.8	+104.3
אלרון 5.0	371000		9.8	-8000	-2.1	-10.5
אריית 1.0	28355		4.6	+556	+2	+8
אריית אופ 1			—	הפסקה	מסחר	—
כלל תעש אלק	2210		1038.3	+58	+2.7	+2034.4
ספקטרוניקס 1.0	1680		280	+80	+5	+276.6
ספקטרוניקס 5.0	1180		590.2			-348.2
פיטמגור 1.0	1900		613	+100	+5.6	+489.3
פיטמגור 5.0	825		1815	+35	+4.4	+2539
ציקלון 1.0	4680	תב	38.2	+280	+6.4	+58
ציקלון 5.0	2080		106.6			-113.2
קנבנסון אלד 1.	3255		121.4	+155	+5	+183.4
קנבנסון אלד 5.	1560	תב	220	+97	+6.6	+185
ת.א.ת. 1.0	2815		36.2			-51.2
ת.א.ת. 5.0	845		391.1			-222.9
ת.א.ת. אופ 1	6200		20	+385	+6.6	+25
תדיראן	3450		5.8	+10	+0.3	+9.2

מוצרי בניה

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אי.פ. תעשיות 1.	2000	תב	339.6	+15	+0.8	+211.4
אלקול 5.0	3840	תב	100	+290	+8.2	+111.8
אקרשטיין 1.0	7550		13			-13
אקרשטיין 5.0	5790		.1			.1
בטון תדיר 1.0	8050	לנ				-2
בטון תדיר 5.0	4450	לנ				.2
בר-סון 1.0	1628		20.7	-52	-3.1	-20.7
בר-סון 5.0	560		181.6	+10	+1.8	+93.4
בר-סון אופ 1	400	שב		+30	+8.1	+300
המסלול 1.0	755		65	+15	+2	+35
המסלול 5.0	390	תב	150	+20	+5.4	+149.9
כרומאכסטס 1.0	6300	שב		-50	-0.8	-9.3
כרומאכסטס 5.0	1301		5.3			+7.5
כ.ל.ב. 1.0	749	שב				
כ.ל.ב. 5.0	350	תב	58	+20	+6.1	+551.6
מגדל הקש בתעש	1305		71.7	-15	-1.1	-1.7
מואיקה ולפמן 1	12060	לנ				
מואיקה ולפמן 5	7900	לנ				

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אגן 5.0	12275		37.6	-20	-0.2	-260.5
אליאנס ב	790		193	-12	-1.5	-419.3
גל תעשיות 1.0	3320		60	+160	+5.1	+87.7
גל תעשיות 5.0	1830		9.3	-10	-0.5	-27.7
דקסטר 1.0	3410		32.1	+60	+1.8	+66.3
דשנים 0.1	9570	תב	49.3	+870	+10	+47.3
דשנים 0.5	3530		115	+80	+2.5	+44
חיפה כימי 10.0	785		3242	+14	+1.8	+3570.4
טבע ש	47500		28.7	+600	+1.3	+64
טבע אופ 4	43500		6.2			-6.9
ליפסקי 1.0	840		32.4	-35	-4	-369.9
ליפסקי אופ 1	1300	תב	309.1	-222	-14.6	-459.1
ים המלח	11240		895.8	+200	+1.8	+1225.9
פטרוכימים 10.0	269		2959.8			-1232
מקסימה 1.0	3100		34.1			-23.5
מקסימה 5.0	1370		30	+20	+1.5	+150
מקסימה אופ 1	1502		35.5	+54	+3.7	+124.5
מקה כימיקל 1.0	4950		15	+150	+3.1	+5
סנו 1.0	6425		25.4	+80	+1.3	+24.6
סנו 5.0	3250	תב	160	+180	+5.9	+260
קום כימיקל 1.0	4800		12	-99	-2	-47
קום כימיק אופ 1	4519		22	+245	+5.7	+85.3
ת.ג.ל. 1.0	1410	תב	128.5	-130	-8.4	-128.3
ת.ג.ל. 5.0	815		100.3	-35	-4.1	-100.3
תיא 5.0	3570		79.6	-100	-2.7	-79.6
פרוטארום 10.0	8795	תב	7	+645	+7.9	+76.9
תרז א 5.0	2680		96.7	+10	+0.4	+33.8

עץ, נייר ודפוס

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
דפרון 1.0	3876	בה	35.8	+185	+5	+15.1
דפרון 5.0	1757	קב		+84	+5	+171.9
ת.ב.ן. 1.0	2196	תב	295	+200	+10	+345
ת.ב.ן. אופ 1	1940		.1			
יאה 1.0	3140		16.7	+150	+5	+16.7
יאה אופ 1			—	הפסקה	מסחר	—
לבידי אשקלון 1	300		423.8			-321.7
לבי'אשקלון אופ	437		140			-230.6
מולט ב 0.5	14000		20.6	+1		+1.5
כפעלי נייר 10.0	125000	תב	61.2	+7100	+6	+54
סקאנדיה 1.0	1220	תב	165.1	+75	+6.6	+188.4
רים 0.1	2380		100	+100	+4.6	+14.2
רים 0.4	1080		347.2	+30	+2.9	+290.2
תעל ב 0.2	9100		82.4	-100	-1.1	-40.9

תעשיות שונות

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אלומית 1.0	3080		45	+80	+2.7	+45
אלומית 5.0	1518		.2			.2
אמרין 1.0	1969		164.5	+79	+4.2	+27.2
אמרין 5.0	865		175.7	+15	+1.8	+100.7
אמרין אופ א	645		108.3	-15	-2.3	-108.2
חמישה יוד	8370		3.5	+400	+5	+3.5
זיקה 1.0	3515		31.3	+15	+0.4	+47.3
זיקה 5.0	1905	שב				
הגפלק 1.0	6510		24.2			-24.2
הגפלק 5.0	2280		285	+71	+3.3	+237.2

השקעות בתעשיה

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
מרכזית ב 0.1	4330		427.9	+100	+2.4	+689
סהר כב ש	3570000		.1	-10000	-0.3	.1
כלל תעש' 1.0	959		4525.5	+12	+1.3	+6718.3
מאגרי טכנולוגיה	402		421	+2	+0.5	+109.5
מאגרי טכנו אופ	311		905.9	+10	+3.3	+402.1

חברות השקעה

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אגיקו ש	3400		77.3	+100	+3	+92.3
אידיבי פתוח 2.0	2460		2442.7	+65	+2.7	+3282.4
אינקובה 0.1	1555	מב		-82	-5	-796.6
אינקובה 0.5	825		1233.5			+598.3
אלגר ש	3130		60.5	+138	+4.3	+15.5
אלגר מ	3100		9.6	+150	+5.1	+115.4
אלרן ש	1680		920			+75
אלרן מ	1625		263.2			-243.2
אמישר כב'			—	הפסקה	מסחר	—
אפיק 1.0	730		859.6	-25	-5.3	-1002.6
אפיק 5.0	580		258.1	-15	-2.5	-358.1
בזהלת 1.0	1260		99.5	+40	+3.3	+70.8
חברה לישראל 1.0	2126	תב	399.9	+117	+5.8	+218.8
חברה לישראל 5.0	850	מז	393.2	+40	+4.9	+496
חלפמן 0.1	54000		1.6	+2250	+4.4	+3.6
חלפמן 1.0 ש	14200		3.7	-250	-1.7	-9.6
אמבא א 0.5	6860		.5			-3.9
פועלים השק ש	2790		910	+96	+3.6	+1244.2
כלל השק	3435		369.8	+125	+3.8	+1049.1
דיסקונט השק ש	3100	תב	7866.5	+230	+8	+18062.5
מזרחי השק ש	7900		29			-1.6
מור השקעות 124.0	8851	שב				+5.9
חירון 1.0	1490		20.1	-22	-1.5	-10
חירון 5.0	387	תב	718.5	-43	-10	-1043.5
ינוא ש	5850		6.5	-50	-0.9	-63.2
ירדן א 0.1	1440	תב	679.8	-100	-6.5	-261.1
כלל 10.0	1595		1277.7	+35	+2.2	+1436.2
כלל 50.0	945		378	+35	+3.9	+422
לנדקו 0.1	6850	תב	65	+951	+16.1	+170
לנדקו 0.1	2100	תב	428	+142	+7.5	+149.4
מגור 0.1	5349		30.4			-4.3
מגור א 0.5	2585		.6	+25	+1	.6
עוז השק ב 0.1	1700	שב				-67.6
עוז השק ב 0.5	705	תב	45.9	-45	-6	-32.9
פז השק ש	15000		109	+300	+2	+198.4
פמה א 0.1	4480		118.7			-24.9
פמה 0.5	2100		454	+35	+1.7	+645.1
פריון ב 2.5	1070		1105.5			-1110.8

מחקר ופיתוח

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אמבטים מתוחכ'	1877	תב	303.4	+171	+10	+368.9
אמבטים אופ 1	1750	שב				-7.4
גליל טכנולוגיות	268		588.5			-441.6

חיפושי נפט

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
דלק חיפנפט 1.0	2250		92.6	-20	-0.9	-150.5
דלק חיפנפט 5.0	1150		35	-20	-1.7	-35
מז חיפושי נפט	9502		83.1			-1.9
מראויל 1.0	1530		15.9	-80	-5	-15.9
מראויל 5.0	625		2	-1	-0.2	-42.2
מראויל אופ 1	540		313.2			-63.2
י.נ.א.ל. 5.0	939		412.5	-48	-4.1	-1258
מ.נ.ג. 1.0	1594		77.3	+44	+2.8	+48.8
מ.נ.ג. 5.0	670		378.8	-30	-4.3	-830.7
סיסמיקה 1.0	950		9.4	+10	+1.1	+32.5
סיסמיקה 5.0	315		691.8	-11	-3.4	-939.6
סיסמיקה אופ 1	232	בה	139.7	+17	+7.9	+92.3
פראויל ב 0.3	1750	תב	47.9	+108	+6.1	+220.6
צפ'אמרי'נפט 1.0	211		452			-451.8
צפ'אמרי'נפט 5.0	153		3008.9	-8	-5	-4420.8
צפ'אמרי'נפט אופ 2	379	בה	53.5	+24	+6.8	+504.7
נפטא ש	755000		.2	+40000	+5.6	.4

נסחרות במט"ח

שם המניה	השער אתמול	קוד	המחזור
גזית מ	240	שב	1

מחזורים (במיליוני דולר)

מניות חופשיות	1.4
בנקים בהסדר	1.9
אגרות חוב צמודות מדד	3.1
אגרות חוב צמודות דולר	1.3
מלווה קצר מועד	2.8
סה"כ מחזור	10.5

מדדים

	מדד יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	280.47	-0.12
כללי ללא בנקים	275.93	+1.93
מדד אג"ח כללי	243.54	+0.32

מקרא לבורסה

קוד	הסבר	קוד	הסבר
רג	שער רגיל	אק	אקס
סג	שער סגירה	תב	תנועה בלתי מוגבלת
קב	קונים בלבד	בה	ביצוע חלקי
מב	מוכרים בלבד	2ק	קונים בלבד יום שני
שב	שער בלבד	3ק	קונים בלבד יום שלישי
לנ	לא נסחר	3מ	מוכ' בלבד יום שלישי
הס	הפסקת מסחר	מק	מוכרים, קונים
		קמ	קונים, מוכרים

שערי אגרות החוב

4% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי
3031	298000	— —
3032	302000	— —

3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי
3601	29260	-29
3602	26902	-26
3603	25019	+30
3604	22425	+27
3605	20338	+25
3606	19157	+21
3607	18154	+21
3608	17176	+20
3609	16384	+191
3610	14765	+175
3611	14252	+172
3612	13826	+169
3613	13059	+325
3614	12518	+316
3615	11556	+296
3616	10572	+275
3617	9856	+187
3618	9344	+178
3619	8765	+167
3620	8521	+211
3621	8091	+204
3622	7293	+186
3623	6625	+137
3624	6237	+151
3625	5776	+169
3626	5339	+158
3627	4949	+149
3628	4472	+101
3629	4186	+96
3630	3954	+91
3631	3590	-89
3632	3381	-85
3633	3190	-81
3634	2805	+9
3635	2649	+9
3636	2548	+8
3637	2358	-66
3638	2192	-63
3639	2004	-58
3640	1680	-9
3641	1453	-9
3642	1284	-36
3643	1138	-31
3644	1105	+62
3645	996.2	+56.9

4% מלווה פיתוח (הצמדה 90%)

סדרה	שער	שינוי
3101	272500	— —
3102	271000	— —
3103	261900	+1400
3104	249000	-3000
3105	244999	— —
3106	229500	-1000
3107	233267	-5458
3108	224228	+260
3109	218065	-1156
3110	218725	+579
3111	211759	-1132
3112	207980	-2134
3113	213120	+769
3114	205735	+911
3115	202974	+414
3116	196901	+849
3117	205987	+244
3118	197614	+980
3201	170942	-830
3202	172378	+737
3203	170913	-1315
3204	167077	-1389
3205	164305	+694
3206	161130	-2776
3210	156785	-2884
3211	156906	+2415
3212	154249	+2494
3213	144369	-2528
3214	138514	-2560
3501	139747	+2635
3502	136784	+1320
3503	122289	+1182
3504	119525	+1183
3505	120888	+1217
3521	120390	-96
3524	108267	-105
3522	117127	+2502
3523	110513	+2451
3525	106395	+129
3526	106254	+130
3527	104063	+126
3528	101134	+123
3529	100755	+122
3530	98397	+119
3531	98026	+119
3532	95153	+116
3533	95023	+116
3534	89323	+109
3535	89739	+110
3539	84754	+104
3536	89428	+300
3537	89212	+298
3538	83967	+281
3540	83749	+275
3541	80869	+266
3542	84450	+285
3543	80182	+271
3544	80531	+98
3546	78595	+96
3547	78215	+95
3548	78027	+95
3550	74140	+91
3551	73517	+89
3545	77934	+95
3549	73516	+90
3552	67380	+82
3554	67202	+82
3555	67202	+82
3553	67269	+975
3571	58142	+905
3556	63819	+78
3558	63724	+77
3559	61388	+75
3560	58096	+71
3561	57747	+71
3557	64909	+178
3572	58738	+166
3573	58510	+640
3574	53915	+591
3577	53912	+602
3578	49675	+556
3575	55266	+413
3576	52946	+411
3579	48777	+388
3580	45825	+55
3581	41652	+50
3582	38342	+42
3583	37218	+45
3584	36799	+1056
3585	34834	+1021
3586	31553	+943
3588	31538	+961
3587	30496	+83
3591	27757	+77
3592	27690	+76
3593	27591	+77
3589	28489	+823
3594	27146	+800
3590	28332	-210
3595	26966	-205

5% מלווה פיתוח (בריבית כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	117036	-220
2002	116339	-221
2003	112851	+2217
2004	115048	-1551
2005	105445	+805
2006	105324	+827
2007	103166	+811
2008	102386	+1048
2012	100189	+1056
2015	97532	+1059
2009	105481	+728
2010	103401	+1310
2011	101393	+1286
2013	101412	+1322
2014	98575	+1290
2016	99524	+961
2018	96848	+962
2021	93561	+956
2017	95466	+585
2019	95125	+598
2020	92338	+582
2022	86813	+105
2023	88281	+106
2024	82493	+1758
2027	79493	+1731
2031	75902	+1701
2025	83355	+101
2026	82762	+100
2028	82067	+1754
2030	80627	+1726
2029	79062	+94
2033	72750	+87
2035	66747	+79
2032	78627	+2264
2034	74252	+2191
2036	68136	+2062
2037	63641	+75
2052	53424	+63
2038	62635	-1116
2040	60195	-1104
2051	56916	-1070
2039	58890	-1256
2041	55740	-1218
2053	61678	+416
2054	54072	+60
2056	51005	+56
2058	46661	+52
2060	43426	+48
2055	50592	+60
2057	49073	+74
2059	45733	+51
2061	34309	+793
2062	32068	+942
2063	30730	+918

חולים

סדרה	שער	שינוי
16	102.5	— —
17	103	— —
18	101.5	-0.5
19	100	-0.5
20	100	— —
21	100	-3
22	102	+0.9
23	89	-1
24	89	+0.7
25	89.3	— —
26	90.5	-1.5
27	90	— —
28	86	-2
29	87.3	— —
30	93.3	-2.2
31	93.6	+0.5

רמון

סדרה	שער	שינוי
7001	226.2	-2.7
7002	219.2	-2.7
7003	215.3	-3.1
7004	199.5	-2.7
7005	186.1	-2.4
7006	175.5	-2.3
7007	164.4	— —
7008	156.2	— —
7009	150.2	-2.1
7010	141.9	-0.8
7011	134.1	— —
7012	129.4	-0.1
7013	122.2	-0.1

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	12102	+280
6102	7299	+20
6103	6557	+19
6104	6069	+43
6105	5746	+41
6106	5612	+51
6107	5401	+50
6108	3886	+15
6109	3708	+14
6110	3645	+14
6111	3032	+21
6112	2941	+20
6113	1995	-1
6151	773.1	+1
6152	740.9	+1
6153	642.3	-7.2
6154	630.9	-7.1
6155	420.8	+6.6
6156	334.7	-0.1
6157	249.7	+2
6158	237.2	+1.9
6159	199	-0.6
6160	187.3	— —
6161	181.1	— —
6162	165.7	+1.3
6163	152.4	+0.7
6164	146.6	+0.6
6165	138.1	-0.1
6166	130.3	— —
6167	127.4	— —
6168	125.4	— —
6169	118.6	-1.3
6170	111.2	-0.8

ארמון

סדרה	שער	שינוי
2501	151.2	— —
2502	148.6	— —
2503	143.9	— —
2504	143.2	— —
2505	137.7	— —
2506	133	— —
2507	128.3	— —

אחרים

סדרה	שער	שינוי
אלקטרה	60.8	— —
תדיראן	44.1	— —
דסק הס	180	-0.5
מור הנ	168	— —
כלל תנ	462.5	— —
מצפ ד	325	— —
מצפ ב	396	— —
מצפ י	426	— —
פול בנ	202.5	— —
תיעוש	154.5	+1

שערי קרנות הנאמנות

שם הקרן	מחיר הקניה	מחיר הפדיון
אב	3319.56	3270.21
אבוקה	20535.53	20335.38
אביב	—	—
אגה	1072.77	1051.71
אדיר	1135.75	1113.15
אדם	1133.60	1111.40
אמיר	1372.24	1345.08
אור	397.40	389.08
אורין	321.21	314.59
אוריל	17432.29	17217.76
אורן	8131.00	7971.54
איל	2751.88	2697.87
אילת	3397.40	3325.49
איריס	3695.22	3614.20
איתן	1024.68	1003.58
אלון	7398.81	7243.36
אלמוג	2715.07	2682.00
ארז	475.20	465.96
אש	101.60	99.38
אשל	476.08	466.77
אתרוג	1011.09	1001.17
ברוה	1270.02	1245.20
ברוש	4847.65	4752.62
ברק	4935.45	4831.85
ברקת	11205.28	10985.59
גבעון	952.78	933.65
גבע	742.00	730.99
גדי	7439.92	7296.22
גיא	6738.89	6639.17
גל	1688.55	1655.47
גלית	462.04	456.40
גדעון	1270.67	1258.07
גיבורות	3053.01	2993.87
גלב	1071.39	1047.72
גורן	1124.82	1103.54
דגן	—	—
דליה	287.14	281.49
דן	—	—
דנית	—	—
דרור	2843.21	2788.44
דקל	3080.04	3019.72
הדס	22560.64	22345.87
הדר	337.89	331.24
הרמוני	1948.99	1903.15
זוהר	14089.21	13880.65
זיו	13459.28	13260.43
זמיר	2494.96	2445.85
חבצלת	119.39	116.84
חלמיש	8624.67	8445.56
חמד	1047.58	1021.70
חן	2988.74	2950.77
יובל	3859.00	3814.16
יהלום	1118.49	1096.44
יפעת	—	—
ישרה	989.02	967.94
כוכב	3154.61	3093.73
כחל	112.15	110.86
כלנית	313.44	307.27
כנפיים	9102.22	9009.94
כרמל	104.63	102.52
לבנה	772.57	757.05
להב	2758.41	2704.17
לוטם	83386.00	81741.60
לפיד	6922.96	6787.32
לקח	1335.89	1306.81
לשם	11221.99	11001.43
מאיר	—	—
מבחר	838.01	821.30
מגבית	2415.80	2393.30
מגד	185.45	182.76
מגדן	2136.90	2117.60
מגל	1060.70	1041.11
מגר	816.70	805.03
מדף	518.00	513.18
מטה	—	—
מיטר	657.00	634.93
מכלוף	2246.80	2203.00
מעיין	622.92	611.04
מקשה	11577.55	11355.13
מרגלית	765.90	750.76
מרום	830.06	814.28
נגה	18123.65	17854.82
נטף	6682.62	6551.42
נטע	285.52	279.76
נילי	2667.99	2629.12
נביון	289.28	283.59
נחלה	189.98	107.81
נלע	11585.60	11356.39
נתנית	3439.22	3371.59
סהר	3700.74	3661.84
ספיר	8363.16	8321.55
עדיף	6857.60	6732.09
עדית	20275.12	19871.02
עין	4841.48	4774.14
ענבר	1144.98	1118.37
ענת	1914.30	1896.60
עפרוני	962.57	941.32
ערמון	305.89	299.91
פאר	1017.83	997.21
צבר	1031.77	1011.54
צופית	1133.74	1111.60
צמיד	741.61	725.10
צמיחה	5104.17	5032.84
[illegible]	1339.87	1313.54
קלע	1355.39	1348.12
קשת	15375.74	15243.99
רקפת	311.04	304.92
רשף	4067.50	4007.99
שבלים	3356.86	3291.79
שהם	12213.01	11950.59
שירה	24815.22	24327.62
שמיר	59756.76	58575.94
שנהב	407.39	401.60
שפע	12660.96	12350.74
שקד	623.90	611.44
תאנה	1447.69	1433.50
תבור	668.91	659.31
תודה	4412.85	4390.79
תורים	363.27	358.97
תמר	984.90	965.58
תפוח	996.22	986.91
תרשיש	1188.22	1164.94
תשרי	338.06	333.71

חדשות המשק

אושרה רשימת ישובים ראשונה שיקבלו הסיוע ממשרד החקלאות

הכספים טרם הועברו מהאוצר למשרד החקלאות * שר החקלאות צופה תחזית קודרת לחקלאות בתקופה הקרובה

(עע) אושרה רשימת ישובים ראשונה, שתקבל חלק מ־90 מיליון הדולרים שהחליטה הממשלה להעביר בדחיפות למשרד החקלאות — על כך בישר אתמול שר החקלאות, אריק נחמקין, לחקלאי איזור השרון ביום עיון לזכרו של יעקב אבני, איש משרד החקלאות, שמת לפני שנה.

היישובים ברשימה שאושרה הם מגבול הצפון, הגליל, הבקעה והערבה. עם זאת, הכספים טרם נתקבלו, אף־על־פי שעברו כבר שבועיים מן היום בו נתקבלה ההחלטה. אך השר נמנע מהשמעת ביקורת על שר האוצר והסתפק באומרו "מדיניות האוצר הפוכה משלי ותפיסת עולמי שונה מתפיסת עולמו של יצחק מודעי".

דובר השר מסר כי הכספים דרושים לפרישת חובות הישובים, כשלב ראשון לשיקומם. כיוון שלא ניתנו הכספים, ציין הדובר, עושים חקלאים רבים שותפים לעבד שדותיהם, שותפויות עם ערבים ומעבידים את אדמותיהם לזרים לצרכי עיבוד.

השר נחמקין תקף בדבריו גם את החקלאים והאשים כמה מהם, שהם "רוצים לחיות מרנטה ולא מעבודה". לדבריו, זאת הסיבה, שהתוצרת החקלאית הקפריסאית עולה כיום באיכותה על התוצרת הישראלית ולתהליך ההידרדרות הזה אחראים הטכנולוגיה, הסירוב שלא לעסוק בעבודה ומדיניות המשק כולו, הגובלת בפשע".

נחמקין תיאר תחזית קודרת לחקלאות בתקופה הקרובה עד להבראתה. "יש כאלה, שהריבית תהרוג אותם ומשקים ייסגרו. אך אעשה הכל, כדי לתת תמורה לעבודה ולהגדלת הייצוא", אמר.

היו"ר היוצא של איגוד חברות הביטוח, יוסי חכמי:

"המיתון עלול להקטין הביקוש לשירותי ביטוח — בעיקר הפרט"

היו"ר החדש של איגוד חברות הביטוח, אלפרד גולץ: עדיין יש היום ענפים בביטוח המפסידים כספים

מאת אריה לביא
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

המיתון, שכבר החל לבוא לידי ביטוי בפעילות המשק, עלול להקטין את הביקוש לשירותי ביטוח, בעיקר בענפי הפרט מעריך היו"ר היוצא של איגוד חברות הביטוח, יוסי חכמי. הוא מציין כי צפויה גם ירידה בביקוש לביטוח עסקי, עקב הקשיים הכלכליים והתמוטטות עסקים.

חכמי מציע לא להתרשם יתר על המידה מהתוצאות החיוביות שהציגו רוב חברות הביטוח במחצית הראשונה של 1985. לדבריו, מלמד הניסיון, כי המחצית השנייה של השנה אינה תמיד זהה עם המחצית הראשונה.

הפער שנוצר בין שער הדולר המוקפא למדד המחירים לצרכן משפיע לרעה על תוצאות המחזורים של החברות, שכן מרבית החוב לגביה הוא דולרי בעוד שמרכיב ההוצאות בבין התביעות הוא, לדברי חכמי, שקלי. המעבר הזה מאינפלציה גבוהה לנמוכה, כאשר הוא מלווה באי ודאות, מיתון ונפילת עסקים, מעמיד את ענף הביטוח בפני בעיות לא קלות.

היו"ר החדש של איגוד חברות הביטוח, מנכ"ל קבוצת הסנה, אלפרד גולץ, ציין כי למרות שהרווחות הכספים הצביעו על מעבר מהפסד לרווח, הרי שהחברות הביטוח עדיין לא החזירו לעצמן את ההון שלהן ב־1983.

גם כיום יש עדיין ענפים שמפסידים כספי כאשר בין אלה הוא ציין את ביטוח הדירות. גולץ גילה, שחברות הביטוח מנסות לשכנע את המפקח על הביטוח לייקר את תעריפי ביטוח הדירות ב־10 אחוז, למרות הקפאת המחירים במשק.

מנתונים שנמסרו על ידי איגוד חברות הביטוח, המבוססים על 60 אחוז מתפוקת הענף, עבר ענף הביטוח מהפסד של 18 מיליארד שקל ב־1984, לרווח של 2 מיליארד שקל במחצית הראשונה של 1985. הרווח המתואם הגיע ל־7.6 מיליארד שקל, לעומת הפסד של 8 מיליארד שקל ב־1984.

התעשיינים החליטו להיאבק להפשרת מחירים הדרגתית

מבקשים כי תוכן תוכנית להפשרת מחירים הדרגתית, שתופעל תוך בקרה ממשלתית

מאת יונתן שרמן
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

התאחדות התעשיינים החליטה לפתוח במאבק ציבורי, להכנת תוכנית להפשרת מחירים הדרגתית, שתופעל תוך בקרה ממשלתית. דיונים פנימיים בנושא נערכו באחרונה כמה פעמים בהתאחדות התעשיינים.

חיים קסטיניץ, יו"ר אגף ההסברה של התאחדות התעשיינים מסר ל"הארץ", כי התעשיינים חוששים, כי הממשלה תנהג את התחייבויותיה מחודש יולי, לשחרר בהדרגה חלק מהמוצרים שבפיקוח ולמנוע בדרך זו בעיה של תפר בחודש יולי 1986, עם סיום הפעלת התוכנית הכלכלית בתכונתה הנוכחית. לדבריו מעריכים בהתאחדות, כי ניתן להתחיל היום לשחרר מפיקוח חלק מהמוצרים, שהביקוש להם קטן, עקב הצטמקות השוק המקומי, וכך להכין את המשק כולו לקראת המעבר מפיקוח לכלכלה חופשית.

בהתאחדות מתכוונים לפעול בקרוב גם להורדה נוספת של שערי הריבית ולהאיץ בממשלה להגביר את הטיפול בנושא הצמיחה.

ב"פיברוניקס" צופים פריצת דרך לשווקים חדשים בעקבות הסכם עם "קונטרול דאטה"

מאת יונתן שרמן
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

חברת "פיברוניקס" צופה פריצת דרך לשווקים חדשים, בעקבות הסכם שנחתם עם חברת המחשבים "קונטרול דאטה". ההסכם מחולק לכמה שלבים. הראשון בהם נמצא כיום בשלבי ביצוע ואילו ההסכם לגבי שאר השלבים ייחתם תוך חודשים אחדים.

על־פי הסכם זה, מתחייבת "פיברוניקס" בשלב ראשון להפיץ את מערכות תקשורת המחשבים של חברת "קונטרול דאטה" ולקראת אמצע השנה הבאה, תשפר את מערכות התקשורת, המיועדות לקשר בין מחשבי ענק, ותוסיף להם רכיבים, פרי פיתוחה.

נשיא "פיברוניקס", יוסף מעין, מסר אתמול במסגרת פגישה עם כתבים כלכליים, כי שוק תקשורת המחשבים בתחום בו עוסקת "פיברוניקס" עם "קונטרול דאטה", נאמד בסכום של שני מיליארד דולר. לדבריו כבר בשנה הבאה צפויות מכירות של כשלושה מיליון דולר בעקבות ההסכם החדש ומכירות אלו צפויות להכפיל את עצמן לכל השנות בשנה שאחרי כן.

מעיין ציין, כי "פיברוניקס" לא תמשיך לגדול בשנים הבאות בקצב של מאה אחוז, כפי שגדלה בשנה האחרונה, בה גדלו המכירות מ־13 מיליון דולר שנה קודם לכן לכ־25 מיליון דולר השנה.

חברי דירקטוריון "מספנות ישראל" מאיימים בהתפטרות

אם בעוד שבועיים לא תמצא הממשלה פתרון, שיאפשר המשך הפעלת המספנה

מאת יהושע גלבוע
כתב "הארץ" בחיפה

חברי הדירקטוריון של מספנות ישראל החליטו אמש באסיפתם, כי יתפטרו בעוד שבועיים, אם לא תמצא הממשלה, שהיא בעלת המספנה, עד אז, פתרון שיאפשר המשך הפעלתה.

בהודעת הדירקטוריון נאמר, שאין מצבה הכספי של המספנה מאפשר להמשיך להפעילה וכל יום העובר גורם להפסדים בסכומים גדולים. למרות הצעותינו המפורטות ותכנית ההבראה, שהוגשו לשרים הממונים, נאמר בהודעת הדירקטוריון, לא נתקבלו החלטות המאפשרות הפעלה תקינה של המספנה.

הדירקטוריון ציין בהודעתו את הכושר המקצועי של המספנה ואת רצונו של ציבור העובדים להמשיך ולייצר, אולם חוסר החלטה מצד הגורמים המוסמכים יגרום לאבטלת עובדי המספנה ולהרס מוסד העבודה.

בנסיבות שנוצרו, סבור הדירקטוריון, כי אין הוא יכול למלא תפקידו והוא קורא לבעלי המניות (לממשלה), לקרוא לאסיפה כללית שלא מן המנין של החברה, שתכריע בגורל המספנה. אם הדבר לא ייעשה תוך חמישה עשר יום, ישקלו חברי הדירקטוריון המשך כהונתם בדירקטוריון, נאמר בהודעה.

לא תהיה עמלת מינימום על פת"ם עו"ש

מאת אריה לביא
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

בנק ישראל החליט לבטל את עמלת המינימום על פת"ם עו"ש, אותו יונהיגו הבנקים לגבות מחודש דצמבר. כפי שפורסם אתמול ב"הארץ" יונהיגו הבנקים לגבות עמלה של פרומיל אחד מדי חודש על היתרה הממוצעת במקורות פת"ם עו"ש. עד כה היו הלקוחות פטורים מעמלה והבנקים נשאו בהוצאות ניהול חשבונות אלה.

הצו, שהועבר אתמול לבנקים בעניין זה, הותם על־ידי שר האוצר, לא כלל את עמלת המינימום בסך 3000 שקל, על־פי הסיכומים שהושגו בעניין זה בין הבנקים המסחריים לבין בנק ישראל.

ערכה את העמוד: רחל דגה

הודעה ללקוחותינו
שינויים בשערי הריבית

1. החל ביום 1.12.85 תופחת הריבית החודשית בחשבונות החח"ד לבעלי קווי אשראי מאושרים. שיעורי הריבית בחשבונות ינועו בין 3% ל־5% לחודש. דהיינו, ריבית מתואמת (אפקטיבית) שנתית של 43.3% עד 81%.
2. מקבלי משכורות ישלמו על קווי האשראי המאושרים עד לגובה של 200,000 שקל, ריבית חודשית בשיעור 3.75%, דהיינו, ריבית מתואמת (אפקטיבית) שנתית של 56.5%.

לקבלת פרטים נוספים ניתן לפנות לסניף בו מתנהל החשבון.

בנק דיסקונט

מנכ"ל מש' התחבורה התבקש לפעול להורדת האגרות על יבוא חומרי גלם לשם יצוא

בידי מנכ"ל משרד התעשיה

מאת יונתן שרמן
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

יהושע פורת, מנכ"ל משרד התעשיה והמסחר, פנה אתמול למנכ"ל משרד התחבורה, ברוך לוי, וביקש ממנו לפעול מיד להורדת האגרות, המוטלות כיום על יבוא חומרי גלם לשם יצוא.

אגרות אלו מגיעות כיום לשיעור של שני אחוזים ומייקרות את יבוא חומרי הגלם לארץ, והתוצאה מכך, גם את היצוא הישראלי.

במשרד התעשיה והמסחר מתריעים על כך, כי רמת האגרות המוטלות על יבוא מוצרים בארץ היא גבוהה מאוד ואינה מתאימה למדיניות הממשלה, לעודד את היצוא.

למכירה
פנטהאוז בהזדמנות
בקרית בן גוריון בחולון
טלפון 9234326
בערב 9222174

להשכרה בצפון ת"א
קומת משרדים מפוארת 400 מ"ר
- שטיחים מקיר לקיר • טלפונים
- אפשרות לריהוט

בהצעות רציניות, נא לפנות בכתב לת.ד. 6040 ת"א 61060

"מגדה"
מעבדת שיניים אקספרס
תיקון וחידוש פרוטזות במהירות
רחוב אלנבי 66, ת"א, טל: 656180

לדגו מחשבים מדיאדיסק
מכריזה על
מחולל הלומדה המהפכני QUEST
שמופעל על המחשב האישי של י.ב.מ. ויוצג במסגרת יום עיון ב־3 לדצמבר 1985 במלון דניאל הרצליה

12.00—15.00 – הדגמה הדרכה ומכירה לציבור הרחב
משעה 15.00 – הכניסה לאולם ההרצאות למוזמנים בלבד

בנק ישראל
הודעה על תוצאות מכרזים

ביום 28.11.1985 הוצעו לציבור אג"ח צמודות למדד באמצעות מכרזים

להלן פירוט הסדרות שהונפקו ותוצאות המכרז

סדרה	מחיר המכירה	שער ההקצאה ב־%	סה"כ הכמות שנמכרה בסדרה במליוני שקלים
"שגיא – ברירת ריבית" 4503 ד'	87.5	7.16	40,000
"גליל – ברירת ריבית" 3903 א'	82.0	96.34	10,000

הזמנות במחירים הגבוהים ממחיר המכירה סופקו במלואן
הזמנות במחיר המכירה סופקו בחלקן לפי שער ההקצאה הרשום לעיל
הזמנות במחירים נמוכים ממחיר המכירה לא סופקו

הבנק הבינלאומי הראשון

החל מיום ו' 29.11.1985 ישתנו שעורי הריבית בתפ"ס לעסקות קיימות עפ"י המפורט להלן:

הסכום בשקלים	% ריבית שנתית נומינלית	% ריבית שנתית אפקטיבית
99,999 — 50,000	18	20
999,999—100,000	20	22
4,999,999—1,000,000	22	25
9,999,999—5,000,000	24	27
10 מיליון ומעלה	26	30

פרטים נוספים בסניפי הבנק

בכיר ב"פדראל רזרב": לא מן הנמנע שבעתיד יוקטן היקף הסיוע מארה"ב לישראל

לדבריו מצפים הבנקים האמריקאים כי ישראל תמשיך בצעדים כלכליים נוספים

מאת יהודה שרוני
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

מנהל בכיר בפדראל רזרב (הבנק המרכזי האמריקאי) מסר לה"ב לשעבר ולמן שובל, שגריר מארה"ב, כי ההערכה של חלק מהפוליטיקאים בישראל, כי הסיוע האמריקאי לישראל יימשך במימדיו הנוכחיים לאורך זמן אינה נכונה, ולא מן הנמנע, כי בעתיד יוקטן היקף הסיוע.

עם זאת הוסיף הפקיד, כי במערכת הבנקאות האמריקאית, גדל האמון במשק הישראלי, והביטוי למצב לפני שנה, בו להזו הבנקים להקטין קווי אשראי לישראל, שונה היום המצב לחלוטין. לדבריו מצפים בבנקים בארה"ב, כי ישראל תמשיך לנקוט צעדים נוספים, כמו הקטנת הביורוקרטיה, יציאת הממשלה משוק ההון ושחרורו לצורך גיוס הון בידי מפעלי תעשייה וכו'. כן צריכה הממשלה להקטין את פעילותה השוטפת ולהפנות את הכספים, אותם היא מגייסת, להשקעה ולא לצריכה.

קיצבאות ביטוח לאומי ל־420 בתי אב עלולות להישחק בדצ' עד 20%

בשל התנגדות האוצר להאריך תוקפו של חוק הביטוח הלאומי

מאת גדעון אלון
כתב הארץ

קיצבאות המוסד לביטוח לאומי ל־420 אלף בתי אב, ביניהם קשישים, אלמנות, נכים, עלולות להישחק בחודש דצמבר בשיעור של 10—20 אחוז, בגלל התנגדות האוצר להאריך תוקפו של חוק הביטוח הלאומי (הוראת שעה).

מ"מ מנכ"ל הביטוח הלאומי יגאל בן־שלום אמר אמש, כי בשבת עומד לפוג תוקפה של הוראת השעה הקובעת, כי בחישוב הגימלאות של מקבלי הקיצבאות ייכללו כל תוספות היוקר ותוספות השכר האחרות המשולמות לשכירים, שנועדה למנוע את שחיקתן של הקיצבאות. אולם ראשי משרד האוצר מעוניינים לחזור לשיטה הישנה של תשלום הקיצבאות עפ"י השכר הממוצע במשק בלבד, ללא חישוב תוספות היוקר ותוספות השכר האחרות, שהיתה נהוגה עד לפני שנה.

ח"כ רן כהן (ר"צ) תבע אמש משר העבודה והרווחה משה קצב לפעול בדחיפות להארכת תוקפה של הוראת השעה, כדי למנוע את שחיקת הקיצבאות.

שר העבודה והרווחה, משה קצב הודיע אמש, כי הוא לא יאפשר לבצע שום פעולה חד צדדית. לדבריו הפתרון היחיד שיוכל לאשר שינוי בשיטת חישוב הקיצבאות הוא הממשלה. הוא ביקש להיפגש בדחיפות עם שר האוצר, יצחק מודעי, כדי לדון בנושא זה.

זהב"י — תנועת משפחות ברוכות ילדים
המרכז הארצי חיפה
מתאבלים על פטירתו של היו"ר הארצי
אברהם דנינו
ההלויה תתקיים היום יום שישי 29.11.85 בשעה 11.00 בבוקר בבית העלמין הישן בחיפה, ליד בית העלמין הצבאי

אנו מודיעים בצער רב על פטירת
אשתי, אמנו וסבתנו היקרה
אסתר שפיגל ז"ל
(לבית רייבורד)
ההלויה התקיימה אתמול, (28.11.85)
קורט שפיגל ומשפחתו
שרים זהבי

"ימי האבל תמו, החלו ימי הגעגועים"
במלאת שנה לפטירת יקירנו ועטרת ראשנו
ד"ר חביב לוי ז"ל
נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה בהר המנוחות
ביום ראשון י"ח כסלו תשמ"ו (1.12.85)
נפגשים ליד השער בשעה 15.30
משפחת לוי

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אשתי, אמנו וסבתנו היקרה
לאה (לינה) ברדוש ז"ל
ההלויה התקיימה בנירויורק ב־24.11.85
פרטים בטלפון 03—298965, 03—847871

בעלה: יעקב ברדוש — ניו יורק
בנה: שאול ואתה וייס — מונטריאול
בתה: ינה פרומקין
בנה: מרדכי ורות לבני
בנה: אברהם ומאירה לבני
הנכדים

אשתי האהובה ואחותנו היקרה
זיוה רבינוביץ
איננה
ההלויה תצא מבית ההלויות סנהדריה, ירושלים, להר המנוחות היום, יום ו', ט"ז בכסלו, התשמ"ו, 29.11.1985, בשעה 11.00

דובי רבינוביץ
יהודה ורחל מטות וב"ב
שמואל ומלכה מטות וב"ב
והמשפחה

לשבתאי וינון אנגל
תנחומינו ביגונכם על פטירת אם המשפחה
רחל אנגל ז"ל
חיה ושלמה אליהו   אליהו — חברה לבטוח בע"מ

בצער רב הננו מודיעים על פטירתו בשיבה טובה של יקירנו
אברשה (אברהם) סברנסקי
בן 94 היה במותו
ההלויה תיערך בבית הקברות בקיבוץ יפתח היום יום ששי ט"ז כסלו תשמ"ו 29.11.85 בשעה 13.00

אשתו: ליאה
בניה: חנן, דודיק, דני
כלותיה: רותה, מלי, סילבי
נכדיה: צביקה ודניאלה, ברק ואילנה, דן ולי, איתמר, זמיר, אביגיל, גיא, ערן, עמית, יובל
ניניה: עמרי ועידו

לליאה סברנסקי
רותה, חנן וכל המשפחה
אתכם באבלכם על מות הבעל, האב והסב
אברשה (אברהם) סברנסקי
בית יפתח

במלאת שנתיים לפטירתו של
יקירנו הבלתי־נשכח
אברהם קירשמן ז"ל
נקיים אזכרה ליד קברו
ביום שני י"ט כסלו תשמ"ו 2.12.85
נפגשים ליד השער החדש בבית־העלמין בחולון בשעה 14.30
המשפחה

לשמואל לוי
משתתפים בצערך על מות
אביך ז"ל
הארץ ירושלים

למנחם דרור ומשפחתו
תנחומינו הכנים באבלכם
על פטירת
האם ז"ל
סקאן גרופ
וקבוצת ישום

לידידנו **שבתאי אנגל** וב"ב
אתך באבלך הכבד
במות **אמך** ז"ל
מי יתן ולא תדעו דאבה עוד
משפחות המבורגר—מנור
הראל—שילוח
חברות לביטוח בע"מ

לשבתאי אנגל
אתך באבלך על פטירת
אמך ז"ל
לוני ואדי לוי

לשבתאי אנגל ומשפחתו
תנחומינו הכנים באבלכם על פטירת האם
רחל ז"ל
משפחת גרידינגר
תיאטראות ישראל בע"מ

לשבתאי אנגל
תנחומינו הכנים באבלך על מות
אמך ז"ל
ההנהלה והעובדים
מנור ביטוח בע"מ

לשבתאי אנגל ומשפחתו
תנחומינו הכנים באבלכם
על פטירת אם המשפחה
רחל אנגל ז"ל
כלל חברה לביטוח בע"מ
ההנהלה והעובדים

חדשות חוץ

כ־2000 סיקים במעמד פליטים יגורשו מקנדה

משרד ההגירה הקנדי החליט לא להאריך היתר שהותם

מאת גלעד דותן, סופר "הארץ" בקנדה

אוטאווה (מיוחד ל"הארץ"). כ־2000 סיקים צפויים לגירוש מקנדה כתוצאה מביטול המורטוריום לשהותם במדינה במעמד של פליטים, נמסר אתמול באוטאווה.

מדיניות ההגירה הקנדית נותנת מעמד מועדף למהגרים המוגדרים כ"פליטים", היינו, כאלה שחייהם ושלומם נמצאים בסכנה במולדתם, בגלל רדיפות על רקע פוליטי, דתי, גזעי וכד'. ב־1980 הורשו סיקים להגר במעמד של פליטים, עקב סכסוכי הדמים בינם לבין ההינדים. סכסוכים שהגיעו לשיאם אחר רצח אינדירה גנדי. כניסתם לקנדה היתה על תנאי — לתקופה מוגבלת עד שתחול רגיעה במולדתם.

עם הפלתו של מטוס "אייר אינדיה" ליד חופי אירלנד, מטוס שיצא מקנדה, וההתפוצצות שאירעה בו ביום במטוס "קנדיין פסיפיק" בטוקיו, פתחו שירותי הביון, המשטרה הפדראלית, המשטרות המחוזיות, משרד ההגירה ומשרד החוץ, בחקירה משותפת על הנעשה בקהילות הסיקים ברחבי קנדה. כתוצאה מכך הוחלט אתמול שלא להאריך עוד את המעמד המיוחד של הסיקים, שמעמדם כפליטים לא אושר למעלה מכל ספק בתהליך ההגירה.

משמעות הדבר מבחינה מעשית גירושם של עד 2000 סיקים להודו. משרד ההגירה הכשיר את הקרקע לגירוש בגילוי־דעת בו נמסר על שיפור היחסים בין ההינדים לסיקים במולדתם, כתוצאה מההסכם בין ממשלת הודו לממשלת מחוז פנג'אב, מחוז הסיקים.

אירגוני הסיקים בקנדה הביעו תרעומת וזעם על ביטול המורטוריום, והודיעו שיפנו לבית המשפט העליון.

סודן הורתה לגרש חשודים בסיוע להברחת האתיופים

המדובר בנציגי שלושה ארגוני סעד

חארטום (ע"צ וע"ד). שלטונות סודאן הורו לגרש מהמדינה את הנציגים של שלושה ארגוני סעד לפליטים, המעורבים בהברחתם מסודאן לישראל של יהודים אתיופים בין השנים 1981 ל־1984.

מקורות רשמיים אמרו, כי מדובר בוועד הבין־ממשלתי להגירה שמרכזו בז'נבה, בסוכנות ההתנדבות המשותפת שמרכזה בארה"ב ובוועדה הקתולית הבין־לאומית להגירה.

הודה ברצח נער בן 13 וביקש לתלות אותו מיד

"אני נותן לכם שבוע לפסוק לי גזר דין"

מאליזיה, (ע"ד). צעיר בן 20 הודה בבית המשפט, כי ביצע רצח ופנה אל השופט בבקשה שיורה לתלות אותו בהקדם האפשרי. הוא אמר: "אם לשופט זה אין הסמכות לתלות אותי, אני מבקש שישלחו אותי לשופט המוסמך בסמכות זו".

"כבוד בית המשפט, אני ביצעתי את הרצח. אנא, תלו אותי בהקדם האפשרי", אמר סאמזאן סינג אתמול במהלך חקירה מוקדמת בפרשת רציחתו של נער בן 13. כאשר נמסר לו כי השופט החוקר, אינו רשאי לגזור את דינו הדיון נדחה עד חודש פברואר. הגיב סינג באמרו: "כיצד ייתכן שאין לי מה לומר בעניין שנוגע לי? אתם כאן קובעים תאריכים בלי לשאול לדעתי. אני נותן לכם שבוע ובמהלך שבוע זה אני רוצה גזר דין".

יודי מובל, תינוק רוסי בן 10 חודשים, ואמו טניה, בבית־חולים בלונדון. יודי עבר לפני שבוע ניתוח לתיקון פגם מולד בלב. התינוק ואמו ישובו, כנראה, בשבוע הבא לבריה"מ. אך יודי יצטרך לשוב לניתוח נוסף בעוד שנים אחדות. (תצלום איפי)

שלושה אנשי גרילה נהרגו בקרב יריות עם כוחות הביטחון בדרא"פ

לאחר שתקפו ברקיטות מיתקני נפט מזרחית ליוהנסבורג

פרטוריה (איפי, ע"צ וע"ד). שלושה אנשי גרילה שתקפו ברקיטות מיתקני נפט מזרחית ליוהנסבורג נהרגו אתמול במהלך קרב יריות עם כוחות הביטחון — על כך הודיע מפקד המשטרה, גנראל יוהאן קוטצה.

בהודעה שפורסמה כאן נאמר, כי ההתקפה נערכה בשעה אחת לאחר חצות בלילה האחרון, כשהמטרה — מיתקנים המפיקים נפט מפחם. הרקטות החטיאו, המתקן — באוצות דרום אפריקה, לא נפגע. לדברי מפקד המשטרה נורו כמה רקיטות 122 מ"מ לעבר המיתקן בשניה, במרחק 120 ק"מ מזרחית ליוהניסבורג.

גנראל קוטצה אמר, כי שלושת אנשי הגרילה נמלטו במכונית שנפגעה על ידי כוחות הביטחון במהלך קרב יריות בקרבת גבול סואזילנד וכך נהרגו. הוא ציין, כי בין ארבעה ושישה טילים נורו לעבר המפעל, אך הם החטיאו את המטרה.

שלשום בבוקר נפצעו שמונה איש ממוקשים בצפון המדינה. מעשים אלה, שבוצעו על ידי המחתרת השחורה של דרום אפריקה, באו להוכיח, שהארגון מסוגל להלום גם באזורים שנחשבו עד כה שקטים ובטוחים. שלושת התוקפים נמלטו לתוך הסבך בקרבת הגבול עם סוואזילנד, נתגלו על ידי סיור משטרתי ונהרגו בקרב יריות עם השוטרים.

אושרה אמנה עולמית למאבק נגד הרעב

ארה"ב, קנדה ואוסטרליה נגד הגבלות על ייצור ויבוא מזון

האמנה קוראת למדינות המתפתחות להימנע במידת האפשר בתלות מוגזמת ביבוא

רומא, (ע"צ). הוועידה הכללית הי־23 של ארגון המזון והחקלאות אישרה אתמול "אמנה לביטחון תזונתי בעולם" שהיא למעשה התחייבות קולקטיבית של הקהילה הבין־לאומית להאבק נגד הרעב.

אמנה זו כוללת עקרונות כלליים והצעות והיא קוראת לחיזוק הביטחון התזונתי בכל המישורים ברחבי תבל.

האמנה קוראת למדינות המתפתחות לעודד יצור מזון מקומי ולהימנע במידת האפשר מתלות מוגזמת ביבוא של מוצרי מזון.

האמנה קוראת למדינות המתפתחות "להתחשב באינטרסים של העולם כולו", כאשר הן קובעות את מדיניות הייצור, האיחסון והיבוא של מזון, כדי לצמצם את התלות בו. יצויין כי סעיף זה באמנה נתקל בהתנגדות של ארה"ב, קנדה ואוסטרליה.

המדינות המתפתחות נקראות גם לעודד את ייצור המזון ולשפר את המצב הכלכלי של הקבוצות החברתיות המקופחות במיוחד וכן לעודד במידה מירבית את גידול כוח הקניה שלהן.

בית הנבחרים הבריטי אישר ההסכם בין לונדון לדבלין

ההחלטה אושרה ברוב 473 נגד 47

לונדון, (רויטר, עתי"ם וע"צ). בית הנבחרים הבריטי אישר אמש ברוב סוחף הסכם עם הרפובליקה האירית, שנועד לשים קץ לאלימות שנמשכת מזה 16 שנים בצפון־אירלנד הנתונה לשלטון בריטי.

הנציגים הפרוטסטנטים של אחד ממיליון פרוטסטנטים בצפון־אירלנד הגיבו מיד על ההחלטה והודיעו על התפטרותם מבית־הנבחרים, כדי למחות נגד ההסכם המעניק זו הפעם הראשונה לרפובליקה האירית מעמד בניהול צפון־אירלנד.

ההחלטה אושרה ברוב של 473 נגד 47. נגדה הצביעו 14 פרוטסטנטים נציגי צפון־אירלנד, 20 חברי המפלגה השמרנית התומכים בעמדתם וי־13 חברי מפלגת הלייבור, המצדדים בצעדים להקמת אירלנד מאוחדת.

ההסכם נחתם ב־15 בנובמבר על ידי ראש ממשלת בריטניה, מארגרט תאצ'ר, ועל ידי ראש ממשלת הרפובליקה האירית, גארט פיצג'ראלד. הבית התחתון של הרפובליקה האירית אישר את ההסכם בשבוע שעבר.

תמונה זו שנקנתה לפני חמש שנים במחיר חמש לישי"ט, נמכרה השבוע בגלריה סות'בי תמורת 49,500 לישי"ט. הציור, שנושאו הוא יוסף הצדיק, הוא מעשה ידיו של הצייר האנגלי־הולנדי, סר לורנס אלמה־טדמה. (תצלום איפי)

זעם בלונדון

כמה ממדינות השוק תומכות במגעים על עתיד איי פוקלנד

עיקר הביקורות נגד צרפת ★ תאצ'ר: תמיכה בהצעה הארגנטינית משמעה ערעור הריבונות הבריטית באיי המריבה

מאת שאול צדקא, סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). זעם רב שורר בלונדון בשל תמיכתן באו"ם של כמה ממדינות השוק המשותף בפתיחת מגעים בין בריטניה לארגנטינה על עתידם של איי פוקלנד.

הביקורת הרשמית מופנית בעיקר כלפי צרפת, שאפילו לא נמנעה מהצבעה שנערכה אמש בניו־יורק, למרות שמרגרט תאצ'ר ביקשה מן הנשיא מיטראן, כאשר זה ביקר לפני שבוע בלונדון, שלא לתמוך בהצעה הארגנטינית, שמשמעותה ערעור על הריבונות הבריטית באיי המריבה.

הבריטים מכנים באורח לא רשמי את ההצבעה הצרפתית בלשון "בגידה" ו"נטישה", בעיקר כאשר מדינות הקהילה עומדות לחתום על מסמך שיתוף־פעולה פוליטי בעוד כשבוע.

גם איטליה ויוון הצביעו נגד הבריטים, אך גרמניה, על פי הבטחה של הלמוט קוהל, שהיה בלונדון שלשום, נמנעה. 107 מדינות תמכו בהצעה הארגנטינית, ורק 3, לבד מבריטניה, הצביעו נגדה: עומאן, בליז ואיי שלמה.

מצרים מוסיפה להזרים כוחות לעבר גבולה עם לוב

כווית, ע"ד — מצרים מוסיפה להזרים כוחות לעבר גבולה עם לוב ובו זמן הכריזו על כוננות חירום בחיל האוויר שלה — מוסר העתון "אלקבאס" הכוויתי.

"אל־קבאס" הכוויתי מוסר, כי שלטונות מצרים הטילו איפול על תנועת הכוחות המוזרמים המצריים בכיוון מרסה מטרוח.

העתון מוסיף בידיעה מקהיר, כי אזרחים מצריים המתגוררים באיזור הפירמידות ראו טורים של כלי רכב משוריינים זורמים לכביש המדברי המקשר בין קהיר לאלכסנדריה, שעדיין סגור לתנועה אזרחית.

בינתיים מוסר העתון "אל־אנבא", כי במצרים ננקטו צעדים בטחוניים פנימיים מחשש להתפרצויות הפגנות באוניברסיטאות המצריות. השלטונות חוששים, כי הסטודנטים עלולים לנצל את הכישלון בהתקפה על המטוס במאלטה, בה נהרגו כ־60 בני־אדם.

יצא לאור

חבר כנסת

מאת

יוסף תמיר

- ★ אורות וצללים בכנסת
- ★ החקיקה ששינתה את סדרי המינהל
- ★ האטימות בנושאי הפנים
- ★ פירטיות פרלמנטרית
- ★ המאבק על איכות החיים
- ★ סוד האופרטיביות של היחיד בכנסת
- ★ מדריך לטירון פוליטי

425 עמוד תצלומים

בהוצאת אחיעבר ושות' — ירושלים

איש כת הבהאים הוצא להורג בטאבריז

פאריס, (ע"צ). אחד מחברי הקהילה הבהאית באיראן, שהיה כלוא במשך יותר מארבע שנים בטאבריז שבצפון־מערב איראן הוצא להורג ב־19 בנובמבר — על כך מסרה לשכת ההסברה של הבהאים בפאריס.

בהודעה צויין כי האיש, אחיולה אסג'ארי, בן 50, היה אחד מבין 767 בהאים, הכלואים עתה בבתי־סוהר ברחבי איראן. יצויין כי מאז עלייתו של חומייני לשלטון הוצאו להורג כ־300 מנהיגים בהאים, בגלל דבקותם בדתם.

מקורות רפואיים במאלטה:

רוב ההרוגים מבני הערובה של המטוס המצרי החטוף מתו בחנק

או כתוצאה משאיפת אבק לריאותיהם ★ עם השתלטות יחידת העילית המצרית הטילו החוטפים חמישה רימונים וגרמו שריפת ענק ★ עדים: אנשי הקומנדו המצרי ירו ללא אבחנה לעבר החוטפים והנוסעים

מאלטה, (ע"צ וע"ד). רוב ההרוגים מבין בני הערובה של המטוס המצרי מתו בחנק או כתוצאה משאיפת עשן לריאותיהם, על כך מסרו אתמול מקורות רפואיים במאלטה.

כאשר השתלטו חיילי יחידת העילית המצרית על המטוס, הטילו חמשת החוטפים רימונים לעבר הנוסעים וגרמו לדליקה ענקית.

דובר ממשלת מאלטה, פול מיפסוד, הודיע אמש כי כבר הושלמו רוב התשאולים של קרבנות המטוס. כמה מבין העדים אמרו, כי אנשי הקומנדו המצריים ירו ללא הבחנה לעבר החוטפים והנוסעים גם יחד.

הנוסעים שניצלו לא יוכלו לשוב לארצותיהם אלא לאחר שייחקרו על ידי שופט חוקר, על כך נמסר ממקור רשמי.

מתוך כך נמסר מפי פקידי חברת התעופה המצרית "איג'יפט אייר", כי מצרים מתכוונת לשגר בשבת למאלטה ארונות מיוחדים על מנת לאפשר לשלטונות מלטה להחזיר לארצותיהן את גופות ההרוגים.

הפקידים הסבירו, כי על פי תקנות בריאות בין־לאומיות, חייבים ארונות להיות מצופים באבץ, ולמלטה אין כמות מספקת של מתכת זו.

החוקרים במאלטה עוסקים עתה בכמה היבטים בלתי מובנים של פרשת החטיפה, שנסתיימה במרחץ דמים.

החקירה מתמקדת בעומאר מארוקי, בן 20, שהיה מצויד בדרכון טוניסי ושזוהה על ידי כמה מבין הניצולים כמנהיג הכנופיה שהשתלטה על המטוס.

שגרירות טוניסיה במאלטה אומרת, כי הדרכון, אם אכן הוא קיים, אינו אלא זיוף.

מקורות משטרתיים ומשפטיים במאלטה אמרו, כי אין באפשרותם למסור מידע על שמותיהם ואזרחותם של ארבעת האנשים האחרים, הנחשבים כחוטפי המטוס, שגוויותיהם הוצאו מהמטוס.

דובר ממשלת מאלטה אמר, כי אין ביכולתו להגיב על ידיעה שפורסמה ב"וואשינגטון פוסט", לפיה נתקבל הרושם שרבים מבין הקרבנות נהרגו על ידי פצצה שהופעלה על ידי המצרים במהלך הפריצה למטוס.

מאלטה דוחה ביקורת יוונית בעניין חטיפת המטוס.

מאלטה דחתה ביקורת שנמתחה עליה בקשר עם חטיפת המטוס המצרי על ידי יוון, והיא מציינת כי יוון, ארה"ב, בריטניה ואיטליה תמכו בהחלטתה שלא לתדלק את המטוס ולא לאפשר לו להמריא ביום א'.

נשיא מצרים, חוסני מובארק, הכריז אתמול, כי מצרים דבקה במדיניותה שיש להלום בטרור על כל צורותיו.

בדבריו בקבינט המצרי, אשר צוטטו על ידי שר ההסברה, אמר מובארק בין היתר: "הנני חוזר ואומר, כי מדיניותה של מצרים היא להיות מחוייבת ולהלום בטרור על כל צורותיו, וללמד לקח את אלה המוצאים עוז בנפשם לתקוף (אותנו)". מצרים מאשימה, כזכור, את לוב באחריות לחטיפת המטוס המצרי.

רבין: ישראל מעריכה

"ישראל מעריכה את החלטתם של נשיא מצרים וממשלתו לנקוט בפעולה צבאית כנגד חוטפי המטוס. הדרך היחידה להדביר טרור היא להילחם בו", אמר אתמול, שר הביטחון, יצחק רבין, לשר הנפט המצרי, בעת שנועד עמו לפגישה בלשכתו.

שליט לוב והקבוצה אירואנית היו במרד החטיפה

שאול צדקא סופר "הארץ" בבריטניה, מוסר: חטיפתו של מטוס הנוסעים המצרי היתה אכן בידיעתו של מועמאר קדאפי ותוכננה בעצה אחת עם קבוצה של מנהיגים אירואנים אשר נפגשה לאחרונה בטריפולי עם שליט לוב — טוענים מקורות ערביים בלונדון.

מקורות אלה טוענים, כי קבוצת החוטפים התאמנה במשך חודשים במחנה צבאי השוכן מצפון לבירה הלובית והיא בחרה להשתמש בתואר "חזית השחרור המצרית", על אף שארגון כזה אינו קיים, כדי ליצור את הרושם שהמדובר בניגוד של מרד נגד משטרו של מובארק.

דבר קיומם של הטירוריסטים היה ידוע לארגוני מודיעין במערב מאז עזבו הראשונים את המחנה בסיום אימוניהם והם זכו לשיתוף הפעולה של הקבוצה הערבית הנושאת את השם "ה־15 במאי" בהנהגתו של אבו איבראהים.

קראקסי מבכיר את מובארק

תולה ליבוביץ, מוסרת "הארץ" באיטליה, מוסרת: רק אתמול שיגר ראש ממשלת איטליה הסוציאליסט בטינו קראקסי, מברק לנשיא מצרים מובארק, בו הוא מביע תמיכה במדיניות היד הקשה בפרשת חטיפת המטוס המצרי במאלטה. זאת לאחר ששר החוץ אנדריאוטי מתח שלשום ביקורת עקיפה על מצרים באמרו שמוטב היה לנסות להגיע לידי הסכם עם החוטפים, כשם שעשתה איטליה בפרשת האניה "אכילה לאורו".

רק נקודה מהגמר העולמי

פרשנות

מאת מיכאל קרנון

הניצחון על אנגליה, אמש בלונדון, הוא אחד החשובים שהשיגה נבחרת הכדורסל שלנו בשנים האחרונות.

אנגליה אמנם אינה נמנית על מעצמות העל של הכדורסל האירופי, אבל התקדמה מאוד בשנים האחרונות ואשתקד ניצחה בביתה את צ'כוסלובקיה, שהיא סגנית אלופת אירופה. אחרי שני הניצחונות על יוון בראשית השבוע נראה, כי נבחרת ישראל החזירה במידה ניכרת את יוקרתה שנפגעה בחודש יוני בעת אליפות אירופה בגרמניה.

הניצחון בלונדון מציב את ישראל בעמדה מצויינת להופעה אפשרית בשלבי הגמר של אליפות העולם בכדורסל. ב־13 בפברואר נארח את צ'כוסלובקיה ביד אליהו וכל ניצחון שהוא, אפילו בהפרש של נקודה בלבד, יבטיח לישראל הופעה בשלבי גמר אליפות העולם, לראשונה מאז 1954.

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

אמש בלונדון לעיני 8000 צופים נרגשים, רבים מהם ישראלים

ג'מצ'י (34) מרסר (22) ומיקי (19) גיבורי הניצחון על אנגליה

ישראל ניצחה 87—77 ושיפרה סיכוייה לעלות לאליפות העולם בספרד

כדורסל

מאת רוני רוזנטל

לונדון (מיוחד ל"ספורט הארץ"). נבחרת הכדורסל של ישראל עשתה כאן אמש צעד חשוב, בדרך להשתתפות באליפות העולם שתהיה בקיץ 1986 בספרד, לאחר ניצחון על נבחרת אנגליה 87—77 (40—45). לעיני קהל שיא שמנה 8000 צופים גילתה הנבחרת הישראלית משחק טוב ומבוקר לאורך 40 הדקות. הישראלים פתחו עם ברקוביץ, ג'מצ'י, ארואסטי, מרסר, לאסוף והוליכו במעט בכל שלבי המשחק, להוציא יתרון בודד של האנגלים, 25—24.

דורון ג'מצ'י, שקלע 18 נקודות במחצית הראשונה העלה את ישראל ליתרון 18—12. לפני שהאנגלים צימצמו ועלו ליתרון היחיד שלהם, מסל של קולין איירינש. אחר כך דאג ג'מצ'י להעלות את ישראל ליתרון נוסף 33—27.

לאוון מרסר, שהיה מצויין בהגנה (7 חסימות) ומיקי ברקוביץ' הצעידו את ישראל ליתרון 36—41 ו־40—45 במחצית.

במחצית השנייה צימקו האנגלים את הפער ל־47—46, אך זו היתה שירת הברבור שלהם. ג'מצ'י המשיך לקלוע (7 סלים של 3 נקודות) והעלה את ישראל ליתרון 58—47. הפער גדל, למרות שמייק ספייד הענק קלע נקודות רבות מתחת לסל הישראלי.

בדקה הי־33 הוליכה ישראל 69—58 והישראלים הרבים ביציעים הריעו בקולי קולות. בסיום שולבו עמוס פרישמן והדרון שפע ולאחר 40 דקות, כשהתוצאה 87—77, התחבקו כל חברי המשלחת הישראלית.

המאמן צבי שרף היה מאושר ואמר בסיום: "שיחקנו בצורה אחראית לאורך כל המשחק. אני מרוצה מכולם ובייחוד מלאוון מרסר. האנגלים דיברו ואנחנו ניצחנו".

● קלעו לישראל: ג'מצ'י 34, מרסר 22, ברקוביץ' 19, ארואסטי 4, ווילים 4, לאסוף 4.

● קלעו לאנגליה: ספייד 21, איירינש 19, סיימהאם 10, דאג לויד 10, סטימפסון 7, טסילר 6, דאן לויד 4.

אן.בי.אי

47 נקודות של בירד

ניו־יורק (איפי). בבוסטון חיכו זמן רב למישחק טוב של כוכב הקבוצה לארי בירד, למרות שהסלטיקס זכו ב־12 ניצחונות מתוך 14 מישחקים עם לארי בירד בכושר בינוני. אתמול קלע בירד 47 נקודות ובוסטון זכתה בניצחון הי־13 שלה, 132—124 על דטרויט. וויני ג'ונסון קם מן הספסל וקלע 35 נקודות לזכות דטרויט.

פילדלפיה ניצחה את גולדן סטייט 111—100, בזכות 30 נקודות של צ'ארלס בארקלי. ניו־יורק ניקס ניצחו את אינדיאנה פייסרס 80—77 ופטריק יואינג, שחזר מפציעה קלע 18 נקודות. אדריאן דאנטלי קלע 38 נקודות, בניצחון יוטה על שיקאגו 114—96.

יתר התוצאות: פורטלנד — פיניקס 110—93, סאן אנטוניו — וושינגטון 104—97, מילווקי — אטלנטה 114—96, דנבר — סקרמנטו 104—102, יוסטון — לוס אנג'לס קליפרס 137—130 (לאחר הארכה).

כדורסל

הפועל רמת גן מחדש אימוניו

מאת סופר "ספורט הארץ"

קבוצת הכדורסל של הפועל רמת גן אמורה לחדש היום את אימוניה. מחר אמור לחזור לישראל השחקן הזר קראל מקפיים, לאחר שאנשי קבוצתו ארגנו עבורו כרטיס טיסה, מארה"ב. לא ברור עדיין האם יחזור לפעילות הזר השני, ריק טונסטאל, שהודיע כי יעזוב, אך כעת עשוי להישאר. המאמן, רוני ראמיקו, אמר אמש, כי אם יקבל עד יום ראשון את הכסף המגיע לו — ישאר לאמן את הקבוצה.

שלושת המובילים ימשיכו לנצח גם מחר

התחזית שלי

מאת משה הר־געש

אחרי המרתון בבלומפילד, צפוי שקט יחסי במישחקי המחזור ה־6 בליגה הלאומית, תוכנית המישחקים לא העמידה אפילו מישחק מרכזי אחד.

האלוף והמוליך מכבי חיפה יארח את העולה החדש מכבי שעריים. הפועל תל־אביב המדורג שני יארח בבלומפילד את מכבי יפו סוגר הטבלה. בית"ר ירושלים המדורג שלישי יתמודד בזירה מסוכנת בימק"א עם הפועל. תחילת המישחקים 14.30 בצהריים. מכבי תל־אביב יארח את הפועל חיפה באיצטדיון רמת־גן במישחק שיחל ב־6.00 בערב.

מכבי חיפה — מכבי שעריים

העולה החדש מכבי שעריים עדיין מחפש ניצחון ראשון. אמנם, הוא היה קרוב לכך בשבועיים האחרונים, אך במישחק החוץ שלו מחר נגד האלוף תהיה המשימה קשה שבעתיים, כנראה בלתי אפשרית.

● התחזית שלי: ניצחון לחיפה.

הפועל תל־אביב — מכבי יפו

הפועל תל־אביב הוכיח, כי עלה על הגל הנכון, ספק אם היפואים בכושרם הנוכחי מסוגלים למנוע ממארחיהם ניצחון ביתי.

● התחזית שלי: ניצחון להפועל.

בני־יהודה — מכבי נתניה

אחד המישחקים המסקרנים של המחזור, גם בגלל פרשת המאמן רוזן שהסעירה השבוע את הקבוצה מנתניה. היתרון הביתי של בני יהודה עשוי לאזן את היתרון המכבי של האורחים מנתניה.

● התחזית שלי: תיקו.

הפועל באר־שבע — שמשון תל־אביב

מיקום הקבוצות בטבלה מצביע על סיכוי לניצחון ברור של הפועל באר־שבע. אני מהמר על הפתעה.

● התחזית שלי: ניצחון לשמשון.

טבלת הליגה הלאומית

	קבוצה	משחקים	שערים	נקודות
1.	מכבי חיפה	5	3—10	13
2.	הפועל ת"א	5	4—9	9
3.	בית"ר ים	5	5—8	9
4.	מכבי נתניה	5	5—9	8
5.	באר־שבע	5	4—7	8
6.	מכבי ת"א	5	5—7	7
7.	מכבי פ"ת	5	5—4	7
8.	הפועל ים	5	9—7	7
9.	בני־יהודה	5	2—1	6
10.	הפועל חיפה	5	8—3	6
11.	הפועל פ"ת	5	8—7	5
12.	כפר־סבא	5	10—8	5
13.	מכבי שעריים	5	4—8	4
14.	שמשון ת"א	5	8—6	4
15.	מכבי יבנה	5	5—1	4
16.	מכבי יפו	5	9—4	3

הפועל ירושלים — בית"ר ירושלים

זמן רב ציפו בירושלים לדרבי בין בית"ר להפועל, שחזר העונה לליגה הלאומית. השיפור ביכולת הבית"רים רומז על הצפוי מחר.

● התחזית שלי: ניצחון לבית"ר.

מכבי תל־אביב — הפועל חיפה

מישחקי חוץ אינם הצד החזק של החיפאים, אם לנקוט לשון המעטה. עובדה זו ודאי תקל את המלאכה של כדורגלני מכבי תל־אביב.

● התחזית שלי: ניצחון למכבי.

מכבי יבנה — מכבי פתח־תקווה

מכבי יבנה יבקש להתאושש במגרשו משני המפסידים האחרונים. באווירה ביתית יבנה בהחלט מסוגל לכך נגד יריב שאינו מצוי כרגע בשיאו.

● התחזית שלי: ניצחון ליבנה.

הפועל פתח־תקווה — הפועל כפר־סבא

שתי הקבוצות נוצחו בשבת האחרונה ע"י שתי הגדולות של הכדורגל הישראלי. מאזן הכוחות אינו מצביע על פער משמעותי. כך זה עשוי להיראות גם על כר הדשא.

● התחזית שלי: תיקו.

טניס

סנסציה באליפות אוסטרליה הפתוחה במלבורן

סחייפרס ההולנדי הדיח את הגרמני בוריס בקר

מלבורן, אוסטרליה (איפי). הטניסאי ההולנדי מיכאל סחייפרס (מדורג 188 בעולם) חולל כאן אתמול את ההפתעה הגדולה ביותר, באליפות אוסטרליה הפתוחה, עת הדיח את אלוף ווימבלדון, בוריס בקר מגרמניה [illegible]. ניצחונו של ההולנדי מפתיע מאד, גם מכיוון שזהו הטורניר השני בקריירה שלו, הנערך על מגרשי דשא.

בקר, שדורג רביעי בטורניר מלבורן ומדורג חמישי בעולם, לא הצליח להפגין את רמתו הרגילה, להוציא דקות מעטות במהלך המישחק. סחייפרס הנרגש אמר: "זה לא יאומן. זה הניצחון הטוב ביותר בקאריירה שלי". בקר המאוכזב אמר: "הפתעתי את עצמי. לא ידעתי שאני יכול לשחק כל כך גרוע". ניצחונו של סחייפרס (במישחק שערך 3 שעות ורבע) לא היה הניצחון המפתיע היחיד בסיבוב השני. המדורג תשיעי, סקוט דייויס מארה"ב, נוצח ע"י סלובודאן איבניר בי'ק היוגוסלבי [illegible].

תומאס שמיד, המדורג 11 [illegible], נוצח ע"י ג'ון לויד הבריטי [illegible]. [illegible] השוודי, שזכה באליפות פעמיים, גבר על גארי מולר מדרום אפריקה 6—3, 6—3, 7—6, 6—4.

עמוס מנסדורף, שישחק היום מול אנרי לאקונט הצרפתי בסיבוב השני, העפיל לסיבוב זה גם במשחקי הזוגות. מנסדורף ובן זוגו הבריטי, ג'רמי בייטס, גברו על מארק ג'פרי וסטיב פורלונג האוסטרלים 6—3, 6—4. היום ישחק ישראלי נוסף, שחר פרקיס, מול בראד גילברט האמריקאי.

מילצ'ן: מכבי יעלה מחדש צמצום הליגה

מאת סופר "ספורט הארץ"

חברי מכבי בהתאחדות לכדורגל יעלו לדיון מחדש את נושא צמצום קבוצות הליגה הלאומית בכדורגל — גילה השבוע עוזריקס מילצ'ן, מ"מ יו"ר הנהלת ההתאחדות לכדורגל. המחלוקת בנושא צמצום הליגות גרמה כזכור למשבר בין המרכזים, שהסתיים רק לאחר ההחלטה לדחות את צמצום הליגה הלאומית ל־12 קבוצות לעונה הבאה. מילצ'ן אמר: "נציגי מכבי נכחו רשמית בישיבה, אך לא השתתפנו בהצבעה: לא קיבלנו ולא נקבל את ההחלטה הזו, אלא אם כן יועלה הנושא לדיון מחדש בהנהלת ההתאחדות, ואני בטוח שהוא יעלה. אם תהיה הצבעה חופשית גם במכבי, לא תהיה משמעת סיעתית".

ליגה אנגלית

האם תשמור מחר יונייטד על הבכורה

לונדון (שירות "ספורט הארץ"). האם תימשך ההידרדרות של מנצ'סטר יונייטד והיא תאבד את מקומה הראשון? שאלה זו מטרידה חובבי כדורגל רבים באנגליה ומחוצה לה. כדי שזה יקרה חייבת יונייטד (42 נק') להפסיד מחר ב"אולד טראפורד" נגד ווטפורד (מקום 13 עם 22 נקודות) בעוד ליוורפול (40 נק') תצטרך לנצח באיצטדיון "אנפילד" את השלישית בדירוג, צ'לסי (36 נק').

יתר המישחקים: ארסנל — ברמינגהאם, אסטון וילה — טוטנהאם, איפסוויץ' — שפילד וונסדיי, לוטון — מנצ'סטר סיטי, ניוקאסל — לסטר, סאות'המפטון — אוורטון, ווסט־האם — ווסט ברומיץ'. המישחק בין נוטינגהאם ואוקספורד יונייטד יהיה ביום א'.

קדם עולמי

היום בערב הסעודית

סוריה — עיראק על הכרטיס הי־23

טאיף, ערב הסעודית (שירות "ספורט הארץ"). הנבחרת הי־23 שתופיע בטורניר גמר הגביע העולמי בכדורגל, תיקבע כאן היום. זאת בסיום המישחק בין נבחרות עיראק וסוריה. המישחק הראשון בדמשק הסתיים בתיקו—אפס.

עיראק מקיימת את מישחקי הבית שלה בערב הסעודית בגלל מצב המלחמה עם איראן. תיקו 1—1 יעלה את סוריה, בזכות שער החוץ. הנציגה השנייה של אסיה נקבעה כבר והיא נבחרת דרום־קוריאה.

איטליה (בית 1) תשחק בפואבלה

ציריך (שירות "ספורט הארץ"). התאחדות הכדורגל הבין־לאומית (פיפ"א) פרסמה כאן רשמית את שמות 6 הנבחרות שידורגו בראשי הבתים בשלב המוקדם של טורניר הגמר של הגביע העולמי.

בראש בית 1 הוצבה מחזיקת הגביע איטליה, שתקיים את מישחקיה בפואבלה. מכסיקו המארחת תשחק בבית 2 באיצטדיון "אצטקה" במכסיקו סיטי, בראזיל תשחק בבית 3 בגוודאלחארה, צרפת — בבית 4 בליאון, מערב־גרמניה — בבית 5 בקרטארו ופולין — בבית 6 במונטריי.

ליגה גרמנית

גלדבאך — באיירן מחר בסיום הסיבוב הראשון

פרנקפורט (שירות "ספורט הארץ"). הסיבוב הראשון בבונדסליגה יסתיים מחר, להוציא כמה מישחקי השלמה מהמחזור הקודם.

המישחק המרכזי במחזור הי־17 יהיה במנשנגלאדבאך שם תארח בורוסיה (20 נק') את השנייה בדירוג באיירן מינכן (22 נק'). המובילה, ורדר ברמן (23 נק'), תשחק כבר הערב בבית נגד שטוטגארט.

יתר המישחקים: מאנהיים — נירנברג, דיסלדורף — אירדינגן, לוורקוזן — שאלקה, דורטמונד — האנובר, קייזרסלאוטרן — סארבריקן, פרנקפורט — האמבורג, בוכום — קלן.

מרתון

101 כבר נרשמו למרתון הכנרת

מספר הרצים שנרשמו עד אתמול למירוץ מרתון הכנרת ותשיעי הגיע ל־101. בקבוצה זו נמצאים 24 רצים משש מדינות מחו"ל. הוועדה המארגנת של המרתון, שיהיה ב־17 בדצמבר, מצפה להשתתפותם של כ־500 רצים. מתנהל מו"מ עם רצי מרתון ידועים על כוחות האו"ם המשרתים באזור שישתתפו במירוץ.

במוקד בית"ר של פייגנבוים מול בית"ר של דני נוימן

ליגה ארצית

מאת יצחק לביא, סופר "ספורט הארץ"

המוליך בטבלה הארצית העולה החדש בית"ר נתניה לא ירצה לקלקל לעצמו את ציון השליש "טוב מאד", גם לאחר משחקי המחזור העשירי שיהיו היום ומחר. לאחר הפוגה של שבועיים (גם בהם זכו הנתנייתים בכל הנקודות במשחקי גביע הטוטו), יחזרו חניכיו של המאמן יהושע פייגנבוים, היחידים ללא הפסד, למגרשם הביתי לפגוש באחות בית"ר רמלה. הרמלאים, חניכיו של דני נוימן, מדורגים במקום חמישי, אולם מגלים חוסר יציבות (נוצחו על ידי מרמורק בזמן תיצחו את בית"ר ת"א בדרביס), ולכן נראה כי הגם שמדובר בדרבי חוסא, הנקודות שוב יישארו במגרש ב"עיר היהלומים".

הפועל טבריה המדורג שישי אינו מרבה לספוג העונה (שמונה שערים), אך גם אינו מרבה להבקיע (רק שמונה שערים). מחר יארחו הטבריינים את היורד הלאומי ומי שהוליך את הטבלה מחזורים רבים, הפועל לוד. הלודאים פינו את הראשות לאחר שבועות רבים, בגלל שתי תוצאות תיקו רצופות. הם גם גילו יכולת עלובה בגביע הטוטו, ובנוסף לכך סובלים מבעיות תקציביות וחברתיות. כל זה עשוי להוליך לתיקו עם אפשרות לניצחון בית של טבריה.

מי שעשויים ליהנות ממצב זה הם בית"ר תל אביב שיארח את הפועל רמת השרון ומכבי רמת עמידר שיפגוש בביתו את הפועל בית שמש.

טבלת הליגה הארצית

	קבוצה	משחקים	שערים	נקודות
1.	בית"ר נתניה	9	5—13	19
2.	הפועל לוד	9	5—12	18
3.	רמת עמידר	9	5—8	18
4.	בית"ר ת"א	9	19—17	16
5.	בית"ר רמלה	9	5—9	14
6.	הפועל טבריה	9	8—8	14
7.	הכח ר"ג	9	13—10	13
8.	הפועל חדרה	9	6—8	12
9.	הפועל חולון	9	10—8	12
10.	רמת השרון	9	14—10	12
11.	הפועל עכו	9	9—9	9
12.	הפועל ר"ג	9	8—5	9
13.	בית"ר חיפה	9	7—5	7
14.	הפ. מרמורק	9	12—7	7
15.	הפ. יהוד	9	8—5	6
16.	בית שמש	9	15—7	4

יתר המשחקים: הפועל חדרה — הפועל עכו, הפועל יהוד — הפועל חולון, הפועל מרמורק — הפועל ר"ג, בית"ר חיפה — הכח ר"ג. השעה הראשית — 14.30.

הקוריאנים מתרגלים לגובה

סיאול (איפי). כדורגלני דרום קוריאה פותחים היום במסע של 40 יום, כהכנה להופעתם בגמר הגביע העולמי של 1986 בגבהי מכסיקו. בפעם הקודמת והיחידה השתתפה דרום קוריאה באירוע עולמי זה לפני 31 שנה, ב־1954 בשוייץ.

דרום קוריאה תפתח את מסעה בעירות כפול עם נבחרת מכסיקו בארה"ב, ואחרי כן תופיע בטורניר במכסיקו, בו ישתתפו ארבע נבחרות שהעפילו לשלבי הגמר של 1986. במהלך המסע יהיו כמה מישחקי ידידות גם בקנדה, בבראזיל, בארגנטינה ובאורוגוואי.

פלאטיני שוב כדורגלן השנה

לונדון (איפי). מישל פלאטיני, כוכב הכדורגל הצרפתי המשחק במדי יובנטוס טורינו, נבחר זו הפעם השנייה ברציפות כדורגלן השנה בעולם — במשאל המסורתי בקרב קוראי ירחון הכדורגל "וורלד סוקר".

כמנהל השנה נבחר טרי ונאבלס, מנהלה האנגלי של האלופה הספרדית ברצלונה. קבוצת השנה היא האלופה האנגלית אוורטון, שזכתה בעונה שעברה גם בגביע אירופה למחזיקות גביע.

גם שני הבאים בדירוג אחרי פלאטיני משחקים באיטליה: הדני פרבן אלקייאר לארסן (ורונה) והארגנטיני דייגו מאראדונה (נאפולי).

במשאלים קודמים נבחרו האיטלקי פאולו רוסי (1982) והבראזילאי זיקו (1983).

היום גמר העדויות

מירמוביץ' היום בועדת אוקיאניה

מאת סופר "ספורט הארץ"

ועדת הבדיקה שמינתה ההתאחדות לכדורגל, בעקבות כשלון נבחרת ישראל בטורניר הקדם עולמי, תקיים הבוקר את ישיבת העבודה האחרונה שלה. ארבעת העדים האחרונים שהוזמנו הם יוסף מירמוביץ' מאמן נבחרת ישראל, דוד שוייצר שאימן את הנבחרת בעשור הקודם והצעידה לגמר האולימפי במונטריאול ב־1976, מיכאל אלמוג שכיהן בעבר כיו"ר הנהלת ההתאחדות לכדורגל והעיתונאי איתן עמית מ"ידיעות אחרונות" שסיקר את המסע לאוקיאניה.

הוועדה מתכוונת לסיים את עבודתה מחר ולהגיש את מסקנותיה כבר ביום ב' למזכירות ההתאחדות לכדורגל.

הארץ הלוח החדש מעריב
בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.
המשרד הראשי: רח' הנגב 4, ת"א. מיקוד 66186, ת.ד. 28233 ת"א. טלפונים למסירת מודעות: 371222 ורביקוין בלבד.

מודעות מילים בלוח החדש
בפחות מחצי מחיר
ביום ו' במקום 40.208 שקל עכשיו 18.400 שקל
ביום חול במקום 30.736 שקל עכשיו 12.200 שקל

ירושלים

דירות כללי

* ברחביה 4 ק"א, ענקית ומפוארת + מחסן, 36 מ"ר 886382
* בהדר-להשכרה בימה נוף, 4.5 חדר קליניקה 40 מ"ר, עם מטבח וחדרים, כניסה נפרדת, בלעדי לאמבסדור 668101
* במלביה 8 מרפסות, מטבח ערבי, הסקה פרטית. אמבסדור 668101
* ברמות 5 כניסה נפרדת + מרפסת + מחסן + ארונות 877141
* במודיעין 2.5 + מרפסת, ק"ג, כשקטה + מטבח + דוד"ש 416581

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

3.5 חדרים

דירות 2.5

דירות 1.5

דירות בשכר חודשי

דירות מרוהטות

הצעות עבודה

מנפאר

ביקוש דירות

ביקוש מכוניות

חיות בית

תנויות

חקלאות

כלי נגינה

ביקוש עבודה

דירות בדמי מפתח

מבנה תעשיה

מגרשים

מחליפים

מחסנים

מחשבים

מכונות תפירה

משרדים

עסקים

קייט ונופש

רוצים לקנות

שידוכים

שיעורים

שירותים

מציעים למכירה

(סוף בעמוד 9)

„ברכום" החברה המובילה בשקילה אלקטרונית
לעבודת פיתוח רבת אתגר בפרוייקט חדשני

☆ מהנדסי אלקטרוניקה
☆ מהנדסי מכונות
☆ מהנדסי מיכשור ובקרה

לשלוח קורות חיים „ברכום" כפר־סבא 44427.

אורבוט מערכות בע"מ

חברתנו מפתחת, מייצרת ומייצאת מערכות עתירות ידע, המשלבות אינטליגנציה מלאכותית וראיה ממוחשבת, לבדיקות איכות של מוצרים אלקטרוניים.

דרושים לנו:

1. פיסיקאי המתמחה באופטיקה
– בעל רקע נרחב במערכות אלקטרו־אופטיות ונסיון של 5 שנים לפחות בפיתוח, להשתלבות בפרוייקט פיתוח רב תחומי.

2. הנדסאי אלקטרו־אופטיקה
– לעבודות פיתוח.
נסיון קודם יתרון.

3. מהנדס אלקטרוניקה לפיתוח
– צעיר נמרץ ובעל ראש פתוח, רקע והבנה בנושאים ספרתיים, מיקרו מחשבים ובקרה לתפקיד בצוות פיתוח רב תחומי.
נא לפנות טלפונית לציקי או בונה
טל: 08-439911
או 08-438763

הארץ הלוח החדש מעריב

בשיתוף ג'רוזלם פוסט. העיר. כל העיר.

המשרד הראשי: רח' הנגב 4, ת"א, מיקוד 66186, ת.ד. 28233 ת"א. טלפונים למסירת מודעות: 371222 (רב־קווי) בלבד

תל־אביב

משכנתאות

[illegible]

קבלנים מציעים

[illegible]

4 חדרים ויותר

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

3 1/2 ־ 3 חדרים

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

2 1/2 ־ 2 חדרים

[illegible]

1 1/2 ־ 1 חדרים

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

חדרים מרוהטים

[illegible]

דירות בדמ"פ

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

גוש דן

[illegible]

4 חדרים ויותר

[illegible]

3"3 1/2 חדרים

[illegible]

אזור השרון

[illegible]

4 חדרים ויותר

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

תל־אביב יפו

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

חולון בת־ים

[illegible]

4 חדרים ויותר

[illegible]

3"3 1/2 חדרים

[illegible]

2"2 1/2 חדרים

[illegible]

1"1 1/2 חדרים

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

4 חדרים ויותר

[illegible]

3"3 1/2 חדרים

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

עסקים

[illegible]

אולמות

[illegible]

מגרשים

[illegible]

משרדים

[illegible]

חנויות

[illegible]

מבני תעשייה

[illegible]

מחסנים

[illegible]

בתי מלאכה

[illegible]

הלוואות

[illegible]

הצעות עבודה כללי

[illegible]

פקידים

[illegible]

הנה"חש

[illegible]

עוזרות ומטפלות

[illegible]

עובדי מתכת

[illegible]

יהלומים

[illegible]

שליחים

[illegible]

חשמלאים

[illegible]

טכנאים הנדסאים

[illegible]

ביקוש עבודה

[illegible]

מכוניות כללי

[illegible]

אמריקאיות

[illegible]

אודי

[illegible]

אוטוביאנקי

[illegible]

אוסטין מוריס

[illegible]

אופל

[illegible]

אלפא רומאו

[illegible]

ב.מ.וו.

[illegible]

וולוו

[illegible]

טלבו

[illegible]

לנציה

[illegible]

מרצדס

[illegible]

מסחריות

[illegible]

משאיות

[illegible]

נסאו

[illegible]

סאאב

[illegible]

סובארו

[illegible]

סוסיתא

[illegible]

סימקה קרייזלר

[illegible]

סיטרואן

[illegible]

פולקסוואגן

[illegible]

פורד

[illegible]

פיאט

[illegible]

פיג'ו

[illegible]

רנו

[illegible]

טנדרים

[illegible]

אופנועים וקטנועים

[illegible]

חלפי רכב

[illegible]

מציעים למכירה

[illegible]

אמנות ועתיקות

[illegible]

בולים

[illegible]

וידאו־טייפ

[illegible]

חיות בית

[illegible]

חקלאות

[illegible]

טרקטורים

[illegible]

(סוף בעמוד 9)

מדריך הארץ

יום שישי

פרק יומי
מלכים א' ט"י

משנה יומית
ערכין ב, א־ב

דף יומי
נדרים עו

הלכה יומית
ברכות ס, א־ג

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים,פנימית)
איכילוב — (כירורגית)

ירושלים
שערי צדק — (כירורגית)
הדסה ע"כ — (ילדים,פנימית, עיניים)
בקור חולים —(נשים,א.א.ג)
הדסה ה"צ — (אורטופדית)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
בני דיזינגוף 174 222386
שוהר פנקס 27 441449
נתניה
גבע שער הגיא 14 22695
פתח תקוה
סופרפארם שפירא 43 909030

רמת־גן
רמת יצחק שד' ירושלים 96 777506
חולון
אסותא טרומפלדור 4 858197
בת ים
כלפור בלפור 90 583448
ירושלים
מרפאת רוממה המ"ג 28 523191
פח

חיפה
הנשיא שד' הנשיא 33 333312
הקריות
סביניה הגפן 24 ק. ביאליק 712674

תורנות רופאים

הוספת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנות מד"א טל' 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052–81333
רחובות 084–51333
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'־ה' 8.00־20.00
בימי ו' 8.00־15.00
טלפונים: 03־433300, 03־433500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית:
(24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04־672222/3
תל־אביב 03 261111
חיפה 04–672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057–48111
מרכז רפואי באר יעקב 03־223958

מרכז מידע לקורבנות אונס
(24 שעות ביממה):
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02־245554
חיפה טל' 04־382611

מרכז מידע למצבי לחץ
מטעם "מעגלים"
א' ו־ה' 13.00־11.00
ב' ו־ד' 18.00־16.00
רח' מאפו 13 תל־אביב
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר כוכבא 49
טל: 02־284649
פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזינגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר)
טל: 294869, 03–285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00–24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 04–523566. שעות הקבלה: כל יום 20.00־23.00.
שיר"ן - שירות רפואי נייד
ירושלים(24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום - 660585, 02־669551
מוקד לילה שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר
תל אביב. מוקד יום - 218820, 218898
מוקד לילה - 631011 מנוי 3752 ול' השאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
ימים ב' וה' — 17.00–21.00.
יום ג' — 18.00–21.00.
בוגרשוב 66 ת"א, טל. 9–281228.
חיפה: ימים א', ד' — 16.00־19.00
רח' הספורט 14 טל. 81520

זמן הדלקת הנר

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	3.59	5.13
תל־אביב	4.17	5.15
חיפה	4.07	5.12
באר־שבע	4.15	5.13

יום שבת

פרק יומי
מלכים א' ט"י

משנה יומית
ערכין ב, א־ב

דף יומי
נדרים עז

הלכה יומית
ברכות ס, א־ג

תורנות רופאים

הוספת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבקר בתחנות מד"א טל' 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111

הרצליה 052–81333
נהריה 923335
רחובות 084–51333.
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08־221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'־ה' 8.00־20.00
בימי ו' 8.00־15.00
טלפונים: 03–433300, 03–433500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית:
(24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
חיפה 04–672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057–48111
מרכז מידע לקורבנות אונס: — 24 שעות ביממה.
תל־אביב טל' 234819
ירושלים — 810110
חיפה — טל' 04–82611
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49
טל: 02־284649
פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזינגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר)
טל: 294869, 03–285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' מס' 04–523566, שעות הקבלה: כל יום 20.00־23.00.
שיר"ן - שירות רפואי נייד
(24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום - 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)

ירושלים
בקור חולים — (ילדים,א.א.ג)
שערי צדק — (כירורגית)
הדסה ע"כ — (נשים,פנימית, עיניים)
הדסה ה"צ — (אורטופדית)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
אביב אפקה אחימאיר 28 רמת אביב ג' 427198
בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
מוצ"ש, בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
מוצ"ש . סופרפארם איינשטיין 40 רמת אביב
נתניה
נאות שקד מ. מסחרי אזורים 52484
פתח תקוה
רסל רוטשילד 89 911406
רמת־גן
רש"י רש"י 13 790971
חולון
המרכז ככר ויצמן 12 845236
בת־ים
מזור הזבינה רייך 20 583360
ירושלים
הר הזיתים הר הזיתים 287480
מוצ"ש, מרפאת רוממה המ"ג 28 523191
חיפה
שפרינצק דרך צרפת 57 337544
הקריות
ניצן מרדכי נמיר ככר ניצן קרית ים 751680

המראות ונחיתות

יום שישי
המראות

ב־0100 אל־על (001) לניו־יורק, ב־0545 פאן־אמריקן (115א) לפאריס, ניו־יורק וסן־פרנציסקו, ב־0645 טי.ו.א. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0645 טי.וו.א. (825) לפאריס ובוסטון, ב־0650 אל־על (365) לוינה, ב־0705 אל־על (363) לרומא, ב־0720 לופטהאנזה (607) למינכן, ב־0725 בריטיש־איירווייס (577) ללונדון, ב־0740 אל־על (541) לאתונה, ב־0750 סוויסאייר (333) לציריך, ב־0805 אייר־פראנס (131) לניצה ופאריס, ב־0810 סאבנה (246) לבריסל, ב־0850 אלימפיק (302) לאתונה, ב־0905 אייר־סיני (055) לקאהיר, ב־0950 אל־על (323) לציריך ופאריס, ב־0950 אל־על (581) לאיסטנבול, ב־1000 אל־על (357) לפרנקפורט, ב־1025 אל־על (315) ללונדון, ב־1515 האפאג לויד (610) לקלן/בון, ב־1555 ק.ל.מ. (532) לאמסטרדאם, ב־1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב־1825 אליטליה (747) לרומא.

נחיתות

ב־0820 אייר־סיני (054) מקאהיר, ב־1110 אל־על (004) מניו־יורק, ב־1235 אל־על (542) מאתונה, ב־1335 אל־על (334) מבריסל, ב־1400 ק.ל.מ. (531) מאמסטרדאם, ב־1405 אל־על (348) מציריך, ב־1415 האפאג לויד (609) מקלן/בון, ב־1445 אל־על (582) מאיסטנבול, ב־1500 אל־על (364) מוינה, ב־1515 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב־1525 טי.וו.א. (800) מסן־פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1525 טי.וו.א. (812) מבוסטון ופאריס, ב־1535 אל־על (386) מרומא, ב־1600 פאן־אמריקן (114א) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1625 ס.א.ס. (771) מקופנהאגן, ב־1710 אליטליה (746) מרומא, ב־1905 סוויסאייר (332) מציריך.

יום שבת
המראות

ב־0545 פאן־אמריקן (115א) לפאריס, ניו־יורק וסן־פרנציסקו, ב־0645 טי.וו.א. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0645 טי.וו.א. (825) לפאריס ובוסטון, ב־0650 ס.א.ס (772) לקופנהאגן, ב־0750 סוויסאייר (333) לציריך, ב־0915 טי.וו.א. (881) לאתונה, ב־1100 אריקע (431) לפרנקפורט ומינכן, ב־1610 האפאג לויד (538) לקלן/בון, ב־1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב־1825 אליטליה (747) לרומא, ב־2330 אל־על (005) לאמסטרדאם, שיקאגו ולוס אנג'לס.

נחיתות

ב־1135 טי.וו.א. (884) מניו־יורק, ב־1510 האפאג לויד (537) מקלן/בון, ב־1515 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב־1525 טי.וו.א. (800) מסן פרנציסקו, מניו־יורק ומפאריס, ב־1525 טי.וו.א. (812) מבוסטון ופאריס, ב־1600 פאן־אמריקן (144א) מסן פרנציסקו, מניו־יורק ומפאריס, ב־1710 אליטליה (746) מרומא, ב־1905 סוויסאייר (332) מציריך, ב־1920 אייר־פראנס (136) מפאריס, ב־2010 אלימפיק (501) מאתונה, ב־2030 בריטיש איירווייס (576) מלונדון, ב־2045 לופטהאנזה (606) ממינכן, ב־2235 אריקע (432) מפרנקפורט ומינכן, ב־2310 אל־על מפרנקפורט.

כל ההמראות והנחיתות וזמן אינו סופי. את המועד הסופי יש לוודא כשעתיים לפני הזמן הנקוב לעיל, בטלפון 03־381111.

הארץ — הלוח החדש — מעריב

בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.

המשרד הראשי: רח' הנגב 4 ת"א. מיקוד 66186. ת.ד. 28233 ת"א. טלפונים למסירת מודעות: 371222 ורב-קווי בלבד

מכונות כביסה

מדיחי כלים

מערכות קול

מקררים

ריפוי והרזיה

מכונות כתיבה

מלגזות ושינוע

רהיטים

שטיחים

מעוניינים לקנות

שעורים

קייט ונופש

קמפינג

חוגים

הכרזות

(סוף בעמוד 18)

מציעים למכירה

וידאוטייפ

חיות בית

רנו

הקלאות

טרקטורים

כלי נגינה

סיאט

פיג'ו

פיאט

טנדרים

אופנועים וקטנועים

לנציה

מרצדס

מסחריות

משאיות

סאאב

סובארו

סוסיתא

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

הנה"חש

עוזרות ומטפלות

גזירה ותפירה

חוק הזדמנות שוה בתעסוקה, תשמ"א — 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.

העבריינים צפויים לעונש על-פי החוק.

מוכרים / מוכרות

ספרים/יות

עובדי מתכת

שליחים

חשמלאים

טכנאים הנדסאים

שמירה ואבטחה

ביקוש עבודה

מכוניות כללי

משרדים

חנויות

מבני תעשייה

הלוואות

הצעות עבודה כללי

3"3 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

חולון בת-ים

4 חדרים ויותר

2"2 1/2 חדרים

עסקים

ביקוש דירות

גוש דן

1"1 1/2 חדרים

הכרזות

בן-זוג

מחשבים

מכשירי חשמל

קוסמטיקה

שידוכים

מכונות כתיבה

מלגזות ושינוע

ספרים

ניקיון ופוליש

צילום

ציוד בנין

רהיטים

טלוויזיות

ציפוי אמבטיות

שעורים

בת זוג

קייט ונופש

חוגים

כלי נגינה

מערכות קול

מקררים

מזגני אויר

מכונות תפירה

תריסים

מעוניינים לקנות

מכונות גילוח

ירושלים — מכוניות למכירה

אודי

אוטוביאנקי

אופל

אוטוביאנקי

אמריקאיות

אודי

אלפא

אמריקאיות

אוטוביאנקי

אוסטין מוריס

אופל

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

ג'יפים

וולוו

סובארו

וולבו

טלבוט

טנדרים

סוזוקי

סיטרואן

פולקסווגן

לנציה

מסחריות

משאיות

פיג'ו

מרצדס

פיאט

רנו

המשך תל-אביב (תוספות)

קבלנים מציעים

וילות ובתים

תל-אביב יפו

4 חדרים ויותר

3 1/2 - 3 חדרים

2 1/2 - 2 חדרים

1 1/2 - 1 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

אזור השרון

4 חדרים ויותר

דירות בדמ"פ

דירות מרוהטות

אולמות

אזור הדרום

4 חדרים ויותר

3"3 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

מגרשים

הדיירים חוללו מהומה: לא נמסר להם מראש מי יהיו שכניהם

עולים אתיופים נשלחו למגורי קבע באשדוד ומצאו את הכניסה חסומה

רק בהתערבות המשטרה נפתחה הכניסה ושבע המשפחות נכנסו לדירותיהם

אתיופים מבקרים בתערוכת צילומים של יהדות אתיופיה במרכז הקליטה בכפר סבא (צילום: אנדרה ברוטמן)

(ע.) קבוצת עולים מאתיופיה, שהובאה שלשום למגורי קבע באשדוד, מצאה את עצמה לפני כניסה סגורה למגורות היום, כאשר דיירי המבנה הרב־קומתי ברחוב ההגנה 16 ניסו למנוע מהם את הכניסה.

שבע משפחות העולים יצאו אתמול בבוקר בלווית אנשי משרד הקליטה לסיור היכרות באשדוד. באותו זמן התארגנו הדיירים בבניין, כדי למנוע את הורתם לדירות שהוקצו להם ואשר עדיין היו ללא רהיטים. בהדיירים התחוללה מהומה, כאשר הדיירים ניסו למנוע את כניסת האתיופים לתוך המבנה בטענה שלא הודיעו להם מראש כי בבניין זה יגורו עולים מאתיופיה. כאשר האווירה התחממה, הוזעקה למקום המשטרה, ורק בהתערבותה נפתחה הכניסה לבניין ושבע המשפחות חזרו לדירותיהם.

כתב עתי"ם באשדוד מוסיף, שהבניין ברחוב ההגנה 16 ברובע א' באשדוד הוקם על ידי חברת "דיור לעולה" — חברה בת של הסוכנות היהודית ובו 52 יחידות דיור. רק 14 מתוכן אוכלסו על ידי דיירים, שרכשו את הדירות מהחברה הבונה וחלק מהיתרה נמסרה למשרד הקליטה אשר, כאמור, הקצה שבע יחידות דיור למשפחות האתיופיות.

בשעות אחר הצהריים הביאו אנשי מחלקת הקליטה את ציוד האתיופים וחלק מהרהיטים האלמנטריים שהסוכנות הקצתה לעולים עבור דירותיהם. בין היתר הגיעו מקררים, תנורי אפיה וכל יתר הציוד.

כתב עתי"ם מוסיף, שהאירוע ברחוב ההגנה עורר הדים רבים באשדוד וראשי המוסדות משתדלים לפייס ר למנוע תופעות דומות בעתיד.

אתיופית ניסתה להתאבד על ידי קפיצה מקומה חמישית בטבריה

מאת נורית כהנא
סופרת "הארץ"

אתיופית כבת 30 ניסתה להתאבד אתמול על־ידי קפיצה מקומה חמישית מבית דירות בטבריה. דובר משטרת מרחב העמקים מסר, כי האשה נחבלה והועברה לביה"ח פוריה. הרקע למעשה — דכאון וגעגועים למשפחתה הנמצאת עדיין באתיופיה.

"פגע רע ללא תקנה" — כינה שופט נאשם בעל עבר פלילי מגיל תשע

לאחר גזר הדין — שלוש שנות מאסר — ניסה הצעיר לחתוך ורידיו מול כס השופט, אך הוצא מהאולם

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ" בפתח־תקוה

"פגע רע ללא תקנה" — כך הגדיר אתמול שופט התעבורה בבית־משפט השלום בפ"ת, יעקב בסן, את חנניה דהן, בן 27, מלוד, אשר מגיל 9 הואשם והורשע לסירוגין בשמונה נסיונות פריצה, למעלה מעשר גניבות רכב, שוד מזוין, משכב זכר, תקיפת אדם ואונס.

אתמול נגזר על הצעיר שלוש שנות מאסר ושלילת רשיון לצמיתות, בגין גניבת רכב ושימוש בו ללא רשות הבעלים, ללא רשיון וללא ביטוח, כאשר היה תחת שירות מבחן. לאחר ששמע את גזר דינו שלף הצעיר סכין גילוח וניסה לחתוך את ורידיו מול שולחן השופט. התובע ושני שוטרים הוציאו את הנאשם מהאולם.

באחד ממשפטיו ביקש דהן ללכת ללמוד בישיבה. רב הישיבה "אור החיים", הרב כהן, ושירות המבחן המליצו בפני השופט כי יסכים לבקשת דהן. אלא שלאחר חודשיים הוא ברח מהישיבה ושוב גנב רכב. נתפס ונשלח ל־15 חודשי מאסר. אתמול הובא מבית־הכלא, כדי להישפט על גניבת הרכב, שביצע לפני שהלך לישיבה. השופט אמר בגזר הדין, כי מעטים הנאשמים הזוכים לכל כך הרבה נסיונות להשיבם למוטב.

נורו צרורות על ביתו של תושב נצרת

מאת נורית כהנא
סופרת "הארץ"

שלשום בשעות הלילה המאוחרות נורו כמה צרורות על ביתו של תושב שכונת ספפרה בנצרת. לא היו נפגעים ולא נגרם נזק לרכוש. משטרת מרחב העמקים מצאה מספר תרמילים. נמסר כי הרקע למעשה לא ידוע ולא נעצר איש.

התמרמרות בסגל בתי הסוהר על הוראת הנציב

קצינים מתנגדים לאפשר מתן חבילות מזון לאסירים בחגים

החשש כי בדרך זו יועברו סמים ואמצעי חבלה ללא אפשרות פיקוח ★ דובר שירות בתי־הסוהר: ההחלטה להכניס חבילות נתקבלה לאחר שמחלקת הביטחון והמודיעין קבעה שניתן יהיה להתמודד עם הבעיה

מאת ראובן שפירא
סופר "הארץ"

הוראה של נציב שרות בתי־הסוהר, רפי סויסה, לאפשר לאסירים לקבל לחגים חבילות מזון מבני משפחותיהם ובהן עוגות, דברי מאפה תוצרת בית וממתקים מעוררת בימים האחרונים התנגדות גדולה והתמרמרות רבה אצל מפקדי בתי־סוהר, מפקדי אגפים וקצינים בכירים בשרות בתי־הסוהר ובמשטרה. לדעת קצינים אלה, ההוראה החדשה של נציב שרות בתי־הסוהר פוגעת באופן חמור בסדרי הביטחון בבתי־הסוהר והכנסת חבילות מזון לאסירים תאפשר הזרמת סמים, אמצעי חבלה וכלי נשק קרים בכמויות גדולות לתוך בתי הסוהר, בלי שאפשר יהיה לפקח על כך ולמנוע זאת.

עד עכשיו, במשך כל השנים, אסור היה בגלל שיקולי הביטחון להעביר חבילות מזון לאסירים, ובבתי־הסוהר הקפידו מאד על כך. קצינים בכירים במשטרה ובשרות בתי־הסוהר מדגישים, כי בתוך דברי המאפה הביתיים וחבילות הממתקים ניתן יהיה להכניס ולהסוות בעת ההכנה חפצים מסוכנים שונים ובעיקר סמים קשים, כמו הרואין, שנפחם קטן מאד וכן חומר נפץ פלסטי. לא ניתן יהיה מבחינה טכנית לבדוק את אלפי חבילות המזון, שיוכנסו לתוך בתי־הסוהר, שמילא מוצפים כבר היום בסמים וכ־ אמצעי חבלה, הגורמים לאירועים פליליים חמורים בתוך בתי־הסוהר, דוגמת אלה שהתרחשו בכלא באר־שבע לפני שבוע.

דובר שרות בתי־הסוהר, שמעון מלכה, אמר בתגובה, כי ההחלטה בדבר הכנסת חבילות המזון לאסירים התקבלה רק לאחר שמחלקת הביטחון והמודיעין של שרות בתי־הסוהר הגיעה למסקנה, שמבחינה בטחונית־מודיעינית ניתן יהיה להתמודד גם עם הבעיה של סמים ונשק בדברי המאפה. "מפקדי בתי־הסוהר וקצינים בכירים רשאים ויכולים להביע את דעתם בפורומים קיימים בתוך המערכת והם אכן עושים זאת. על ההתמרמרות נגד ההחלטה אני שומע עכשיו בפעם הראשונה", אמר הדובר.

רופאים מוחים על הכפשת שמם בפני החולים

חברי "מכבי" מוחים על חשיפת סודות בריאות לפקידי הקופה

במסגרת סיקרי ביקורת הנערכים על ידי הקופה, כדי לבדוק אמינות הדיווח של רופאים על מספר החולים שביקרו אצלם והתרופות שנרשמו להם

מאת ישעת נבו

טענות קשות על חשיפת הסודיות הרפואית של מבוטחי קופ"ח מכבי בפני "עורכי סקרים" מטעם הקופה, על הכפשת רופאי הקופה באמצעות "שאלות", שמציגים עורכי הסקרים ועל שיטות "בית דין שדה", בהן נוהג המנהל הרפואי של קופ"ח מכבי כלפי רופאים התנפשים אפילו בטעויות קלות, מועלות בימים אלה על ידי רבים מרופאי קופ"ח וציבור ניכר של מבוטחי הקופה, אליהם הגיעו עורכי הסקרים.

המדובר בסקרי ביקורת שעורכת הקופה, כדי לבדוק את אמינות הדיווח של רופאי הקופה. כפי שחוייבה על ידי מבקר המדינה, חזאגת הקופה לבקר אמינות דיווח הרופאים על מספר החולים שביקרו אצלם ומספר התרופות שנרשמו על ידם. כדי לאמת את דיווחי הרופאים, החליטה הנהלת מכבי לשלוח אנשים לבתי המבוטחים, ולאמת עמם אם אמנם ביקרו בתאריכים מסויימים אצל הרופא ואם קיבלו את התרופות המסויימות, כפי שנרשם בטופס הדיווח של הרופא. בטופס זה מחוייב הרופא לרשום גם את האבחנה, שאם לא כן אין הקופה משלמת לו.

לתדהמת מבוטחי הקופה, אליהם הגיעו עורכי הסקר, נמצאו בידי הפקידים פרטים אינטימיים ביותר של מצבם הבריאותי, לרבות מחלת סרטן, מחלות נפשיות ודומה. המבוטחים לא נשאלו שאלות, שיכולות להצביע על היקף הצריכה של רופאים באזורם. לעומת זאת נשאלו מדוע הם הולכים לרופא פלוני ומדוע אינם עוברים לרופא אחר. מבוטחים ורופאים טוענים כי טיב השאלות מערער את מערכת האמון רופא־חולה, שלעדיה אין רפואה טובה. למשל, אחת השאלות היא אם קיבל החולה מרופא מירשם לתרופות, שאינן מיועדות לריפויו, אלא מועברות לרופא.

רופאים שנתפשו ב"עבירות" מינהליות, כמו שיכחה של רישום כזה או אחר, הועמדו בפני הברירה להסכים לקנס כספי גבוה או שתוגש נגדם תלונה למשטרה. ברוב המקרים נדרשו הרופאים לבחור מיד. הרופאים מתקוממים על כך, שהמנהל הרפואי של הקופה הוא המפעיל את הסוקרים, משמש כתובע נגדם, שופט אותם וכן מוציא לפועל את פסקי הדין, שהם בעיקרם קנסות, בהיקף של אלפי דולרים. דוברת "מכבי" לא הגיבה על ההאשמות.

נחשפה רשת בחשד גניבה של 51 פסנתרים ואורגנים

בשווי כולל של כ־100 אלף דולר

מאת ראובן שפירא
סופר "הארץ"

אנשי מיחלק בילוש נושאי של היחידה המרכזית במשטרת תל־אביב חשפו בימים אלה רשת מאורגנת של פורצים, גנבים ומתווכים, שהתמחותה בענף פשע יוצא דופן — גניבת פסנתרים ואורגנים.

חברי הרשת חשודים, כי במשך כשנתיים גנבו ומכרו במחירים מוזלים, באמצעות רשת שיווק בלתי חוקית שהקימו, 51 פסנתרים ואורגנים בשווי כולל של כ־100 אלף דולר. כלי־הנגינה נגנבו כולם ממחסני חנות הפסנתרים "בית הפסנתר" ברחוב אלנבי בתל־אביב.

עד כה נעצרו בפרשה 11 אנשים, מרביתם שוחררו לאחר חקירה. בין החשודים שנותרו במעצר נמצאים שני מובילים־סבלים, שעבדו בשירות חנות הפסנתרים. על פי חשד המשטרה שני המובילים עמדו בראש רשת הגניבה והשיווק הבלתי חוקית.

המשטרה החלה בחקירת הפרשה בשבוע שעבר, לאחר שבעלי החנות גילו, כי מתוך ארבעה מחסנים שלהם, הנמצאים במקומות שונים בתל־אביב, נגנבו עשרות פסנתרים ואורגנים. בדיקת צוות מיוחד בראשות המפקחים מאיר מימון ודוד מיטרני, התברר כי למובילים היתה גישה חופשית למחסנים וכי בעת שנשלחו לספק הזמנות נהגו להוציא כלי־נגינה רבים שלא הוזמנו. את הפסנתרים והאורגנים הגנובים נהגו הסבלים לשווק, באמצעות מתווכים שמסרו להם כתובות של לקוחות הישר לבתיהם. הם אף דאגו לצייד את הלקוחות בקבלות ובתעודות משלוח, שנראו לכאורה כשרות. עתה בודקים היכן השיגו הגנבים את הקבלות.

עוד התברר, כי אחד המובילים שהפסיק את עבודתו בשירות חנות הפסנתרים, גנב צרור מפתחות של מחסני החנות בתקופת עבודתו והמשיך להשתמש בהם באופן חופשי.

מתוך 51 כלי הנגינה הגנובים, הצליחה המשטרה לתפוס עד כה שלושה פסנתרים ושישה אורגנים. החקירה נמשכת והמשטרה מנסה לאתר רוכשים נוספים שרכשו כביכול במחירי "מציאה" את הכלים הגנובים. בשבוע שעבר הוארך מעצרם של שני החשודים המרכזיים — מרדכי פוזננסקי, בן 38, מחולון ושל אריה ליפובצקי, בן 30, מיפו בכ־10 ימים.

אלמוני תקף בת 16 ברמת אביב

(ע) נערה בת 16 הותקפה שלשום בערב ע"י אלמוני ברמת אביב.

הנערה סיפרה, כי האלמוני התנפל עליה, גרר אותה לחצר, עשה בה מעשה מגונה ונמלט לאחר מכן. הנערה לא נפגעה, והמשטרה פתחה בחקירה.

תיקון טעות

סרטו של נסים דיין
גשר צר מאד
יוקרן בקולנוע רב גת בחיפה החל ממוצ"ש
ולא כפי שפורסם במוסף

הוחרם סרט פרסומת בריטי באילת בשל חוב

החברה הבריטית "מקניל" חבה כ־30 אלף דולר לחברה ישראפילם

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

במבצע בזק, שנמשך כמה דקות, הוחרמו שלטונות ההוצאה לפועל באילת סרט פרסומת, שצולם על ידי חברת מקניל הבריטית עבור "פפסי־קולה" במימי ים־סוף.

צוות ההסרטה הגיע לפני חודש והחל בצילומי הסרט מעל פני הים ובמעמקים.

שלשום הגיע צוות ההסרטה לנמל התעופה עם הציוד, כדי לטוס חזרה לארצם ולשדר את סרט הפרסומת, אך בגלל חוב של כ־30 אלף דולר, אותו חבה החברה הבריטית לחברה הישראלית ישראפילם הוחרמו הסרטים והמצלמות בידי פקיד ההוצאה לפועל של בימ"ש השלום באילת. יחד עם הציוד הוחרם גם הסרט. החברה האנגלית הודיעה כי, בכוונתה להגיע להסדר תשלומים עם החברה התובעת.

עובדי רמב"ם השביתו את חדר המיון לארבע שעות

טוענים כי משרד הבריאות הפר הסכם בעניין הפעלת המכון האונקולוגי

מאת סופר "הארץ" בחיפה

עובדי המרכז הרפואי רמב"ם בחיפה, חוץ מרופאים, שבתו אתמול בשעות לפני הצהריים, שביתת־אזהרה בת ארבע שעות. כתוצאה מכך לא התקבלו במחלקת המיון של בית־החולים אלא מקרים דחופים בלבד ולא בוצעו בשעות השביתה ניתוחים.

ועד העובדים מסר, כי השביתה פרצה בגלל "הפרת הסכם מצד משרד הבריאות בעניין הפעלת המכון האונקולוגי בבית החולים". לדברי הוועד, נקבע בהסכם, כי במכון יועסקו עוד שלושה עובדים, אלא שההסכם הזה לא בוצע, גם כאשר התווספו למכון 10 מיטות ללא תוספת כוח־אדם.

אתמול נפגש הוועד בחיפה עם שר הבריאות, שהבטיח לו להסדיר את הבעייה תוך כמה ימים. מטעם הוועד נמסר, כי אם לא יתבצע ההסדר בתוך ימים ספורים יכריזו העובדים בשבוע הבא על שביתה כללית.

יו"ר תנועת זהב"י נפטר ממחלת לב

מאת סופר "הארץ" בחיפה

אברהם דינור מחיפה, יו"ר תנועת זהב"י (זכויות המשפחה ברוכת הילדים) נפטר אתמול בפתאומיות. הוא היה בן 57.

דינור השאיר אחריו אשה ושלושה ילדים. אחד מבניו נפל במלחמת יום הכיפורים.

הוא נולד במרוקו ועסק שנים רבות בחינוך. לפני 13 שנה הקים את תנועת זהב"י.

הודיעו רק עתה על היעדרות אבי המשפחה כחצי שנה

(ע.) בני משפחה מערערה הודיעו רק אתמול למשטרה, כי אבי המשפחה יצא לפני כחצי שנה לעבודה באילת ומאז נעלמו עקבותיו. לא ברור מדוע התעכבו בני המשפחה רק עתה.

הנעדר הוא אחמד פארס מערערה, בן 43. המשטרה פתחה בחקירה.

ערכה את העמוד: עדה ארשטיין

הזמנה נשית מאוד — סגן

בואי להתחדש בדגמי סתיו־חורף 86/85
בחנות המפעל בקיבוץ צרעה
★ שמלות ★ חולצות ★ חצאיות ★ חליפות ★ מכנסיים
בסגנון מקורי וייחודי.
חנות המפעל בקיבוץ צרעה (ליד בית־שמש ומערת הנטיפים) פתוחה כל השבוע ובשבתות
בין: 16:00-10:00
ביום ו' בין: 12:00-10:00
אנו מכבדים כרטיסי ישראכרט ויזה

מגדל פנקס גבוה מעל צפון תל־אביב
רח' פנקס פינת דרך חיפה.
דירות יוקרה חדשות ומוכנות לכניסה מיידית.
5,4 חדרים ופנטהאוזים.
מזוג אויר דירתי + שוער 24 שעות.
עכשיו הזמן לעיסקה טובה!
בואו לראות בשבת בשעות 14.00-11.00
פרטים: "סקסס" ה' אייר 50, טל. 03-448704

חוות בריאות מצפה הימים
"מקום אחר במקום אחר"
חבילת בריאות ויופי
בתאריכים
29.12-2.1.86 ★ 15-19.12.85 ★
26-30.1.86 ★ 12-16.1.86 ★
23-27.2.86 ★ 9-13.2.86 ★
תתקיים במצפה הימים תוכנית הרזיה יופי ובריאות הכוללת דיאטה בפיקוח רפואי, קוסמטיקה, פדיקור, רפלקסולוגיה, יוגה, טיולים בסביבה, התעמלות, אמבטיית צמחים, סאונה, ג'קוזי וחדר כושר
הטיפול הראשון חינם
הקבוצה כוללת לא יותר מ־25 איש.
אנא הבטיחו מקומכם בזמן.
לפרטים נוספים טל' 069-37013/4, 069-35409

מטבח צרפתי פאר - אקסלנס — לה קסטל — Le Castel
כיכר קדומים 14 יפו העתיקה
הזמנת ארועים טל' 03-836507
לסעוד בהוד - מטבח צרפתי - באוירה של יפו העתיקה.
שילוב נפלא ההופך את הארוע לאירוע חגיגי.
אשפי המטבח הצרפתי, אליאן והנרי קומן,
מציעים מבחר של 80 מנות - שכל אחת מהן היא חגיגה לחיך המעודן, באוירת פאר, שרות מעולה ונגני רקע (פסנתר וכינור).
פתוח יום יום — משעה 16.00 עד חצות — פרט ליום ראשון
קומה נפרדת — לקפיטריה, מאב, בלינצ'ס ב־15 טעמים וכו' בלווי מוסיקת רקע
באו לחגוג אצלנו ארועים משפחתיים וחברתיים. מכבדים כרטיסי אשראי

נאות הכיכר
ערב ברזילאי לקראת הקרנבל
תיקון שעות המופעים
בת"א — בשעה 18.45 במקום 20.30
בחיפה — בשעה 21.30 במקום 20.30
בירושלים — בשעה 21.00 במקום 21.30

טלפון אחד לעיסקת השנה

03-462873
ותיק פרוייקט בדרך אליך
דירות אחרונות בפרוייקט היוקרתי של מגדלי המלכים על שפת הכנרת.
דירות קלרין CLARIN
מגדלי המלכים

יום רביעי, 4.12.1985, 20.30
קונצרט צדקה
עם
אדגר קראפ (גרמניה)
עוגב
מיצירות י.ס. באך
כל ההכנסות קודש לוועד הירושלמי לילדים אוטיסטים
כרטיסים במשרד כהנא ובכנסיית הדורמיציון בירושלים
כנסיית הדורמיציון ירושלים - הר ציון טל. 719927
הקונצרט נערך בחסותה האדיבה של Messe Frankfurt

האזינו
ביום שני, 2.12.85
בשעה 15.55
ברשת א'
בתוכנית
"סקירה על ספר חדש"
הערכה על הופעת "משנה תורה" של הרמב"ם
בכרך אחד
עם 5 מפתחות
בסגנון אנציקלופדי
בעריכת צבי ה. פריזלר

NON-RESIDENT AMERICAN UNVERSITY DEGREES
It is possible – it is honestly possible – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 9301 N. Highway 1, Suite 893, Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

להשכרה לכל מטרה
חנות כ־200 מ"ר
חזית 10 מ' + בח + טלפונים וחניות
ע"י ככר דיזנגוף תל־אביב
בפרטים לטלפן 03-625895, 03-615324

נאות הכיכר
שתי הרצאות בליווי שיקופיות
לקראת טיולנו
בדרום אמריקה
יתקיימו בבית ציוני אמריקה בת"א במוצ"ש ה־30.11
בשעה 8.00 על ברזיל, ארגנטינה, בוליביה ופרו
בשעה 9.00 על פטגוניה וארץ האש
הכניסה חופשית — הקהל מוזמן.

הארץ

ירושלים: רח' החבצלת 2 טל' 6-224245 ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב נורדוי 20 טל' 8-661166 ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

בתל־אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח' זלמן שוקן 21, טל' 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל־אביב 61001

יום ו', ט"ז בכסלו, תשמ"ו 29 בנובמבר 1985

המו"ל: הוצאת עתון "הארץ" בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: מתי גולן.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel. 824261

חידוש המגעים עם מצרים

השלום הקר בינינו לבין מצרים הגיע לדרגה הנמוכה ביותר של קרירות כאשר נרצחו שבעה תיירים ישראליים על ידי חייל מצרי בראס בורקה, בנסיבות נביעות, בחצי־האי סיני.

כלום צריכה הממשלה להסכים להצעתו של הנשיא חוסני מובארק, אשר שר הנפט המצרי, עבדול האדי קנדיל, העביר בימים אלה לירושלים, לשגר משלחת של מנכ"לים לקהיר? האם תסכים לכך? כלום לא תחוק במוצא פיה את הגישה המצרית לפיה מה שקרה בראס בורקה, איננו אלא "תאונת דרכים" מהסוג שיכול לקרות בכל מקום?

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ גרס לפני כשבוע כי חידוש המגעים חייב להמתין עד לסיפוק דרישותנו בענין ראס בורקה. אולם דומה כי יצחק שמיר שינה בינתיים את גישתו ושוב אינו עומד על דעתו המקורית: במקום הזייאת המגעים בדרג של פקידים בכירים, הציע לכנס קבוצת שרים משתי המדינות לצורך הערכת המצב ומציאת דרכים להפשרת היחסים בין ישראל ומצרים.

ברם, אם הכאב על הקרבנות שנפלו בראס בורקה והכעס המוצדק על מחדלי ממשלת קהיר ועל אטימות הלב שלה חייבים למנוע פגישה בין מנכ"לי משרדי ממשלה של שני הצדדים — כיצד אפשר להצדיק מיפגש בין שרים דווקא?

דומה שהממשלה המצרית הגיעה, אם כי באיחור מצער, לכלל הכרה כי עליה לתקן מעוותים ושליחותו של שר הנפט שלה לירושלים תוכיח שיש טעם בדרישה ישראלית כי המנכ"לים משני הצדדים לא יצמצמו את דיוניהם בסוגיית טאבה לבדה. ככל שמתאמצים בקהיר להציג את הסוגיה הזאת כנושא בעל חשיבות מרכזית — אין ישראל צריכה להשתכנע כי זהו המוקד אשר השיחות חייבות להסתובב סביבו באופן בלעדי. לישראל תלונות על אי־הגשמתם של סעיפים רבים מהסכמי הנירמול ועל אי־מניעת תעמולה עויינת באמצעי התקשורת המצריים. אשר מן הראוי כי המנכ"לים המצריים יתייחסו אליהן, עת יישבו ליד שולחן הדיונים המנכ"לים שלנו.

עם זאת, חידוש הדרישה בינינו לבין שליחי ממשלת מצרים איננו צריך להיות פסול בעינינו. אם המימשל המצרי מגלה סימנים כי איננו רוצה בהרעה נוספת של אקלים השלום — לא עלינו למנוע ממנו את ההזדמנות להוכיח את אמיתות כוונותיו.

תשלום בעד לא־כלום

הבנקים יגבו, החל מחודש דצמבר, עמלה בשיעור פרומיל לחודש (1.2 אחוזים לשנה), או לפחות 3000 שקלים, על יתרות פת"מ־ע"ש המוחזקים אצלם. מלקוח זה זכה באישור של בנק ישראל, בהסתמך על תלונת הבנקים, שהם מפסידים מניהול החשבונות.

כדי למנוע אי־הבנות, ולהפריד כל קשר בין האישור לבין עילותו, יש לומר, כי העמלה החדשה לא תיגבה על תנועה בחשבון הפת"מ: על תנועה בחשבון ממילא גובה הבנק עמלה. נדמה, כי זה מקרה יחידי בנוהג הבנקאי. שבו נגבית עמלה על אי־עשייה, כלומר על אי־כלום: היתרה הנדונה היא מה שנותר בחשבון לאחר שנעשו בו פעולות (במקרה הנדון, אפשרית רק מכירה של פת"מ־ע"ש).

נימוק נוסף לאישור לגביית העמלה משונה אף הוא: עלפי נימוק זה, האוצר אינו רוצה בהחזקת כספי צמוד נזיל, והטלת העמלה אמורה להמריץ את מחזיקיו של חשבון מסוג זה, לחסלו. זו בדיחה גרועה: כלום יש המאמין, כי עמלה של 1.2 אחוזים שוה בעיני המחזיק ליתרון שבהחזקת כעין דולרים נזילים? התשובה לשאלה זו מתבקשת מאליה. על כן מוטב, שנקרא לילד בשמו: בנק ישראל העניק תשורת חנוכה לבנקים. פשוט כמשמעו, האזרח הישראלי, המשול לכבש, ישלם. עבור הבנקים לא קיימת הקפאה.

אין לנו מה למכור

ראש הממשלה הזמין לעצמו סטירות לחי ללא צורך וללא סיבה ★ אי־יכולתו של פרס להציע מה שמצפים ממנו, היא שעושה את מאמציו לתצוגות הידברות, כל כך פאתטיות

מאת יואל מרקוס

מסכן שמעון פרס. באמת מסכן. הוא כל כך משתדל להיות מקובל. ונאהב אצל מנהיגים ערביים ובתמורה חוטף מהם סטירות לחי.

זה התחיל עם מובארק. הנשיא המצרי חייב היה לומר עשר או עשרים פעם שאינו רוצה בפגישה עמו, עד שפרס הבין את הרמז והתבטא סוף סוף בחודש שעבר בסגנון סגור כי הוא, מובארק, "חושב שיעשה לי טובה אם ייפגש עמי". ולמה שלא יחשוב כך? כשהזיהוי הוא רק מצד אחד והמחזר אינו מקבל "לא" כתשובה המוכן לוותר על טאבה ובלבד שהפגישה תצא לפועל — בהחלט העמדנו מובארק על ידינו על תקן של עושה טובות.

מכאיבה במיוחד סטירת הלחי המשולשת שה"הוסיף" המלך חוסין לראש הממשלה, קודם כל משום שמלכתחילה לא היה לו לראש הממשלה שום צורך להיוועד עמו עכשיו. הרי לא אתו אנו צריכים לעשות שלום ואין לנו עמו שום בעיות שהצריכו פגישת פיסגה שר כזאת. שנית, פרס עצמו כמשה ויין, יצחק רבין וישראלים אחרים, נפגש כבר בעבר עם חסן כשהיה לו תפקיד פונקציונלי למלא. מכאן שבהחלט יכול היה להיווצר הרושם שמה שפרס רוצה הוא את ה"שואו" שבפגישה, ומזאת בדיוק רצה המלך להימנע.

מה עשה? הוא השוי בראש ובראשונה בראיון טלוויזיוני את התשובה שפרס הביע משאלה להיוועד עם המלך במרוקו. אחר כך הבהיר שהוא ישמח אמנם לראות את פרס אך רק בתנאי שיביא עמו "הצעות רציניות". שאם פרס יעלה לדיון "הצעות מגוחכות או אוטופיות" (פרס? הצעות אוטופיות?) הוא יפסיק את המיפגש. אפשר לתאר ברמיונו את המהומה הזה איך המלך מראה באמצע השיחה את הדלת לפרס. מה שחסן אמר לפרס בראיון טלוויזיוני הוא שלא יטרח לבוא משום שאינו מאמין שיש לפרס הצעה כזאת שבגללה ראוי להסתכן בפגישה גלויה. אך כאשר פרס לא קלט את הרמז ומיהר להיענות להזמנה זו, נעשה חסן פחות אדיב והבהיר שפרס אינו רצוי. "במהירה שיש לו משהו חדש שישלח את זה בדואר לארה"ב", אמר כדי שלא יישארו שום ספקות למה כוונתו. מצודק מאוד, מעליב מאוד.

דומה שפרס מזמין לא פעם סטירות לחי לעצמו. הסיבה לכך היא שראש הממשלה שם את הדגש על גינונים חיצוניים. הוא רוצה בפיסגה עם נשיא מצרים ועם מלך מרוקו עם כל הכבוד בכך — טלוויזיה, עיתונות עולמית וכיו"ב; ומעל לכל הוא רוצה פתיחה דראמטית של שיחות שלום עם ירדן. פרס מדבר על ההשפעות הפסיכולוגיות החיוביות שיש בעצם קיום שיחות אלה בעוד שהערבים אינם מתעניינים לא בפסיכולוגיה ולא בחינוך. פרס חושב שעצם קיום השיחות חשוב ומקורביו מביאים כראייה את פיסגת איפראן בה לא הושג דבר מלבד עצם ההידברות.

אבל לא כך חושבות הנפשות הפועלות — "המתונים" במדינות ערב — הם אינם מאמינים גדולים ב"מומנטום" שייווצר מעצמו. מנקודת מבטם מתנהלים זה שנים מגעים ישירים בדרגים הגבוהים ביותר בין שני הצדדים ומכל הדיבורים האלה לא יצא שום דבר. ואם הגענו למצב שאפילו חסן עלבע בנו ברבים, הרי זה משום שהוא כמובארק וכחוסין מעריכים או הגיעו למסקנה שלשמעון פרס אין בעצם מה למכור.

קשה להתווכח עם הערכה או מסקנה זו. משום שזו האמת: המערכת הפוליטית ודעת הקהל בישראל, לא רק מתנגדות למדינה פלשתינאית אלא אינן רוצות להחזיר את השטחים. ואין הדבר נובע רק מתוך שיש לנו ממשלה פאריטטית שלא יכול להיות בה רוב לוויתורים. אלא גם בגלל התופעה שאחד משני השותפים בממשלה יודע בדיוק מה רצונו בעוד שהשותף האחר מסובך עם עצמו בפקעת של רעיונות מעורפלים.

הליכוד אינו רוצה לתת שטחים. וזוהי עמדה חד משמעית הניתנת להסברה בפסקה אחת ושמאחוריה מלוכד כל הליכוד. לעומת זה אין במערך עמדה נגדית חד משמעית. דומה שאפילו המונח המעורפל "פשרה טריטוריאלית" אינו נשמע עוד בפי ראש הממשלה. מבחינה אידיאולוגית (במה שנוגע לשטחים) יש במערך חלקים רבים שאפשר היה להעבירם כמות שהם למחנה הליכוד. פרס לא רק שאינו יכול לדבר בשם הממשלה אלא ספק אם הוא יכול לדבר בשם מפלגתו לגבי ויתורים בבדה במונחים שיתחילו להיות מקובלים על הערבים, ובכן כשידברו. על מה ידברו? המרוקאים, המצרים והירדנים המבינים זאת משולים לאותו סוחר מצוי המציע בפני לקוח המרבה לעשות רוח, את השאלה המוכרת כל כך: "אתה רוצה לעשות עסק או לבלבל את המוח?".

כיום אנחנו בקיפאון עמוק לא עם העולם הערבי אלא עם עצמנו. וזה מה שעושה את מאמציו של שמעון פרס לקיים "הפנינגס" של הידברות עם מדינות ערב, פאתטיים כל כך.

המלכוד של מודעי

אם יצליח שר האוצר לשכנע את הממשלה בנחיצות הקיצוץ בתקציב, והאינפלציה אמנם תיבלם, יקצור דווקא ראש הממשלה את הפירות הפוליטיים

מאת נחמיה שטרסלר

אתמול, לפני שהתיישבתי אל שולחן הכתיבה ירדתי למזנון המערכת לשתות קפה. פגשתי שם את אחד מעמיתי ובפיו שאלה: "מתי יעלו לנו את השכר?" עיניו, שבמשכורת דצמבר נקבל תוספת של ארבעה אחוזים. מה זה ארבעה אחוזים? הוא שואל, אני מתכוון ל־40—50 אחוזים.

יום קודם נכנסתי לקנות דבר מה בחנות השכונתית. המוכר הסביר מדוע כדאי לי לקנות דווקא היום: בעוד חודש חודשיים, כשכל ההקשחה הזאת תיגמר יקפצו המחירים פי שניים. מדוע פי שניים? אני שואל. הרי הוצאותיך לא יגדלו עד אז. הוצאות לא־הוצאות, הוא עונה, מה זה משנה, הרי הספקים יקפיצו את המחירים, ואז גם אני.

שתי שיחות אלו מדגימות היטב שלמרות המדד הנמוך של חודש נובמבר אנו נמצאים למעשה במצב של אינפלציה כבושה — המחכה להזדמנות להתפרץ. הציפיות האינפלציוניות רווחות מאד. הכל יודעים שהשכר הריאלי עומד לעלות בחודשים הקרובים, אך ראש הממשלה אינו מתפקד כאיש כלכלה, אלא מסתר ומבריח על כך מעל כל במה אפשרית, וכך נוצרות הציפיות. גם הוויכוח המתמשך על הקיצוץ בתקציב אינו מסמן טובות, הרי הכל יודעים שתקציב מנופח משמעותו אינפלציה.

מול סכנה זו של התפרצות מחודשת של עליות מחירים מציג משרד האוצר את התרופה הבדוקה: קיצוץ בתקציב. בכוונה כתבתי "משרד האוצר" ולא "שר האוצר". כי את תוכנית הקיצוצים הכינו אנשים לא־פוליטיים. אלו הם אנשי אגף התקציבים ובראשם אהרון פוגל. המטרה בקיצוץ המוצע איננה להכניס את המשק למיתון נוסף, אלא דווקא לאפשר את הצמיחה ב־1986.

במסגרת התוכנית הכלכלית קוצצה עד כה פעילות הממשלה בסכום שלא עלה על 300 מיליון דולר. שאר 1.2 המיליארד הושגו מקיצוץ בסובסידיות ומגידול בגביית מסים — פעולה הגורמת במישרין להקטנת הרצון לעבוד ולפגיעה בסקטור הפרטי. גם אם רוצים להוריד ריבית חייבים להוריד את ההוצאה הממשלתית, וכך חוזרים לשלושת המשרדים בעלי ההוצאה הגבוהה מכולם: ביטחון, חינוך ובריאות.

למשרד החינוך יש בעיה מיוחדת ב־1986: צריך יהיה לבצע את דו"ח ועדת עציוני, שעלות הביצוע תגיע ל־55 מיליון דולר. זו בדיוק הסיבה שהאוצר רוצה לקצץ סכום דומה בתקציב משרד החינוך. במשרד זה לא נסגר אף סמינר, למרות התכניות להשאיר רק שני סמינרים מתוך 17 הקיימים. כמו כן לא בוצע שום קיצוץ במספר העצום של המפקחים. בבית־ספר תיכון אחד ניתן למצוא מפקח מטעם משרד החינוך, מפקח מטעם הרשות המקומית, מפקח על עולים חדשים, מפקח על שעות טיפול, מפקח על רווחה, מפקח על חינוך מיוחד ומפקח על חטיבת ביניים — ולכולם יש עבודה.

במצב קשה יותר מצוי משרד הבריאות. תקציב משרד זה בנוי משני חלקים: האחד מקורו בכספי המדינה והשני מקורו בכספים הצריכים להיגבות מקופות החולים עבור אשפוז בבתי חולים ממשלתיים. עקב החובות העצומים של קופת חולים הכללית — 300 מיליון דולר — לא רוצה השר גור לגבות כספים מקופת החולים. כך הוא נשאר רק עם חלק מהתקציב, המספיק לו בקושי לתשלום משכורות. לפעולות לא נשאר כסף, וכך נמצא המשרד במצב של חריגה כרונית בתקציב בסך של כמה עשרות מיליוני דולרים.

במשרד הביטחון קוצצו 60 מיליון דולר שבאו בעיקר מהורדת מלאים. זו הסיבה שכל כך קשה היום לקצץ באמת בפעולות. דרישת האוצר במקרה זה, די צנועה. הוא תובע רק 180 מיליון דולר. ועדת לוונץ — לעומת זה — ממליצה על מהלך דראסטי הרבה יותר: הקטנת מספר העוסקים במערכת הביטחון ב־25 אחוז תוך כדי חיזוק המודיעין. ומי שכתב פרק זה בדו"ח — מאיר עמית — מכיר היטב את מצבה הביטחוני של ישראל.

נתונים מדאיגים אלו אינם עושים כנראה את הרושם הדרוש על שרי המערך. הם שלפו עד כה את כל הטריקים האפשריים: לא לשלם את הריבית על החוב הפנימי, למכור חברות ממשלתיות, למכור קרקעות, להמשיך עם מס היסף, להמשיך את מסי הרכוש. הכל — רק לא לפגוע בהוצאותיהם.

מסים אינם תחליף

גם הם יודעים את האמת הכלכלית שהטלת מסים או מכירת רכוש אינם תחליף לקיצוץ. מסים נוספים פוגעים בסקטור הפרטי וברצון לעבוד, וכך פוגעים בצמיחה. מסים נוספים אינם מורידים מהכרח את הצריכה — כי הדי־נוק להקטין במקרה שכזה את החסכון, ולהמשיך ולצרוך כרגיל. גם המכונת של מכירת חברות ממשלתיות או קרקעות הוא מקסם־שווא חד־פעמי, כאשר המטרה צריכה להיות הקטנת פעילות הממשלה לאורך זמן.

התשובה, אם כן, נעוצה בתחום הפוליטי. שרי המערך חוששים, כנראה, שכאשר תתפרק הממשלה, בעוד כמה חודשים, ינפנף הליכוד בהישגי התקופה. אירידור: תעסוקה מלאה, מכונית לכל פועל, וידאו לכל משפחה, חינוך תיכון חינם, בתי חולים חדשים. מול אלה עלול המערך לעמוד בלי תחמושת. האבטלה עלולה לעלות, החינוך והבריאות יהיו יקרים יותר. שרי המערך מאמינים, כנראה, שיהיה קשה להם מאוד להסביר לציבור שבעצם הוא משלם היום את המחיר של שבע השנים "הטובות", וכי ההבראה עומדת בפתח. יותר בטוח לשחרר מעט את המסגרות ולהחזיר כספים חדשים. נכון שהאינפלציה תחזור למלוא הקצב, אך זוהי הרי בעיה ישנה נושנה — העיקר שהאחרים ידגישו שטוב להם.

לעומת שרי המערך עומד שר האוצר במצב אבסורדי. אם יצליח לשכנע בנחיצות הקיצוץ, והאינפלציה אמנם תיבלם, יוכל המערך לנצל את ההזדמנות ולמצוא סיבה כלשהי לעריכת בחירות מוקדמות. ראש הממשלה יוכל אז לטעון שהוא הוא שהבריא את הכלכלה. אפילו ינסה מר מודעי לטעון שלו, לשר האוצר, היה חלק בהבראה — אין לו סיכוי. מודעי ניצב בודד לגמרי בליכוד, אפילו חבריו לא תמכו בו בעת הגשת התוכנית הכלכלית, ולעומתו נהנה פרס מהכרה רחבה במנהיגותו. גם מכונת ההסברה של ראש הממשלה טובה יותר. נערי פרס יכולים להביס כל צוות הסברה שיעמיד מולם. כאשר מדובר ביחסי ציבור — הם הטובים ביותר.

הצעת הקיצוץ של שר האוצר
(במיליוני דולרים)

ביטחון	180
חינוך	53
בריאות	39
סבסוד היצוא	77
סובסידיות למזון	105
רשויות מקומיות	14
השכלה גבוהה	10
ביטוח לאומי	90
שאר המשרדים	32
סה"כ	600

פרס תקוע

בעשרת הימים האחרונים מוטרד ראש הממשלה בתקרים מבית ומחוץ. הוא אינו אשם בהם, אך כראש ממשלה הוא האחראי לתיקונם

מאת א. שוייצר

לא הולך לו, לראש הממשלה שמעון פרס, בעשרת הימים האחרונים — העובדה שההתרחשויות הלא־טובות שקרו, קרו שלא־באשמתו, אין בה כדי לנחם. מר פרס איננו אשם במורך הלב של בני שיחו הערביים, המלכים חוסיין וחסן; הוא איננו אשם בטרגי־קומדיה המוכרה סרט־ריגול קלוקל, שסיבכה את ישראל עם ארה"ב; הוא גם איננו אשם בכך, שיש לו שר אוצר שעמיתיו אוהבים לתעבו. אך, חוסר האשם אין בו כדי לבטל את האחריות הקרויה מיניסטריאלית: מן הבחינה הפוליטית, הוא ניזוק — ואולי לא לגמרי שלא בצדק.

המלך חוסיין הוא בעל השיח הראשי של מר פרס, האיש שראש הממשלה מייעד לו תפקיד מרכזי ביוזמת השלום שלו. הלה נעלם מן השטח זה שבועות ובעצם מאז הופעתו בארה"ב בחודש ספטמבר, רק כדי לצוץ מחדש — באחרונה ביום ד' — בכנס צוערים ירדניים בו תקף את ישראל כאשמה יחידה במתיחות במזרח התיכון. ואילו מלך מרוקו מוכן יום אחד להתראות עמו רק כדי להסתלק מכוונתו למחרת, בליווי אולטימטום: אם לא תביא אתך מה שאני רוצה, אקום באמצע ואסתלק. ועוד הרעיף המלך מלכותו, כאילו רצה להוסיף פגיעה על עלבון, שבחים על מפלגת העבודה: זו זקוקה להם כאשר הם נופלים עליה ממקור זה כמו חור בראש.

כל יום שותף אחר

הכותרת הראשית ב"הארץ" בישרה אתמול: "ראש הממשלה נחוש בדעתו לחדש השיחות עם מצרים בשבוע הבא". כפי הנראה על פי הכתב בשדר שקיבל מן הנשיא מובארק. אולי צודק מר פרס, ברצונו לנצל הזדמנות זו. אך כלום יש הזדמנות, וכלום, תוך קפיצה עליה, הוא לא יפול על פניו? הניסיון איננו מבשר טובות: אין זו הפעם הראשונה שמר פרס הבחין בטוק, שאם אכן היה קיים, נאשם מהר מאד ע"י הנשיא המצרי. ואולם השאלה המטרידה באמת היא, מה בצע הקפצנות בין חוסיין לחסן למובארק וחוזר חלילה. כלום מן ההתרפצצות בין בני שיחו קרובים ורחוקים, שמר פרס מטעמים "היגוניים" חפץ, על אף חוסר רצונם בכך, להיראות במחיצתם, יצמח שלום? לא צריך להיות חבר בליכוד, כדי להביע ספק בכך.

כפי שכבר נאמר, מר פולארד לא גוייס בתקופת כהונתו של ראש הממשלה הנוכחי, כך שהוא רשאי לרחוץ בניקיון כפיו. אך נפל בחלקו לטהר את השרץ. על פי מראית העין — בישראל, ההוא ועתשו מתרחשים לא אותו תחת מעטה של סודיות — ראש הממשלה, בהבדחם הנשגבה של שרי החוץ והביטחון אינינו מסוף. האירוע נמצא ברשות הרבים זה עשרה ימים: בינתיים עוסקים ודפי המעלה בחקירת העניין. השואל המשקיף התמים: כלום מבקש הפרנקופיל הנודע פרס להקות את דוגמת צרפת במקרה "גרינפיס"? מה לוקח לו ולחבריו זמן כה רב, כדי שימצאו את האחראי או אחראים בקהיליית המודיעין על מנת להעיפו (להעיפם) בקשת רחבה ובפרסום נאות?

לקהילייה הישראלית בוואשינגטון יש נטיה טבעית להגזמה בחשיבתם של אירועים המפריעים לאידיליה הישראלית־אמריקאית. אפילו אם נבנה משהו מדיווחיהם האלרמיסטיים, נותר משקע קשה. ומה יש לראש הממשלה לומר על כך כי זו פרשה שבלי התקשרות הישראליים ניפחו אותה, הראייה: הוא קיבל כמו קודמו, מר מנחם בגין בשעתו, מכתב ידידותי מן הנשיא רייגן. מר פרס הוא אדם רגיש וסימפטי, אך יש לו נטיה

בלבולי קיצוץ

זה לא אחראי ולא רציני — שמות תואר אהובים במיוחד על מר פרס — להתייחס בביטול מופגן לפגיעה ברוח הטובה, שהיתה שורה באחרונה על היחסים עם ארצות הברית. יש לו שותפים לדעה זו אצל אי־אלה פובליציסטים ישראלים. שאינם שוכחים להזכיר לנו בהזדמנות זו כי גם ארה"ב בולשת אצל בנות בריתה. ואמנם המשל ידמה לנמשל, כאשר ישראל תעניק קרוב ל־4 מיליארד דולר סיוע שנתי לארה"ב, וכאשר נציגותיה יבואו אלינו על בירכיהן לבקש וטו במועצת הביטחון. עד שזה יקרה, היחסים בין שני הצדדים יסבלו מחד־צדדיות כלשהי. בעברית פשוטה מרגלים, סופם שייתפסו — ומכיוון שכך, יש למשוך את הידיים מעסקים כאלה בארה"ב, כי מנכסת שהדברים יזכרו לנו. ודוקא ברגעים הפחות נוחים.

ואשר לתקציב: צריך או לא צריך לקצץ? מר פרס עונה כן, וגם לא. אם צריך לקצץ, כפי שאומרים הידעונים הכלכליים שראש הממשלה נועץ בהם, ובתקיפות רבה שר האוצר, מדוע נסחבים הדיונים בממשלה מישיבה לישיבה? ואם לא צריך, כנ"ל? ומה הדיבורים המשונים על קיצוץ קבוע בסך 300 מיליון דולר, וחיפוש אחרי עוד 200 מיליון שאפשר להפחיתם מן ההוצאות או להוסיפם להכנסות? במה ייעזר החיפוש? כלום במטה קסמים שיוזמן לצורך זה ממדינה אחרת, שהצליחה לקצץ את תקציבה? כל זה, עם כל הכבוד הראוי, איננו רציני, ומר כיד — הדברים לא נאמרים בלשון שבח — את הקיצוצים המדומים, שהממשלה החליטה עליהם מיד עם הקמתה. מכל מקום, עד כה לא שמענו מן הממשלה, אשר בידוע משופעת במומחי כלכלה, הנמקה מניחה את הדעת ומצוירת בנתונים כמותיים, מדוע ובכמה צריך להקטין את הגרעון, כמה מן הקיצוץ של 600 מיליון דולר ימוחזר בצורת סיוע למפעלים כושלים או בדרך של הנחות מס (מר אירידור בוודאי משפשף את ידיו מרוב הנאה למשמע דברי יועצו של ראש הממשלה, ד"ר מיכאל ברונו) על מנת לקמץ בעלויות. ובאופן כללי יותר, הציבור רשאי לדעת, מהו הצפי המשקי הכולל לשנת 1986 — ומי אם לא ראש הממשלה והמודעי שלו, הם חייבים למסור לנו את המידע הדרוש?

כפי שכבר נאמר לעיל, ראש הממשלה מן הסתם לא היה מתנגד לתלישת הדפים של 10 הימים האחרונים מן הלוח: לא על האירועים שנרשמו בהם תהיה תפארתו. אך הוא רשאי לקוות, כי מעתה שוב יהיה טוב יותר — ואכן יהיה טוב יותר. אם ייקח את עצמו בידיים. פירוש הדבר בעברית פשוטה, יותר משמעת עצמית ביחום מהלכים מדיניים, יותר הרגשת דחיפות ונחרצות בטיפול בשערוריית הריגול בארה"ב, וסיום בלבול המוח ההטשטוש והאינטלקטואלי בענייני תקציב. על פי מה שהראה לנו מר פרס בשנה מאז נתמנה לראש ממשלה, הוא מסוגל לספק את הנדרש. העם היושב בציון רשאי איפוא לצפות להמשך, שלא יבייש את ההתחלה.

מלחמת אזרחים כשיחת טרקלין

סופר וראש ממשלה מתמודדים עם סיוט ההולך וחוזר אל הסאלון הישראלי

מאת גדעון סאמט

אנשים השתגעו מה כל הדיבורים האלה על מלחמת האזרחים? אתה נתקל בהם מכל עבר בזמן האחרון כאילו היו ימי "אלטלנה" הבוערת מול החוף. אנחנו שומעים, ומסרים אותם הצידה כמספרי קודרים על שוליה המטופשים של החברה. אבל הם מחלחלים מעבר לגוש אמונים אל תוך הטרקלין הישראלי, נעשים חלק משיחתה המודאגת של הצמרת הפוליטית והתרבותית.

מה הפאתוס הפתאומי הזה על עניין הסר־שחורת ואולי הוא לגמרי לא מופרך? הנה, ראש הממשלה ממליץ בימים אלה לעיין היטב בהרצאה על מלחמת האזרחים בספרד. הנושא פורח בכינוסים פוליטיים ונגלש אל הבריכה הדומית. לפי משאל שנעשה בשקיקה בכל העיתונים מירון באגב־לית של גוש אמונים, 30 אחוזים מתושבי קריית־ארבע ועשירית במעלה אדומים מוכנים להשתתף במאבק מזוין אם יתעורר הצורך להתנגד לפינוי שטחי ארץ־ישראל.

שלא לדבר על מועצת יש"ע שהודיעה, כזכור, כי תתייחס לכל שלטון שיוותר על חלקי א"י כאל שלטון בלתי־חוקי "כפי שנהג הגנרל דה־גול כלפי משטר וישי של פטן הבוגד". ובביטאון גוש אמונים "נקודה" כותב יואל בן־נון. מהשקולים שבהם, המנסה למתן את רושם ההחלטה ההיא: "רוב חברינו אינם מעלים על דעתם להשתתף במלחמת אזרחים". רוב, הוא נאלץ להודות, לא כולם. שנתיים כבר היו דברים בגוש ואנשים יושבים בכלא. על שותפו לתנועה הוא מגלה: "תוכניות המרי האזרחי של אליקים העצני ידועות זה שנים לכל מי שהשתתף בישיבות של גוש אמונים לגלגלית. תמיד התייחסנו לכך בהרמור סלחני".

ובכן, ההמשך הלך העולם. במקומו צץ הפתר. יוסי שריד, המתנגד להתארגנות כוחנית של השמאל מול איום מימין, כתב על אקדח שירש, "ליגר ביטחון, "האקדח הקדוש שלי". על משקל התותח שיזה ב"אלטלנה". יצחק בדינר תיאר לפני כשעה, בסיפור "אחרי הגשם". את ראשית התגבשות האלימה ברחובות. או זאת היתה פרוזה עתידנית. היום הנושא הוא כבר חומר לפטפוט סאלוני על משקה. חומר כמעט לעוסק־מרי בשביל טיפול ספרותי. וכמו לכל מה שנעשה שגור. יש לזה כבר כינוי: מלחמת "יודי־ביו"ד, יהודי ביהודי. כבראה חדש של חיים גורי.

גורי במסיבה

גורי סיפק באחרונה את הוויית המאלפת ביותר של אופנת העיסוק במלחמת אזרחים: חוית הטרקלין. לא עד דייך כיודע באיזו התנחלות, או סיפורין סוער בפגוון של השמאל הלוחם, אלא בעובכי מקדשי־המעט של הבורגנות הישראלית הרשמה.

התרומה של גורי להיווי החדש של קהתיודהים־היהודים מופיעה בגיליון האחרון של "פוליטיקה", ירחון תנועת רצ. גורי מספר שם על שיחה נרגשת במסיבת־רעים. "אלה סעדו בעמידה ליד השולחן הערוך ואחרים התגודדו וכוסות בידיהם", הוא מתאר את התפאורה הנפוצה.

"עכשיו צריך להילחם" צעק לפתע ידיד ותיק על גורי הנדהם. וזה, בתמציות, מה שאומר לו הידיד. "פרופסור מבריק ומסאי מצוין. סקרן חריגים ובקיא היטב במצב הישראלי: הם ישלטו פה ואריק יהיה מלך ישראל. פה תהיה דיקטטורה. אתה תראה. פה יזרקו גוויות ממטוסים תובלה, אל הים, כמו בארגנטינה. אנחנו צריכים להילחם על דעותינו, על אמונתנו, על תרבותנו, גם אם נפסיד בקרב.

ועקבת הפרופסור קורעת את המולת המסיבה בטרקלין: פה תהיה מלחמת אזרחים. אסור לוותר להם. אינך מבין? אין פה מקום לפשרה. אסור לוותר!

הסופר מנסה לצנן את סערת־הנפש של הידיד: מלחמת אזרחים זה לבנון, זה ספרד. הצבא מתפצל, שיריון מול שיריון, צנחנים מול צנחנים. זו כוונתך? מי ייתן להגיע לכך? אל תבלבל לי את המוח עם סיסמה "למות עם הדגל ביד". זה רומאנטי מאוד. אך כך לא מצילים עם. הנדרי חוזר כאן אל הצורך — שומעים עליו זה שנים אזהרות מסופרים אחרים, א. ב. יהושע, עמוס עוז, ס. יזהר — לשפוך את רגישותם של המרכז השמאל כלפי קול תומכיו של הימין, ההולך להם לאיבוד.

הוא מתרעם על יחסו של הידיד לעדות המזרח ולדתיים: מה היה־כד זה על חצי עם־ישראל כעל אבק אדם שיביא את הקטסטרופה על ישראל? זה חצי העם שלך, נוזף בו הסופר. הם אינם אבודים לך, מטלטל גורי את בן־שיחו ומנסה לשכנע אותו בצדקת ממשלת האחדות, הנובעת מכל זה, בעומק הסכנה של "בחירות הקצנות". פה תהיה מחלוקת קשה, מלחה אלימות, הוא מודה, אבל לא דיקטטורה, לא מלחמת אזרחים.

שיחה כאילו בלתי־ציונית כבידה ירושלמית, המכנסת — בירה אפורנית — "פרופסורים, עיתונאים, מנהלי חברות, פקידי ממשלה בכירים, שגרירים לשעבר, רופאים, כולם מהמערך שמאלה. ואף לא מכר־חומצים לדמאה". הרי שיחות כאלה נשמעים כיום בעשרות טרקלינים.

אתה השתגעת? מתרתח גורי בגוררה. אבל הדרת הפרופסור הזועק אינה יוצאת דופן. השיגעון הזה הוא גולות רבים. מלחמת אזרחים כבר איננה רק נושא להפלגות הדמיון של הכנים־להכעיס. הסכינה שתיאר גורי הפכה ל"שיק ליבראלי". לחלק מהסאלון הישראלי. בהשתתפות אזרחים מהמרבים שבעבודה. אולי בפעם הראשונה מדברים בזה ברצינות, בלהט של איפה תעם אמיתיים.

"עשה טובה, מפציר גורי. "אל תמות לי עם הדגל ביד". דימוי נפוץ ממלחמת ספרד.

פרס קורא את בן־עמי

בצעד בלתי־שגרתי, משגר ראש הממשלה הפיץ באחרונה חוברת ובה שלושה פרקי קריאה: קטע על כלכלה־במשבר מהאוטוביוגרפיה של דה־גול, הרצאה של פרופ' שלמה בן עמי על הרקע למלחמת האזרחים בספרד ומאמר של ס. יזהר על הקיטוב בחברה והפוליטיקה אצלנו. לא יכולתי להתנתק מהמחשבה, כותב פרס בהקדמתו לפרק השני, האומנם מדובר רק בספרד? או שמא אלה סכנות וסטיות הפוקדות לפעמים גם את ארצנו שלנו. המסה הזאת איננה נותנת לו מנוח, הוא מסביר, בגלל השאלה מה הביא להתפוררות הרפובליקה הספרדית ומהם הלקחים הנדרשים כדי שהתפוררות זו "לא תישנה במקומות אחרים".

קריאת הרצאתו של ההיסטוריון עושה את המנחה הפרסומית של ראש הממשלה להכרזה פוליטית חריפה. בן עמי מתאר את הכוחות שקרעו את ספרד הרפובליקאית. "התאוות המקרמיות" והמפרצטים הפרובינציאליים. הפיצול בין אוטוריאלוקים פנאטיים לאנטי־קלריקאליים אלימים. הנטייה של קבוצות וגופים לממש את שאיפותיהם באמצעות "פעולה ישירה". אבדן האמון במדינה ובמילא הקהיית הרגישות של קבוצות שונות אלה כלפי זולתן. הפוליטיקה כתאווה מינית כמעט. הקיטוביים כמאבק טראגי בין מה שהעולם הנו עלפי ההיגיון ובין מה שיש הרוצים בלהט שיהיה. המרד המתמיד של יחידים נגד החברה, ללא כבוד לחוק.

בן־עמי, כמו גורי, מדבר על הפוליטיקה של "הכול או לא כלום", שהובילה באופן בלתי נמנע "אל המוות, למלחמת אזרחים". תחת הסיסמה הקאטארכיסטית "יחי המוות". על המסורת הספרדית של קנאות דתית, אטאוויזם היסטורי ואטימות כלפי פשרה, תוך מחויבות משיחית לעמדות פוליטיות. "השימוש הפרשי" בכתבי הקודש לצורך טיעונים פוליטיים. ופרס מוסיף לכל אלה אזהרה מפני ההירואיקה של הרס עצמי, הסכנה של התגודדות פנימית השוקעת "באפר בית־הקברות של המשטר הדיקטטורי".

דברי בן־עמי ואזהרת פרס יכלו אף הם להישמע בשיחות הטרקלין של מעריצי חיים גורי. ואתה תמה אם הדיבורים הללו של הפרופסור הזה, ורבים אחרים, הם רק פרי הדאגה מפני תהליכים ממשיים בחברה הישראלית, או שמא יש בהם יותר מכך: אווירה כמיהה נסתרת לעימות הסופי, המשחרר, שבו — אם כך נגזר — תיפול ההכרעה בין מה שנראים להם כוחות האור והחושך.

זהו המתרועם מסוכנת, שכה לעצם הדיבור יש כוח משלו. נבואות הפורענות על מלחמת אזרחים שחייבת לבוא לא יחזרו אותה, אבל הם יהפכו בהדרגה את האפשרות הזאת לחלק שגור. אי־סימני גורי, של החוויה הישראלית. פרק הבנאליזציה של רעיון מלחמת האזרחים יקרא לכך, אולי, היסטוריון בעתיד. שימו לב לקריאת מפגש אפשרי הערב, אירשם, על ודיסקי ומוסיפים.

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

ג'ונתן הקטן ומלחמות השירותים

היד מתפתה למלא עוד שורות על השלומיאליות הישראלית סביב הפ־ עלתו של איש הצי התמהוני ג'ונתן פולארד. לשאול מדוע לא טרחו אלה שקנו את שירותיו לבדוק את הסחורה. האם המידע כמבר היה שווה את המחיר שתשלם ישראל אם ייתפס (ואפשרות זו מובאת בדרך־כלל בחשבון) איזה מין מפעילים הם אלה המקיימים את הקשר עם המרגל שלהם באמצעות קווי־הטלפון של השגרירות? שאלות אלו היו רלוונ־ טיות, אילו נחשף סוכן ישראלי בכל מקום בעולם, פרט למדינה אחת — ארצות־הברית. המידע הזורם לירוש־ לים מלמד, כי המפעילים כמעט הזמינו את השירותים החשאיים להניח ידם על ג'ונתן פולארד. אולי מפני שהאמינו אנשינו בוואשינגטון כי יד־ דינו האמריקאים לא "יעשו ענין" מאיזה ג'ונתן קטן.

★

אפילו הגרועים שבשונאי ישראל בממשל האמריקאי אינם משתמשים בפרשת פולארד כדי להאשים אותנו בניסיון לפגוע בביטחונה של ארה"ב או באינטרס חיוני אחר של ארה"ב. כל מי שצריך לדעת יודע, שגם ידידים מבקשים לדעת כל מה שאפשר על בעלי־בריתם, ובכלל זה אף סודותיו הכמוסים. פולארד בקבל את מש־ כורתו מהצי האמריקאי והוא ישלם מחיר כבד תמורת ה"חלטורה" שלו. עם זאת, אנשים המצויים היטב ביח־ סים עם ארה"ב טוענים, כי יתכן בהחלט שהיה אפשר לחסוך לא רק את נזקה המדיני וההסברתי של הפרשה, אלא אף את המחיר הדולרי שגבה ג'ונתן תמורת שירותיו לי־ שראל. אפשר בהחלט, שאילו ביקשו אנשינו באריכות את המידע מה־ אמריקאים, הם היו מקבלים אותו בזימון ובצורה מסודרת. ישראל מזינה את ארה"ב במידע מודיעיני מסווג, מסכנת את האינטרסים שלה בגוש המזרחי (מלחמת הכוכבים, משדרי קול־אמריקה), מבצעת תמרונים משו־ תפים עם הצי השישי ומקיימת שיחות ארוכות להידוק שיתוף הפעולה האסטרטגי.

פורסם כי פולארד הזין את ישראל במידע על מדינות ערב. יש ישראלים המקבלים תשלום בעד מידע שהם מספקים לאמריקאים על ישראל. זה סידור גלוי ומקובל. איש לא יעלה על הדעת להאשים את האמריקאים המבקרים בהתמדה במתגן הכבשת בר־ יגאל אחר פוליטיקאים ישראלים. יותר מזה, קצינים אמריקאים מחליפים דרך־קבע מידע והערכות עם קצינים ישראלים.

קצין־מודיעין ישראלי יכול להיכנס במדיו לבניין שגרירות ארה"ב בתל־ אביב ואיש ביטחון־שדה שיקלע למקום לא יפנה לעברו מבט מיותר.

במשך שנות הידידות הרבות, טושט־ טשו בוואשינגטון, כבירושלים, הקו־ ים הדקיקים המפרידים בין סתם ריחרוח הדדי לבין ריגול נוסח פולארד. לכן, כל הקושיות המבצעיות מפנות כאן את מקומן לשאלה מבין אחר: מדוע בחרו האמריקאים לחשוף את הסוכן השלומיאל בקול תרועה רמה? אפשר — אך לא סביר — שמישהו באף־בי־איי, שרצה מאד להצטיין, הולים להניח ידו על ג'ונתן ודאג כי העניין ייצא לרשות הרבים, כדי לזכות במלא התהילה. יתכן שהורגש הבכיר בשירותים החשאיים מצא עצמו "תקוע" עם איש־הצי התמהוני, ולא נותר להם אלא "ללכת עד הסוף". בירושלים מעריכים הסבי־ רה: ג'ונתן משמש פיתוי עלוב למבוכה שגרם המרגל הסובייטי יורצ'נקו לשירותים הנוצריים? איש הצי היהודי הוא הבדיק שבותק כפתיון אל הציבור האמריקאי הצמא לסיפורי־ריגול עם סוף מוצלח. ג'יימס בונד לעניים. אם נוסיף לזה את מלחמות השירותים, משהו נוסח מלחמות היהודים, נקבל כנראה תמונה מדויקת פחות־או־יותר.

הפקידות האמריקאית הבכירה מצ־ אה בשובה מזונה כיצד גמור ולא נותר למזכיר־המדינה אלא להביע רגשות כמו עלבון וזעם. עלפי כל הסימנים המגיעים מירושלים, הוא היה מעדיף סוף אחר, מסעיר פחות לפרשת פולארד. לא ניתן להחזיר הגלגל אחורנית, היה שולץ מזמין אליו את השגריר מאיר רוזן, ומודיע לו כי ישראל תצטרך בקרוב להסתדר בלי המקור שלה בצי. ג'ונתן היה מקבל הצעת־פרישה שקשה לסרב לה, אולי משפט צבאי פנימי קצר — ותו לא. כיוון שהעניינים התגלגלו אחרת, צריכים הצדדים לשחק את סרט ה־ גול עד הסוף הבנאלי: מעצר, מקפנה, חזרות דיפלומטים התנצלות. ואל נהיה מופתעים, אם יתברר שבישות, דווקא באף־בי־איי יתנוף נוכח.

ג'ונתן פולארד ואשתו בבית המשפט

פעמי רוטציה

בדיון שהיה ביום ראשון בממשלה הזכיר מישהו כי בשנת 1988 יגיע מועד פירעונן של אגרות חוב בסכום כולל של יותר מחצי מיליארד דולר ואגרות שנקנו בימי מלחמת יום כיפור. שמעון פרס פנה בחיוך אל יצחק שמיר ואמר "מה שמחכה לך ברוטציה". מספרים כי גם בדיון פנימי בנושא תקציבי עם השלכות ארוכות טווח אמר פרס לא מכבר "ששמיר ישבור את הראש". ספק אם פרס מתכוון ברצינות. אין ספק ששמיר שובר כבר את הראש — ראשו של ראש ממשלה בעוד עשרה וחצי חו־ דשים. בעוד שמעון פרס עסוק בקיצוצים בתקציב, במגעים עם חו־ סיין, חסן, מובארק וכל מי שמוכן לדבר אתו, פני שמיר למגעים מהסוג האישי מאד. הוא מתגבר סוף סוף על הפצעים מפני דוד לוי וממנה את מיכאל דקל לסגן שר. שמיר מבין שעתיד טמון בש"ס ומבטיח לרפאל פנחסי תפקיד סגן שר במשרד העבודה והרווחה. מנהיג הליכוד אינו מפקיד גם את משרד החוץ, מבצרו. הכל טרודים בשאלה הגדולה: האם ימסור פרס או לא ימסור לשמיר את ראשות הממשלה ושוכחים כי גם שמיר צריך למסור משהו לפרס. השבוע התברר כי שמיר רואה את הנולד ומפזר את כוחותיו בחזית החשובה באמת — בשגרירויות ובקונ־ סוליות. הוא לא משאיר ליורשו נצי־ גות חשובה אחת בלי נציג שתול שלו. אחרי שמיצה את מכסת המינויים המפלגתיים שלו בבירות חשובות יותר או פחות, הוא מצא דרך להיטיב גם עם אנשי המשרד המקצועיים. הוא איתר את כל הפנסיונרים והציע להם הצעה שאי אפשר לסרב לה — עוד שנה בחוץ. דיפלומטים שהחלו כבר לארוז את חפציהם לקראת חילופי השרים קיבלו איתות לפרק את החבי־ לות. כבוא היום, אם יבוא, יוליכו החו־ טים מלשכתו של שמיר במשרד ראש הממשלה ישירות לוואשינגטון, ללונ־ דון, לפאריס, לבניין האו"ם בניו יורק, לבון, לקנברה ואף לאחרונת הקונסו־ ליות בארה"ב. הוא לא יזדקק לשירו־ תיו של שר החוץ כדי להדריך את נציגי ישראל ברחבי העולם בפרטי מדיניותו של הליכוד.

יועציו של פרס ושרים הקרובים אליו מלווים בעיניים כלות את שורת המינויים בשירות החוץ, מושכים בכתפיהם ופולטים "מה לעשות, לשמעון לא איכפת. הוא לא רוצה להתעסק בזה". אולי דווקא מהמשפט הזה אפשר ללמוד שבעצם אין לו כוונה לדרוך כלל על אדמת משרד החוץ הערוכה.

שולץ לארנס: "אינני יודע את מי לקחת ברצינות במזה"ת"

השר אריאל שרון מתח בארץ ביקורת על ראש־הממשלה. כאשר שמעון פרס היה בארץ, דוד לוי נצר את הביקורת, עד אשר ראש־הממשלה נחת בניו־יורק. משה ארנס סגר את המעגל. הוא עשה זאת בחוץ־לארץ, כאשר ראש־הממשלה בארץ. כרגיל, הוא עשה זאת בנימוס, וכך חלף העניין בלי מהומות ומשברים.

ארנס ישב השבוע מול מזכיר המדינה האמריקאי, ג'ורג' שולץ, ואמר: "דברי פרס על ועידה בינלאו־ מית נאמרו מחוץ לקבינט. ולא יהיה אפשר ללכת לוועידה כזאת, כל עוד לא נתקבלה החלטה". משמע — אל תקחו ברצינות את הסיכום שלו אתכם. הוא הר חולק, תרגו מסכמתו.

שולץ מרגיע: "הכוונה היחידה היא לחסות בינלאומית, מעין פרוזדור למשא ומתן ישיר, שיש לעבור דרכו רק אם נהיה בטוחים שנגיע למשא ומתן ישיר".

ארנס: "אנו גולשים כאן. פרס דיבר תחילה על תמיכה, אחר־כך, ליווי, ולבסוף, ועידה. וזה פועל בכיוון ההפוך."

שולץ: "איני יודע מה לקחת בר־ צינות במזרח התיכון".

האם הוא התכוון למשל לסתירה השבועית בהצהרות פרס ושמיר? ביום שישי שעבר שאל עוזרו של שולץ לעניני המזרח התיכון, ריצ'רד מרפי, את שר החוץ שלנו, מה דעתו על מו"מ בשאלת רמת הגולן, ושמע: "לא בא בחשבון". לא יצאו אלא ארבעה ימים, ופרס הצהיר בראיון לוואשינג־ טון פוסט, כי רמת הגולן אינה מחוץ לתחום המשא ומתן עם סוריה. אז את מי באמת צריך שולץ לקחת ברצינות? המשך שיחת שולץ וארנס מלמד על תפיסה מפוכחת של מזכיר־המדינה האמריקאי למצבו של חוסיין. אחרי ששמע מארנס כי "חוסיין לא יזכר אלא אם מישהו יחזיק בידו", הוא מגיב: "מצבו של המלך שונה ממצבו של סאדאת. מדובר באיזור אחר, וללא תמיכה פלשתינית במשא ומתן, הוא לא יכול להגיע למצב שיספק רי־ וחים. לא האמנו שפגישות מרפי עם המשלחת הירדנית־הפלשתינית תשנה את יחסנו לאש"ף, אך אם יהיו פגישות שיובילו לשיחות ישירות — זה ענין אחר".

שולץ שומר לפרישה בקפידה על כל תג בסיכומים שהושגו בביקורים של חוסיין ופרס בוואשינגטון. במענה לפנייה של שר החוץ הלוקסמבורגי אחרי ביקור מלך ירדן אצלו, שלח שולץ הנמקה אמריקאית בעניין הרכב המשלחת הפלשתינית, וכן שלל ויתור על הבטחה מראש שהוועידה הבינלאומית תוביל למו"מ ישיר. יתכן איפוא שכאשר ארנס מותח ביקורת על פרס, ה"גולש בצורה מסו־ כנת" לתמיכה בוועידה, הוא מטיל ספק גם באמינות הבטחותיו של שולץ, כי ממילא כל הדרכים מובילות לשיחות ישירות.

בעניין יהודי ברית־המועצות, לא הוכיח ארנס משיחתו עם שולץ. לדבריו, חושש הנשיא רייגן מפרסום תוכן שיחותיו עם גורבצ'וב בשאלת זכויות האדם. הסובייטים מראים רגישות רבה למה שקרוי בפיהם "עניינים פנימיים", והנשיא אינו רוצה שיווצר הרושם כי "כופפו את ידיהם". שולץ מזהה את ההישג העיקרי, בעובדה שהסובייטים נאותו לצרף את עניין זכויות האדם להודעה המ־ שותפת. לדעתו אפשר לצפות למחווה סובייטית תחת הכותרת "מקרים הו־ מניטריים — איחוד משפחות".

דיפלומט ישראלי שנועד ב־ וואשינגטון עם דיפלומט סיימי, סובייטולוג מ"קרנגי", אשר שוחח עם אחד מיועציו של גורבצ'וב בג'נווה, שמע הערכות דומות. היועץ הסובייטי אמר ש"רה"מ לא תפתח את שעריה לעשרות אלפי יהודים, כפי שעשתה בשנות השבעים. הדבר עלול לדעתם לשבש את היחסים עם הערבים, ולכן אין לצפות ליותר מאשר "הגברת קצב הבדיקה של מקרים בודדים". ה־ סובייטי העיר באוזני האמריקאים, כי ארצו לא תעודד את הסורים להשתלב בתהליך השלום במזרח התי־ כון, אך גם לא תעמוד על דרכם.

אחרי כל הדברים האלה, אין מנוס אלא לשוב אל המלך חוסיין. רגע האמת שלו קרב ובא. בראשית החודש הוא הקציב לערפאת "שישה עד שמונה שבועות". בוואשינגטון והבי־ רות שליט כבר מונים את הימים. בהבנה שערפאת לא יסלול את דרכו להמשך התהליך, יצטרך המלך להחליט אם יצעד לבדו (עם פלשתינאים "שלו") ולהעביר את רגע האמת אל שמעון פרס מול שרון, ארנס ושמיר.

עודפים

*** במשרד החוץ נושמים לרווחה. שגרירנו החדש בדרום אפריקה לא יהיה הדיפלומט הראשון שיגיש את כתב האמנתו לנשיא ממשלת האפרטהייד מאז פרצו המהומות. מתברר כי דווקא שגריר המדינה האפריקאית מלאווי הקדים אותו בי־ מים הקרובים יתייצב גם שגריר איר־ ופי בפני הנשיא בפרטוריה.

*** האפריקנולוג והאיש חוג משוב במפלגת העבודה ד"ר שמשון צלניקר יצא בימים אלה לדרום אפריקה במסגרת פרויקט מיוחד של ההסתדרות (בברכת ראש הממשלה). בכספים שגייס בעזרתו של חבר הקונגרס האמריקאי תום היידן, אשר נועד השבוע עם פרס, יביא צלניקר ארצה קבוצות משתלמים שחורים, אנשי "דור המשך". כך מבקשים יוזמי הפרויקט למלא את המשבצות השחורות בלוח הלבן של יחסינו עם דרום אפריקה. מנהיג הקונגרס הלאו־ מי האפריקאי הבישוף דזמונד טוטו, נתן ברכתו לד"ר צלניקר.

*** במשרד ראש הממשלה הרגישו הקלת מה, כאשר נפרדו מיורם אטינגר, הפקיד הממונה על מחלקת המעקב בבוצרו ההסברה. מתחת ידו יצאו לאחרי העולם מאות תדריכים בשם "ורקור למזרח התי־ כון". התדריכים הרבו לתאר את הקיצוניות הערבית ולנמק מדוע בעצם "אין עם מי לדבר". בעבודה חברים טובים ב"חרות" בעבודתו של חברו מימי הילדות בנימין נתניהו. מונה אטינגר לקונסול כללי ביוסטון שבטכסס והפקיד את "ורקור" בידי מישהו אחר. השבוע נחת על שולחני "ורקור" חדש המספר על השלכות של פרשת "אכילה לאורד". המאמר מסתיים במשפט "ככל שמתעמקים יותר בהקשר המסובך של המזרח התי־ כון, כך גוברת ההכרה כי אין פתרונות פשוטים: נרתעים ומתרחקים מקסמיהן של משאלות־לב ומתחזק המגע עם המציאות". משאלות לב של מי? תמהתי, עד אשר נפל המבט אל תחתית הדף ושם היתה הערה קטנה: מאמר מאת יורם אטינגר, קונסול כללי של ישראל ביוסטון שהופיע ב"יוסטון כרוניקל". על זה נאמר: גם מזה לא הניח ידו.

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

חרות: מהומה והפתעות לקראת הוועידה

לאחר תקופת רגיעה קצרה, התחד־ שה השבוע מלחמת המחנות בחרות. צעדו של שמיר, שהתעיע בהחלטתו בישיבת שרי הליכוד ביום רביעי למנות את מיכאל דקל לסגן שר הביטחון, הוא רק ביטוי אחד למתח הרב בצמרת התנועה, המסלימה בי־ מים אלה את ההכנות לקראת הוועידה. לוי הבהיר אתמול, כי עדיין לא אמר את המלה האחרונה בדבר החלטתו של שמיר למינוי מקורבו דקל לתפקיד. הוא מנסה לגייס לעזרתו את השרים הליברלים, שאף הם דורשים מינוי סגן שר ובכך להכשיל את אישורו של דקל. ביום ראשון בישיבת הממשלה.

ביום ראשון אחה"צ עתידה להתכנס גם הנהלת תנועת החרות לדון בבמה עניינים סביב ועידת התנועה. ראש ככל הנראה ימוקד המאבק — לוי־ שמיר. אך הביטוי העיקרי למאבק בצמרת חרות, נעוץ בעניין שולי לכאורה. קרב מרכזי מתנהל בין אגף החרות בתנועה בראשותו של ח"כ מיכה רייסר, מקורבו ואיש מחנהו של דוד לוי, לבין הוועדה המארגנת של ועידת תנועת החרות, שנבחרה על ידי הנהלת התנועה, בראשותו של ח"כ עוזי לנדאו, איש מחנהו של יצחק שמיר. מאז שהוקמה הוועדה המארגנת לפני כחודשיים, עושים באגף הארגון של התנועה כל מה שאפשר לשתק פעילותה. ח"כ רייסר עצמו שנבחר גם הוא לוועדה במסגרת החלוקה המפת־ תית של יחסי הכוחות, מתרים להזל־ זין את ישיבותיה, ואינו מעמיד לרשות הוועדה נתונים שונים הנ־ מצאים באגף הארגון, בין היתר כ־ 10,000 טפסי הצטרפות של חברים חדשים, הדרושים כדי לעדכן את ספר הבוחרים.

מאחורי מאבק זה מסתתרת מגמתם של אנשי יצחק שמיר בחרות, הנתמ־ כים גם על ידי מחנה השר אריאל שרון, להוציא משליטתו של דוד לוי, דרך מיכה רייסר, את כל הפעולות וההכנות לקראת ועידת התנועה. הנהלת חרות הכריעה בדרך של פשרה בדבר דרישתו של שמיר כי לוועדה המכינה יהיו סמכויות־על בדבר המע־ לות המכינות לוועידה, וקיבלה גם את דרישתו של דוד לוי, שהוועדה תעסוק בעיקר בצדדים הטכניים של ההכנות. מקורבי לוי טוענים כיום, כי הוועדה בראשותו של עוזי לנדאו, חרגה מהחלטות ההנהלה והשתלטה על כל התחומים, שמאז ומעולם היו בידי אגף הארגון. אולם את המכה הקשה ביותר ספגו דוד לוי ומיכה רייסר, כתוצאה מהחלטת יצחק שמיר, שלפיה לא יקוימו במקביל להכנות לקראת ועידת המפלגה, הבחירות הפנימיות למועצת סניפי חרות ברחבי הארץ. בחירות אלו התקיימו תמיד במסגרת ההכנות לוועידה.

הסיבה לכך היא פשוטה: עד היום קיים אגף הארגון בחירות אלה, ובמצב היחסים העכשוי בצמרת התנועה אין רצון מצדו של שמיר לפתוח את השטח ללוי ואנשי מכוון זה. במחנה לוי ורייסר רותחים, ומזהירים ממהומה גדולה והפתעות. אם בחירות אלה לא יקוימו האם אגף הארגון הוא זה שיוע־ סק בהכנתן. נושא הבחירות לסניפים עתיד להיות הסעיף העיקרי בישיבת הנהלת תנועת החרות העתידה להתכ־ נס ביום ראשון. עד לישיבה זו כנסים במצודה למצוא דרך להגיע לפשרה. אחת ההצעות היא שהוועדה המכינה תקים מתוכה ועדת משנה שבראשה יעמוד מיכה רייסר, והיא שתנהל גם בחירות אלה. רייסר עדיין לא מסכים לכך. הוא סירב השבוע להתייחס לפרשה וביקש לחכות להחלטת הנהלת התנועה.

החוט שניתק בין פרס למודעי

מערכת יחסים מיוחדת במינה היתה בראשית דרכה של הממשלה בין שר האוצר יצחק מודעי לבין ראש הממשלה שמעון פרס. אז לפני כשנה, היו שניסו לפתח על בסיס זה את "האופציה הליברלית" שלפיה תהיה קיימת אפשרות שהליברלים יתמכו בממשלת מערך צרה. מערכת יחסים זאת פתחה גם את הדרך לתוכנית הכלכלית המקיפה, ולגיבוי שניתן למודעי מצדו של ראש הממשלה, כפי שאף שר אוצר לא קיבל בעבר. כיום נמצאים פרס ומודעי ביריבות פולי־ טית קשה במיוחד. אחד מאשים את השני בשיקולים פוליטיים צרים בקביעת צעדיו. לשיא המתיחות הגיעו השבוע השניים בנושא התחלפה של התבטאויות השר מרדכי גור, וסירובו של ראש הממשלה לדון בדרי־ שת מודעי לפטרו.

במשך חודשים ארוכים היה השר מודעי חוט הקשר שבין המערך ללי־ כוד. בשנה הראשונה לכהונתו במשרד האוצר, זנח מודעי את ענייניו המפלגתיים. אלו לטענת אישים במערך, גם לא באו לידי ביטוי באופי עבודתו ליד שולחן הממשלה. מצב זה איפשר את התקרבות אנשי המערך למודעי, ולא פעם אחת יצאו אלו בניצחון של ראש הממשלה להגנתו של מודעי, דווקא כשהותקף מצד חבריו לליכוד. לזכותו של מודעי ניתן היה לרשום באותם זמנים, גם "כיבוי שריפות" קטנות שפרצו בין הליכוד למערך, כאשר מערכת הקשרים המיוחדת של מודעי עם ראש הממשלה הביאה לא אחת להיסולן. מלבד מודעי, התייחס פרס בניכור מוחלט לרוב שרי הליכוד ולמעשה לא יצר קשר עמם.

מבחינתו של פרס חצה מודעי את הקו, סביב החלטת הליברלים להביא לאיחוד עם תנועת החרות. אז הפך מו־ דעי משר האוצר בממשלת פרס לסמל ימני פוליטי של שרי הליכוד. לדעת ראשי מפלגת העבודה הדבר בא לידי ביטוי בהצהרותיו המדיניות, בעמדותיו הפוליטיות, וגם בתחום עיסוקו במשרד האוצר.

מצב זה יצר בהכרח מערכת יחסים חדשה לחלוטין בין פרס ושרי המערך האחרים, לבין מודעי. התמיכה הגבילה להסתייגות, ובשבועות האחרונים ל־ התקפות פוליטיות שאחת הביטויים להן היתה הכרזתו של השר גור, והודעת ראש הממשלה שבאה בעק־ בות פרשה זו. הנתק בין מודעי לפרס, הביא בהכרח גם לנתק התקשורתי בין מפלגת העבודה לליכוד. במערך לא מצאו עדיין איש קשר חדש וקיימת הערכה במפלגת העבודה שנושא זה הוא אחד הגורמים העיקריים להחרפת היחסים בין שני הגושים.

גורם בכיר במפלגת העבודה טען השבוע כי אין להוציא מכלל אפשרות שהמשבר הבא בין שתי המפלגות, שעשוי להוביל לפירוקה של ממשלת האחדות, יהיה סביב הנושא הכלכלי וקיצוצי התקציב. לדבריו לאחר שהנושא המדיני לא הפיל את הממשלה, ומפלגת העבודה לא השכילה לנצל גם את הנושא האישי (פרשת התבטאויות שרון) נותר כיום הנושא הכלכלי ובמצב יחסים זה בו נמצא המערך מול שר האוצר, אפשרות זאת איננה רחוקה כלל.

המפד"ל: מצ"ד ותמ"י שובו הביתה

ההתרגשות הגדולה שאחזה עד אתמול במפד"ל, סביב המשך כהונתו של הד"ר יוסף בורג בממשלה, דחקה לקרן זווית פעילות אחרת, משמעו־ תית לעתידה של המפד"ל. פעילות זו שעשויה לגרום לליכוד מחדש של המפד"ל, מצ"ד ותמ"י לתנועה פולי־ טית אחת, מדובר במסקנותיה והמלצו־ תיה של הוועדה לאחדות המחנה במפד"ל, שמונתה בראשית ספטמבר על ידי מרכז המפד"ל בהתאם להמלצות ועדת יגר. על ועדת יגר הוטל כמכוון לחפש דרכים לשיקומה של התנועה.

יצחק יגר, פרופ' בר־אשר והרב ליכטנשטיין, היו חברי הוועדה שניסו לגשש ולבדוק אצל ראשי תמ"י ומצ"ד את אפשרות שובן הביתה למפד"ל. במשך כחודשיים ניהלו שלושת חברי הוועדה שיחות ארוכות עם ח"כ אהרן אבוחצירא, בן ציון רובין, הרב חיים דרוקמן, השר יוסף שפירא ואחרים. המגמה העיקרית של השלושה היתה להביא לצירוף אישים אלה וחבריהם בחוגים שפרשו מהמפד־ ר"ל, להשתתף במיפקד הגדול אותו עורכת המפד"ל בימים אלה, וגם לקחת חלק בבחירות הפנימיות לקבי־ עת ההנהגה החדשה.

לא היה זה סוד שבצמרת המפד"ל הקמתה של הוועדה נעשתה מראש בהסכמתם של ראשי מצ"ד ותמ"י, ואף המינוי האישי של חברי הוועדה נעשה תוך תיאום עם השר יוסף שפירא. כבר בשיחות הראשונות של הוועדה הובהר לשלושה כי תמ"י ומצ"ד לא יחזרו בכפיפה לנוסחה שבתורה תהיה שיבה הביתה למפד"ל. אך אלו יהיו כן מוכנים לקביעת מסגרת אשר תאחד מחדש את כל הציבור הדתי הלאומי בארץ, מעין תנועה דתית ציונית חדשה.

בראשית השבוע הגישה הוועדה את המלצותיה לידי מזכ"ל המפד"ל ח"כ זבולון המר אשר מיהר להשיב ליצחק יגר, כי הוא מקבל את כל סיכומיה ומסקנותיה. בשיחות בע"פ לא הסתיר השבוע המר כי עניין הקמת המסגרת החדשה, וביטול השם מפד"ל, עלול שלא לעבור בצורה חלקה. מה בעצם החליטה הוועדה? על פי המלצותיה צריכה המפד"ל ליצור תנאים שיביאו לאחוד כלל הציבור הדתי הלאומי סביב תנועה דתית לאומית מאוחדת. מטרה זו תושג לדעתם על ידי הבטחת מעמד שווה לכל מי שיתפקד לתנועה. הוועדה קבעה כי אין לעסוק באיחוד מסגרות מפלגתיות קיימות, אלא לקרוא ולדאוג לליכוד הציבור הדתי הלאומי על כל רבדיו. לדעת הוועדה הדרך הבטוחה להשגת מטרה זו היא התפקדות בבחירות והשתתפות בהן לקראת הוועידה שתיסד את התנועה הדתית הלאומית המאוחדת החדשה. "דרך זו נותנת אפשרות הזד־ מנות ביטוי למגוון דעות במסגרות הגבוהים ופותחת סיכוי ממשי לריענון אמיתי של ההנהגה" — קבעה הוועדה. הוועדה קבעה גם כמה דרכי ביצוע לקראת האיחוד. בין היתר לקיים כנס אחדות רב משתתפים של חוגי התנועה. כמו כן כלולה המלצה להכין "מינשר אחדות" שיקרא לציבור להתלכד מסביב לתנועה הדתית הלאומית. במצ"ד ובתמ"י, הביעו השבוע שביעות רצון גדולה ממסקנות ועדה זאת.

אין זה סוד ששתי תנועות קטנות אלה כבר גיבשו לעצמן החלטה כי לא תתמודדנה לבדן במערכת הבחירות הקרובה, וכיום הן בוחנות את הדרכים להקמת הגוף הגדול. מאהרן אבו חצירא ומיוסף שפירא ניתן היה לשמוע השבוע כי הכדור נמצא כיום במגרשה של המפד"ל, שחייבת לאשר את המלצות הוועדה. צעד זה לדברי ראשי מצ"ד ותמ"י, יסלול הדרך לאי־ חוד המקווה.

התסריטים הפסימיים של בני הקיבוץ הארצי

סימני השאלה לעתידה הפוליטי של מפ"ם, בעקבות פרישתה מהמערך לפני כשנה, באים בימים אלה לידי ביטוי בכנסים האזוריים ובהכנות לקראת הוועידה ה־14 של הקיבוץ הארצי, המתוכננת להתקיים בינואר 1986 בקיבוץ כפר מנחם. כחלק מאותן הכנות, הוגשו בימים האחרונים, בכנסים האזוריים של מזכירי הקיבוצים, כמה תסריטים אפשריים לעתידה של התנועה, בוועידה הבאה שתיערך ב־1990. הוועידה הקרובה של הקיבוץ הארצי תוקדש לשני נושאים עיקריים: הקיבוץ וה־ תנועה, והסכנה לדמוקרטיה בישראל.

ב"השבוע", בימאון הקיבוץ הארצי, ניתן היה למצוא באחרונה כמה מאותם תסריטים אפשריים, שהוגדרו כ"ניירי עבודה" ביסוסיים. על פי אחד מניירות העבודה, מפ"ם לא עוברת כלל את אחוז החסימה בבחירות האחרונות. עזיבת הבנים בקיבוץ הארצי מגיעה לכדי 80 אחוזים. תסריט אחר קובע כי כמה פעילים במפ"ם מטעם הקיבוץ הארצי, נמצאו עוסקים בפרנסה צדדית במקום בארגון סניפים, ואילו שלושה חברים הוצאו מקיבוציהם, בעקבות גי־ לוי שניהלו מפעלים פרטיים, אותם רכשו בכספי ירושות. חמישה ממפעלי התעשייה הגדולים עברו לשליטת הבנקים ואלה מפעילים אותם, כש־ חברי הקיבוץ מקבלים משכורות בהתאם לתפקידים.

תסריט עתידי נוסף שהוגש באותה מסגרת, מצייר תמונה עלפיה סגרה התנועה את השומר הצעיר, ספריית הפועלים, "על המשמר" מתוסר תקציב ובמוסדות חברת העובדים הממשלה אין משקל פוליטי לדוברי התנועה. תסריט אחר (עדיין בהתייחסות ל־ 1990) מנבא כי כמה קיבוצים הצליחו להקים מפעלים תוות חקלאיות. בסה"כ, רק 35 קיבוצים אחרים מנוהלים בהלכתה. על ידי הערה קודמת. עם המהלכה הכלכלית. אולם גם על "ניירות עבודה" פסימיים אלו, הוגשו בכנסי־ אלו גם תחזיות אופטימיות ביחס לגבי עתיד הקיבוץ הארצי והתנועה מפ"ם.

מאחורי הפעילות המיוחדת הזאת והתסריטים הפסימיים, עומד חיים ברום מקיבוץ יזרעאל המשמש רכז מטה הוועידה. בראיון שהתפרסם עם בראשית השבוע, בבימאון הפנימי של הקיבוץ הארצי הוא אמר כי יש בידו תחושה מבוססת, שבעוד שנים אחדות תפסיק התנועה להתקיים בתבנית הנוכחית, והכוונה לגבי המרכז הרעיוני־חברתי־פוליטי של הקיבוץ השותפות סביב ערכי קיבוץ־תנועה. להדרים קיימת מגמה אצל חלק ניכר מבני הדור השני והשלישי, ובפרט בקיבוצים הוותיקים, לחיות טוב, ללא "הדבק" הגורמות הקיבוציות, כגוס כל קיבוץ ויחיד יעשה מה שהוא רוצה. ברום גורס כי מגמה זאת נראית לראשי התנועה כאובדן דרך ואבוד השותפות.

בהסתדרות / יהודית וינקלר

שכר מינימום: עלה התאנה למו"מ על הסכמי 86־88

בשם כתרת לא נאמרו הדברים במפורש, אך בין השיטין צריך לקרוא נכון: המשא ומתן על הסכמי השכר לשנים 86—1988 מתנהל כבר הלכה למעשה במשולש ממשלה־הסתדרות־ מעסיקים פרטיים. רשת ההסוואה היא "שכר המינימום" בשיעור מחצית השכר הממוצע במשק. הנושא הנדוש לכאורה, הנסחב, הנגרר מנה, חוזשים כידוה, המשולשת אינגו שגרי במוד לוקח בין המנוהלים הראשיים: המע־ סיקים אינם יכולים להתפשר בתעריף הנוכחי של 223 אלף שקלים; ההסתדרות לא רק איימה בסנקציות ובייישור חד צדדי של התעריף כי אם טרחה להעלות את העמדה העקרונית שלה לראש התורן באיגוד המקצועי ואילו בממשלה אומרים, המתינו ליוזמה שלנו, כך נאה יותר.

בין כל אלה אין עדיין חוק, אין הסכם, אין הסדר. ראשית המהלך בהחלטה עקרונית שנתקבלה בוועדה המרכזת של ההסתדרות לפיה השכר ההתחלתי לא יפחת ממחצית השכר הממוצע במשק. במגזר הציבורי הממ־ שלתי עלה בידי קיסר והרבפלד ליישם את ההחלטה על ידי מחיקת שלוש הדרגות התחתונות בסולם השכר. הם הניחו כי מיד בעקבות ההסכם עם הממשלה, ימהרו המע־ סיקים הפרטיים להגיע להסכם דומה אתם. אך לאלי הורביץ, עדי נתנאל, דן פרופר, אבי פילוסוף ועמיתיהם, חשבונות לטווח ארוך: ראשית, רוו־ חיות הייצור בתקופת ההקפאה ירדה לטענתם מבלי שהממשלה עמדה בהתחייבותה להוריד את הריבית במשק ולבצע התאמת שערים כדי להגדיל את כדאיות הייצוא. בתנאים אלה, טוענים המעסיקים הפרטיים, העלאת השכר, אף שהיא מוצדקת מב־ חינתם של העובדים, תהווה פגיעה חמורה בשורה ארוכה של מפעלים, המתקשים גם כך להחזיק עצמם מעל פני המים.

כיצד אפשר להעלות את השכר ההתחלתי בכעשרים אחוזים ומעלה, מוסיפים ושואלים בלשכת התאום של הארגונים הכלכליים. אם אמנם השכר ההתחלתי יעלה עתה בכ־20% ובמארס צפויה העלאה נוספת, משמע, בפרק זמן של כחצי שנה מדובר בהעלאת שכר של עשרות אחוזים. בעוד מדיניות ההקפאה אמורה להימשך לפחות עד יוני־יולי בשנה הבאה.

קיסר מנופף מול מחנה המעסיקים הפרטיים בהצעת החוק שהוגשה על ידו לכנסת. לעגן בחקיקה מחויבות כל המעסיקים במשק לשלם שכר התחלתי שלא יהיה פחות ממחצית השכר הממוצע. נכון לנובמבר 1985 המדובר בסכום של כ־385 אלף שק־ לים, לעומת 223 אלף תעריף רצפה במגזר העסקי וכ־270 אלף שקלים במגזר הציבורי ממשלתי. אין תימה שהמעסיקים נזעקו. הם פנו ליצחק מודעי ולמשה קצב ודרשו מהם במפ־ גיע שלא לתמוך בהצעת החוק, שהרי אם אמנם ייקבע בחוק כי עליהם להעלות את השכר מיד בעשרות אחו־ זים, כי אז מה ייוותר לדיון במשא ומתן על חידוש הסכמי השכר?

מודעי וקצב לא נתנו פומבי להתנג־ דותם לחוק, כשם שראש הממשלה ושרי המערך נמנעים מכך, שהרי מי מעוניין להסתבך באמירה כל כך לא פופולרית. עם זאת הם מתמרנים את קיסר מזה חודשים ובולמים את החקיקה המוצעת על ידו בטענה, שחוק מהסוג שהוא יזום צריך לבוא לכנסת על ידי הממשלה והיא אמנם תעשה זאת בעיתוי מתאים.

גם סיעת הליכוד בכנסת עושה מאמצים להלך בנושא זה בין הטיפות, לא לומר לא לחוק ובמקביל להשהות את הליכי החקיקה עד יבוא אות מהממשלה. את הקלפים הלך לטרוף בימים אלה ח"כ רן כהן מתנועת רצ. הוא החתים 62 ח"כים מהמערך והלי־ כוד, בתמיכתה הפעילה של ח"כ אורה נמיר, יו"ר ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, לתמוך בחוק שכר מינימום. בצל האיום הנ"ל, מתנהלות השיחות בין ראשי ההסתדרות לראשי לשכת התאום של הארגונים הכלכליים. אלה האחרונים שואפים הלכה למעשה לבצע את עדכון שכר המינימום כחלק מהסכמי השכר לשנים 1986—1988.

בישיבתו הראשונה של הוועד הפועל החדש בהסתדרות סיפר ח"כ רן כהן כי הממשלה, המתנית מהסכמת להקפיא לחודשיים את הצעת החוק ולא לאשר לנשיאות הכנסת להעלותה לדיון, אכן עושה זאת. הוא הדגיש כי הצעת החוק אינה פשוטה כלל ועיקר שהרי היא קשורה עם כלל סולם השכר במשק וההסדרים הצלויים ומכאן שגם לאחר הגשתה של הצעת החוק, יחלפו עוד חודשים עד שתאושר. להמחשת המצב סיפר כי, שעת עבודה על פי התעריף המקובל היום הוא כ־75 סנט אמריקאי, "זה מצב בלתי נסבל". כ־350 אלף שכירים משתכרים כיום בארץ פחות מ־408 אלף שקל בחודש, ברוטו.

ביוזמת ח"כ כהן נתקבלה בוועד הפועל החלטה בקולותיהן של כל הסיעות לאמור: "לנוכח השחיקה הגדולה של בעלי השכר הנמוך, פונה הוועד הפועל של ההסתדרות על כל סיעותיו לממשלה לא לעכב את הצעת החוק שכר המינימום שהוגש על ידי ר"כ חברי הכנסת בכל הסיעות ול־ אפשר להן ביותר לאלתר. במקביל תמשיך ההסתדרות במשא ומתן וב־ מאבק אם יהיה צורך בכך לעדכון שכר המינימום עם המעסיקים הפר־ טיים כמתחייב מהסכם".

השבוע רמז אחד מראשי התע־ שיינים כי ההסתדרות נדרשה לוויתור מסוים כתנאי להסכם. להערכתי הוא אכן קרוב. אך ההימנות תהווה כבר חלק מהסכמי השכר לשנתיים הבאות ויפתח פתח להעלאות מחירים סלקטי־ ביות שלא בהכרח יימדדו בסל המדד.

זאבים, מטות מאבק ומטות אבק

אין לך מטבע שחוקה יותר בהסתדרות מאשר "ההסתדרות מאיי־ מת", אלא כמו בסיפור עם הזאב. לעתים קרובות מדי משתמש האיגוד המקצועי באזהרה ממטה התעסוקה באיום, עד כדי כך שמעטים מתייחסים לכך ברצינות. ממילא יש בכך פגיעה בחוזקה של ההסתדרות ובדרישותיה. מטה התעסוקה בהסתדרות, בראשותו של גדעון בן ישראל, מטפל בברק בשבועות האחרונים באבטלה ההולכת וגוברת, תוך שימת דגש על המתרחש בעיירות הפיתוח. בן ישראל מכנס בזו אחר זו מסיבות עיתונאים, מאיים בנקיטת צעדים, אם הממשלה לא תפנה משאבים למוקדי האבטלה וכו'. הגרסה האחרונה — אם תוך חודש הממשלה לא תפעל, ישבתו ראשי עיירות פיתוח ומזכירי מועצות פוע־ לים שביתת שבת.

בן ישראל היה מעורב בעבר בכמה גלי איומים — למשל, אם הממשלה לא תעביר לידי ההסתדרות את הטי־ פול בעובדים מהשטחים לרבות העב־ רת הכספים הנוקפים לזכותם בסעי־ פים הסוציאליים, תיעשה פעולה נרחבת. איום אחר — ההסתדרות תפעל בשיטת המבצעים נגד העבודה הבלתי מאורגנת. למעט מפגני ראווה בודדים, ירד הנושא מהכותרות באותה מהירות בה טיפס אליהן. יש משהו מייגע ופאתטי באיומי הסרק החוזרים על עצמם בעוד עובדי מספנות ישראל נאבקים, מפגינים, מסתגרים במעצר ומשפט, כדי להבטיח לעצמם עבודה ושכר; בהפגנת עובדי המספנות לא הצטלמו ראשי ההסתדרות, כשם שהם נעלמו לאחרונה משטחי המפעל של עובדי "אתא", הזועקים כי כולם זנחו אותם, כולם רימו אותם וביניתיים מתקרב לקיצו גם פסק הזמן בו קיבלו דמי אבטלה.

השבוע כינס בן ישראל במועד הפועל בתל אביב את ראשי עיירות הפיתוח ומזכירי מועצות הפועלים להתריע על מכת האבטלה. בן ישראל סיפר, כי בעשור האחרון נטשו את ערי הפיתוח כרבע מתושביהן, וכי עתה דרושים כ־6000 מקומות עבודה כדי לבלום את המפולת.

אם אמנם המצב כה חמור כפי שההסתדרות טוענת, לא מובן מדוע אינה ממקדת עתה את כל פעילותה בתחום זה. מנגנון ההסברה של ההסתדרות ובעיקר צמרתה היו חייבים להתגייס כבר מזמן לנושא כדי לנער את הממשלה מאדישותה ולהוכיח למובטלים, כי ההסתדרות איננה האר־ גון המקצועי רק של העובדים בארץ ישראל כי אם גם של המובטלים בארץ ישראל. כל עוד מקימים ונכונים מטות ומאיימים איומי סרק, אין סיכוי ממשי לכך שהממשלה המסוכסכת העסוקה בעצמה תתפנה באופן רציני לטפל בנושא האבטלה. החלטות הוועד הפועל כבודן במקומם מונח, וכך גם יוזמתו של קיסר להקים קרן צמיתה בכספי הבכירים במשק, אבל ההסתדרות ללא כוח ממשי להעלות לסדר היום הציבורי והפוליטי נושא כה מרכזי כהבטחת תעסוקה, כמו מוסיפה יוזמה חוץ הסתדרותית להקים ועדי מובטלים. המסוגלים כמי שח־ שים על בשרם את המכה, לזעוק נגדה.

פיטורים — הפסיכוזה שככה

בית הדין לעבודה בתל אביב פסל בהחלטתו לפני כעשרה ימים את כוונתה של המדינה לפטר עובדים ממקומות בהם יש כוונה להעסיק קבלנים במקום המפוטרים ובכך תרם תרומה לתקן מתוכנה את החלטת הממשלה לסיים במהירות את תהליך הפיטורים, כפי שסוכם הלכה למעשה בין ראש הממשלה לבין מזכיר ההסתדרות.

שופט בית הדין לעבודה נזף אמנם בראובן בן עמי, מזכיר הסתדרות עובדי המדינה על הסחבת שגרם במשא ומתן עם נציבות שירות המדינה סביב פיטורי הייעול, אך בן עמי וחבריו ראים בכך יותר ממתמצה. עתה תיאלץ הנציבות להתיישב מחדש עם נציגי העובדים לדון בפיטוריהם של כ־600 עובדים, וספק אם יעלה בידה לבצע זאת הלכה למעשה, שכן המחויבות הראשונית היא להבטיח את פרנסתם של עובדים מהשורה ולא את פרנסתם של קבלנים לעת מצוא. נושא הפיטורים בשירות הממשלתי שהוזן במשך שבועות אחדים כותרות עמוד ראשון, נעלם כמעט לחלוטין מעמודי החדשות משתי סיבות: למכ־ שלה נוח להציג את המחבת לתוכה נגררה על ידי ההסתדרות ואילו זו האחרונה מאמינה, כי כל תכנית הפי־ טורים היתה בעיקרה שוט פסיכולוגי שנועד להבטיח את הצלחת התכנית הכלכלית.

עתה, כאשר העיתונים מתנהלים על אש קטנה והפסיכוזה שככה, נוח לשני הצדדים לשמור על פרופיל נמוך. לקראת אישור תקציבי הממשלה לשנת הכספים הבאה, צפוי גל חדש, שכן התקציב המקוצץ מבשר פיטורי 5000 עובדים. אפשר לסמוך על בן עמי וחבריו — הם יוציאו לנציגי הממשלה את הנשמה, יחלפו חודשים ארוכים ארוכים וביניתיים גם הרוטציה מתקרבת. והתפר שבין פרס לשמיר אין לדעת מה תהיה מידת ההישות באוצר ללכת עם הפיטורים עד הסוף.

משרד הביטחון / אגף השיקום
היחידה להנצחת החייל

בשיתוף עם אגודת המעצבים הגרפיים בישראל

מכריזה בזה על

תחרות לעיצוב
מעטפת יום הזיכרון תשמ"ו

התחרות פתוחה למעצבים הגרפיים בלבד

1. **חייב להופיע התמליל:** א. יום הזיכרון תשמ"ו. ב. משרד הביטחון, אגף השיקום — היחידה להנצחת החייל.
2. **גודל המעטפה:** 16×24 ויש להביא בחשבון מקום לבול, אורכו 51 מ"מ, רוחבו 31 מ"מ כולל שובל. המעטפה תודפס בטכניקת אופסט עד 4 צבעים.
3. **ההצעות יוגשו בעילום שם.** המשתתף ירשום סיסמה או סימן היכר על ההצעה ועל המעטפה האטומה, במעטפה יירשמו שמו וכתובתו של מגיש ההצעה והסיסמה או סימן ההיכר. את המעטפה האטומה יש להצמיד אל גב ההצעה.
4. **הצעה שלא תעמוד בתנאי המכרז תיפסל.**
5. **ההצעות תוגשנה עד יום 25.12.85** שעה 10.00 במשרדי היחידה להנצחת החייל, דרך פ"ת 53 ת"א. כל הצעה שתוגש לאחר המועד הנ"ל מכל סיבה שהיא לא תובא לשיפוט.
6. **התחייבות הזוכה:** הזוכה בעיצוב המעטפה חייב להכין את הצעתו לביצוע, לאשר את ההדפסה הסופית ולפקח על ביצוע העבודה.
7. **הזוכה בעיצוב המעטפה** יהיה חייב להכניס שינויים קלים אם ועדת השו־ פטים תדרוש זאת בתנאי ששינוי זה אין בו כדי לפגום ברעיון המקורי.
8. **יוענקו 3 פרסים:**
   ★ פרס ראשון בסך 300,000 שקל כולל מ.ע.מ.
   ★ פרס שני בסך 150,000 שקל כולל מ.ע.מ.
   ★ פרס שלישי בסך 75,000 שקל כולל מ.ע.מ.
9. אין המכריז מתחייב להשתמש בהצעה כלשהי.
10. זכויות שלוש ההצעות שייבחרו במכרז תישארנה רכוש המשרד.
11. המכריז רשאי להשתמש באחת משתי המעטפות שיזכו במקום שני ושלישי בתיאום עם המעצב.
12. התחרות תתנהל על פי תקנון בינלאומי לעריכת תחרויות של אגודת המעצבים הגרפיים לפיכך ינוכו 10% מערך הפרס, מאוכה חבר האגודה ו־15% מאוכה שאינו חבר האגודה.

מעטפות משנים עברו ניתן לראות במשרדנו בשעות העבודה.

החלוצים מכרמי יוסף

מאת רן כסלו

הנוף כאן משגע. בלילה, כשבשמים נוצץ הצי כוכבי, משתרע למרגלות הגבעה מעין שטיח של אורות, שבמרכזו כל גוש דן, כולל הרצליה ופתח תקווה, ובקצותיו לוד, רמלה ואשדוד; ביום מתחלף שטיח האורות במשבצת של יישובים ויערות המוקפת בגוש עירוני צפוף-ממדים — מצד אחד; הרי יהודה מכוסי יערות — מצד השני. מהנקודה הגבוהה ביותר בסביבה (261 מטר מעל פני הים), רחבת הצריף הזמני של המזכירות וברכת המים שנבנתה לא מזמן, נראים כמו על כף היד הבתים הראשונים של היישוב החדש. חלקם — גמורים ומיושבים, רובם — בשלבים שונים של בנייה.

"בתים" — איננה המלה הנכונה למה שנבנה כאן. אלה הן וילות, מן המרווחות והמפוארות שמקימים היום בארץ: רובן בנות 200 מ"ר ויותר. חלקן על מגרשים של דונם ושלושה רבעים, ואחרות על מגרשים "קטנים" — 750 מ"ר. לא צריך הרבה דמיון: די להתבונן במה שנבנה עד עתה ולעיין במפה הצבעונית של הפרוייקט, התלויה על הקיר במזכירות הסמוכה, כדי לחוש שעומד לקום כאן דבר גדול. לא סתם עוד יישוב חקלאי או קהילתי, מהסוג שמקימים במקומות שונים בגליל, או מעבר השני של הקו הירוק, אלא יישוב אכסקלוסיווי במלוא מובן המלה.

"אנחנו בונים מושבה. הראשונה בארץ-ישראל אחרי הפסקה של חמישים שנה," אומר אלי שמעוני, גבר בשנות השבעים לחייו, שכוחותיו ומרצו כשל בן שלושים. הוא אביו הרוחני של היישוב, הוא גם התושב הראשון בו (שמעוני נכנס לוילה שלו בספטמבר 1984); השני אחריו היה השר לשעבר, מרדכי ציפורי, באפריל השנה.

ל"מושבה" של אלי שמעוני ניתן השם כרמי יוסף. החלק הראשון של השם מרמז על היסוד החקלאי של היישוב — הכרמים. השם יוסף, בא להנציח את שמו של מנהיג המפלגה הליברלית המנוח, יוסף ספיר. גם במשרדי התאחדות האיכרים בתל-אביב רשום היישוב כ"מושבה". אך אין זו מושבת חקלאים ואין היא עתידה להתבסס על חקלאות. אם זאת מושבה, היא יותר קרובה באופיה לרמת השרון למשל, מאשר לראש פינה — גם מבחינת המיקום וגם מבחינת האופי. אלא שרמת השרון בגלגולה הנוכחי התפתחה במשך השנים ובכורח הנסיבות מיישוב חקלאי ליישוב וילות יוקרתי, ואילו כרמי יוסף הוקמה מראש ככזה. ועוד הבדל בין רמת השרון לכרמי יוסף: ברמת השרון קנו המתיישבים את קרקעותיהם בכספם הטוב. בכרמי יוסף הם קיבלו אותה במתנה.

* * *

ב-4 באוגוסט 1980 ערכה התאחדות האיכרים בתל-אביב מסיבת עיתונאים. ובה בישר יו"ר ההתאחדות, אליהו איזקסון, על חידוש השתלבותה של ההתאחדות במפעל הציוני של יישוב הארץ והקמת "11 התיישבויות חדשות שיקלטו 1500 משפחות". בפני העיתונאים הוצגה רשימה מרשימה של היישובים המתוכננים, רובם מצפים בגליל המערבי. אך חלקם, יישובים בגליל העליון וברמת הגולן. בתוך הרשימה הזאת, היה חבוי גם שמו של היישוב כרמי יוסף.

אך כרמי יוסף היה חריג ברשימה הזאת, לפחות משלוש סיבות: ראשית, היה זה היישוב הגדול ביותר, המיועד ל-450 משפחות, כשליש מכל ההתיישבות המתוכננת של התאחדות האיכרים; שנית, מיקומו — בתוך השטח המאוכלס בצפיפות של מרכז הארץ, על אדמות תל גזר, כ-25 ק"מ מתל-אביב, לצד הכביש הישן לירושלים, לאור המדיניות הלאומית המוצהרת — בחירה מוזרה למדי; שלישית, ההצהרה המוזכרת באה מעט באיחור, שבוע קודם לכן, ב-27 ביולי, כבר נערך טקס הנחת אבן-הפינה לכרמי יוסף, ובו השתתפה גלריה מרשימה של אישים מבכירי הליכוד, מן המפלגה הליברלית בעיקר, ובהם סגן ראש הממשלה דאז, שמחה ארליך, שר החקלאות דאז אריאל שרון, יו"ר ההנהלה הציונית אריה דולצ'ין וראש עיריית רחובות יחזקאל הרמלך. נוכחותו של הרמלך גם קשורה בייחוד של היישוב שעליו דובר באותו הטכס. "המושבה" מוקמת על ידי בני איכרים מרחובות, ממשיכי מסורת אבותיהם, שיעסקו בעיקר בגידול גפנים".

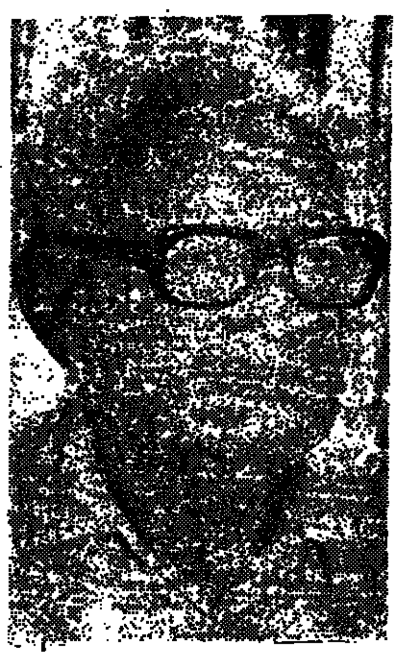

בכרמי יוסף (בתצלום למטה) — "מושבה" של וילות — לכל היותר 50 חקלאים-של-ממש; לכל היתר — כ-400 משפחות — קשר מקרי בלבד לחקלאות אך הם אנשים בעלי תפקידים חשובים וקשרים טובים. אלי שמעוני (בתמונה משמאל): אנחנו בונים מושבה ראשונה אחרי חמישים שנה. את הרעיון של שמעוני אישר אריאל שרון בתקופת כהונתו כשר החקלאות.

(תצלומים: עודי קרן)

למרות שהמטרה המוצהרת הזאת, הנראית לגיטימית לחלוטין ואף חלוצית למדי (למרות המיקום), נשמע מר מיכה גולן, מנהל מחלקת ההתיישבות בהתאחדות האיכרים, נבוך מאוד, כשביקשתי בטלפון לקבוע איתו פגישה כדי לדבר על כרמי יוסף. "אני מוכן לדבר איתך על ההתיישבות החדשה שלנו, אבל לא על כרמי יוסף", אמר והוסיף: "לא אני מטפל בכרמי יוסף."

ואמנם, כאשר נפגשנו השבוע, דיבר מיכה גולן בהתלהבות על תוכניות ההתיישבות החדשה של התאחדות האיכרים ועל ביצוען. הוא בעצמו היה שליש למושבה, חקלאי, ראש פינה, ומאוחרות, שירות של 22 שנה בצבא קבע, במסגרת הנח"ל. כאשר השתחרר לפני שש שנים מצה"ל והתאחדות האיכרים הציעה לו משרה, הוא נטל על עצמו משימה שלא תאמה את הקיפאון המסורתי שאפיין את "האגף האזרחי" של מוסדות החקלאות בארץ. לדבריו — היתה לו מטרה משולשת: לשלב את התאחדות האיכרים במדיניות ההתיישבות הלאומית; להחזיר דם צעיר להתאחדות הוותיקה ולאפשר לבני המושבות הוותיקות להשתלב בתנועתם. "בשתי המשימות הראשונות הצלחתי, בשלישית — נכשלתי," אומר מיכה גולן.

הוא מדבר על שמונה נקודות התיישבות שמקימה התאחדות האיכרים יחד עם המוסדות המיישבים של המדינה. חמישה מצפים בגליל: קצירה, כמון, מכמנים, הררית ועצי. יישוב קהילתי, יובלים, בגוש שגב. יישוב חקלאי, קדמת צבי, ברמת הגולן, בעצם מושבה הפועלת במתכונת מושב עובדים, כפר כרוזים, צפונית מערבית לכינרת, יישוב קהילתי עם משקי עזר חקלאיים לכל משפחה. מדובר על הקשיים באכלוס נקודות יישוב אלה ועל מכשולים בדרך להקמת יישוב תשיעי, בדרום, על הקו הירוק ממש מדרום לחברון. מיכה גולן גם מדבר על תוכניותיו להקים עוד יישוב, צפונית לכביש ואדי ערה ועל הקמת גרעין ליישוב זה — מבין תלמידי בית הספר החקלאי בפרדס חנה.

התלהבותו יורדת פלאים, ושטף דיבורו נפסק, כאשר אני מוביל את השיחה בכל זאת, לפרוייקט ההתיישבותי האחר של התאחדות האיכרים — כרמי יוסף. ומדובר הרי לפי הכוונה המוצהרת היישוב הזה מיועד להתבסס על בני האיכרים מהמושבות הוותיקות — "המשימה השלישית" שלקח על עצמו מיכה גולן, ושלדבריו, בה הוא נכשל. "בכרמי יוסף אני לא מטפל," חוזר ואומר מנהל מחלקת ההתיישבות של התאחדות האיכרים. "כל הטיפול מבחינת ההתאחדות נמצא בידיו של ד"ר מאיר חייט, שהוא גם אחד המתיישבים בו."

* * *

ד"ר מאיר חייט, הוא אמנם האיש המרכזי בענייני כרמי יוסף בהתאחדות האיכרים, אך האיש המרכזי ביישוב עצמו הוא, ללא ספק, אלי שמעוני.

תחילתו של הסיפור בזה, שלאלי שמעוני היה חלום והחלום התגשם. אבל גם לחלום יש היסטוריה. אפשר להתחיל בשנות החמישים, כאשר חילקו המוסדות הממשלתיים קרקע בין תנועות התיישבותיות שונות. גם התאחדות האיכרים קיבלה את הנתח שלה, לדעת אנשי ההתאחדות — נתח צנוע, כתוספת קרקע למושבות. שלוש מושבות דרומיות — רחובות, ראשון-לציון ונס-ציונה, קיבלו את התוספת: ששת אלפים דונם של מה שמוגדר כ"קרקע שוליים", באזור תל גזר.

בין הנהנים מההקצבה הזאת היה גם אלי שמעוני, שקיבל ממנה כ-40 דונם. הוא היה בין החריגים דווקא — אכן, תושב רחובות, אך לא מבאי המייסדים. הוא הגיע ארצה מיוגוסלביה בשנות השלושים, לקיבוץ אפיקים, וכך היה הוא עד שנת 1947, לאחר שעזב התיישב ברחובות ועסק במקצוע שרכש במולדתו הישנה: מכונאות. ב-1957 קיבל את חלקו בקרקע ה"שוליים" של המושבה בתל גזר ושב לעסוק בחקלאות.

בשנים הראשונות לא נראו אדמות תל גזר מבטיחות במיוחד. שטח קרקע בשיפולי ההרים, סלעי למדי, מתאים לגידול ענבי יין. במשך הזמן התברר שלמקום יש יתרון מיוחד: ענבים מבשילים בו מוקדם מאוד, שלושה ימים בלבד אחרי שהבשילו ענבי עמק הירדן. לגבי ענבי יין לא היתה ליתרון-הזמן חשיבות מיוחדת, אך לשמעוני היתה יוזמה נוספת: לגדל ענבי מאכל ולייצא לשווקי אירופה. הניסיון הצליח, ענבי תל גזר הגיעו לשווקים לפני כל האחרים, וכבשו אותם. התברר שאדמות-השוליים של רחובות, ושל המושבות הסמוכות לה, טובות בהרבה ממה שציפו.

כאמור היה שמעוני יוצא-דופן בכך, שהיה אמנם תושב רחובות, אך לא בן מושבה מקורי. הוא היה חריג גם מבחינה אחרת, שלא כמרבית מקבלי החלקות בקרקע של תל גזר, זה היה הקרקע היחיד שבבעלותו, ולא תוספת לקרקעות אחרות. מכאן גם חזונו הגדול של אלי שמעוני: להקים יישוב בקירבת הכרמים, כדי שבעלי הכרמים יתגוררו בסמוך להם. שנים רבות חלם חלום זה, אך בלא מושיע, במוסדות הממלכתיים לא רצה איש לשמוע על הקמת עוד יישוב באזור הזה.

הראשון שהתלהב מהרעיון היה שר החקלאות בממשלת המערך ראו אהרון אוזן. כשביקר באזור וסייר בכרמים של אנשי רחובות, תפס אותו שמעוני ומכר לו את הרעיון.

אז, היה זה עדיין חלום בממדים מצומצמים: להקים יישוב ל-50, 60 משפחות, מתוך כ-100 בעלי הכרמים שבמקום. כאמור אוזן התלהב, אבל לא מצא תמיכה רבה להתלהבותו. ועדת שרים להתיישבות סירבה (בתחילת שנות השבעים) לאשר הקמת יישוב במקום הזה. שמעוני וחבריו מוצאים שהיו לכך סיבות פוליטיות: לא לתת יישוב נוסף להתאחדות האיכרים, הנשלטת על ידי הליכוד. אך ייתכן והסיבות היו דווקא ענייניות — וגם מוצדקות — כפי שמתברר עכשיו, כאשר היישוב מוקם במלוא הקיטור.

מכל מקום, שינויים פוליטיים בשלטון גרמו לכך שחלומו של אלי שמעוני התגשם. היה זה אריאל שרון, שר החקלאות של הליכוד, שנתן את הסכמתו להקמת כרמי יוסף והעביר את העניין בוועדת השרים להתיישבות. שרון היה מוכן להסכים לכך בתנאים מסויימים: המדינה תיתן את הקרקע, אך את התשתית ליישוב, ואת היישוב עצמו, ייבנו המתיישבים מכספם הם. "כל גרוש שיש לנו אנחנו נשקיע ביהודה ושומרון", הודיע שרון לשותפיו הליברלים ששימשו שדלנים לכרמי יוסף. לגבי הקרקע עצמה לא היו לשרון מעצורים. כמובן, ולא בכמות מבוטלת של קרקעות מדובר, אלא בכ-1600 דונם.

בינתיים הלך החלום והתנפח. יישוב צנוע של 50—60 משפחות נשכח מזמן. במחקר שעשו לצורך הכנת הפרוייקט נקבע כי היישוב האידיאלי, שיהיה אטרקטיווי לתושבים, ויעמוד בכבוד בדרישותיהם לאיכות-חיים, אינו יכול להיות קטן מיישוב בן 400—450 משפחות. וכדי שהמקום יהיה יפה ונאה, לא דובר במגרשים סטנדרטיים של כ-400 מ"ר, אלא בגדולים בהרבה. וכל זה, כמובן, בתוספת שטחים ציבוריים. שטחים ירוקים, מועדון ספורט מקומי עם בריכת שחיה, מגרשי טניס, מגרש כדורגל, כדורסל וכו'.

* * *

וכאן התעוררו השאלות. מהיכן מגייסים 400—450 משפחות חקלאיות ליישוב, אם בכל השטח של הכרמים מעורבות קצת יותר ממאה ומה עושים, כאשר רוב רובן של המשפחות האלה אינו מתלהב כל כך לרעיון לעזוב את מקום מגוריהם.

כך נוצרה הקונצפציה של "יישוב מעורב": חקלאים ובעלי מקצועות חופשיים ביחד. נקבעה גם חלוקה בין שתי הקבוצות. כדי להבטיח את הרוב לחקלאים — הוקצו להם 260 מגרשים — כל מגרש בגודל של 1750 מ"ר, עם זכות לבנות שני בתים: בית למשפחה, ובית לבן שימשיך בעתיד. ל"עצמאיים" הוקצו 167 מגרשים, בני 750 מ"ר כל מגרש. לשם כך אף נרקמה אידיאולוגיה: מיזוג בין חקלאים לבעלי מקצועות חופשיים יבטיח יישוב ברמה גבוהה.

אך הבעיה עדיין לא נפתרה. גם 260 משפחות חקלאיות — אינו מספר מציאותי. כאמור, גם מתוך כמאה משפחות "בעלי הכרמים" שבתל גזר הרוב אינו שש לעבור למקום החדש. וכך נמצאה גאולה נוספת: כדי להיחשב "חקלאי", אין אדם צריך שיהיה לו קרקע בסביבה הזאת. גם אין הוא צריך להתפרנס מחקלאות. די בכך שיש לו קרקע חקלאית במקום כלשהו.

מכאן ועד ליצירת פיקציות הדרך קצרה, ועליה מבוסס היום הרכב התושבים לעתיד של כרמי יוסף. לפי אנשי המקום, ולפי שמעוני עצמו, רשומים כבעלי שטחי בנייה ביישוב לכל היותר 50 חקלאים-של-ממש, ביניהם כאלה שהקרקע שלהם נמצאת במרוחקים. כל היתר — קשרם לחקלאות הוא מקרי בלבד, אם בכלל. וכך יוזה במושבה הראשונה של התאחדות האיכרים מעט מאוד חקלאים, אך הרבה מאוד אנשים בעלי תפקידים חשובים, וקשרים טובים.

(כתבה ראשונה מתוך שתיים)

אבטלה: גידול מתון בלבד

לתוכנית הכלכלית ולאווירת המיתון במשק השפעה על מגמת הגידול באבטלה, אך יש להביא בחשבון גם גורמים אחרים, למשל נושא הבטחת ההכנסה

מאת יונתן שרמן

לפעמים קשה להבין, כיצד גופים שונים המסתמכים על אותם נתונים באים למסקנות הפוכות בנושא האבטלה. האמת היא, שכולם צודקים במידה זו או אחרת. ההסתדרות אינה טועה כאשר היא טוענת שבעיית האבטלה הולכת ומחריפה, והתעשיינים אף הם צודקים כאשר הם מריעים קבל עם ועדה, כי שירות התעסוקה אינו מצליח לאייש את המשרות המוצעות על ידי המפעלים. הממשלה אף היא צודקת בטיעונה, כי ממדי האבטלה אינם כה מבהילים כפי שהתמונה מצטיירת לעתים.

כאשר בוחנים את נושא האבטלה במשק הישראלי, יש לכלול בבדיקה שורה ארוכה של גורמים אשר לא כולם כלכליים, רק כך נוכל להיווכח אם אכן יש גידול באבטלה. חזי גוטמן ראש המחלקה הסטטיסטית בהתאחדות התעשיינים סבור, כי חלק ניכר מהאבטלה במשק הוא תוצאה של שינויים מבניים. שיעורי האבטלה שבהם מדובר בישראל — 7.7% מכוח העבודה ברבעון השלישי של השנה — ייחשבו מצב של תעסוקה מלאה בחלק מארצות אירופה ובארה"ב. על כן יש לראות את הגידול באבטלה בישראל כחלק מתהליך המודרניזציה של המשק הישראלי.

לדבריו, לפני שש שנים היה שיעור האבטלה שלושה אחוזים בלבד — אבל מאז תקופת כהונתו של יגאל הורביץ כשר האוצר, עבר המשק שינויים רבים, ועתה השיעור צריך להיות גבוה יותר. עם זאת, מציין גוטמן, ברור שהאבטלה נמצאת כיום בעליה. אם נבחן את התקדמותה בשלושת הרבעים הראשונים של השנה, נראה גידול מ-5.8 אחוזים ברבעון הראשון של השנה ל-7.7 אחוזים ברבעון השלישי.

לגידול זה כמה הסברים, אבל נראה כי גם לתוכנית הכלכלית ולאווירת המיתון במשק יש חלק בהאצת מספר דורשי העבודה. שחיקת השכר ואווירת הפיטורים ודאי הגדילה את מספר הנשים המבקשות להצטרף לכוח העבודה. ככל שמספר הנשים המחפשות עבודה עולה, בעוד מספר מקומות העבודה נשאר קבוע (שהרי כאשר המשק אינו צומח מספר מקומות העבודה אינו משתנה) — האבטלה גדלה. האבטלה גדלה גם בגלל הפיטורים. כאשר המשק נכנס למיתון או אפילו לאווירת מיתון, כל מעסיק ינסה להקטין את הוצאותיו במידת האפשר, והדבר יבוא לביטוי גם בצמצום מצבת כוח האדם. כאשר מפעלים ומעסיקים אחרים, ובכלל זה המעסיק הציבורי, פולטים עובדים, ולאלה אין מקומות עבודה חלופיים — שיעור האבטלה גדל.

מספר העובדים מהשטחים — קבוע

המציאות מלמדת, כי למרות הפיטורים והצמצומים, מצבת העובדים מהשטחים נשארה קבועה בשנים האחרונות — 90 אלף איש. בעוד מספר הבלתי מועסקים הוא כ-100 אלף. לכאורה, אפשר היה לפתור את בעיית האבטלה בפיטורי העובדים מהשטחים ושכירת ישראלים במקומם. אבל מצד זה אינו אפשרי בשל השכר הנמוך המשולם לעובדים מהשטחים.

לפני כשנה נחתם הסכם זמני לתקופה של שנה, שעל פיו מתחייבת הממשלה להצמיד את גורם הבטחת השכר למדד ולא לשכר הממוצע במשק — כפי שהיה עד אז. עקב כך עלתה הבטחת ההכנסה במלוא השיעור. בעוד השכר נשחק בכעשרים אחוזים מאז הפעלת התוכנית הכלכלית. כך הצטמצם הפער בין מובטלים המקבלים דמי הבטחת הכנסה לעובדים בעלי שכר נמוך. למשל, בחודש האחרון היתה הבטחת הכנסה לרווק 145 דולר, ולזוג עם שני ילדים — 311 דולר. סכום שהוא לעתים יותר משכר ברוטו שמשתכר עובד בעל משכורת נמוכה (כדאי לזכור כי שכר המינימום הוא כיום 155 דולר בלבד). מובן שהקיטון בהפרשים בין העובדים למובטלים יוצר תמריץ שלילי לעבודה — מה גם שמובטל מקבל במחצית השנה הראשונה לאבטלתו החזר משירות התעסוקה בשיעור של כשמונים אחוזים משכרו האחרון והן לאחר מכן הבטחת הכנסה מהמוסד לביטוח לאומי. מכאן, שהמובטל יעדיף להפסיד ולקבל דמי אבטלה או הבטחת הכנסה ולא לחפש עבודה, שהשכר ההתחלתי בה נמוך יחסית.

חסרים 4000

סקרים שנערכו במחלקה לניהול בהתאחדות התעשיינים מורים, כי כיום ניתן לקלוט בתעשייה כארבעת אלפים עובדים חדשים. מחציתם עובדים בלתי מקצועיים, אשר אינם נדרשים לכל השכלה או ידע מקצועי. ובכל זאת משרות אלה אינן מאוישות. ההסבר לכך נעוץ ככל הנראה בנושא הבטחת ההכנסה והקשר הפסיכולוגי.

עובד לא יבקש לעבוד בתעשייה במשכורת של 250 דולר, כאשר הוא יכול לקבל סכום זה בלא לעבוד. ראוי לציין, כי ההיבט הפסיכולוגי חשוב ביותר, שכן באזורים החשובים מוקדי אבטלה — למשל בעיירות פיתוח בדרום — יש מקומות עבודה פנויים או מקומות עבודה שבהם מועסקים פועלים מהשטחים, ואילו תושבי אותן עיירות מבכרים שלא לאיישם. בתחום בעלי המקצוע הבעיה חמורה יותר: חסרים בעלי מקצוע ספציפיים, עקב מחסור כזה בארץ. בין השאר, מחסורים בתחומי הכימיה, מכונות, האלקטרוניקה, מפעילי מכונות לעיבוד שבבי, אנשי אחזקה, חשמלאים מוסמכים ועוד.

ניסיונות שנעשו בעבר לענות על המחסור בעובדים אלה באמצעות קורסים של משרד העבודה בשיתוף עם מפעלי התעשיה, לא עלו יפה על פי רוב. ניסיונות של מפעלי תעשיה לגייס עובדים שיעבדו במשמרות שניה ושלישית, נכשלו כישלון חרוץ. מפעלים רבים ביקשו להנהיג עבודה במשמרות, על מנת לנצל ביתר יעילות את הציוד במפעלים — אבל לא היתה היענות מספקת לנושא, גם במוקדי האבטלה.

עובדים זרים מאנגליה ומפורטוגל

בתעשיה האווירית, בתע"ש וגם במפעלים אחרים נאלצו בעבר הנהלות המפעלים להביא עובדים לעיבוד שבבי מאנגליה, מכיוון שהעובדים הישראלים סירבו לעבוד במשמרות השניה והשלישית. הציוד המתוחכם במפעלים אלה היה כדאי רק בניצול בכל שלוש המשמרות, ומכיוון שלא היו קופצים על מציאה זו בין העובדים הישראלים — נאלצו הנהלות המפעלים להביא עובדים מאנגליה, והם הועסקו במשמרות השניה והשלישית בלבד.

לפני כשנה, כאשר החמיר המצב במשק והחלו פיטורים, פוטרו גם העובדים הזרים והוחזרו לארצם. זאת על פי הגישה הגורסת שאין להחזיק בעובדים זרים ולפטר עובדים ישראלים. כיום עדיין חסרים מפעילי מכונות לעיבוד שבבי בתעשיה האווירית ובתע"ש.

מקרה דומה היה במפעל "אמקור" בבית שמש, במפעל זה חסרו עובדים לעבודה במשמרות שניה ושלישית, זאת למרות האבטלה בבית שמש. פועלים הובאו מפורטוגל, אבל לאחר שקמה סערה ציבורית בנושא — הם הוחזרו לארצם. כיום עדיין חסרים עובדים למפעל בבית שמש.

מושגי יסוד

(כל הנתונים נכונים לחודש אוקטובר)

כוח עבודה אזרחי — נשים וגברים המבקשים לעבוד ומצויים באוכלוסיה בגיל עבודה (1.45 מיליון איש).

שיעור אבטלה — מספר דורשי ומחפשי עבודה מתוך כלל כוח העבודה האזרחי (115 אלף איש — 7.7 אחוזים ברבעון השלישי של השנה).

מובטלים — מי שזכאים לדמי אבטלה, כלומר פוטרו מעבודתם ולא נמצאה להם עבודה חלופית, 25 אלף איש.

דורשי עבודה — המובטלים והזכאים להבטחת הכנסה הרשומים בשירות התעסוקה, 50 אלף איש.

דמי אבטלה — בין חמישים לשבעים אחוזים מהשכר הממוצע בשלושת החודשים האחרונים, של אדם שפוטר מעבודתו. דמי אבטלה משולמים משך חצי שנה. החל משלושים יום לאחר הרשמה בשירות התעסוקה.

הבטחת הכנסה — תשלום של ביטוח לאומי המחליף את תמיכת הסעד ומוענק לעובדים אשר סיימו את מיצוי השנה שבה הם זכאים לדמי אבטלה. סכום קבוע על פי מצב משפחתי. משולם כיום ל-6700 איש.

14,000 דורשי עבודה

האבטלה בצפון

מאת נורית כהנא

על פי נתוני חודש אוקטובר, ישנם 5603 דורשי עבודה באיזור חיפה, הקריות, עתלית, רמת ישי ויוקנעם. באיזור העמקים (כולל בית שאן, עפולה, נצרת ומגדל העמק) — 2936 דורשי עבודה. באיזור הגליל העליון והתחתון 2500 דורשי עבודה ובאיזור הגליל המערבי ישנם קרוב ל-3000 מובטלים. סך הכל באיזור הצפון, מעל 14,000 דורשי עבודה — מתוכם מובטלים הרוב הגדול משישה ימים ויותר.

פירוט תמונת המצב בהתאם לארבעת אזורי הצפון, מגלה תנודות ושינויים בנושא האבטלה והיקפי הפיטורים של מפעלים: בחיפה ממתינים כיום 437 יוצאים הנחשבים לדורשי עבודה — המלגה (אישורי אבטלה ניתנו בחודש אוקטובר ל-254 מהם). הנהלת מספנות ישראל החליטה בימים אלה לפטר 100 עובדים ו-150 נוספים יפוטרו עד סוף השנה. סך הכל יצטמצם כוח האדם במספנות מ-712 ל-475 עובדים, בשני שלבים.

מפעל הסריגים טיב-טוב במפרץ חיפה, המעסיק 180 עובדים — נמצא בתהליך פירוק מרצון. 100 עובדי מתפרות הדין קיבלו באוגוסט הודעה בתשלום למשך 21 יום וגם הם צפויים לפיטורין במהלך חודש דצמבר. נתוני התנודות בתעסוקה ברפא"ל — מקור תעסוקה חשוב בחיפה — חסרים. גם שם צפויים לפיטורים כמה מאות עובדים. עשרות מפוטרים נפלטים לדברי דובר מועצת פועלי חיפה, משה גוטר, ממפעלי מתכת במפרץ חיפה.

בחיפה מתרכזות ההצעות בתחום כוח העבודה הנשי — מתפרות ועבודות ניקיון — בשכר נמוך. בחודש אוקטובר היה ביקוש ל-113 עובדים בסוג עבודות זה — אולם לשכת העבודה לא יכלה לספק עובדים בשל השכר הירוד.

מצב התעסוקה באיזור עמק יזרעאל (בו כאמור 2936 דורשי עבודה) כולל את העיירה מוכת האבטלה ביותר במדינה — בית שאן. בבית שאן בלבד 500 מחוסרי עבודה המהווים 10% מכלל המובטלים בערי הפיתוח, (מספרם הכולל נאמד ב-6000—5000 איש). "אם לא יקימו כאן פרויקט לאומי באזור — איני יודע כיצד נצא מן המצב" אומר שאול מגס מנהל לשכת התעסוקה באיזור העמקים. הפרויקט הלאומי לדבריו, חייב להיות בתחום התיירות ובעל יתרון, כיוון שאזור בית שאן רחוק מן הים או ממקור אטרקטיווי אחר.

ראש מועצת בית שאן שלמה בן לולו אומר כי הקמת ארבעה מפעלים חדשים באיזור, הצפויה בשנתיים הקרובות, עשויה לספק 500 מקומות עבודה. בשבוע שעבר נפתח מפעל "כבלים" של תדיראן במקום אשר לפני שנה קלט 80 עובדים. כעת נקלטו 40 עובדים נוספים, ו-20 ייקלטו בחודשים הקרובים. מפעל תרופות הכמי העתיד לקום בבית שאן יעסיק כמאתיים עובדים. אולם רק בחודש ינואר הקרוב יוחל בבנייתו. מפעל ראוא למכשירים צבאיים מעסיק 100 עובדים ויש תכניות להרחבתו. "תוך שנתיים יוכפל שטח התעשייה בבית שאן" אומר בן לולו. אולם הדבר לא ישנה לדבריו באופן יסודי את שיעור האבטלה הזמני, בשל שחרורם הצפוי של מחזורי צעירים נוספים בני המקום.

בעמק יזרעאל רשומים היום בסך הכל 265 מרכזי עבודה. בחודש אוקטובר הוזמנו בארבעת לשכות האיזור 274 עובדים למשרות שירותים, פקידות ושמירות. לשכת העבודה סיפקו כמעט את כל העובדים פרט ל-16. רוב ההזמנות הן לעבודות בשכר 250.000 שקל ברוטו לחודש בעבודה בלתי מקצועית כמו במפעל פרמה שרם, בשתי משמרות, או בצ.ג. (מפעל לממתקים) בשלוש משמרות. צעירות שהן עובדות לא מקצועיות מתחילות לעבוד בשש בבוקר, וחוזרות הביתה בשש בערב, חמישה ימים בשבוע, תמורת שכר של מאתיים אלף שקל לחודש. מר מגס, מנהל לשכת התעסוקה של עמק יזרעאל מביע את חששו, כי בעוד שישה חודשים גם סוג עבודות כאלה יאזל.

"לפקידות, כתבנית, מסגר טוב — יש לי עבודה" טוען מנהל לשכת התעסוקה מגס. לדבריו קיימת עדיין אבטלה ההילוכית, פיתוק הנובע מאי נכונות לנסוע 30 ק"מ למקום עבודה. עדיין אין אנשים רבים הבאים לדרוש בתוקף עבודה. מצד שני — אין כמעט הצע באיזור עמק יזרעאל לעבודות קבועות. לא תמיד המשכורת קבועות. מפעל רבינטקס בבית שאן לדוגמה משלם 240.000 שקלים לחודש לעובד מתחיל, אולם הרבה מוכנים לעבוד בו בשל התנאים הטובים.

איזור הגליל העליון והתחתון סובל מעליה בשיעור של 40% באבטלה, כך עולה מדו"ח מעודכן מטעם משרד העבודה. מנהל לשכת התעסוקה בגליל העליון והתחתון משה בן דב אומר, כי בקרב 2500 דורשי העבודה באיזור (1500 משישה ימים ומעלה), בולט במיוחד אחוז גבוה של חיילים משוחררים וצעירים בקבוצת הגילאים 40—23.

באיזור הגליל העליון והתחתון לא קיימים מפעלי תעשייה צבאית המעסיקים עובדים בשכר גבוה יחסית דוגמת חיפה. בעיה נוספת לדברי בן דב היא שתושבי טבריה הכלולה באיזור, אינם מנצלים את הצע אפשרויות התעסוקה בענף התיירות. לעומתם נכונים בני הכפרים הערביים בסביבה לעבוד בתחום המוצע. "זה בסדר. אומר בן דב. אולם עניי עירך קודמים". לעתים הוא נאלץ "לייבא" עובדים מדרום לבנון, לתעסוקה בענף התיירות בטבריה שבה 3000 חדרי מלון.

גם תושבי הצפון ברמת הגולן, קצרין, צפת, טבריה וקרית שמונה סובלים מאבטלה. הישובים שקלטו עולים מאתיופיה מתקשים למצוא עבודה תעסוקה. בטבריה כיום ישנם 650 מובטלים, בצפת 400, בחצור 200, בקרית שמונה 550 מובטלים. בסביבת יבנאל, מנחמיה, מרום הגליל וקצרין מתרכזים עוד 250 מובטלים.

הצע העבודות באיזור הגליל העליון והתחתון מתאפיין בעבודות בלתי קבועות, כאמור בתיירות בלבד. אין כל הזמנות לעבודות קבועות באיזור. פיטורים מתבצעים במפעלים קיימים ובמתפרות. 400 מקומות עבודה הנדרשים דרושים ל"עזרה ראשונה" באיזור זה. האבטלה בולטת בקרב נשים — 80 מובטלות, לעומת 500 בשנה שעברה — עליה של 40%.

באיזור הגליל המערבי מובטלים כ-3000 איש. בעלי מקצועות מתכת ופקידות מעולים יכולים להשיג עבודה לדברי אליהו סמוכה, מנהל לשכת התעסוקה בגליל המערבי. בחודש אוקטובר היו לו 503 הזמנות, מיעוטן לבעלי מקצועות כעובדי מתכת, כרסום וחרטות, היתר עבודות פשוטות.

בעיר עכו ישנם מפעלים בעלי פוטנציאל העסקה גדול כגון צינורות המזרח התיכון: בעבר העסיק 500 עובדים והשנה נצטמצם מספרם ל-290. בקרית הפלדה המאגדת מפעלי מוצרי ברזל ופלדה מועסקים 500 עובדים. אין מפטרים עובדים כרגע — אך המפעל עלול להיקלע למצוקה. רוב התעסוקה בעכו משתתת על מפעלי כור לצבעי בניין, אריזה וצינורות ברזל. זוהי תעשייה המעסיקה 2000 תושבים. בשל הקפאת הבנייה אין הזמנת עובדים. רק במסגרת מקבלים תמורת שכר מינימום עובדים זמניים. מפעל נוסף בעכו — הוא מילופוף — החודש פוטרו 80 עובדים מתוך 350 משנסגרה מחלקת בשר הודו. מפעל שטראוס בנהריה לגלידות ומוצרי חלב קולט מדי זמן כמה עובדים בשכר התחלתי של שלוש מאות אלף שקלים. העלאה משמעותית ניתנת, כאשר עובד מגלה התמדה.

לעומת עכו — מהווה כרמיאל את קוטב התעסוקה המנוגד. תמיד ישנן הצעות עבודה: בחודש אוקטובר היו 173 הזמנות עבודה למפעלים בכרמיאל — לעומת 97 בעכו — שבה מספר כפול של דורשי עבודה. בכרמיאל מסתמנת אמנם עליה של 15—10 אחוזים במספר דורשי העבודה בחודש האחרון, אולם כך כבר מתקבלות הזמנות לעובדים.

"עדיין קיימת אבטלה מראינה בגליל המערבי — אך היא אינה בגדר קטסטרופה" מסכם סמוכה. בארבעת החודשים האחרונים, נובמבר—פברואר, צפויה ירידה עונתית בהקף התעסוקה.

המצב חמור מהסטטיסטיקה

האבטלה בדרום

מאת מרדכי ארציאלי

הנתונים המתפרסמים על ידי לשכת התעסוקה על מספרם של המובטלים ומקבלי מענקי אבטלה בדרום אינם מקובלים על ראשי הערים, המועצות המקומיות, מזכירי מועצות הפועלים ודוברי האיגודים המקצועיים. מספרם של המובטלים, של מחוסרי העבודה, אומרים הם, גדול בהרבה מנתונים הסטטיסטיים.

בלשכת התעסוקה בבאר שבע היו רשומים השבוע 2748 דורשי עבודה. מהם קיבלו 1294 קצבת אבטלה. יצחק בקרצק יו"ר האגף לאיגוד מקצועי אומר שמספרים אלה אינם נותנים תמונה מדויקת על מצב התעסוקה בבירת הנגב. לדבריו נסגרו בשנה האחרונה עשרות בתי מלאכה, מסגריות, מוסכים קטנים, נגריות ובתי מלאכה לקונפקציה, אשר העסיקו יותר מ-200 עובדים. מסמקני. אבר. אם עשרה אחוזים מהם פנו ללשכת התעסוקה. מהעירייה נמסר כי מאז ראשית השנה נסגרו עשרות חנויות ואיש מבעליהן לא פנה ללשכת התעסוקה.

אחד המפעלים הגדולים בעיר "מכתשים" פיטר לפני כשנה 300 מבין 1300 עובדיו ובחודשים האחרונים פוטרו עשרות מסולל בונה. אך הפגיעה הקשה ביותר היתה בקרב קבלנים שביצעו עבודות עבור המפעלים הכימיים בנגב. כתוצאה השנה האחרונה נפלטו יותר מ-400 עובדים שהועסקו על-ידי קבלנים בביצוע עבודות למפעלי ים המלח, חברת הפוספטים, פריקלאס ים המלח. מפעלים אלה כמעט ואינם מקבלים עובדים חדשים, למלא את מקומם של אלה היוצאים לגימלאות. רק בתרכובות ברום יש ביקוש לעובדים מקצועיים כמו מהנדסים כימאים ופועלים מיומנים.

בדימונה, לדברי אלברט אבוטבול מ"מ ראש העיר, מגיע מספר המובטלים ל-1100, מהם כ-150 חיילים משוחררים. משני מפעלי הטכסטיל הגדולים — כיתן דימונה וטכסטיל דימונה — פוטרו בתקופה האחרונה יותר מ-200 עובדים. 30 עובדים פוטרו בחודש האחרון על ידי שלטונות הצבא. הם הועסקו בעבודות שירותים בשני מחנות צבאיים באזור. במעון טללים לילדים מפגרים פוטרו באחרונה 15 מבין 90 העובדים.

בערד נע מספרם של דורשי העבודה בסביבות ה-400 ומספר מקבלי מענקי אבטלה הוא 150, אומר יו"ר המועצה אברהם שוחט. לפני שנה נסגר מפעל טרומיים של סולל בונה לייצור בתים טרומיים. בעבר העסיק יותר מ-60 עובדים והיום מגיעים עובדיו בו 25 בלבד. בראשית השנה נסגר מפעל גראל לייצור גרביים שהעסיק כ-40 עובדות ועובדים. לפני כמה שבועות נפתח מחדש עם... 5 עובדים. לפני כשלושה החודשים צר מצמה העבודה במפעל גילוון ו-20 מבין 40 עובדיו פוטרו.

אך לתמונה העגומה של התעסוקה בערד גם צבעים בהירים. מפעל שפע למוצרי מזון קלט 20 עובדים נוספים ומספר עובדיו עתה — 90. גם במפעל מגבות עוד קלט 25 פועלים חדשים והוא מעסיק עתה 45 עובדים. כמה עשרות מתושבי ערד נקלטו בשני בתי המלון החדשים שנפתחו השנה בחוף ים המלח.

באופקים המצב חמור. בעיירה 3840 מפרנסים. נתוני שירות התעסוקה קובעים שיש בה 360 מובטלים. סעדיה אלום מזכיר מועצת הפועלים קובע שיש עוד 150 מובטלים שאינם רשומים בלשכת התעסוקה. ב-18 החודשים האחרונים נסגרו בעיירה מפעל ברוק לייצור בגדי ספורט שהעסיק 40 עובדים והמפעל טסא לייצור קולטי שמש שהעסיק 17 עובדים. צמצומים גדולים היו באחרונה ביהלומי ברנר שפיטר 65 מתוך 130 עובדיו. המכבסה — כבסים בנגב — צמצמה בשליש את מספר העובדים ופיטרה 10 מהם.

לא פחות חמור מצב התעסוקה בירוחם. מזכיר מועצת הפועלים דוד מסיקה אומר כי בחודש הבא, דצמבר, ישתחררו מצה"ל כ-50 מבני העיירה והם יצטרפו למאות המובטלים. בשנה האחרונה נסגרו בעיירה 4 מפעלים: יהנים. מפעל קטן לטכסטיל שהעסיק 10 עובדות; נגב פלסטיקה שהעסיק 45; סריגי ארז שהעסיק 14 ובאחרונה גם לונג ג'ון, מפעל טכסטיל שהעסיק 34.

בשלושה מפעלים היו באחרונה צמצומים: אקרשטיין לייצור אבני ריצוף צמצם את מספר עובדיו מ-24 ל-16; נגב קרמיקה מ-92 ל-75 ומתכת ברנר פלט כ-20 מבין 70 העובדים.

מי הבארות הולכים ומורעלים

זיהומי ביוב, ההשקייה ההולכת וגדלה בשפכים, שאיבת היתר, והרעלת המים בחומרי ריסוס — כל אלה גורמים כליה על מי הבארות במרכז הארץ ★ הנהגת משטר שימור מים ראדיקלי עשויה לפתור את הבעיה

מאת מיכאל גרטי

מדי שנה נסגרים במישור החוף עוד כמה קידוחים. מקצתם, כתוצאה מהמלחת הבארות בשל חדירת מי הים. אחרים, בשל המלחה מגופי מים מלוחים במי התהום, ועוד אחרים, בשל זיהום והרעלת המים. התהליך הוא איטי. בכמה מקומות ארך חמישים שנה, באחרים מאה, אבל הוא נמשך בהתמדה. תחילה, עוד בשנות ה-50, נסגרו הבארות באיזור תל אביב — שאיבה בלתי-מרוסנת הביאה את מי הים אל מתחת לעיר. אחר כך החלו להמליח קידוחים יחידים בכמה נקודות במישור החוף — ובשנים האחרונות מדברים על חיסולן של עשרות בארות.

מועדות התכנון הרואות לטווח ארוך מדברים עתה על חיסולו של אקויפר החוף (מאגר המים המתוקים שממנו שואבים בבארות) כעל שאלה של זמן. "אם לא ייעשה דבר. יחוסל כל אקויפר החוף בתוך עשרים שנה" אומר איש תכנון בתה"ל. מומחים אחרים מעניקים למה שהיה פעם מקור-המים של מרכז הארץ תוחלת חיים שבין 10 ל-50 שנה.

המלחת הבארות במישור החוף בשל כניסת מי ים היא תופעה מוכרת מזה עשרות שנים, ולאחר שהמלחתו הבארות בתל-אביב ננקטו אמצעים למניעת חזרת התופעה. אך מתברר שמפעלי המים של כמה יישובים ליד החוף לא שעו לאזהרות ומי הים חדרו לקידוחיהם. "אני יכול להגיד לך בדיוק מתי ייסגרו הבארות ברצועת החוף בקטע שבין שפיים לנתניה" אומר ההידרולוג הראשי של חברת "מקורות" שמואל קנטור. "באודים כבר סגרו את הבארות, ביקשו המים שנשאבים כבר מלוחים כדי. בגעש המצב מחמיר ושפיים תהיה הבאה בתור".

אלא שהסכנה הנשקפת למי התהום המתוקים חמורה לא פחות — ולעתים מוכרת יותר לשותים אותם. גם באזורים המרוחקים מן הים הולכים ומתרעלים המים השכונים בשכבות החול העבה. עשרות שנים של פיתוח עירוני, תעשייתי וחקלאי באיזור שהוא צפוף ביותר בישראל מתחילים לתת את אותותיהם במים. זיהומים בקטריולוגיים ונידראליים מסכנים בארות רבים במקומות שבהם מערכות הביוב ישנות והולפות. ובמקומות רבים שבהם אין כל מערכת ביוב ומי השפכים מוזרמים לבורות סופגים בחצרות או להואדיות ליד היישוב. הזיהום הזה נע באיטיות ובהתמדה כלפי מטה — ושוב שהוא מתגלה בבארות.

הזיהום הבקטריולוגי הוא המקבל את התהודה הגדולה ביותר — ידיעות על התפרצות מגיפות (כפי שאירע באיזור הקריות בקיץ האחרון) מזכירות מדי פעם לציבור שבישראל של 1985 עדיין קיימות מערכות ביוב שמטונן אסורות במרבית ארצות העולם המערבי. "לשלטון בארץ זה לא ברור שאי אפשר להקים יישוב ללא מערכת ביוב ומפעל טיהור," אומר מנהל בכיר בתה"ל. "גם יודעים שאי אפשר לבנות שכונה חדשה בלי כבישים וחניה, אבל מסכימים שהביוב של השכונה הזו יוזרם לוואדי הסמוך, ויגיע בסופו של דבר לבורים באותה שכונה."

זיהומים חסרי טעם וריח

הטיפול בזיהום הביולוגי הוא קל יחסית. סינון והכלורה, די בהם לטיהור המים — אך בכל זאת מתגבר שיהוד מים כאלה פוגעים מדי שנה במקומות שונים. "בישראל מספר הנפגעים מהתפרצויות של מחלות זיהומיות והמועברות במי השתיה גדול פי עשרה. יחסית לאוכלוסיה, מאשר בארה"ב" אומר פרופ' הלל שובל. לביסוס דבריו הוא מביא נתונים ממחקר של משרד הבריאות, שבו 25 התפרצויות של מחלות זיהומיות בהן נפגעו 7,619 איש בשנים 1976 עד 1980. הבעיה היא ככל הנראה בהגדרת מקור המים הנשאבים מאותן הבארות כ"מקורות טובים" — וככאלה שאינם זקוקים להכלרה. פרופ' שובל מערער על קביעה זו ומבקש לאמץ את השיטה הנקוטה בארה"ב שם מכלירים את כל מי השתיה בכמויות כלור מועטות, וככך מבטיחים שלא יפרצו מגיפות. "איני יכול לקבוע בודאות כי התפרצות הזיהומים בקריות לא היתה מתרחשת כלל אילו נעשתה הכלרה מונעת" אומר פרופ' שובל, "אבל ברור לי שלו נעשתה, היה היקף המגיפה קטן בהרבה". כיום מכלירים בישראל בעיקר את מי המוביל הארצי המועברים למערכות מי שתיה וכן את המים במקומות המועדים לזיהום.

בעיית הזיהום הביולוגי של מי התהום במישור החוף החריפה בשנים האחרונות ככל שהתרחב המחסור במים, והיא הולכת ומחמירה משנה לשנה בקצב מואץ. "היום, כשכל פרדסי רמת-השרון מושקים במי ביוב, ביכולתי לומר שבעוד 10 עד 15 שנה הדבר יפגע במי התהום," אומר שמואל קנטור.

התקרבות מי הים אל מתחת ליבשה בקצב של ארבעה—חמישה מטר בשנה, הזיהום הביולוגי, כתוצאה מחלחול מי הביוב למאגר התת-קרקעי והמשך שאיבת-היתר, בכל אלה לא מתמצה רשימת הסכנות המאיימות לחסל את מקור המים המתוקים של מרכז הארץ. הסכנות העיקריות טמונות בזיהומים שכמעט חסרים טעם צבע וריח: זיהום מי התהום בתרכובות חנקן (ניטראטים). המקור העיקרי לזיהום בחנקות הוא דישון השדות בכמויות הגדולות מן הנדרש לצמחיה — כאשר העודף מחלחל אל מי התהום. הדשיה לעודף חנקות שבמים מסוכנת במיוחד לתינוקות עד גיל שנה. שתיית מים המכילים חנקות מעל לסף מסויים פוגעת ביכולת הדם לשאת חמצן וגורמת למחלה קטלנית, מתהמוגלובינמיה. ריכוז גבוה של חנקות במים גורם גם ליצירת ניטרוזאמינים. הנחשבים כחומרים מסרטנים.

כאמור, כמעט כל החנקות המזהמות את מי התהום של מישור החוף נספגו בקרקע כתוצאה מדישון-יתר של שדות ומטעים. לפי הוראות התקן הישראלי המקל — המתיר 90 מ"ג חנקות לליטר (לעומת התקן האמריקאי המתיר חצי משיעור זה), נסגרו בעשור האחרון כמה עשרות בארות לאחר שנמצאו בהן שיעורי חנקות הגבוהים מן המותר.

מפת זיהומי החנקות באקויפר של מישור החוף מגלה שלושה כתמים מסוכנים — באיזור חדרה, באיזור רעננה ובאיזור רחובות. ואמנם, במקרים אלה כבר נפסלו בארות המספקות מי שתיה — ואחרות עתידות להיפסל. יש לזכור כי יש קושי רב בטיהור מים שזוהמו בחנקות, וכל תהליך ידוע לטיהור כזה מחייב השקעות בסדר גודל דומה להשקעות בהתפלת מי ים.

אקויפר החוף הוא אחד משני מאגרי מי התהום הגדולים ביותר של ישראל. כמויות המים שאפשר לשאוב ממנו מדי שנה מגיעות ליותר מ-300 מיליון מטר מעוקב (מתוך תצרוכת מים של כ-1,600 מיליון מטר מעוקב בכל הארץ), ואקויפר זה עומד בפני סכנת כליה. שינוי משטר השאיבה, החדרת מים מתוקים להעלאת המפלס ובקרה מדוקדקת על השאיבה עשויים לצמצם ואף לעצור את תהליך ההמלחה ממי הים. צעדים אלה נבקשים רק בקטעים מוגבלים של השטח. אך תהליך הזיהום, ובעיקר הזיהום בחנקות, יהפוך מים אלה לבלתי ניתנים לשתיה.

"קרבת מפלס מי התהום לפני השטח הופכת את אקויפר החוף לגוף רגיש כגופו של תינוק, כל שפיכת מזהמים מתבטאת בו אחרי כמה שנים — והוא הורעל בשיטתיות, והגל לריעה מאז החלה ההתיישבות היהודית בארץ ישראל," אומר אחד מבכירי משק המים שפרש לא מכבר מתפקידו. "תחילה פגעו בו שלא בידיעה, אבל בעשרים השנה האחרונות מרעילים ומזהמים אותו כאילו אין מחר — ואם לא ייעשה משהו, ומהר, מקור המים הזה מחוסל לדורות הבאים".

מי שתיה מהמוביל הארצי

גם בחברת "מקורות" מסכימים כי יש לעשות משהו — אך מציינים כי לגבי איזורים ניכרים כבר מאוחר מדי. המהנדס הראשי של "מקורות" מדבר על מהפכה של ממש במערכת הספקת מים. לדבריו לא יהיה מנוס מלהקצות את המים הנשאבים בבארות מישור החוף לחקלאות בלבד, ולהעביר את מי השתיה מן הבארות המזוהמים במי המוביל הארצי — על כל הבעיות המשתמעות מאספקת מי שתיה ממקור שלו בעיית זיהום משלו.

פרופ' הלל שובל מתנגד למגמה זו ומבקש לנסות ולהציל את מה שאפשר מאקויפר החוף. "אינני יכול לשלול את מי התהום האלה מן הדור הבא ולהשאירו תלוי בקו רק של אספקת מי שתיה ממרחקים, דרך המוביל הארצי". פרופ' שובל מציע לאתר את אותם איזורים שטרם נפגעו קשה ולהגביל את הפעילות המזהמת שמעליהם. "אפשר להכריז על איזורים לשימור איכות המים, להגביל את הדישון בחנקות ואת השימוש בשפכים מעל המאגר שבאיזורים האלה ולדאוג שהזיהום הקיים לא יתפשט".

מומחים אחרים מציינים כי מעבר ממערכות הספקה מבוארות למוביל יחייב הנחת רשתות מים חדשות והכפלת רשת המים — למי-שתיה ולחקלאות. המאגר התת קרקעי של מישור החוף משמש גם כמאגר רבשנתי המסייע למערכת המים לעבור בשלום שנות בצורת, וקרבתו לצרכים מעניקה ביטחון אספקה טוב בהרבה מזה של המוביל הארצי.

שמואל קנטור מוסיף עוד מימד שאינו מסייע, לא למחייבי שימור האקויפר ולא למי שמבקשים להפקיד: "כל הבדיקות שערכנו עד עכשיו, בשיתוף עם מומחים בעלי שם עולמי, העלו מסקנה ברורה אחת: עדיין אין בידינו מספיק נתונים לקבלת החלטות ואנחנו פועלים עתה להקמת מערכת איסוף נתונים בזמן אמיתי שתאפשר לנו לקבל החלטה על השינויים הגדולים שיהיה צורך לבצע במערכת אספקת המים".

זיהומי הביוב, ההשקייה ההולכת וגדלה בשפכים, שאיבת היתר, וזיהום מים הנובעים משפכים תעשייתיים והרעלת המים בחומרי ריסוס, כל אלה גורמים כליה על אותם מי בארות שאפיינו את פרדסיה של ארץ-ישראל הישנה. הפתרון לבעיה הוא ככל הנראה בהנהגת משטר שימור מים ראדיקלי — אלא שההחלטה על מעבר למשטר כזה היא החלטה פוליטית. שתחייב את מקבליה לעמוד מול שדולת הלובי החקלאי. אם לשפוט על פי ניסיון העבר אפשר להסיק בוודאות כי בעוד עשרים שנה יימצא המטייל בפרדסי השרון שלטי אזהרה ועליהם ציור גולגולת ועצמות שלובות שיזהירו אותו מפני הרעל הזורם בבדיד ההשקיה. המים בברזי המטבח יהיו מי כינרת, שעבורם ניאלץ לשלם מחיר גבוה יותר בשל הוצאות ההולכה, אחזקת המוביל — ובעיקר טיפול וטיהור יקרים.

(כתבה ראשונה בסדרה)

כלכלת בחירות נוסח בריטניה

מאת וילפריד קראץ
DIE ZEIT
מיוחד ל"הארץ"

ממשלתה בריטניה מואשמת על־ידי מבקריה כי היא מכלה את נכסי האומה ומשאביה הטבעיים כדי להפיק בציבור תחושת רווחה כוזבת ולהבטיח לגב' תאצ'ר תקופת־כהונה שלישית, בבחירות הבאות

נפתחה המחצית השנייה בתקופת הכהונה השנייה של מרגרט תאצ'ר. ממשלתה מכינה בקפדנות את אבני הפינה לאסטרטגיה הגמורה להבטיח למפלגה השמרנית תקופת־כהונה רצופה שלישית בשלטון. הבריטים ילכו לבחירות אולי בעוד שנתיים, אך לכל המאוחר בתחילת 1988. עלי־פי משאלי דעת הקהל האחרונים, יש סימנים מהוססים ראשונים לכך שהממשלה בולמת לאטה [illegible] של אי־הפופולריות, ומתחילה לעלות. במתנה האופוזיציה המפוצלת למפלגת הלייבור ולברית בין הליברלים והסוציאל־דמוקרטים. רבים החוששים שמא תצליח תאצ'ר, בעזרת שיטת הבחירות האנגלית, לשלוף את השפן מהכובע ולנחול ניצחון בפעם השלישית.

מאז נכנסה תאצ'ר לרחוב דאונינג מספר 10, ב־1979, היא שקדה לטפח את תדמית "גברת הברזל" שלה, תדמית אשה שאינה נרתעת גם מצעד לא־פופולרי, אם לטווח ארוך הוא משרת את תחייתה של המדינה ויחזיר לאומה ביטחון עצמי, מרץ ורווחה. אולם ככל שקרבות הבחירות, כן מתחזק הולך דחף ההישארות בשלטון. הצעד הפופולרי מצטייר עתה גם כבעבר כמות, שאפשר להציגו כגמול על שנות המתח והקרבנות. אי־אפשר שלא לראות את הקלות והריכוכים בהתנהגות הממשלה. המרוכר בריכוך המדיניות הפיננסית, בהורדת מסים, בפרויקטים בולטים לשיפור התשתית. כל אלה אמורים להצביע על התחדשות ועל היכולת המחודשת של המדינה להעז ולעשות מעשים גדולים.

חיזוק שער השטרלינג

בדיון על הביטחון הסוד הציבורי, עקב שיעור העבריינות הגדל והתסיסות באזורי מגורים עניים בערים, מעמידה עצמה הממשלה כערובה היחידה ל"חוק וסדר". פוליטיקאים שמרנים חשים כי האווירה במדינה נוטה נגד "החברה המתירנית". הם מנסים להתייצב כלוחמי החלוץ לבליטתה. אפילו "המשבר האירלנדי" יכול לסייע לממשלת תאצ'ר — אם האלימות ושפיכות־הדמים יצטמצמו באירלנד הצפונית, עקב ההסכם עם הרפובליקה האירית, הנותן בראשונה לדאבלין מעורבות בענייני הצפון.

הממשלה אינה מבצעת תפנית של 180 מעלות במדיניותה הכלכלית. אבל במלים ובמעשים היא מגבשת אסטרטגיה חדשה. "אני עדיין מבני הזרוע והשקולה כמאז ומתמיד", אמרה תאצ'ר בראיון האחרון שלה. ולא הסרת התבטאויות והבטחות, כי דבר לא השתנה בכיוון הבסיסי של המדיניות הכלכלית. אבל מאחורי מסך־עשן זה מכוונת הממשלה את פעילותה ליעדים המובילים לבחירות הבאות.

זה החל בחודש שעבר, עם קבורתה של המדיניות המוניטרית בנוסח הישן. הכלים המוכרים התגלו כבלתי־שמישים. אמות־מידה אלה, שעליהן הרבתה כל־כך הממשלה להשליך את יהבה, נפוצו לכל עבר. הן הצביעו על כמות מופחתת של כסף ועל סכנת אינפלציה רבה יותר. אבל באותה המידה סבר שר האוצר, נייג'ל לאוסון, כי הוא מסוגל לחזות ירידה בשיעור האינפלציה, עד פחות מארבעה אחוזים, לקראת סוף 1986. ירדה לטמיון כל התיאוריה בדבר קשר־הגומלין בין כמות הכסף והאינפלציה. מכל מקום, התברר שבתנאים הבריטיים, הקשר המכניסטי בין כמות כסף והמחירים לא התאמת במציאות. לאוסון דיבר באחרונה על שער־החליפין ככלי החשוב ביותר למלחמה באינפלציה. במקום "ניהול עצמי", במסגרת גידול פחות הולך של כמות הכסף, יהיו שוקי ההון תלויים מעתה במידת נחישותו של שר האוצר, בסיוע ריבית גבוהה מאד, לנווט מדיניות של שער חזק לליש"ט שטרלינג.

כאשר התווה לאוסון את המבנה והיקף של הוצאות המדינה בשלוש השנים הבאות, ודיבר על הסיכויים הכלכליים בשנה הבאה, הוא פתח פתח להקלות שונות. הוא דיבר על שיעור צמיחה של שלושה אחוזים (לאחר שלושה אחוזים וחצי בשנת 1985), הוא הבטיח הכנסות ריאליות גבוהות יותר ואמר כי אין שום חשש שמאזן התשלומים יגלוש לגירעון. היתרות אפילו יגדלו. וגם מצב התעסוקה אמור להשתפר. אך הוא נמנע עם זאת מכל תחזית קונקרטית.

תכסיס הורדת המסים

בתקציב המדינה לשנה הבאה מצא שר האוצר, המקמץ בדרך־כלל מאד בהוצאות, כסף רב יותר מכפי שנקבע בתחילה, למערכת הבריאות ולסלילת כבישים, לדיור ולהכשרה מקצועית. הציבור היה מופתע, מוקסם או נבוך. לפתע התברר שיש כסף. זו היתה תפנית, בהשוואה להתנהגות בעבר, כאשר העט האדום עבר בכל התקציבים (מלבד ביטחון ומשטרה) ומחק סעיפים שונים. הממשלה פתחה את כיסיה. באותה המידה, התווה לאוסון את תמונת המצב של הוצאות המדינה בשלוש שנות־הכספים הבאות. על־פי תכניתו, ההוצאות יישארו יציבות, בשל ביטול העלאות־המחירים הצפויות ממשרד האוצר. הן אף ירדו בשיעור בתל"ג.

למעשה, רק המהדרים אומרים להבחין כי הממשלה מוציאה כסף רב יותר. שכן, בחישובים הרשמיים יש מידה מסוימת של טיוח. ההכנסות ממכירות מפעלים למגזר הפרטי מופיעות בתחשיבי הממשלה רק כ"הוצאות שליליות". אלא שהכנסות אלו גדולות, והן עוד הולכות ומתרבות. "תכנית המכירה לידיים פרטיות מתנהלת במלוא הקיטור, ותמשיך להתבצע בקצב מהיר במשך שנים רבות", הכריז לאוסון. "איני יכול למצוא מלים חזקות דיין להביע את חשיבותה של תכנית זו, כיעד בסיסי של מדיניות הממשלה".

האופוזיציה הכירה מיד בטכסיס. הממשלה רוכשת לעצמה פופולריות על־ידי מניות שמחירי הנפקתן נמוכים מאד, וכבר כוללים בתוכם רווח סמוי לרוכש. לרשות הממשלה עומדים רווחי המכירות שהיא יכולה לחלקם בצורת ירידה במס הכנסה. אין פלא שהאופוזיציה רואה בכך קניית קולות מובהקת. אמר דובר הלייבור טוני בלייר "פוליטיקאים משחיתים משחדים אנשים בדרך־כלל בכספם, אתם משחדים בכספם". כדי לשכנע את ציבור הבוחרים, פתחה מפלגת הלייבור במערכה, להוכיח באיזו מידה של חוסר־אחריות מבזבזת הממשלה השמרנית את נכסי האומה. אין היא נוהגת כך רק במכירת מפעלים, כגון בריטיש טלקום, או שיכונים ובעלות על יקולות, אלא גם במאגרי הנפט והגז, שאחרי ככלות הכל, לא יתקיימו לנצח.

בלייר מבין את התחושה למערכה. בשנת־הכספים האחרונה, הרוויחה הממשלה, עלי־פי חישוביו, חמישה מיליארדי ליש"ט ממכירות כאלו. הוא מוסיף סכום זה ל־12.5 מיליארד ליש"ט, הכנסות המדינה מנפט הים הצפוני. התוצאה היא שלא־פחות מ־13 אחוז מהוצאות המדינה ממומנת הממשלה ממקורות אלה, ויש לחשוש עוד לגרוע מזה.

המשימה: חיסול הסוציאליזם

מפלגת הלייבור מציינת בסיפוק שאין היא בודדה במערכה. גם ידידיה של תאצ'ר משכבר הימים בודקים בעין ביקורתית את התנהגותה הפיננסית של הממשלה. שכן, את בריטיש טלקום אפשר למכור רק פעם אחת. אבל הורדת מסים גורמת ירידה מושכת יותר ואולי גם מתמדת בהכנסות המדינה.

עלי־פי חישובים מסוימים, הגירעון "האמיתי" של תקציב המדינה לשנת הכספים הבאה כפול כמעט מהסכום שצופה הממשלה: 7.5 מיליארדי ליש"ט. בסיטי של לונדון מתגבשת האמונה, שהממשלה עלתה על הדרך של התרוננות כלכלית מסוכנת. לעיתים, תובעות יותר ויותר בשאלת השאלה: מה יקרה כאשר יכלה מה שניתן למכירה, והכנסות הנפט, שהגיעו עתה ככל הנראה לשיאן, יפלו ולבסוף ייעלמו אף הן. מבקרים אלה חוששים כי מדיניות זו רק תוביל לגידול תשתיתי בגירעון התקציבי בעתיד, ומשום כך, תצריך שוב העלאת מיסים. לאחר הבחירות יהיה צורך לשים קץ למתנות המסים.

גם פרשנים שעמדו עד כה לצד הממשלה, המתפארת כל־כך ביושרה הפיננסי, סבורים כי היא גולשת להפקרות פיננסית חסרת־אחריות. הם רואים איפוא צורך חמור מתמיד בהצטרפות הליש"ט ל"משמעת הסודמונית" של מערכת המטבע האירופית. כלומר, בהשתתפות במערכת שערי־החליפין באירופה. אפילו הדיילי־טלגרף הארכי־שמרן נוקט עתה לשון חריפה. העיתון מגלה בתאצ'ר "שילוב מרכא של ניהול־חשבונות ערמומי וציניות של טקטיקת בחירות".

האלם תאצ'ר מכוונת מבטה לתקופת־הכהונה הבאה. היא שינתה את נימת דיבורה. בבריטיה אפשר למצוא דברי השתתפות רבים יותר בגודלם המובטלים. היא משבחת את מבצעי הבנייה הציבורית, ומאד היתה שמחה אילו בכל בית־חולים המוקם עתה, היה אפשר לקבוע שלט ועליו הכתובת: כאן בנתה ממשלת תאצ'ר. מנהרת התעלה אף היא באה במועד המתאים. לא רק כפרויקט מספק תעסוקה, אלא עוד יותר מכך, כסמל לכך שבריטניה עדיין מסוגלת למבצע גדול. תאצ'ר רוצה בכל מחיר לזכות בבחירות הבאות. ולמטרה זו כשר כמעט כל אמצעי. לא כבר הכריזה ראש הממשלה בת ה־60 בראיון, כי היא זקוקה עוד לחמש שנים כדי "לחסל" פעם אחת ולתמיד את הסוציאליזם בבריטניה. או "יועבר הלפיד" לידים אחרות.

רומניה: "ניצחון הסוציאליזם"

מאת ראבמה אריך
DIE ZEIT
מיוחד ל"הארץ"

בניית שדרה רחבה בבודפשט כרוכה בהרס בתי מגורים ובפינוי הדיירים. החורף הקרוב אינו מבטיח טובות לאזרחי רומניה גם בתחומי חיים אחרים

בבוקרשט מכבים את אור השמש המתנוית "שקעת עם שיניים". היא אינה מכיסה עוד את הקור בלילות. החורף עומד בפתח. בבתי ספר, במוסדות ובמקומות העבודה יושבים האנשים במעיליהם ובכובעי הפרווה שלהם. מי שמחזיק בביתו מתקן חימום חשמלי קטן ומפעיל אותו, אינו מעז לפתוח את הדלת. אם מישהו ילשין על "בזבוז" זה, עלולים לנתק לבעל המכשיר את החשמל.

צריך לעמוד בתור לקניית כמעט כל מוצרי המזון. לדלק צריך לעמוד בתור 24 שעות. אך בקרוב תיפסק המתנה זו, שכן עם בוא החורף תיאסר ככל הנראה הנסיעה במכוניות פרטיות, כפי שהיה בשנה שעברה. מי שבידיו מטבע חוץ שאותו השיג באורח לגאלי בחו"ל, אינו יכול כעת לקנות תמורתו סחורות זרות. אך הוא יכול לרכוש 1000 ק"ג עץ הסקה תמורת 50 דולר. תמורת הליי הרומני כבר אי־אפשר להשיג גם זאת. כבר בחורף שעבר, שרר בבתי החולים קור מקפיא. בדירות המגורים [illegible] ההסקה היא עד 14 מעלות למירב. שלושה רבעים מתושבי בוקרשט חיים כעת בבנייני מגורים וכולם חוששים מפני כפור.

כ־40 אלף איש נאלצו בשנתיים האחרונות לנטוש את דירותיהם מכיוון שרובע מגורים שלהם נהרס כולו. אמנם זו נחשבה "סיבה טובה", הרובע גם כמעט שלא סבל מרעש האדמה של 1977, אך גורלו נחרץ בגלל שאיפת הבניה הגראנדיוזית של מנהיג המדינה והמפלגה ניקולאי צ'אושסקו. שרצה "להכניס שיטתיות" בעיר, בבניית שדרה רחבה, "ניצחון הסוציאליזם", העוברת בדיוק ברובע זה. היא אמורה להוביל ל"בית הרפובליקה" הענק בכיכר, אשר תוכל להכיל מאות אלפי איש. בתקופת "מפעל הבניה הזה" ביותר של העיר" רוצה ה"קונדוקאטורה", דהיינו צ'אושסקו, "להעשיר" את תרבות ארצו ולעשות את "החברים" העומדים לפי שעה בתורים מאושרים לבנות בצנים.

אפילו מתכנני העיר אינם יכולים לומר כמה בניינים נוספים תבלע השדרה החדשה, שכן עם כל ביקור באתר הבניה, רוצה צ'אושסקו שינויים נוספים. לא מכבר נפל קורבן חלק נכבד של הרובע היהודי הישן, לרבות [illegible]. [illegible] שי העיד על כך בקצרה שאי אפשר לדרוש בנשימה אחת "תנו ליהודים לעזוב" ו"שימור על הבניינים שלהם". מתריסר הכנסיות באזור שנהרס, נותרו על עומדן רק שתיים, בגלל חשיבותן ההיסטורית־לאומית. הכנסיה "מיכאי וודה" הוקמה ב־1588 על ידי מיכאל האמיץ. הוא היה הנסיך הראשון שאיחד את שלוש הנסיכויות באזור לרומניה של היום. כדי שלא לפגוע ברושם הכללי, תועבר הכנסיה על מגדל הפעמונים שלה מרחק כ־300 מטר מהמקום.

אמנם ל"קדחת בניה" כזאת יש מסורת במדינה. בוקרשט עדיין אוהבת את הכינוי "פאריס של מזרח אירופה". קשתות ניצחון, שדרות רחבות, ארמון המלך — כולם מעידים על כך. גם בתקופה הסוציאליסטית בלטה נטייתם של הנסיכים הרומנים [illegible] שוטרים בשעות השיא של התחבורה את הרחובות, מפני שה"קונדוקאטורה" או אישתו רוצים לנסוע הביתה ללא הפרעה. וחש המבקר כי הוא חוזר לאחור מאות בשנים. בעלי השררה והנכבדים בבוקרשט ובערים הגדולות במדינה הפגינו תמיד את נטייתם ל"גדולה", ללא בושה. מאות שנים תחת עולם של ביזאים ואחרים עשירים, הרגילו את העם להתגמש בסבלנות. גם סיבות אלה מאפשרות לצ'אושסקו להוסיף ולתכנן את הדרת שמו ללא הפרעה.

אפשר גם שהרומנים לא שכחו להלחש את הישגי העבר של השליט. הדרך הרומנית שירש צ'אושסקו לפני 20 שנה מקודמו גיורגיו דאי ושבה להיהפך לתחפושת של ברית המועצות. מבחינה כלכלית, מדיניות תיעוש, כבכל מדינות הגוש המזרחי, היתה אכן הדרך היחידה. אך היא התגלתה במהרה כמשגה. אחרי הכפר התרוקנו מיושביהם, החקלאות סבלה מכך. רומנים רבים ניצלו את האפשרות זה מיד את חיי הכפר הקשים בעבודה נוחה יותר בעיר. הבחירה הנאמנות לעבודה הרעה עוד יותר את תנאי החיים באזורי הכפר, ואספקת המזון ברומניה עמדה בפני קשיים. התפתחות זו לא וחה צ'אושסקו, לא יותר מאשר את הקשיים המיוחדים בתי תעשייה שתוכננה בהיקף גראנדיוזי מדי. למפעלים הפטרוכימיים חסרים חומרי גלם, תעשיית הפלדה סובלת מהמשבר הכלכלי־עולמי. הפרות הגובלת בשיגעון־גדלות השקיעה את רומניה בחובות גדולים למימון כישלונותיה, ומהם היא סובלת קשות כיום.

באחרונה נאלץ צ'אושסקו להקדיש "תשומת לב יתרה מגנד הרגיל למימוש תוכנית השיקום" וגם "להגדיל יותר ויותר את שיתוף הפעולה עם שאר המדינות הסוציאליסטיות", בפיקר עם השכנות". לשון אחר, מכיוון שרומניה אינה מצליחה למכור את תוצרים במערב, עליה לקבל מברית המועצות פחם ונפט בתמורה ל"סחורות קשות". ו"הסחורות הקשות" הללו כוללות תוצרת חקלאית. ופירוש הדבר הרעה נוספת באספקת המזון ברומניה עצמה.

הרומנים מפקפקים אם התחזוקות מבנית הכמצות המעוררת בהם פחד, היתה שווה את המירות. "בהונגריה", כך אפשר לשמוע, "האנשים חיים הרבה יותר טוב". אין זה מקרי איפוא שבקבלות פנים רשמיות מופיע ה"קונדוקאטורה" עוטה צעיף בצבעי הדגל ובידו שרביט. אבל נראה שכל אותם טקסים שוב אינם גורמים לו נחת. מהלכות שמועות על מחלה קשה מרפא. התצלומים בעיתונים עוברים רטוש וצ'אושסקו נראה בהם צעיר מיום ליום. אבל בתצלומים מקרוב בטלוויזיה אפשר לראות שאין הוא נהנה מהופעותיו הפומביות. האם הוא ממשיך להופיע בכל הפאר וההדר כדי לרדוק בכוח את העם לקליטה הנוצצת, בתקווה שהגרעין יצמח איכשהו או אולי הוא מאמין בדבריו שלו על "עושר של העם" ו"עתיד הזהב"?

לנוכח הפחד מפני החורף שהשתלט על האוכלוסיה כולה, נזכר ידיד רומני ותיק בדבריו של המשורר הרומני הגדול אמינסקו (1850־1889): אל תנסה להבין את הסיפור הזה. ברגע שתבין, תצא מדעתך.

לקראת רפורמות בוותיקאן

מאת קנת וודוורד ותיאודור סטאנגר
מיוחד ל"הארץ"
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

סינוד בישופים מיוחד יושב על מדוכת הרפורמות בכנסיה הקאתולית

רומא

כעת, כשעברו ארבעת ימי ראשון שלפני חג המולד כבר באוויר, וזו מאז ומתמיד תקופה של ציפיה דרוכה ושל תפילות מיוחלות בכנסיה הקאתולית — היה האפיפיור יוחנן פאולוס השני במצב רוח מרומם בשבוע שעבר. בנאום שנשא בפני מועצת הקרדינלים, שנפגשו ברומא כדי לדון ברפורמה בביורוקרטיה של הוותיקאן, הוא אפילו התבדח על ידיבויות מריטוריאליות בכנסיה. ("מאז התבשרה הכנסיה על מועצת הוותיקאן השניה, גילו בישופים עניין רב בנושא הקוריה — המנגנון — הרומאית"), הוא מצפה בכליון עיניים, אמר, ל"חגיגה הגדולה שבה נפתח בקרוב".

אם היתה לאפיפיור סיבה לעליזות, היתה לו סיבה לשאת תפילת־בקשה. יוחנן פאולוס השני דיבר על הסינוד המיוחד של הבישופים שהחל בישיבותיו השבוע, שמתפקידו לבדוק את רפורמות מועצת ותיקאן 2 לרגל יום השנה ה־20 שלה. על פי דברי האפיפיור עצמו, הרעיון לקיים סינוד מיוחד כזה — כלומר, מחוץ למסגרת הסינודים הרגילים המתקיימים אחת לשלוש שנים — צץ אצלו עלה ביגצור האחרון כהשראה פתאומית. הוא מקווה בבירור שהסינוד ישרה מחדש את אוירת הרעות והאחדות הכנסייתית שהשרו אבות המועצה לפני כמעט שנות דור. אבל האמת היא שהכנסיה אינה מאוחדת, ולפיכך הסינוד בן 14 הימים לבש מבצים של דיון משפטי על כל פרטיו ודקדוקיו, ועל הדרמה המתלווה אליו. הבעיה המרכזית: איזה פירוש של ותיקאן 2 יהשלכותו ברחבי העולם — פירושם של הליברלים או של השמרנים — ינחה את הכנסיה לקראת המאה הבאה.

ספק אם הנושא יזכה לדיון שהוא ראוי לו. עשרה ימי עבודה הם זמן קצר מכדי לאמוד את הישגיה של מועצה אקומנית שפעלה במשך שלוש שנים. יתר על כן, הוותיקאן העניק ל־136 הוועידות הלאומיות של בישופים זמן מועט מכדי לדווח על השפעת מועצת ותיקאן 2 באזוריהם. רק 18 הגישו דו"ח ב־1 בספטמבר, המועד שנקבע כשעת האפס. זאת ועוד, לסינוד אין שום סמכות תחיקתית. כפי שסינודים בעבר הראו, ההחלטות וההסכמות שאליהן מגיעים הנציגים אינן בהכרח מה שהאפיפיור מפרסם — בדרך כלל חודשים רבים אחר כך — בתור פיזות רשמיות.

שורשים חדשים

אבל ככל הנראה הלך הרוח של הסינוד חשוב יותר מהמסר שלו. הלך רוח זה יכתיב את הנימה לדיון הפנימי במשך שנים רבות. הן ליברלים והן שמרנים משבחים את מועצת ותיקאן 2. אבל אלה האחרונים נוטים לראות את 20 השנים האחרונות כהידרדרות לחילוקי דעות והעדר אחדות. בעוד הליברלים רואים כמתברכים בפלורליזם שעלה בעקבות ותיקאן 2. שני הצדדים, עם זאת, מתמודדים עם מצב חדש: עולם שבו הקאתוליות איננה מתפללת עוד בקול אחד או לובשת קלסתר מערבי־כמותנית. מכל הקאתולים בעולם הם כיום תושבי העולם השלישי. כדי להמשיך בקהל מאמינים מגוון בעזרת שורשים תרבותיים חדשים אך אותנטיים, חייבת הכנסיה להשיל מעליה הרגלי חשיבה רבים היקרים ללבה. הצלחת הסינוד תלויה במידה רבה בשאלה כיצד ישפלו 165 הנציגים בעלי זכות הבחירה במצב חסר תקדים זה.

בראש שקמטן של בעיות־שחנות אבן יעמוד לדיון. הבישופים של צפון אמריקה ואירופה, בין היתר, מאמינים כי עתיד הכנסיה מחייב את רומא להכיר ולחזק את סמכותן של הועידות הלאומיות של בישופים. כלהם לא פחות ראשים חסידי המסורת, כגון הקרדינל יוזף ראטצינגר, מנהל־הדוקטרינה העיקרי של האפיפיור. את הועידות הלאומיות כבוחות ביורוים המשבשים את קווי התקשורת והסמכות בין האפיפיור לבישופים של המחוזות השונים. נושא אחר הוא גבולות החשיבה התיאולוגית והטקס של מלומדים קאתולים לדגול בדעות שונות מאלה של האפיפיור — ושל ראטצינגר. בעיה שלישית היא מעמדן של נשים בכנסיה, נושא המעורר ככל הנראה עניין רב יותר בכנסיה הצפון־אמריקאית מאשר במקומות אחרים.

אולם כמעט כל הנציגים רוצים לדבר על הירידה במספר הפונים לכמורה, ולפחות כמה מהבישופים של העולם השלישי, המונים 62% אחוז מנציגי הסינוד, היו מעוניינים להעלות את האפשרות של הסמכת גברים נשואים לכמורה. אבל לנושא רגיש זה, כמו לעובדת הקבלה השימוש הנרחבים של אמצעי מניעה בקרב קאתולים, אין סיכוי לעלות על שולחן הדיונים.

סינוד זה וחילוקי הדעות שהתעוררו בו נוטים להעמיד בצל את חשיבותה של פגישת הקרדינלים בשבוע שעבר, שהוזמנו להביע את דעותיהם על תוכנית להכנסת רפורמות בקוריה: תוכנית שעוררה אי שביעות רצון מצד כמה מחסידי המסורת בתוך הוותיקאן, כמעט בה במידה שאיכזבה אותם קרדינלים הרוצים בשינויים דרסטיים יותר בשירות המדינה ובמי־המנבך של הוותיקאן. כפי שהזכיר האפיפיור לקרדינלים, הקוריה הוקמה כדי להיות "כלי" המבצע את יעילותו של האפיפיורות, לא לשמש מוקד כוח. אך למעשה, הוויה, רכשה הקוריה מעמד משלה: "ביחסים בין הכנסיה העולמית לכנסיות אינדיבידואליות, בין הקוריה הרומאית לבישופים מקומיים, יכולים להיות מתחים. הנובעים לפעמים מהבנה לא שלמה ובלתי מספקת של הסמכויות בתחומי האחריות של כל צד וצד".

הצעות ייעול

הצעות הנוכחות מיועדות ליעל את חוליות הפיקוד והמבקרים מסוימים להעביר ולחלק סמכויות בקרב 31 המחלקות המצטלבות והחופפות לא אחת של הקוריה. אפשר כי הצעת הרפורמה השנויה ביותר במחלוקת היא זו המחזירה ל"קהילה למען הדוקטרינה של האמונה" את סמכויות הגבורה שהיו בידיה עד מועצת ותיקאן 2. למשל, על קהילות אחרות תוטל חובה לקבל אישור מ"הקהילה למען הדוקטרינה של האמונה" שבראשה עומד הקרדינל ראטצינגר, לפני פרסום מסמכים כלשהם הנוגעים לענייני דוקטרינה. אבל "הקהילה למען הדוקטרינה של האמונה" לא תחויב לנהוג בצורה דומה כאשר תתבטא בנושאים בתחומי המחלקות האחרות, כגון חינוך, קאתוליות ואקומניות. עם זאת, על פי תכנית הרפורמה, תישלל מהקהילה של ראטצינגר סמכותה השיפוטית על בית הדין הדן בבקשות של כמרים להשתחרר מנדרי הכמורה שלהם. תחת ניצוחו של ראטצינגר בקשות מועטות כאלה נענו.

הצעות הרפורמה לא היו כה נועזות כפי שיכלו להיות. הן לא נגעו בבעיות הכרוניות של הקוריה. למשל, אף כי עובדי הקוריה עובדים שעות ארוכות נוספות ומשתכרים שכר נמוך מדי, היא יקרה מדי. הוצאות גירעלה השנה השקיעו את הוותיקאן בחוב של 50.5 מיליון דולר, עובדה שהודן בה בשבוע שעבר, במהלך דיון בדלתיים סגורות של 12 קרדינלים החברים בוועדה הפיננסית של הוותיקאן.

בעיה שניה: הקוריה מאוישת בחלקה על ידי אנשים שכישוריהם מפוקפקים. לעתים קרובות מדי, אומרים מבקרים, בישופי מחוזות שנכשלו בתפקידם נבעטים כלפי מעלה בביורוקרטיה של הוותיקאן, שבה הקידומים מתבססים על שתדלנות אישית וגמילת טובות הדדית. משרד כוח־אדם המנוהל בידי מקצוענים, מאמינים כמה קרדינלים, יפיח לכל רוח את מערכת "הידידים הוותיקים" המיושנת של רומא וישפר במידה רבה את יחסי הקוריה עם בישופים מקומיים.

ככל שההצעות היו מתונות, הן דיעוזו פקידים בקוריה במידה כזאת, עד כי על פי השמועה הם ביקשו מהאפיפיור — וקיבלו — הבטחה כי ועדה נוספת תבדוק את התכנית ותכניס בה שינויים לאחר שהקרדינלים יקבלו החלטות בנושא. הקרדינלים עצמם הוליכו לדחות למועד מאוחר יותר כל החלטה שהיא.

כ־70% מהקרדינלים התכוננו להישאר ברומא ולהשתתף בסינוד, אף כי רק ל־59 מהם יש זכות הצבעה בסינוד. הם נמשכו על ידי האווירה הדרמטית הצפויה, וקיוו כי יוכלו להשמיע את קולם בהליכים ולה־ באמצעות פגישות לאחר הישיבות הרשמיות תיסיון להוליף דברים ולהשפיע על אנשים המקורבים לאפיפיור. אפילו משקיפים פרוטסטנטים, מוסלמים ויהודים באים לצפות בחזיון. האפיפיור יכול להחליט מה ישיג הסינוד, אך בכנסיה הקאתולית העולמית המבצבצת כעת, לאיש, אפילו לא לאפיפיור, לא תהיה המלה האחרונה.

הודו: יצואני הדגמים האנושיים

מאת פטריס קלוד
Le Monde
מיוחד ל"הארץ"

סחר איברים וגוויות נפוץ בהודו ומכניס מטבע חוץ. בעקבות שערוריה שפרצה סביב הנושא, הוטלו עליו סייגים חמורים

ניו־דלהי

את התמונה הזאת אפשר היה לראות בשעות השחר על שפת נהר הגנגס המקודש בביהאר. המקום נראה נטוש. גבר צעיר, חלק גופו העליון חשוף ושרירי, לבוש רק באזור חלציים, נראה רכון מעל הקרקע. את רגלו הימנית הציב על אגן הירכיים של גווית ילד בן 4־5 ששכבה מבותרת על החול. בידו השמאלית הוא החזיק את טבורו של הילד ובידו השניה, בסכין קצבים, כרת בתנועה את ראשו. תוך שניה התגלגל ראש זה לצד ארבעה האחרים שהיו מוטלים בשורה על החול. אז הרים האיש את הגווייה הקטנה כרותת הראש, אחז בה בזרועה וברגלה, הניף סביב עצמו ולבסוף השליך אותה הרחק לתוך מימי הגנגס הירוקים.

תצלומים אלה שקשה לצפות בהם, צולמו לפני כמה חודשים על ידי צוות כתבים הודי. בעקבות פרסומם ב־19 באוגוסט, אסרה הממשלה על סחר איברים וגוויות אדם בהודו. אבל השערוריה אינה מסתיימת בנקודה זו. מכיוון שמחברי הכתבה המקאברית גילו כי הם הגיעו להסכמה קודם הצילומים עם מבתרי הגופות, וכי אין ספק שהילדים נרצחו זמן קצר לפני הצילומים. נפתחה כמובן חקירה. העיתונים המקומיים מיהרו להזכיר שכמה אלפי ילדים נעלמים מדי שנה, וכי אולי לא כולם נמכרים כעבדים לאזורים באזור. כמה ימים לאחר פתיחת החקירה — גילוי דרמטי: שלוש תיבות עץ שעליהן נכתב "פירות העונה" ושנועדו למפעל בכלכותה הוחרמו בפאטנה, בירת ביהאר. בתוכן נמצאו 100 ק"ג של עצמות, גולגלות קטנות, עצמות ירך ועצמות שוק.

השערוריה פרצה. בתחילת יולי דיווח שר בממשלת הודו על התוצאות הראשונות של החקירה המשפטית, ולדבריו "הגופות והראשי הילדים נלקחו מהגנגס לאחר מותם הטבעי". המסורת ההינדית אכן דורשת לא לשרוף גופות של ילדים לפני גיל ההתבגרות. מכיוון שעשרות אלפי ילדים מתים מדי שנה במחלות שיסודן בעוני ושהן במצבי מגיפה באותם אזורים, קשה אכן להבין, מדוע צריכים סוחרי העצמות להגדיל באופן מלאכותי את שיעורי התמותה הטבעיים. "כמו כן", מציין מומחה, "שלד של ילד עולה הרבה פחות מאשר של מבוגר".

תחרות קשה

אך עדיין זה סוד מגליד שכלכותה, העיר המקוללת שם פועלת האם תרזה, היא בירתו העולמית. מדי שנה מנקים, מסלקים כתמים, מלבינים, מסווגים ואורזים כאן בין 15 ל־25 אלף שלדים ו־50 אלף גולגלות ועצמות, בטרם משגרים אותם לאוניברסיטאות ולמעבדות במערב. הכלכלה ההודית מרוויחה מכך כמיליון דולר לשנה. הלקוחות העיקריים: ארצות הברית, בריטניה, צרפת, מערב גרמניה, יפן, ואפילו ישראל [illegible]. השלד ההודי, ואין זה משנה במקרה זה מה מוצאו האתני, נחשב כ[illegible] חמות. לדברי עיתון מקומי, חקלאי בריטי אחד אפילו השתמש בשלד כזה כדחליל בשדה.

בכלכותה התחרות קשה. 13 עסקים החברים ב"התאחדות יצואני הדגמים האנושיים", גוף לגאלי לחלוטין, מתחרים על השוק. או נכון יותר התחרו עליו, שכן מבחינה רשמית אין להם עוד זכות לעשות זאת. "יוקרת המדינה חשובה יותר מאשר הכספים המגיעים הרוות לסחר מפוקפק מקאברי זה", הכריזה כבר ב־1976 ממשלתה של אינדירה גאנדי. היא הטילה איסור על המסחר בגוויות. שנה לאחר מכן, סחר זה שאורגן מחדש הוקבעו לו תקנות ו"כללי אתיקה", התחדש במלוא עוזו.

כיום נמכרות הגוויות בסביבות 2000 פראנקים צרפתיים כל אחת. מבחינה לגאלית, מותר לייצא רק "שרידים שלא זוהו על ידי המשפחות והמצוידים בתעודה מתאימה חתומה בידי קצין משטרה". אך אין קל יותר לסוחרי כלכותה מלהשיג בתמורה לכמה רופיות, את התעודה יקרת הערך, המאפשרת להם להעביר בגבול גוויות כאוות נפשם. אלה העוסקים בסחר הגוויות מכונים דומים. תרגום השם הוא פחות או יותר קוברי נבלות. הם שייכים לתת־כת נחותה של קברנים ומונים כ־500 איש. שטח ה"ציד" שלהם, מעבר לחדרי המתים המלאים עד אפס מקום, המפסידים והמזוהמים כל כך של כלכותה, משתרע מאחוריהם עד אוטאר פראדש ועובר דרך ביהאר. שלוש מדינות עניות אלה סובלות מאכזריות של כנופיות שודדים, מעריצות הבוסים המקומיים בכפרים וממנהגים מסורתיים אכזריים לא אחת גם הם.

למנוע זיהוי

סאטאבאריאן סאן, בן 71, אומר כי הוא היה חלוץ המסחר בעצמות בשנות ה־30. תחילה עבדו כמעט כל הדומים בעבודה. מאז, עם ההתפתחות הבינלאומית של השוק, נמאס לדומים לקבל רק רופיות ספורות תמורת עמלם. הם הלכו לעבוד באורח עצמאי. סאן סגר את העסק וחזר לעסקים המשפחתיים — הוצאת ספרים. "היו לי עבדים רבים", הוא נוכח. "האפריקאים שילמו לפעמים עד 180 דולר תמורת דגם יפה. העסק הלך היטב. ואז אותם אנשים ללא מבי פן (הדומים) הלכו לשבור את השוק. הציעו דגמים יוצאים מן הכלל תמורת 100 או 110 דולר, תאר לעצמך" סאן האומר כי פתח בעסקיו אלה כדי "לעזור למדע", עדיין לא סלח לאנשים שנטלו ממנו לקוחות בעבר. "האנשים האלה לא יודעים אפילו להבדיל בין חוזה ושוקה", הוא רוטן.

אך לעומת זאת השתכללה הטכניקה שלהם. סאן שלח בזמנו את אנשיו לחדרי המתים ולאתרי שריפת הגוויות השמורים לכיתות המכוסות יותר בתוך החברה. החולם של ההינדים. לגבי כיתות אלה אין די אמצעים לערוך למתיהם טקסי קבורה יאים. ולפעמים הם מרכבים תמורת שוחד מוקט לעצם עין ולהתעלם מגורל מוייתר של קרוב. אם יוסכמו כך את 100 הרופיות הבהוצאת לשריפה כולכתה של הגויה. כיום הדומים העשירים יותר מעסיקים צוותים משלהם, והללו אינם מסתפקים עוד בקניית מתים, הם גם גונבים את הנשמות.

שאנקאר, סבונאי מביהאר, ראה וסיפר כיצד קורה הדבר באתרי שריפה מסוימים. "טקס הבנת הגופה מתמשך במתכוון שעות. לבסוף, כאשר המדורה נדלקת סוף סוף, המשפחה לעתים קרובות כבר עייפה מאוד ועוזבת את המקום ברגע שהלהבה הראשונה בוערת. מיד עם הסתלקותה מכבים את האש הקדושה ומסלקים את הגויה". כדי למנוע בעיות זיהוי [illegible] גנבי הגוויות אף קוברים אותן באדמה ומוציאים אותן לאחר כמה חודשים, כשבשר כמעט לא נותר עליהן. המלאכה עוד קלה יותר כשמדובר בגוויות של מוסלמים, הקוברים את מתיהם בבתי קברות. שם די לשחד [illegible] קברים. וכך קורה שבלילות ללא ירח אפשר לראות את הדומים הסובבים עם סליהם המצחינים בין הצללים.

לחברת ספנות
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
מנוסה
ידיעה באנגלית
טל. 280754

הארץ
מעריב
THE JERUSALEM POST
העיר
כל העיר

למפעל מתכת מבוסס באזור חיפה
דרוש
מנהל מפעל
לניהול עצמאי של המפעל המעסיק 75 עובדים; עם אפשרויות פיתוח.
הכישורים הדרושים:
★ מהנדס או כלכלן בעל נטיות טכניות מובהקות;
★ עם דחף ליוזמות ומעוף;
★ בעל נסיון קודם במפעל תעשייתי, בתפקיד מקביל או דומה.
נא לפנות בכתב־יד, בעט כדורי, בציון פרטים ונסיון קודם – לת.ד. 44432 חיפה (מיקוד 31444).
– סודיות מלאה מובטחת –

לצה"ל
דרושים
קצינים
לעבודה יהודית דינמית ובלתי שגרתית
כישורים נדרשים: –
א. גיל 24–32.
ב. פרופיל 64–97.
ג. נכונות לשירות קבע ארוך.
ד. ידיעת השפה הערבית – יתרון.
– המעוניינים מתבקשים לפנות לת.ד. 37342 ת"א, בצירוף קורות חיים בכתב יד.
– מועמדים שיימצאו מתאימים יוכשרו לתפקיד.
– פונים מתאימים ייענו.

החברה להגנת הטבע
רח' מנוחם 8 חיפה טל' 04-664181
דרוש
רכז חוגי סיור בחיפה
כישורים: ידע בנושאי טבע, הכרת הארץ, סיור וניווט. נסיון קודם בהדרכה ועבודה עם נוער. כושר ארגון וניהול, ניידות גבוהה בשטח.
מועמדים רציניים בלבד יפנו לראיונות ביום ד' 4.12.85 בין השעות 09.00 – 11.00.

אגן
יצרני כימיקלים בע"מ, אשדוד
דרושים
1) מהנדס/טכנאי
כימיה לאגף המחקר.
כישורים דרושים: א) נסיון קודם בעבודה בתעשיה הכימית – יועדף בכימיה אורגנית. ב) נכונות לעבוד בשעות עבודה חריגות.
2) כימאי/ת למחלקת הרישוי
כישורים דרושים: א) תואר שני בכימיה. ב) שליטה מלאה באנגלית, רצוי שפה זרה נוספת (צרפתית, ספרדית, גרמנית). ג) ידע ונסיון בטוקסיקולוגיה. ד) רצוי ידע ונסיון קודם בהליכי רישוי של כימיקלים וחומרי הדברה. ה) רצוי נסיון קודם בניהול משא־ומתן עם מוסדות מחקר ורישוי בעולם. ו) נכונות לעבוד בשעות עבודה חריגות.
★ 5 ימי עבודה בשבוע.
★ תנאים טובים למועמדים המתאימים.
מועמדים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ובציון נסיון קודם לת.ד. 262 אשדוד 77100 ולמשרד כח אדם. טל. 055-23321 – סודיות מובטחת –

בצלאל
אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים
דרוש/ה
דיקן סטודנטים
היקף המשרה: חצי עד משרה שלמה.
עיקר התפקיד: ממונה על רווחת הסטודנטים באקדמיה, דרגה 6 – 8 מח"ר.
המשרה היא במסגרת מילוי מקום למשך שנה. יש אפשרות לקביעות שתתברר לקראת תום השנה.
יש להפנות בקשות בכתב בצירוף תולדות חיים ואישורי השכלה ונסיון, לבצלאל, ת.ד. 7314, ירושלים, לא יאוחר מיום 4.12.85.

חשב היחידה הבין קבוצית לשרותי נהול
שד' שאול המלך 2 ת"א 61400
דרוש
כלכלן בכיר
כישורים:
– תואר שני בכלכלה ו/או מנהל עסקים. (יועדף בעל תואר נוסף בראיית חשבון או סטטיסטיקה)
– נסיון בייעוץ כלכלי לתעשיה (רצוי בעל רקע קיבוצי בתעשיה ובכלכלה חקלאית).
– רצויה שליטה טובה בשפה האנגלית.
– גיל עד 37, מגורים באיזור המרכז.
לפנות בצירוף קורות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 40021 תל־אביב 61400, לידי ש. פלדמן

דרוש:
טכנאי חמ"ם
מסוקים בכיר
שליטה טובה באנגלית, בעל כושר התבטאות בכתב, למטרות תיעוד.
מ.כ. מור כרמי בע"מ
טל. 03-331348 מיום א'

בנק כללי לישראל בע"מ
דרוש
בנקאי
לתפקיד בכיר
דרישות התפקיד:
• נסיון בנקאי או נסיון מקביל של 10 שנים לפחות.
• השכלה אקדמאית הכרחית. רצוי תואר שני במינהל עסקים.
• ידע רחב ומקיף בכל תחומי הבנקאות.
• נסיון וידע בניהול והפעלת צוות עובדים.
• ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין.
• גיל 35-45.
המועמדים מתבקשים לפנות בכתב יד למנהל האדמינסטרציה – ת.ד. 677, ת"א 61006
סודיות מוחלטת מובטחת

טלוידאו בע"מ
דרוש
מנהל שווק בכיר
דרישות:
• נסיון לפחות 3 שנים בניהול מערך שווק.
• רקע והבנה טכנית.
• משא ומתן עם מנהלי חברות ומהנדסים.
• בעל רכב פרטי.
להתקשר 03-7513232
סודיות מובטחת

קניה

ספארי מרתק בסואנות ובשבטים.
16,9 ימים: החל מה־5/12
אחת לשבועיים
נסייר בשמורות הטבע הגדולות, נפגוש בעדרי ראמים ופילים, באריות המשחרים לטרף, נבקר בכפרי שבט המסאים ובני הסמבורו הצבעוניים ונטייל בנופים נפלאים.
בצוות המדריכים:
צביקה סבר - 34 - בן קיבוץ יפתח, זואולוג ש"יחרש" את אפריקה והמזרח הרחוק, השתתף במסעות ציד באתיופיה ושהה תקופות ממושכות בקניה במסגרת סיורים, מחקרים וטיולי החברה הגאוגרפית.

דא־11
החברה הגאוגרפית - טיולים בסגנון אחר
רח' טבריה 8 (פינת בוגרשוב 37) ת"א. טל. 03-284113 (5 קווים)

אל־על: דרך הייסורים

ע״ד צפורה ברון, מכהנת (בהתנדבות) כיו״ר ארגוהנג של ארגוני הנכים בישראל.

לפני מספר חודשים נוצר שיתוף פעולה בין ארגוהנג לבין ארגון נכי צה״ל. שיתוף הפעולה החל בעקבות רעיון לקיים בישראל שורה של כנסים בינלאומיים המיועדים לנכים־יהודים.

צפורה ברון נקבעה לשמש כיושבת הכינוס הראשון שייערך בישראל. המדינה הראשונה שנבחרה למטרת שיתוף פעולה היתה צרפת. החודש יצאה גב׳ ברון לצרפת כדי להיפגש עם נציגים של ארגוני נכים שם. שגרירות ישראל בפאריס ובראשה השגריר עובדיה סופר, נרתמה לעניין, כינסה בבנין השגרירות נציגים של 11 ארגוני נכים בצרפת. המטרה המיידית — לארגן קבוצה בת 250 נכים שיבואו ארצה לשבועיים, יטיילו בה, יפגשו עם עמיתיהם הנכים הישראליים, ואחר כך — למסד את המפגשים ולהפוך מסגרת זו של ביקורי נכים בישראל, לתופעה של קבע.

הוגי התוכנית ביססוה על טיסה במטוסי חברת ״אל־על״, וסברו שבכך ייפתח בפני המוביל הלאומי נתח־שוק חדש של תיירות־נכים. ארגוהנג הוליך לעבוד עם חברת ״אל־על״ אך ורק בשל טעמים לאומיים, בלא שתצמח לו כל טובת הנאה מכך.

הטיסה לפאריס עברה ללא כל בעיות. אולם מדהים במיוחד מה שקרה לצפורה ברון בדרכה חזרה ארצה. כמקובל, היא הודיעה עוד בישראל על עובדת היותה נכה, רתוקה לכסא־גלגלים, שאינה מסוגלת לצעוד ולו צעד אחד. (הפגיעה נגרמה בעקבות תאונת־דרכים קשה). לכן, ביקשה מושב הקרוב לדלת הכניסה למטוס כדי שתוכל לעבור מכסא הגלגלים הישר למושב. לחילופין ביקשה להכין במטוס ״כסא גלגלים צר״, שבו ורק בו אפשר לעבור במעבר הנוסעים הצר שבמטוס — ועד למקום המושב המיועד לנוסע. כסא כזה הוא היום בבחינת ציוד תקני בכל שדה־תעופה בעולם.

כאשר הגיעה גב׳ ברון לשדה התעופה אורלי בפאריס, ביקשה לוודא שבקשותיה נענו. ״הכל מסודר ורשום במחשב״, הרגיעה אותה פקידת הקבלה. כאשר הגיעה הנוסעת על ה״שרוול״ המתחבר לדלת המטוס, כמקובל ברבים משדות־התעופה בעולם, התברר שזה מחובר דווקא לדלת הכניסה הקדמית של המטוס ולא לדלת הכניסה האחורית, הסמוכה למושב שיועד לנוסעת. בדלת הכניסה הציעו הדיילים לגב׳ ברון לצעוד ״רק כמה עשרות פסיעות״ עד שתגיע למקומה. גב׳ ברון הסבירה שאף שרצונה עז, אין היא מסוגלת לצעוד ולוא צעד אחד. היא ביקשה להביא את ה״כסא הצר״.

״אין לנו כסא צר״, הודיע איש ״אל־על״, מנהל התחנה הצרפתית, מר ז׳ק קלייר. עד מהרה התברר שהכסא נמצא, אלא שהוא נעול בחדר צדדי בשדה־התעופה והמפתח לחדר — אין. הדיילים ואנשי התחנה שגילו, בניגוד למנהל התחנה, רצון טוב ונכונות לעזור, הציעו לשאת את גב׳ ברון בידיהם עד למקום מושבה. גב׳ ברון, אמרה שבמצבה הרופאים אין לשאתה, שכן הדבר עלול לגרום לה פגיעה באברים המשותקים, שלא לדבר על אי הנעימות שבדבר.

הבעיה נשארה בעינה, שעת ההמראה קרבה ובינתיים לא נעשה כל ניסיון לאתר כסא צר אחר. מנהל התחנה איבד את סבלנותו, טען בקול רם כי גב׳ ברון ״סתם עושה בעיות, וכי מזה עשר שנים היא חוזרת על טענות אלה.״ הוסבר לו כי היא אמנם ביקרה לא פעם בצרפת, אך טסה תמיד בחברת ״איר פרנס״ וזו לה הפעם הראשונה שהיא טסה ״באל־על״, לכן אין זה נאה להציגה כעושת־צרות מקצועית. בסופו של דבר הוליט מנהל התחנה להושיב את הנוסעת במחלקת עסקים, שהיא מעין מחלקה ראשונה במטוסים הטסים לאירופה. מחלקה זו סמוכה לדלת הכניסה וניתן להגיע למושביה בעזרת כסא גלגלים רגיל. אז הוציא קברניט המטוס, נאמן, את ראשו מתא־הקברניט ואמר בלגלוג: ״אז כל מה שרצית זה לשבת במחלקת עסקים״.

אומרת יו״ר ארגוהנג של הנכים בישראל: ״מי אומר שקבוצות נכים שאנו נעודד לבקר בישראל חייבות לבוא באל על. יש חברות תעופה אחרות הנוהגות היטב בתיירים נכים. אנו נארגן את הכנסים באמצעות חברות אחרות. אם כך נוהגת ״אל־על״, הרי היא הפסידה אותנו וזו החלטה סופית.״

מהנהלת ״אל־על״ נאמר לי כי בשדה־התעופה אורלי בפאריס, אין חברות התעופה מצויידות בכסאות מיוחדים לנכים. בשדה פועלת חברה המספקת שירות זה לכל החברות, ואכן אירעה בעניין זה תקלה והחברה בגופה. בנוסף רכשה ״אל־על״ מיד, כסא־גלגלים מיוחד, שמעתה ישמש את מטוסיה. הנהלת ״אל־על״ מאשרת שאכן התעוררו בעיות אך טוענת כי העובדים ניסו למצוא להן פתרון, והבואה בשל מועד ההמראה הקרוב, נבצר ללוחץ ואמרו דברים שאסור היה להם לומר.

המודעות נעלמו

השבוע הציג בפני פרסומאי ידוע שני יזמים בשם ״מחירי מכוניות משומשות וחדשות״, לחודש נובמבר, בעריכת שמאי הרכב יצחק לוי. שני היזמים היו זהים להלוטין בתוכן, להוציא פרט אחד — בחוברת אחת נעלמה קבוצה בת 12 עמודי נייר כרום יקר, שעליה הודפסו מודעות פרסום צבעוניות.

תחילה סברתי שזו טעות מקרית של אחד מפועלי הכריכה, שהתרשל בצירוף עמודי המודעות לעמודי התוכן המערכתי. מצאתי חיזוק לסברה זו כאשר במספר דוכני מכירה מצאתי חוברות כשרות ושלמות, אך בהמשך הדרך, בתחנה המרכזית בת״א, הבחנתי בחוברות שעמודי המודעות הצבעוניות נעלמו מהן.

ליצחק לוי, שמאי רכב, שהוא גם הבעלים והמוציא לאור של הירחון היה הסבר: ״החודש אזלו לפתע החוברות. היינו מוכרחים להדפיס מאות חוברות נוספות אך בשל לוחץ הזמן לא הצלחתי להדפיס גם את עמודי הפרסום הצבעוניים. החוברות הנוספות לא נמסרו להפצה רגילה, הן נמכרו רק כאן, במשרדי. אם ניתן למצאן בקיוסקים, הרי זה רק בגלל גניבה ישירה ממשרדי, או שמישהו שקנה כאן חוברת, מכרה לאחר עיון בה, במחיר מוזל, לקיוסק.״

ירחון זה יוצא לאור מאז שנת 1973. לא הצלחתי להבין מדברי לוי, מדוע לפתע ״נגמרו״ כרגע החוברות עד שנאלץ להדפיס בדחיפות בלתי־רגילה חוברות נוספות בלא עמודי המודעות. ממילא נוצר מצב שלקוחות ופרסומאים ששילמו סכומי כסף נכבדים עבור מודעות צבע האמורות להופיע על נייר כרום יקר, התאכזבו מרה.

שמאי הרכב לוי, חייב היה להקפיד על שיטת עבודה המקובלת על הכל. זאת משום שהוא עוסק בנושא רגיש של קביעת מחירי רכב חדש ומשומש, ממילא אמינותו חייבת להיות מוחלטת. יתר־על־כן, הירחון משמש את כל חברות הביטוח המאמצות את מחירי הרכב כפי שהם מופיעים בירחון.

בשנה שעברה הואשם לוי, בבית המשפט, במתן שוחד לפקיד בכיר במשרד התחבורה. בעקבות פסק הדין כונסה הרשות לפיקוח על שמאי הרכב, במשרד התחבורה, והשעתה את חידוש רשיונו של לוי בארבעה חודשים. ההשעיה היתה אישית והמילא יכול היה לוי, בעזרת צוות משרדו, להמשיך בעבודה שוטפת ובין היתר גם לפרסם מידי חודש את ירחון מחירי המכוניות. כאשר הוסיפו חברות הביטוח להשתמש בנתוני הירחון, גם עת שהיה רשיונו של לוי מושעה, כבסיס לקביעת גובה פרמיות הביטוח.

לאחרונה העלה נושא מחירוני הרכב המשומש ופרסומם לדיון בוועדת הכנסת לביקורת המדינה. לוי הופיע בפני הוועדה והסביר כיצד הוא ואנשיו בודקים וקובעים את המחירים השונים. הוועדה החליטה להעביר את הנושא כולו לבדיקת מבקר המדינה.

תאונת הרכבת: פצע שלא הגליד

האסון שאסור להשכיחו, הוא התאונה במפגש מסילת־הברזל ליד מושב הבונים, ביומי השנה, שבו נהרגו 22 ילדים.

עוד לפני יותר מחודש ימים פנו ההורים השכולים במכתב לראש הממשלה שמעון פרס וביקשו להקים ועדת חקירה ממלכתית. פרס העביר את הפנייה לשר המשפטים, שלא טרח להשיב עליה עד היום. יתר־על־כן, בתחילת החודש שעבר ועדת המשנה של הכנסת לבטיחות בדרכים, בראשות ח״כ אוריאל לין, באה לכלל מסקנה שעליה להמליץ בפני ראש הממשלה על הקמת ועדת חקירה ממלכתית, כדי לקבוע את שאלת האחריות של משרדי הממשלה ורשויות ציבוריות שונות בכל הקשר לתאונה. עד היום לא זכתה המלצה לתשובה.

במבט לאחור, תמונת המחדלים נראית יותר ויותר חדה:

★ המועצה האזורית חוף הכרמל פותחת דרך לא חוקית לשמורת הטבע.

★ המועצה מקבלת התראה מהמפקח על התעבורה במשרד התחבורה שעליה לשפר את הדרך או לסוגרה. למפקח עצמו סמכות לסגור דרכים, בפרט כשהן לא חוקיות, אך הוא אינו עושה זאת.

★ ״רכבת ישראל״ אינה עושה דבר כדי לשפר את עבירות הכניסה והיציאה מהמסילה. את השיפור ניתן היה לבצע בהוצאה של כחמשת אלפים דולר בלבד על־ידי זיפת משטחי אספלט בכניסה וביציאה.

★ משרד התחבורה אינו דואג לקבוע חלוקת סמכויות מדוייקת בקשר לבטיחות דרכים־מסילות. מקים ״ועדת מפגשים״ אך בלי שינתנו לה סמכויות.

★ משרד הפנים מאשר שמורת טבע, בלא לברר אם יש דרך גישה חוקית למקום.

★ המועצה האזורית פונה למשרד החינוך, מבקשת לאשר את השמורה כאתר טיולים לתלמידים ונענית בלא שאיש יבדוק כיצד ניתן להגיע למקום.

לאחר האסון הכבד ממהר שר התחבורה להקים ועדת בדיקה. חברים בה אנשים המייצגים הם צדדים המעורבים בעניין כמו המפקח על התעבורה או נציג ״רכבת ישראל״. הוועדה פותחת את המלצותיה בקביעה שהגורם העיקרי לאסון הוא התנהגות הנהג, בעוד שהוועדה עצמה, בהמשך מסקנותיה, מובילה לכיוונים אחרים.

בפועל, פקידים אם מתוך עצלות, אם ברשלנות, ואם כתוצאה מביצוע תפקידים ברמה ירודה — יצרו מלכודת־מוות וכמו המתינו לראות מי יהיה הקורבן הראשון שילכד ברשת. עתה מוכים בבירי המסמר שהכל יישכח, שתשומת הלב הציבורית תתמקד בנושא אחר, שכל האחראים ישארו במקומם ומה שלא פחות חמור — אין סימן לכך — שנורמות התפקוד משתנות.

שר התחבורה, שלמשרדו חלק לא מבוטל בשרשרת המחדלים, מתנגד כמובן להועדת חקירה ממלכתית. לדעתו הכל כבר נחקר והוצג קבל־עם. דוברו ממהר לציין כי השר הקים ועדה בין־משרדית ליישום כל המסקנות הנובעות מאסון הכבד. הוועדה, בראשות משה עמירב, ראש מינהל הבטיחות, דנה בעניין והמליצה כיצד יש לנהוג. ההמלצות הועברו להועדת שרים לענייני בטיחות. מקצת ההמלצות אושרו והועברו ליישום. בסך־הכל, התהליך כולו הוא מתכון נאה למסמוס הנושא כולו.

קרוב לחצי שנה חלפה מאז האסון והציבור אכן התבשר כי לא רק רכב ציבורי, אלא גם רכב פרטי יהיה חייב מעתה לעצור עצירה מוחלטת לפני כל מעבר מסילת ברזל. אך בקשת ההורים השכולים, כמו גם המלצת ועדת הכנסת, לחקירה מלאה ואמיתית של המחדל יעלו כנראה אבק במגירותיהם של ראש הממשלה ושר המשפטים.

החוק והחסידים

״בלב שכונת מגורים בבני ברק, באזור הרחובות הצרים, הסואנים, היתה גינה ששימשה מקום למשחקי ילדים. גינה זו היוותה מקום מבטחים לילדי הסביבה מאימת התנועה הסואנת ברחוב.״ כך, בתיאור אידיאלי ממש, שהמשכו הפך לסיפור קפקאי, נפתח דיווח של מבקר המדינה יצחק טוניק, בתוקף תפקידו כנציב תלונות הציבור. הדברים מתפרסמים בדו״ח השנתי של הנציב שראה אור החודש.

מתברר שבספטמבר 1980 ״הציבה אישיות רבנית על שטח הגינה מבנה טרומי כדי לקיים בו גן ילדים״. עד מהרה התברר לדיירים שלא ניתן כל רשיון להקמת המבנה וכי הפעולה היתה בניגוד לחוק. בלחץ הדיירים תבעה העירייה את האחראי בבית המשפט העירוני. הלה נקנס וחוייב לסלק את המבנה. עירער על פסק הדין בפני בית המשפט המחוזי, נדחה. האישיות הרבנית התעלמה מפסק הדין, המבנה הלא־חוקי, לא סולק. ״נציג ועדי הבתים הסמוכים פנה פעמים רבות אל עיריית בני־ברק כדי לבקש סיוע בהסרת המבנה, אך ללא הועיל״, מציין דו״ח הנציב.

בתחילת שנת 1984, פנו הדיירים הנואשים בתלונה לנציב תלונות הציבור שנכנס לעובי הקורה, אך גם הוא העלה חרס בידו. הנציב קיבל תשובות מתחמקות מראש עיריית בני ברק. אחת התשובות היתה — הואיל ומי שמקיים את גן הילדים הוא אישיות ציבורית ידועה, ברצון ראש העיר לסיים העניין לא בהתריינות, אלא בדרכי נועם. כך במשך חמש שנים התעלמה האישיות הרבנית מן החוק, בסיוע ראש עיריית בני־ברק.

דו״ח הביקורת מציין שעד ליום ההדפסה, לא הוסר המפגע. אמנם, יש לציין שלאחרונה אכן הוסר המבנה, אף שעובדה זו לא הספיקה להופיע בדו״ח.

ביקשתי לדעת מי היא אותה אישיות רבנית מפורסמת, היכן מצויה אותה גינה ציבורית, שעליה הוקם המבנה הלא חוקי, מי הם הדיירים שהתלוננו — לכל השאלות האלה לא נמצאה תשובה בדו״ח עצמו. גם לא ניתן היה לקבל תשובה במשרדי נציב תלונות הציבור. ״אסור לנו לזהות שמות אנשים ומקומות״, אמרו לי.

בכך, לדעתי, טמונה חולשתו הגדולה של הדו״ח שהופץ החודש, כמרבית של דו״חות מבקר המדינה. אלה מדווחים על מעשים חריגים, לעיתים חמורים מאוד, אך תמיד מדובר על אישיות ציבורית פלונית, על מפעל אלמוני. הציבור הרחב אינו יודע מי הם ״גיבורי״ העלילה, והרי מבקר המדינה עצמו, המשמש גם כנציב תלונות הציבור, אומר שדו״חות הביקורת נשלחים לכל מערכות העיתונים בארץ לפרסום, וכי בעצם הפרסום יש יסוד של הרתעה. בפועל, כיצד ניתן להרתיע, כאשר מדובר בפלוני האלמוני. אדרבה, לא רק שאין משיגים הרתעה, אלא גורמים פגיעה לשורה גדולה של עובדי ציבור, שכן כל עוד אין הציבור יודע במי מדובר הוא עלול ״להשחיר״ בכשרים, כאילו אליהם התכוון הדו״ח, וכך גם לגבי ה״אישיות רבנית״.

במקרה זה, בעזרתו של סייען בעיריית בני־ברק, התברר לי כי המדובר בגינה ברחוב ראב״ד בבני־ברק וכי מפירי החוק היו חסידי צאנז בראשם אדמו״ר, הגדול בתורה, טבריסקי וכי בעסק של חסידי צאנז. המטפל בעניינם אצל העירייה הוא שמואל זוהר. לפי הדובר עצמו טענות קשות נגד העירייה הוא טרח לפרטן בפני בהרחבה — אם כי דו״ח נציב הקבילות קבע דברים הפוכים. העירייה נמנעה במשך שנים מללחוץ על חסידי צאנז שיקיימו את פסק הדין.

שיכון על כרעי תרנגולת

ח״כ רפי אדרי, יו״ר סיעת המערך בכנסת, משמש גם כיו״ר מועצת המנהלים של חברת ״שיכון עובדים״. בתוקף תפקידו זה הוא שולט בעמדת כוח רבת־חשיבות. אבל, הדעת נותנת כי מי שעומד בראש הפירמידה של חברת בנייה גדולה, יהיה גם אחראי על מחדלים שיתגלו בחברה.

לפני שהתמנה ליו״ר החברה שימש ח״כ אדרי במשך שנים רבות כמנכ״ל החברה. במאי 1984, על פי החלטת מוסדות מפלגת העבודה בעניין ״כפל תפקידים״, חוייב להתפטר מאחד משני תפקידיו — מכהונתו בכנסת או מתפקידו כמנכ״ל ״שיכון עובדים״. הוא העדיף לשמור על כסאו בכנסת, אך יצר לעצמו, בתוך חברת הבנייה, עמדת כוח חדשה, ברמות תפקיד יו״ר החברה ללא שכר. כאשר ניסה דני רחוליה, מנכ״ל חברת העובדים, למנות את צבי אלדרוטי, למנכ״ל החברה, לא רצה בו רפי אדרי ולאחר מאבק קצר ויתר אלדרוטי על התפקיד.

והנה, לפני עשרה ימים פרסם עמיתי צבי הראל כתבה ב״הארץ״ (״הבניין השוקע של שיכון עובדים״) ובה דיווח על פסק דין חמור שפסק השופט המחוזי ישראל גלעדי נגד החברה. בית המשפט חייב את החברה לשלם לכל אחד מדיירי הבניין, התובעים, 100.000 דולר כדי שיוכלו לרכוש דירות חליפיות. פסק הדין הוא כתב האשמה חריף נגד חברת ״שיכון עובדים״ הוא מגולל את נתיב התלאות שעברו דיירי הבניין, במשך שנים רבות, שכמן התבקעו קירות הדירות עד שניתן היה להחדיר יד דרך הסדקים בקירות החיצוניים. במשפט אחר שנערך באותו עניין קבע סגן נשיא בית המשפט המחוזי ד״ר אליהו וינוגרד: ״רק כתוצאה מהליך שיפוטי מקביל שלווה באילוץ החברה למסור לידי המשיבים מסמכים שונים נודע ונתגלה לדיירים, כי לא רק כמשל נמצא על קרן הצבי או על כרעי תרנגולת, אלא אף ביתם נשען על כרעי תרנגולת. המבנה פשוט הפך להיות מסוכן מדי.״

ח״כ אדרי: זה לא אני

לוא היה מדובר בחברה קבלנית פרטית, ולא בחברה ציבורית בעלת מוניטין היה אפשר לשער שתאוות הבצע היא שהעבירה את בעליה על דעתם, וכיוון שנאלצו לפצות כל אחד מהדיירים־התובעים בסכומי כסף גדולים, הרי בכך באו על עונשם. אבל כאן, הרי מדובר בחברה הסתדרותית שמעצם שמה אמורה לבטא כיוון רעיוני מסויים. מה גם שבמקרה זה העומדים בראשה אינם נפגעים בכיסם, עם תשלום הפיצויים.

שוחחתי בעניין עם ח״כ אדרי, יו״ר החברה, כדי לברר אם בעקבות פסקי הדין הופקו לקחים. השיחה היתה יותר ממוזרה: ״אין אמת בחלק מהדברים שקבע בית המשפט,״ הודיעני ח״כ אדרי והוסיף: ״אם היתה זו חברה פרטית, אולי היום, אחרי כל כך הרבה שנים, לא היתה קיימת ולא היה כלל את מי לתבוע״. ח״כ אדרי תקף את עיתון ״הארץ״ שדיווח על פסק הדין ואמר: ״ל״הארץ״ נוח לטפס על ״שיכון עובדים״. נעשה חשבון עם ״הארץ״ בבתי משפט. אני בטוח שהתכתבו דברים נכונים, אבל הדברים לא מאוזנים.״

אדרי גם קבל על שהשופט פסק שישולם לתובעים, עבור דירה השווה לדעת כ־40.000 דולר בשוק הדירות, סך של 100.000 דולר. ח״כ אדרי הוסיף שעל החברה להגן על כספי הציבור מפני דיירים סחטנים. הוא רק שכח לציין שכל טענות ההגנה של החברה הובאו במהלך המשפט הממושך ובית המשפט פסק בכל זאת כי התובעים קנו מוצר פגום שמירר את חייהם במשך שנים ארוכות. לסיכום: אדרי אומר שאין בכוונתו לשנות את נוהלי העבודה בחברה שהוא עומד בראשה. לטענתו יש לו טענות למכביר כנגד בית המשפט, כנגד הדיירים וכנגד עיתון ״הארץ״.

מצפון נודד

מאת לילי גלילי

ארבעת האורחים שהסבו לקפה של בוקר במלון ירושלמי מהודר, גילו עניין מועט בלבד בנופי חומות העיר העתיקה שנשקפו מן החלון לעומתם. זאת למרות ששלושה מהם לא ביקרו כאן קודם בעבר. רק אחת מביניהם, עו״ד מרי פראנס שמידלן, מבקרת זו הפעם השניה בישראל: בשנת 1982, הגיעה עם משלחת משפטנים כדי לעקוב אחר גורלם של האסירים הלבנונים שהוחזקו בתקופה ההיא בכלא עתלית. במבט לאחור, היא אומרת, הביקור נחל כשלון מוחלט. שלטונות ישראל לא התירו למשלחת לבקר בכלא, עד היום היא מרגיזת על כך בכעס רב.

ארבעת עורכי הדין והדין הגיעו הפעם בשל הידיעות שפורסמו בארצותיהם על הגירוש הצפוי לארבעה מתושבי השטחים, ביניהם רופא, עיתונאי, מנהיג איגוד מקצועי ומוכל שסוחרר מכלאו בעסקה עם ג׳יבריל. הם באו כדי לבחון את המצב החוקי, לפגוש את המשפחות כשרצונם להיפגש עם המועמדים לגירוש. הם הגיעו מונעים על ידי צו מצפונם, על־ידי אידיאולוגיה פוליטית ותפיסת עולם המשלבת מיליטנטיות עם תמימות דון קישוטית כמעט. ארבעת המשפטנים לא הכירו זה את זה בעבר ולא נפגשו מעולם קודם. מפגשם בארץ הוזמן על־ידי עו״ד לאה צמל המייצגת את משפחות המועמדים לגירוש. מכוח הנסיבות, אתה מוצא עצמך לפתע בדיפנסיבה, במצב של סינגור המגן על שלו מפני זר — שאולי לא יבין זאת.

מרי פראנס שמידלן, המעשנת סיגריות בשרשרת עצבנית, מפיצה סביבה מין ניחוח זר אותו אנו מייחסים לשיק צרפתי; לואיס סלבדורס ורדסקו, פרקליט בן 75 ממדריד, סקרן בטבעו ובהליכותיו תחושה של מי שנטוע היטב בשושלת יוחסין עתיקה. אישיותו עומדת בסתירה למזג המתפרץ של מיכאל מיתופולים מיוון, ולתחושת המבוכה של עו״ד פיטר שטוצנברגר מגרמניה, (34), שבא, לדבריו, ״להגן על החירות הדימוקרטית״. את המפגש הראשון שלו עם ישראל מבנו חזר מזועזע עשה במחנה הפליטים אדהיישה. מעולם לא ראה הגוכבים במקום הטילו עליו אימה ופחד. את רשמיו אלו יביא בפני עמיתיו בגרמניה.

האבא של שטוצנברגר היה חייל בוורמאכט. בבית הרבו לשוחח על כך, אך האב מעולם לא הצליח להסביר לבנו כיצד הפכה התנועה הנאצית לתנועה עממית. את השאר, ניסה

ארבעה פרקליטים זרים מבקרים בישראל לבדוק את מצב זכויות האזרח בשטחים. המפגש אתם כמו עם משגיחי כשרות העורכים ביקורת פתע במטבח חשוד

להבין לבד. ביקר במחנות הריכוז, צפה בסרטים על השואה. מה שראה וקלט, רק מקשה עליו, לדבריו, להבין את התנהגותה של ישראל. מרי פראנס שמידלן, שניסיון חייה עשיר יותר, אינה מתרגשת בקלות כזאת. על צווי הגירוש קראה ב״ליבראסיון״ וב״לה מונד״, וההחלטה לבוא, באה היא משמשת כחבר בכיר בוועדה לזכויות הפלשתינים (פעילות אותה היא רואה כמקצועית, ולא פוליטית), והיא קשורה גם לליגה הצרפתית לזכויות האדם. את ישותה הפוליטית, היא מגדירה כלא מפלגתית, אלא כ״אנארכיסטית עם רגשות סוציאליסטיים״.

גם שמידלן כורכת את חוויית השואה, עם רמת הציפיות מישראל. הוריה הקתולים, פעילים בתנועת ה״רזיסטאנס״, הצילו יהודים במלחמה. אחיה הבכור, ״שגם הוא נחשב לטהור־יטה אצל הגרמנים״, הוצא להורג. אלה התמונות המזכירות, שהיא חוזה בביקוריה בשטחים. ״ראיתי התנהגות גסה של חיילים צעירים למשפחות, לאב ולאם זקנים. ראינו מבנית מעורבת בתאונה. כשעצרנו והבענו דאגה, הרגיע אותנו החייל: ״אל תדאגה הכל לא אחד משלנו״. הצעירים בישראל, אומרת שמידלן, מאבדים את נשמתם. ואפילו אלינו מתייחסים כאויבים.

מיכאל מיתופולים, פרופסור למשפט קונסטיטוציוני באתונה ופעיל בארגון אמנסטי הבינלאומי. עשה 100 ודרשים מ־45 שנות חייו כאסיר וכגולה פוליטי. מכאן עניינו המיוחד בזכויות האדם. ואכן, הגרולה מהם שמצא בישראל ביום ביקורו המעשים. כשהגיע לשכם לעקוב אחר הליכי הוועדה שצריכה היתה להחליט בעניין גירוש ארבעה מתושבי העיר, לא איפשרו לו להיכנס בטענה שתהליך הוא סגור. את שעות הערב עשה בהגנה מחוץ לכתלי בית הסוהר, עם משפחות המגורשים, ועורך השוואות.

״לפני 15 שנה, התקיים ביוון המשפט הגדול ביותר תחת המשטר הצבאי; היינו 35 צעירים, ביניהם שר המשפטים של יוון, שהואשמו בטרור. המשפט ארך 22 יום, אבל התירו לכל אחד להיכנס. האולם היה מלא בעיתונאים שהגיעו מכל העולם. על כן, גדולה היתה אכזבתי כאן, כשלא נתנו לנו להיכנס״. גם לואיס סלבדורס ורדסקו היה פליט פוליטי של משטר פראנקו, וגם הוא עורך השוואות. ״אפילו אצל פראנקו נשמרה פומביות המשפט. ואפילו הוא לא העז לגרש אנשים מהארץ״. ורדסקו עצמו, ייצג קבוצה של פליטים איראניים ומנע גירושה מספרד. מרי פראנס שמידלן, המטפלת בצרפת באיראנים המתנגדים למשטרו של חומייני, חוזה בכל יום את הדראמות האנושיות של הגלות, את עקירת האדם מסביבתו ואת פירוק המשפחה. ״העם היהודי שהיה קורבן לשואה, יוצר עתה סינדרום בו הקורבן הופך למקריב״, אומר ורדסקו, ושמידלן מוסיפה: ״כמשפטנים, אין אנו יכולים לקבל את השרירות של עדויות חסויות, כשהנאשמים אינם יודעים בדיוק במה מאשימים אותם. אין אנו יכולים לקבל את עונש הגירוש, הנוגד את אמנת ז׳נבה ואת החלטותיה של כל ועידה בין לאומית״. חלק נכבד מהשיחה, שגולשת מטיעונים משפטיים לתגובות אמוציונליות של קבוצת אנשים רגישה, מוקדש לניסיון להבין מדוע בחרו דווקא בישראל למקד בה את פעילותם. שוב ושוב עולה השואה כחוויה שיצרה רמת ציפיות מיוחדת ממדינת היהודים. דרום אפריקה, דרום אמריקה, נראות לא רק רחוקות, אלא גם אין מצפים מהן לשום דבר אחר. ״הן לא סבלו את מה שסבלו ישראל ויוון, ולכן אני לא יכול בכלל להשוות״, אומר מיתופולים בהתרגשות גדולה; ״אדם שהיה תמיד שבע, לא יבין מהו רעב. מה שקורה כאן, נראה לי לא טבעי, לא הגיוני״.

חיים כהן: מנגנון הגנה נגד ביקורת

השופט העליון בדימוס, ונשיא האגודה לזכויות האזרח, חיים כהן, משמש מתנת קבועה להועדות ואישים הבאים לחקור את מצב זכויות האדם בישראל. גם מרי פראנס שמידלן פגשה בו בביקורה הנוכחי. כהן מחלק את המבקרים לשלוש קבוצות: אנשים הבאים מיוזמתם, כמו משפטנים הדואגים לזכויות האדם; ארגונים שתפקידם לפקח על זכויות האדם כמו ״אמנסטי״; ארגונים או אישים פוליטיים מובהקים, עם מטרות תעמולתיות. לעיתים קרובות, קשה להבחין בין הסוג הראשון לשלישי. לדברי חיים כהן, החליטה הממשלה מיד לאחר הכיבוש שלא לשתף פעולה עם משלחות מן הסוג הפוליטי, אך גם שיתוף הפעולה עם שני הסוגים האחרים לא היה תמיד מוצלח. את התוצאות העולים כתוצאה מביקורים אלו, מעריך כהן כגמולי השפעה על המדיניות. ״הסיבה לדעתו היא לא שהם אינם צודקים, ולא שאנחנו אטומים. אלא הסיבה פסיכולוגית מעיקרה. במשך 37 שנות קיומנו, כל כך התרגלנו לביקורת בלתי מוצדקת, שאימצנו לעצמנו הרגל רע — מנגנון הגנה נגד הביקורת, ואנו מסיחים דעתנו ממנה״.

באשר לטענותיהם המשפטיות של ארבעת המשפטנים, מוצא כהן בדבריהם צדק חלקי בלבד. נכון שהמצב המשפטי על פיו אפשר להעניש ולגרש אדם על עבירה ביטחונית מבלי להראות לו על מה ולמה נוגד את היסודות של עשיית צדק, ועליכן צריך החוק שלנו תיקון בעניין זה. אך לשאר טיעוניהם על אי חוקיות הגירוש אין הוא מסכים: בעניין גירוש ראשי הערים, פסק כהן (בדעת יחיד) שהגירוש אומנם נוגד את המשפט הבין לאומי; דעת הרוב היתה, שאין הוא נוגד. כך או כך, מעריך חיים כהן כי מידת העניין שמגלים בישראל אישים וגופים אלה, אינה נובעת רק מרמת הציפיות שלהם מאתנו; בראש ובראשונה היא נובעת ביחסו שלנו לרמת התנהגות יותר גבוהה, והביקורתנו למעמד אחר. היחודה שלנו היא הנותנת, והיא המחייבת אותנו.

למפעלי התעשיה הצבאית באזור המרכז
דרושים
משרה מס׳ 01-65
מסיק דודי קיטור מוסמך
לעבודה במשמרות
משרה מס׳ 00-85
כרסמים
5 שנות נסיון לפחות וידע בקריאת שרטוט טכני – חובה.
משרה מס׳ 01-50
מעוזיזנים
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב לזהירת התעסוקה ת.ד. 1044 רמת־השרון, מיקוד 47100.
נא לציין מס׳ המשרה המבוקשת, מספר תעודת זהות ומספר טלפון.
התעשיה הצבאית

למשרד עורכי דין
דרושה
פקידה מעולה
שעות העבודה 8.00-16.00
ידיעה טובה בכתב ובהדפסה — הכרחית.
טל. 262808
255063 .216046

למשרד רואי חשבון בת״א
דרוש
בוחן ראשי
למשרה מלאה
בשלבי סיום של למודי ראיית חשבון
נסיון בעבודה: לפחות שנתיים במשרד רו״ח.
לקביעת ראיון להתקשר 03-664561

עיריית חיפה
מרכז רפואי חיפה (רוטשילד)
הפקולטה לרפואה, הטכניון
מכרז 11/85
מודיעה על משרה פנויה באגף הילדים
מנהל מכון גנטי
1. על המועמד להיות בעל נסיון קליני ותואר מומחה ברפואה פנימית או רפואת ילדים או אנדוקרינולוגיה.
2. בעל אישור השתלמות פורמלית בגנטיקה.
3. בעל נסיון בעבודה מעשית בתחום הגנטיקה של שנתיים לפחות לאחר קבלת תואר מומחה.
דרגת המשרה: דרוג א׳ רופאים.
על המעוניינים לפנות בכתב אל מנהל המרכז הרפואי תוך 30 יום מפרסום הודעה זו, ולצרף לבקשתם תולדות חיים, דיפלומה, רשיון ישראלי לעסוק ברפואה, תעודת מומחה, אישורים לגבי עבודה מעשית בגנטיקה והשתלמות פורמלית, רשימת פרסומים ורשימת ממליצים.

שופר־סל
דרוש
ירקן מנוסה
לניהול מחלקת ירקות באזור גוש דן
לפנות טלפונית 03-250545

למבצע הגדול בכל הזמנים
״בולי זהב״
דרוש
מנהל/ת אזור ירושלים
גיל 30+, נסיון בפרסום / מכירות יתרון.
השכלה אקדמית / נסיון מקצועי בצה״ל יתרון.
טל׳ 03-229106/7 – לאורית (החל מיום ראשון).

כביר בע״מ
מפעל לקונפקציה בבאר־שבע
דרוש
מנהל ייצור
השכלה נדרשת: מהנדס או הנדסאי ייצור.
הכישורים הנדרשים:
★ בוגר מכללת ״שנקר״
★ נסיון בענף
★ יחסי אנוש טובים
★ ידיעת השפה האנגלית
מועמדים מתאימים יפנו לת.ד. 586 ב״ש, לידי עודד, בצירוף קורות חיים בכתב יד וטלפון להתקשרות • סודיות מובטחת.

תעל
קבוצת משמרות בע״מ
למפעלנו דרוש
מנהל כוח־אדם
בעל נסיון בניהול כח־אדם במפעל תעשייתי.
לפנות בכתב־יד לביח״ר תעל, ת.ד. 28, פרדס־חנה 37100.

דרוש
אגרונום
★ התמחות בקרקע ומים
★ בעל נסיון רב בגידולי חוץ
03-241973

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
דרושים
מהנדס/ת אלקטרוניקה מחשבים
תאור התפקיד:
אחראי על בית המלאכה האלקטרוני.
אחריות על צוות טכני.
אחזקה ופיתוח של מערכות מחשבים.
הכשורים הדרושים:
בוגר הפקולטה להנדסת חשמל או הנדסת מחשבים.
נסיון של 5 שנים לפחות.
הערה: מערכת המחשבים ביחידה מבוססת על מחשב VAX 11/780 ומערכת לעבוד תמונות. קיימת אפשרות למחקר ולמודים לתואר גבוה.
מספר המשרה: מה/156
כתב/ת עתונות
תאור התפקיד:
איסוף חומר בפקולטות וביחידות השונות של הטכניון; כתיבתו ועריכתו לצורך הודעות לעתונות ומאמרים המיועדים לעתונות.
הכשורים הדרושים:
השכלה אקדמית.
ידיעת השפה האנגלית על בוריה – שפת אם אנגלית, כולל הדפסה.
ידיעה טובה של השפה העברית.
נסיון בעריכת חומר מדעי באנגלית.
נסיון בתחום העתונות, כושר ביטוי בכתב.
מספר המשרה: מו/25
מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 6.12.1985, אל: אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000.

לקיבוץ נען
דרוש
מטפל
לאדם מוגבל
★
נא לפנות בשעות הבוקר לטלפון 08-412255 (שלוחה 2825).

לחברת ביטוח ישראלית — אגף ביטוח חיים
דרושים:
1. מנהל מחלקה לפיתוח עסקים
לתל־אביב ואזור המרכז
2. מפקחי רכישה בכירים
בתל־אביב, חיפה וירושלים
3. אנשי מכירות
להרחבת פעילות עם פוטנציאל לקוחות קיים.
התנאים טובים למועמדים המתאימים. פנייה בכתב־יד ובלבד, לת.ד. 729 ת״א 61007. עם ציון — ביטוח חיים אישי למנכ״ל.

א.זליג
אנשים מעולים לתפקידים בכירים
בכירים לקריירה חדשה
ללקוחתנו — חברה תעשייתית ומסחרית בעלת ותק ומוניטין באזור המרכז
דרוש
מנהל מחלקה כלכלית
כפוף למנכ״ל
כישורים:
★ כלכלן נמרץ, רצוי מינהל עסקים
★ בעל נסיון של 5 שנים לפחות
★ יכולת אנליטית והכנת דיווח לדירקטוריון
★ בעל פוטנציאל ניהולי לקידום
נא לפנות בכתב יד על נייר ללא שורות, בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה ולציין את היד הכתובת, אל: א. זליג, ת.ד. 4230 ת״א 61041, או: — גאולה 42 ת״א 63304.
לפרטים נוספים: טלפון 03-657510 בימים א׳—ה׳ בין השעות 09.00—17.00.
— דיסקרטיות מובטחת —

תרבות וספרות

משורר של התפעלות

מאדם באת ואל אדם תשוב
מאת יהודה עמיחי
הוצאת שוקן, תל-אביב, תשמ"ה

מאת אריה זקס

ניתן לחלק את המחנה הגדול של אוהבי עמיחי (שהח"מ נמנה עם ותיקי מנוייסו) לשני לגיונות. הלגיון העיקרי, מבחינה מספרית, מורכב מקוראים המבורים מזה זמן רב למוצר הפיוטי שרק עמיחי מסוגל לספק אותו, ותמיד בהצלחה כה רבה. לקוראים אלה יהיה הקובץ החדש, כמו כל קודמיו, בבחינת חג. הלגיון השני של אוהבי עמיחי מורכב מקומץ המצפה שבכספר שירה תהיה הרפתקה של התחדשות, הסתכנות והפתעה. קומץ זה יבוא על סיפוקו רק בשלושה-ארבעה משירי הספר.

עמיחי תמיד היה משורר הנועם והנחמה. תמיד היקפה בשיריו את מידת הדין והעצים את מידת החסד; אותו "אושר גדול" המסתתר (אולי) מאחורי "כל זה". התרגשויותיו השקטות ונימתו העגה-מהורהרת ייחדו אותו תמיד כמשורר "מבית טוב". ניגוניו הלשוניים היו טאקטיים תרתי-משמע, וגם את ספרו החדש מאפיין הטאקט המתוחכם שבבחירת המלים וצירופן זו לזו: שיקולים של תוכנה ושל אי-עלבון הקורא מדריכים כל שורה. אהבתו של עמיחי לדברי מתיקה ניכרת שוב הן בדימויים והן במארג הרגשי של השפה. בעיקרו נשאר משורר של התפעלות. במיטבו הוא עדיין מסוגל להעביר בצורה נפלאה את התפעלותו מתמונות-מצב, נופים ואנשים. במידעו הוא מייצר גלולות-הרגעה פיוטיות. חומרי הסאטירה, כעס, הלעגה, עלבון וחשיפת-כיעור, זרים לגמרי לשירתו.

אחת התכונות המקסימות ביותר של שירת עמיחי במיטבה היא ההומור הקל-כנוצה המופיע בה לפעמים. עמיחי תמיד שבה את לבי כשצחק על עצמו. צוחק על מטבעות-הלשון הפיוטיות השגורות בפיו, ואף על עצם תרמיתו כפייטן מבוגר שקביעותיו לגבי הצער והשמחה שבחיי כולנו נתקבלו כדברי האורקל מדלפי: "ומעבר לבתים במפרץ הגדול/ אסרות שטוחות עמוסות שמחה/ עוברות על פני אסרות עמוסות צער גדול.// הייתי יכול לומר שהן עמוסות חול ופחם וקורות עצים,/ אך לא אמרתי כך, ולא אומר". זהו הקטע המסיים (והמציל) שיר ליריעד-בר-באגאליות בשם "ערבי גשם בברקלי" (עמ' 103). אני נזכר איך לפני שנים די רבות הופיע עמיחי על הבמה באולם וייז בירושלים ושיחק את "הוסא הולילה" בהפקת-סטודנטים של קומדיה מימי הביניים. הוא שפך לעצמו לבניה על הראש מתוך סיר לילה ישן, – ונבע את ההצגה. במסיבות סגורות בשנות השישים והשבעים התגלה לא פעם כחקיין מעולה וכליצן שאין שני לו, וגם כרקדן באלט קלאסי הזקוק רק לטבעי נוצות, מטאטא ושימלת מלמלה ורודה כדי לבצע אינטרפרטאציה כוריאוגרפית מרשימה מאד של "תמונות בתערוכה" מאת מוסורגסקי.

השיר היפה ביותר בקובץ החדש הוא, לטעמי, זה (בעמוד 89) המכונה "בבריכת השחיה". שיר זה שונה מרוב השירים בקובץ בכך שהוא ארך-נשימה ומצליח לעקוב אחר חוויה אחת ומתאדות מתחילתו ועד סופו (בעוד שרוב השירים נוטים להתפזר לרסיסי-הברקה, כמו פתקאות שנרשמו במקומות ובנסיבות רגשיות שונות זו מזו, והודבקו לאחר-מעשה לכדי שיר). אצטט את "בבריכת השחיה" במלואו, בתקווה שגם הקורא ימצא בידי מרי שיר זה את המיזוג העבר של קדושה וחולין, את דייקנות התיעה, ומעל לכל – את שפע האסוציאציות המרהיב שעמיחי ניחן בו מתחילת דרכו, והמצדיק גם עכשיו את מעמדו הרם בשירת ימינו:

"כאן אני פושט את בגדי הנפרדים/ הנגאלים/ ושם אותם בארונות הקודש של חדרי ההלבשה./ וריח מתכת עם ריח מים וחלודה/ הם קטורת הכמיהה לנמלים רחוקים/ ולעולמות שהלכו לעולמם.// אני שוחה בשלוה מצד אל צד בבריכה/ בקצב שירי ובתנועות הזיכרון./ על שפתי מלמול מיספר ארון בגדי,/ כמו אמירת תהילים, כמו קסם מציל מאבדון./ (ואתי צעירים וצעירות בשחית חמדה/ ובטוהר גדול מכול מקוי הטהרה,/ יפים ושואפים בתשוקת השמש ומוזהבים בתשוקתי.// אני בן מאיר ובן פרידה ובן תמותה,/ אני שהולך למות מברך את אלה שישארו אחרי,/ כמו לוחמים בזירה/ לפני הקרב האחרון./ אני המאבד מתאר במלים ולהבות את אשר יאבד לי./ אני שביתי יחרב ושגופי ירקב/ מהלל את חבתים החדשים/ ואת הגופים שעודם רעננים ומלאי אהבה.// אני יוצא מן המים,/ אני מנגב את גופי/ כמו גוף של אדם אחר/ ולובש את בגדי./ אני מברך את ברכת הבריכה/שוכת, כמו בנשיקת מצת את המספר".

אך בצד שירים והגיגים מושלמים כמו "בבריכת השחיה" יש בספר החדש, כבקודמיו, גם הרבה טישטוש ומריחה לשונית. אביא דוגמה אופיינית. בשיר המכונה "מתוך התפוח" (עמ' 37) אנו מוצאים את הדימוי הבא: "את מדברת אלי. קולך מהימן עלי,/ כי יש בו גרשי כאב קשה,/ כמו שבדבש האמיתי יש גרשי הדונג/ של חלת הדבש". בקריאה מרפרפת נראה הדימוי קולע. אהובת המשורר מבקרת אותו, והמרגיה שבקולה, הנובעת מאיזה כאב-פגיעה, מתוארת על ידי המשורר על דרך המשל הסינאסטטי כגוש קשה בתוך החומר הרך והמתוק של קולה. כדור שחרכות והמתיקות של הקול מהימנים, שהרי אחרת לא היה המשורר מוכן לשמוע אותו כלל בכעסו, והדואי שלא היה מוכן להתייחס לקשיותו (המרגיזה) שהתגנבה פתאום אל תוך קול האשה. אבל מהו בעצם אותו "כאב קשה" והאם הוא באמת קשה כל כך (לטעם, לטעימה, לשמיעה)? הדרמה האנושית המתעוררת עם הצירוף "גושי כאב קשה" מתמסמסת, פשוט כמשמעו, כשמסתבר שמדובר בסך הכל ב"גושי דונג של חלת הדבש". הרי הדונג הוא חומר שאין בנמצא רך ממנו, מלבד אולי הדבש עצמו, הרמוק בו. הקושי, אם כן, הוא קושי קל מאד. ניתן להתייחס אליו בסלחנות אבהית; אך אי אפשר ליהנות ממנו כמו [illegible] נהנה מגושי הדונג המאשרים שהדבש בצנצנתו אינו מוצר סינתטי. הדימוי אינו עומד במבחן קריאה ביקורתית, כי הצימות הגושי "שהבשם" בצנצנת (המתאר "כאב קשה") אינו מתממש בידי כל איזה-חומר שהוא באמת קשה (כמו, אבן של מציבה) אלא בחומר רך, מתוק, קל ודביק.

יהודה עמיחי: הנועם והנחמה

"הקושי" של עמיחי בשיר זה (וברבים אחרים) הוא בסופו של דבר פארודיה לא-מודעת על הקושי האמיתי של הכאב האנושי. ראוי להשוות את שורותיו של עמיחי עם שורותיה של המשוררת האמריקאית הגדולה אמילי דיקינסון באותו ענין: "אחרי כאב קשה באה הרגשה פורמלית/ העצבים יושבים בלי נוע, כמציבות". כאבה של דיקינסון אינו מותיר טעם של התפנקות. הוא אינו משול לגושי דונג מתוק, אלא הוא הכאב הקשה, החומר, החד-משמעי הבלתי-נסבל ביותר שחווה בחייו כל אחד מקוראיה על בשרו.

יורם ברונובסקי / מכתבים מאנגליה

אורח מארצו של אף-לא-אחד

קראתי את ספריו של ו.ס.נאיפול עוד בארץ – שלושה מהם תורגמו לעברית – והתפעלתי מהם מאוד. לדעתו, למאמריו ולספריו של אחיו הצעיר, שיווה נאיפול, התוודעתי רק כבואי לאנגליה, וגם הם משכו מיד את שימת-לבי. כאשר קראתי על מותו של שיווה נאיפול, מות לא-צפוי בגיל ארבעים, היה זה תוך כדי הקריאה האכסטנסיבית שקראתי בספרו האחרון, קובץ סיפורים ורשימות בשם "מעבר לפי הדרקון" שנפתח באוטוביוגרפיה ששמה היה כשם הקובץ כולו. הספר כולו ראה אור בראשית השנה, בהוצאת "המיש המילטון". קשה היה ליישב את המוות הזה עם האיש הצעיר, השר מנמן, רב-הפעלים, מהיר-התגובה, שהירבה להופיע בטלוויזיה, ורק לפני שבועות ספורים הבזיק בשיחה טלוויזיונית, מדוע אין להשתמש לדעתו במושג "העולם השלישי" – ביטוי כולל מדי המשמש זה כבר יותר כמסך-עשן להסתיר מאחוריו את המציאות האומללה של חיי מיליוני בני-אדם מאשר כמציינה של מציאות אובייקטיווית כלשהי.

תכונה נוספת של שיווה נאיפול נצפתה כשבועיים אחרי מותו – מותו שנראה פתאום כמין פסיק מיותר וטורדני בתוך מארג חיים שופע ורב-עתידות – תכונה זו היתה מרגשת במיוחד: נאיפול הצעיר (כך כונה בדרך כלל שיווה, להבדיל בינו לבין אחיו המהולל ממנו) חזר לאי הולדתו, טרינידד, שנים רבות לאחר שעזב אותו. הוא ביקר במקומות שבהם עברה עליו ילדותו, שוחח עם אמו ואחיותיו שנשארו באי, והוליך את המצלמה למקומות הבילוי והשעשועים שלו בעודנו ילד ונער. הסרט המצויין היה קרוי בשם האוטוביוגרפיה שבראש הקובץ האחרון "מעבר לפי הדרקון", אבל נעדרה ממנו כל הביקורות והמרירות שבכתיבה. היה זה מסע נוסטאלגי לאי שנראה כדימוי מושלם של גן-עדן, רוחץ באור השמש הבריכה הבמעט-טרופית, עמוס פירות נפלאים ורצוף חופי חול זהובים. כמה שונה היה האור שהוטל על האי טרינידד באוטוביוגרפיה של נאיפול ובסיפוריו, שרובם ככולם עוסקים בחוויות האי. מותו של שיווה נאיפול הוסיף נופך לסרט הדוקומנטרי. עשה אותו פתאום למין טקס-פרידה בצבעים טרופיים. האוטוביוגרפיה מעניקה משמעות שונה לגמרי גם למוות הזה, שכמו נרמז בה, מתוך סיפור על מוות אחר.

"מעבר לפי הדרקון" נפתח בתאור מות חברו של שיווה, חבר שיחד עמו הגיע שנים אחדות לפני כן מטרינידד לאוקספורד, לאחר ששניהם זכו במילגה שאיפשרה להם לצאת מעבר לגבולות אי-עולמם – מעבר למיצר פי הדרקון שדרכו מפליגות האניות היוצאות לאירופה מפורט-אוף-ספיין, העיר הראשית והנמל הראשי של האי. משאת נפשם של שניהם, של שיווה וחברו, התמלאה עם הנסיעה הזאת לארץ-חלומותיהם, אנגליה. אבל החבר, סטיב, לא הצליח במה שהצליח כמאבק – המאבק למצוא את עצמו בארץ החלומות, להשוות את המציאות האישית שלו עם המציאות האובייקטיווית, הלא-חלומית, של אנגליה בשנת 1966 (שבה מתחיל סיפור המעשה). החבר מת איזה מוות מקרי, כאילו חסר-סיבה. שיווה עצמו אינו מסוגל להבין מדוע הוא מת, אבל בעמקי-תודעתו הוא מבין את המוות הזה, מין כישלון כמעט הכרחי בהתמודדות האיתנים של הנער מפאתי הפרובינציה של האימפריה-לשעבר שהגיע לעיר הבירה. תודעת הסיבה למותו של החבר מטשטשת את שיווה ברחוב של אוקספורד, מעלפת אותו כאילו ללא כל סיבה. הוא כותב את האוטוביוגרפיה כדי להבין מדוע מת סטיב. הוא מתאר את הפסיכיקה של ילדי המושבות שהיו גם הוא גם החבר, ואת הלם הפגישה עם ארצות החלום שהיו לדידם הארצות האירופיות שהיו עיניהם נשואות אליהן. הדרקים שלהם, הפגישה והמשבר-הפגישה הם נושאי כתיבתו של שיווה נאיפול בכל אשר כתב.

אפשר לומר שהוא גם נושא ספריו של אחיו הגדול, וידיה נאיפול (הוא ו.ס.). גם נאיפול הבכור חוקר את נפשם של "האנשים המחקים" (כשם אחד מספריו), האנשים התלושים-תרבותיים שציצמה האימפריה הבריטית בכל מקום שבו משלה, באפריקה ובאיי הודו המערבית, משם מוצאה של משפחת נאיפול (שהגיעה לשם שני דורות קודם-לכן מהודו). האנשים המבולבלים הללו, שההערצה לאירופה נהפכת אצלם בקלות יתרה לשנאה עמוקה ולעלבון קשה, הם גיבורי הסיפורת של ו.ס. נאיפול והכתיבה הפוליטורית שלו, כגון זו של ספרו המצוין על עמי האיסלאם "בקרב המאמינים" שאבחנות רבות שלו חלות על קבוצות גדולות של הציבור בישראל. גם נאיפול הצעיר עוסק באותו חומר אנושי, מבלי לחקות את אחיו, אדרבה: מתוך עצמאות מפתיעה של סיגנון ודרכי-עיצוב. אבל אצל האח הבכור ניכרת שליטה גדולה יותר בדרכי-הסיפור ויכולת מפליאה של אובייקטיוויות; האח הצעיר היה, בכל זאת, רק בראשית דרכו. מכילא העסיקה אותו יותר אישיותו שלו: היה מספר אוטוביוגרפי במידה רבה יותר מן האח הבכור. אולי לכן הסיפורים האוטוביוגרפיים נוגעים יותר ללב. כוכבים באורח מידי יותר. האנגליה כאן היא אנגליה עצמית, ולכן נרגשת ונוקבת פי כמה. נאיפול המבוגר הוא אפיקן ואסטריקן; נאיפול הצעיר הוא ליריקן. כשהוא מתאר את האיש ההודי-אסופי, האיש עקור השורשים של "העולם השלישי", הוא מתאר את עצמו, ותוך הדראה מידית בישירות הזאת. לקראת סופה של המסה האוטוביוגרפית "מעבר לפי הדרקון" הוא כותב, למשל: "גדלתי בארץ שהיא ארצו של אף-לא-אחד. החיים הסובאורבאניים, על קלותם ועל המגידה הנהרצת שלהם לסטנדרטים האמריקאיים, לאידיאלים האמריקאיים, לא היו קיימים כאשר הייתי ילד. הנחותיהם ודעותיהם-הקדומות לא היו מוכרים לי. אם דומה הייתי לאותו דג המוצא מן המים בשעה שנוכחתי בטקסי-פולחן הינדיים, לא פחות הייתי בבחינת דג המוצא מן המים בקולנוע הדרייב-אין שהיה מלא ריחות של הוט-דוגס והמבורגרים. אם יש לי כיום הגדרה עצמית כלשהי, הריהי כולה פרי המאמץ האישי המתמיד. עלי להגדיר את עצמי מחדש מדי יום".

שיווה נאיפול משרטט דיוקן מושלם של אי-שלמות מהותית שכזאת שבה מתחבטים כיום מיליוני אנשים צעירים, כולם מ"פאתי האימפריה". דווקא כאשר האימפריה הממשית קרסה, התברר עד מה עמוקה היא אחיזתה של האימפריה כממשות רוחנית. כאתגר. באחד מסיפוריו של שיווה נאיפול – סיפורים קלושים במקצת, כסיפוריו של מתחיל – גיבורתו היא כושית קטנה מטרינידד שלידיה מגיעה חוברת של מגאזין מצויין של סוף שבוע, מאלה המופיעים לעשרות בלונדון הרחוקה. הכושית הקטנה בונה לה, על פי חוברת זו, עולם שלם, אוטופי, ששמו לונדון. היא מבקשת מן הספרית הטרינידדית שלה לספר אותה כמו שמסופרות הדוגמניות הלונדוניות בתצלום בכתב-העת – והיא מזועזעת מן התוצאה ומתשובתה של הספרית ש"השער שלנו לא מתאים לתסרוקת הזאת". "כושית מלוכלכת", מקללת הנערה את הספרית שלה. סופה שהיא מגיעה ללונדון ומוצאת שם עבודה ברכבת-התחתית ככרטיסנית. היא עובדת עבודת-פרך שבועות רבים כדי... לחסוך כסף לשוב הביתה, לטרינידד. ובשובה היא נעשית ללוחמת העיקשת ביותר כנגד ההשפעות האנגליות על האי, לוחמת למען התרבות האפרו-אסיאתית-הקאריבית שהיא התרבות האמיתית שלה.

אם סיפוריו של שיווה נאיפול הם בוסריים משהו, סמלניים מדי, הרי בקטעים האוטוביוגרפיים והרשימות ניכר כוחו כבר במלואו. כשהוא מתאר את בואו ללונדון את מגוריו באזור ארל'ס קורט – זה כור-ההיתוך של ההגירה ההודית, הקאריבית, הכושית – הוא מחייה את הסביבה הזאת באופן יוצא מן הכלל, משום שבמרכזו עומד הוא עצמו הצעיר יותר, האיש שהוא נושא אותו עד בתוכו, אות ההגדרות הקודמות של עצמו. כשהוא משוחח עם השחורים ברובע בריקסטון אחרי המהומות הידועות של שנת 81', מקשיב לקולה של האהבה הרווויה שהיתה לשנאה, הוא מעמיד את התגובות הללו לנוכח תגובותיו שלו, תגובות של מי שגם הוא בא מן התהו – ולא הגיע כל-עיקר אל הסוד הטוב שעליו חלם, אלא לסבך בעיות נוסף. תודעתו המתמדת היא של התרבות האירופית כהר גבוה שעליו יש לטפס בדי עמל, שאין עליו קפיצות-דרך קלות.

לראשונה ניתקלתי במאמרו של שיווה נאיפול על דפי השבועון השמרני-ימני "ספקטייטור", הרחוק ת"ק פרסה מן ההתלהבויות הקלות המטומטמות של השמאל האנגלי על נוגיו ל"עולם השלישי", זה השמאל שעשה יותר מכל להרקתו מתוכן של המושג הזה. נאיפול ביטא דעות הקרובות לדעותיהם של שאר אנשי ה"ספקטייטור", אשר השמאל מוצא בהן מטרה נוחה להאשמות ב"גזענות". נאיפול טען שתרבויות העולם השלישי הן תרבויות לא-עצמאיות, פאראזיטיות, ושאין דרך קלה אל התרבות המערבית. זאת טענו גם האחרים, אבל נאיפול היה הוא עצמו "איש העולם השלישי", איש הבא מ"ארצו של אף-לא-אחד". במקום להיעלב ולשנוא, התגובה הרגילה של אנשי העולם השלישי (אם נמשיך לשם הנוחות בשימוש במושג הזה), הוא ידע לערוך אנליזה ולהתבונן בשקידה ובסימפתיה (כלומר, בפתוס אוהד) באנשים אלה התלויים בין יבשות ובין תרבויות, כאין קרקע לרגליהם, ומתוך החלל הזה מוכנים לכל מעשה ברבריות, לכל התעבה לביזוי העולם שבאו ממנו ולהבזות העולם שבאו אליו.

תיאטרון מצוייר בצילו של המוות

שרלוטה סלומון: מחזה אוטוביוגראפי מצוייר (ברלין 1917 – אושוויץ 1943) שרלוטה כתבה לציור את הטכסט הבא: "ושוב נגרה נערה צעירה במבט מבוגר אותה, מנקודת-ראות של אהבה אומללה אותה"

מאת נסים מבורך

שרלוטה סלומון "חיים או תיאטרון", בית-התפוצות, אוניברסיטת תל-אביב

"את יצירתן של התמונות שלהלן יש לדמיין כך", כותבת שרלוטה סלומון בפתיחה למחזה האוטוביוגרפי המצוייר שלה. "יושב אדם ליד הים. הוא מצייר. מנגינה חודרת לפתע לראשו. כשהוא מתחיל לזמזם אותה הוא מבחין בהתאמה המדוייקת בין המנגינה לבין מה שהוא מנסה להעלות על הנייר. כאשר מתחיל להיווצר תמליל הוא מתחיל לשיר את המנגינה במילותיו שלו, שוב ושוב, בקול רם, עד שהציור נראה מושלם..."

מילים אלה הן המפתח להבנת האופי המיוחד של הפרק היצירתי הזה של אשה צעירה מאוד, שהוציאה מתחת ידיה עבודה מיוחדת במינה: שילוב של מאות רבות של ציורי-גואש, עם טכסט של מעין מחזה ומוסיקה, חלקה שלה וחלקה מלוקטת מאופרות ומקנטטות.

שרלוטה סלומון גדלה בתוך בית תרבותי. אביה רופא ואמה האחות, הומרה, הספיגו אותה גם בבישה רגישה לאמנות. שנות נעוריה הראשית בנערותה היו גם שנות המפנה הקשה של ימיה האחרונים של רפובליקת ויימאר בגרמניה והמעבר לשלטונו הברוטאלי של היטלר. בת 16 היתה כשעלה היטלר לשלטון ובגיל 18 התקבלה לאקדמיה לאמנות הברלינאית, וזה חוק קיומם של חוקי נירנברג. המצב ההולך ומתקדר של יהודי גרמניה לחץ עליה, עיצב במידה רבה את אישיותה. והר- איה שהתמות הרומנטית בחייה באותה תקופה היתה של מוסיקאי, אשר היה קבור במשך שעות ארוכות במלחמת העולם הראשונה מתחת לערימה של חיילים נוספים ובעקבות גוויותיהם ועקבותיהם פיתח תיאוריה משלו על מהות הקול האנושי.

בשנת 1938, אחרי ליל הבדולח עקרה שרלוטה לוויללפראנש, כפר צרפתי ים-תיכוני, והתגוררה עם סבתה וסבה, שנמלטו מגרמניה לפני כן. פרוץ המלחמה ב-1939 גרם להתאבדות הסבתה. [illegible] בהשפעת האירועים הכליים המשפחתיים האלה יצרה שרלוטה את יצירת האוטוביוגראפית "חיים או תיאטרון מחזה מוסיקלי".

היצירה הזאת מורכבת מ-769 ציורי-גואש, אשר 50 מהם מוצגים בתערוכה הנידונה.

לכל ציור צמוד טכסט, וקשה לקבוע אם הציורים הם היסוד שעליו נבנה הטכסט או שההיפך הוא הנכון. סביר יותר יהיה להניח, כי שניהם נוצרו בשלב, כיחידה אחת, והמוסיקה נוספה אליהם בהשלמתם. זהו סוג מיוחד במינו של פעילות בינ-תחומית-ספציפית שהניבה תוצאה מרתקת במהותה ובאיכותיה.

ובאשר לציורים המוצגים, יצויין כי הענק להם בסר כמן אופי ילדותי, נאיוויסטי ופרימיטיוויסטי. יש להניח שיוצרתם, חניכת אקדמיה לאמנות בעלת מסורת שמרנית, נקטה בסיגנון זה, שבוודאי לא היה מקובל בבית אולפנא, כדי להתאים את העבודות למחזה. יש בו גם נטייה מובנת לאיזה אכספרסיוניזם קודר, המתאים לקרקע, שממנה צמחה היצירה.

הציורים עשויים ביד בוטחת, ולעיתים ניכרת בה תנופה שיש בה משום חיפזון. ברובם משולבים טכסטים ארוכים או כיתובים ושמות, מה שמדמה אותם, מבחינה טכנית בלבד, לקומיקס. הציורים האלה הם קומפוזיציות עד כדי כך שלעיתים ידמה שהם מפעילים איזו סוויטה אמוציונאלית על הצופה, בעיקר היהודי שתגובתו הריגשית עליהם עשויה להיות דומה לתגובה על מקרא יומנה של אנה פרנק. עם זאת חשוב שיש להם, לציורים עזי-הבעה אלה, קיום אבטונומי עצמאי המנותק מן הטכסט ומן הנסיבות שבהן נכתב.

המפעל של שרלוטה סלומון התבצע, כך נראה, תוך בולמוס יצירתי, מתוך הדחף להספיק ולהעלות את תולדותיה ותולדות משפחתה החל מנשואי הוריה, את נסים מותי-קרוביה ואולי גם, במוצגע, את התמריס הצפוי של מותה שלה. אחרת קשה להבין כיצד השלימה יצירה רחבת-היקף כזאת תוך שנתיים, בשנים 1940 ו-1942. היא עוד הספיקה למסור את עבודתה לרופא-הכפר לפני שנשלחה אל מותה, באושוויץ. אביה, שקיבל את היצירה אחרי המלחמה, מסר אותה למוזיאון היהודי ההיסטורי של אמסטרדאם.

אחר-התערוכה, רפי שיבולת (אשר הרכיב גם את התערוכה המקורית, באמסטרדאם), ערך את המוצג בצורה תיאטרלית. הכניסה לחללי התצוגה נעשית דרך מעין קלעים, ומאחוריהם מתגלות דמויות הפעולה הראשיות במחזה (הסבא, הסבתא, האם, האב, הדודה, המוסיקאי-החוקר והיא עצמה) בצורת שיקופיות מוארות. התנועות בבמבי אפל. לאור מכך מתמשכת התצוגה לאורך במסלול מפותל, מעיק ואורדיתי, שאופן הצגת התערוכה תואם את אופיה ואת הקודר הבסיסית של התמונות המוחזת, בקודרות זו טמון, מן הסתם, גרעין של המוצגה משתררת, אשר העניקה ליוצרת הצעירה את הכוח לשאת את כאביה העזים ואת תדירות הנוראות.

"פרס הסובלנות" לגורדימר

פרס נלי זקש בסך 20,000 מרק, הניתן לאנשים שתרמו לקידום הסובלנות בקרב בני-אדם, הוענק השנה בגרמניה לסופרת הדרום-אפריקאית נאדין גורדימר. גורדימר, שנולדה לפני שישים שנה בדרום אפריקה לאם אנגלייה ולאב יהודי יליד ליטא, אומרת כי לפעמים עולות בה מחשבות מפחידות, שהיא עוסקת בפעילות להולוטין בלתי הולמת, במוחרות, ואף על פי כן היא ממשיכה לכתוב כשכתיבתה היא אמצעי למחאה פוליטית ולמודעות עצמית. היא אומרת: "שוב ושוב אני מנסה לגלות כיצד הייתי מתנהגת במצבים מסויימים ובתנאים מסויימים".

ובאמת, הן בדרום אפריקה והן מחוצה לה, היא נחשבת לסופרת פוליטית. ספרים אחדים שלה אף הוחרמו בדרום אפריקה למשך תקופה מסויימת. על כך היא אומרת: "הייתי מעדיפה שלא להיות סופרת פוליטית, אבל החיים בדרום אפריקה כה מלאים בהתייחסויות פוליטיות עד שאפילו ציור דיוקן של סתם אדם פשוט תובע ממדים פוליטיים. זה מעלה על הדעת את רוסיה ופולין, שם סופר המנסה לכתוב בפתיחות ובכנות על ההווה נהפך מיד לסופר פוליטי".

גורדימר החלה דרכה בכתיבה בהיותה בת 15 כשהדוגמה שעמדה אז לנגד עיניה היתה הסופרת הניו-זילנדית קתרין מנספילד. כרך ראשון של סיפוריה ראה אור ב-1950 בשם "קולו הרך של הנחש" וב-1953 ראה אור רומאן ראשון מפרי עטה בשם "הימים המשקרים". רומאן אוטוביוגראפי בזבוכו של נערה צעירה, בעולם סגור של עיר דרום אפריקאית קטנה, המעמתת בהדרגה עם הבעיות הפוליטיות המקיפות אותה.

התסביך במימד קיומי

התסביך הפולני
מאת טדיאוש קונוויצקי
תרגם מפולנית: יצחק קומם
הוצאת "כתר", ירושלים, 1985, 167 עמ'

מאת גבריאל מוקד

"התסביך הפולני", סיפורו של טדיאוש קונוויצקי, שהופיע לפני זמן-מה בעברית, הוא בעל ערך בלתי מבוטל בשני מישורים: אך הוא כבלי-זאת חשוב, יותר בראשון שבהם. המישור, או המגור, הנוגר הוא היסטורי-פוליטי ועניינו מתן תמונת לבטיה של פולין בעבר ובהווה. הרי זה מסמך מיוחד, המציג את "הקשר הגורדי" הפולני, כמעט בחינת עיצוב "פלונטר" פיסי, עבודה מושגית העשויה מחבלים הדוקים או מתלכדי-מתכת שאין להתירם זה מזה, והמכוונה עד הסוף למישור הקונקרטי לספר ברפולין. בספר שלפנינו מגמה קונוויצקי, מבכירי הפרוזאיקנים המודרניים בפולין, להציג את הדרך ללארמונצא של הרומאנטיקה ושאיפת החירות הפולנית, הנבלעת תדיר המובאות על-ידי מעצמות גורלות שכנות ומשטרים אוטוריטאריים וטוטאליטאריים מהמאה השמונה-עשרה עד ימינו. הספר מעלה את עצמו במעין מתן אוטוביוגראפי ברגע אחד בהווה, ומבזיק תמונות של כיליון בעומדו שעות בתור ממשי ומטאפיסי גם יחד בבליבו מזרח-אירופי, בעת ביקוש מצרכים מתוך מחסור ביום צפוני, באווירת חג המולד. תוך השיפה אישית עם נופך סוריאליסטי של "אנושות העומדת בתור" ותוהה אחר מצרכים ההולכים ומתמעטים על רקע בירוקרטיה צפנית קודרת, ביקרים לפני הציבור האוטוביוגראפי הקורא סיפורים שונים, האמורים לגלם היבטים שונים של העם הפולני ותולדותיו, החל מרעים הוליגאניים לשתיה, שגם הם לעתים בעלי השכבור קודר כלפי הסופר, וכלה בובביות העצנת להיווריה, או המעוררת בעצם אוריה.

המעברים הקומיים החריפים ממיקרוקוסמוס של הנות הבלבר לסערת שלג שבחוץ, מהבוקי דיאלוג הרמת כוסות וחדקה לזיכרונות-המחתרת של ה"צעירים היפים" משנות-הארבעים הקטלניות, מאפשרים לסופר ליצור נקודות-תצפית בלתי-צפויות, תוך השתברות של אירועים בפריסת-תודעה אישית, ולהשקיף מהן פנימה על מה שהוא מכנה "התסביך הפולני", כלומר להאיר באור חד את טוטאליות המצב הפולני הטראגי, הדומה מבחינת ההעקה על הכלל היהודי ל"מצב האירי", או ל"מצב הדרום-אפריקאי", או ל"מצב היהודי" מחוץ לארצות האנגלו-סאכסיות, ואולי אף דומה ל"מצב הישראלי-פלסטינאי".

הקטעים הללו של שיח ואינטרוספקציה בעיר-הבירה המזרח-אירופית הנהרפת מתארים לעתים על-ידי קונוויצקי גם מאין נקודת-תצפית "גלאקטית". הוא מנסה לראות את ורשה, את פולין ואת ויסלה הנהר כבליטות בגלובוס של כדור-הארץ, התפס מנקודת-ראות של צילום מהחלל, המדומני שהוא משפט ממחבר הבדיון המדעי הידוע, בקרזוה סטאניסלאב לם, שאצלו לא פעם שתים-שלוש פולנית בוללית ונוגסים בכדיך עם דג מלוח הדוק מעבר לידה. הצילום מהחלל יש בו משהו גוליברי, מויפסי או וולטרי, ביותר אפקט קלאסי של "הזרה", של ניכור.

בכל אותה העת, בתור ובעת שתיית הוודקה, בעת העילוסים עם העלמה בשה ובזמן בואם של האורחים הסובייטים, וכו', נעזך, כאמור, דיון על הטוטאליות של קיום האגו הקשיש (של קונוויצקי עצמו), וכן על מכלול גורלה של פולין, באופן שתסביך האגו-המספר והתסביך הפאטאלי של תולדות פולין כאילו חד הם. מאגב, המתרגם, יצחק קומם, מבהיר היטב את העניין הזה בדברי המבוא שלו, באומרו כי, "התסביך הפולני" פירושו גם הסבך שמצויה בו פולין וגם תסביך העיסוק המתמיד בבעיה הפולנית שהם מנת-חלקה הגורלית של האינטליגנציה הפולנית).

המכלול הזה של ה"תסביך הפולני" מחוזק בספר על ידי שילוב שתי אפיזודות היסטוריות, המופיעות בפתאומיות, לפי מיטב הטכניקה של הזיכרונות: במקרה הזה היזכרות בימים הרומאנטיים הכאובים של "מרד ינואר" הפולני משנת 1863. אפיזודות אלו מעניקות, יחד עם זכרונות המחתרת של 1944. ממד עומק היסטורי לרומאן. אלה הם, אגב, קטעים זוהרים ונפלאים, הלקוחים כאילו מספר עתיק. קונוויצקי מצליח להקנות לנו תחושה מאגית וכפייתית של התסביך הפולני כממד קיומי, הסופג פנימה את הנתונים בו (הפולנים).

לא אדון כאן בשאלה אחרת: באיזו מידה מתלווה לעוצמה האכספרסיווית של קונוויצקי גם הצלחה מימטית בשיקוף מהימן של המציאות הפולנית הסבוכה. האם אפשר לראות בספרו שיקוף מהימן של המשטר הקומוניסטי במזרח-אירופה או מחקר אמתי של סוטאליטאריזם? האם יש כאן אף מתן מהימן של תולדות פולין בעת המודרנית? כל אלו נותרות לדידי שאלות פתוחות. אבל ניכרת המהימנות בביטוי מצבו של אנו אינטלקטואלי הרגשי מתייסר במצב פוליטי הכרחי הסוגר מכל עבר.

עד כאן הממד האחד, הלאומי-היסטורי, של "התסביך הפולני". אבל קיים כאן גם ממד אחר: הממד האכסטאלי, שלא לומר הספרותי, כלומר מעמדו של הספר שלפנינו בקרב הפרוזה המודרנית. והנה, אם מהצד ההיסטורי, הפוליטי, לפנינו מסמך מהמם וחשוב, אף כי לאו דווקא בדוק ומדויק מהבחינה המימטית, הרי מאון העניינים הוא פחות ברור מה"בחינה הספרותית הצרופה". בעייתיות זו בולטת בעצם העובדה שהקטעים ההיסטוריים היפהפיים על-אודות מרד ינואר 1863 הם מיטבו המימטי של הספר. אלה הם קטעים ריאליסטיים לידיים, בעלי גוון אכספרסיוניסטי, המזכירים את חיבוריו המעולים ביותר של המספר הפולני הקלאסי, סטאפן ז'רומסקי. המציאות הריאלסטית-רומאנטית הקודרת של המרד במאה הי"ט נראית מוצקת במתן מלאות אנושית ונופית. לפרוזה קיצור ויניישי של הקטעים עצמם, הרבה יותר מתיאורי ורשה בת-ימינו.

התיאורים המודרניים הללו הם בעצם צבועים מאד, ואף קטעי הגות על פולין (בנוסח "תן לפולני חבל וכוס וודקה והוא כבר יתלה את עצמו או יעשה איזה דבר שטות אחרי") אינם הופכים בהכרח אירועים שונים לפריטי תודעה "דאבלינאי" בנוסח ג'ויס או למופעים על בימת האבסורד הקיומי המובהק בנוסח קאמי או בקט. אמת, אצל קונוויצקי ניכרות גם נימות קירבה לפוסטמודרניזם (למשל, של בארת, פאולס ותומאס), אך אלו הן נימים דקיקים מאוד, ויכולים לבוא אף בקושי במקום המיזוג הממשי בין יסודות ריאליסטיים-לידיים ובין חיפוש ממשויות סכסטאליות בהווה.

לפיכך, נקבל בינתיים את קונוויצקי כיוצר חשוב על-פי מסורת סופרי-המצאה המזרח-אירופאים, למשל כבך משפחתו של קונדרה והאחרי המבטאים המובהקים של "סקרה פוליך", יותר מאשר כפרואיקן מודרני מרכזי.

אכן, בסופו של דבר, כוחו של קונוויצקי בא מהתסביך הפולני ומביטויו. משום כך חשוב כאן במיוחד שהמתרגם ימסור אל-נכון את האקלים המיוחד של הפרבית הפולנית שבספר. תרגומו של יצחק קומם עומד בצורה מעולה במבחן הרגיש הזה.

"תגלית": שיר לא נודע של שייקספיר

1

Shall I die? Shall I fly
Lovers' baits and deceits,
sorrow breeding?
Shall I fend? Shall I send?
Shall I shew, and not rue
my proceeding?
In all duty her beauty
Binds me her servant for ever.
If she scorn, I mourn,
I retire to despair, joying never.

2

Yet I must vent my lust
And explain inward pain
by my love breeding.
If she smiles, she exiles
All my moan; if she frown,
all my hopes deceiving–
Suspicious doubt, O keep out,
For thou art my tormentor.
Fly away, pack away;
I will love, for hope bids me venter.

3

'Twere abuse to accuse
My fair love, ere I prove
her affection.
Therefore try! Her reply
Gives thee joy – or annoy,
or affliction.
Yet howe'er, I will bear
Her pleasure with patience, for beauty
Sure will not seem to blot
Her deserts, wronging him doth her duty.

שלושה מתוך תשעה בתי השיר שנתגלה בספרייה הבודליאנית

חוקר אמריקאי צעיר העובד באוכספורד טוען, כי גילה שיר לא ידוע של ויליאם שייקספיר. גארי טיילור בן ה-35 נחשב כאחד האנגליסטים המבריקים ביותר בעולם של הטקסטים של שייקספיר. הוא מוסר, כי הוא משוכנע שהבארד אשר כתב את שיר האהבה בת תשעים השורות, המחולקת לתשעה בתים, ושאותה גילה בספרייה הבודליאנית באוכספורד, היא מפרי עטו של שייקספיר.

העיתון "סאנדיי טיימס", המרוחה על בך, אומר כי אם אמנם צודק טיילור, הרי זו תגלית גדולה. תהיה זו התגלית הראשונה של יצירה שייקספירית במאה ה-20, ואולי הראשונה שנתגלתה מאז המאה ה-17. זאת ועוד: התגלית מעוררת תקוות שעשויות להימצא שירים נוספים, מה שמשלח גלי ריגוש בקהילה האקדמית שבוודאי תצא עתה למסע חיפושים מתחת לערימות האבק שמעלים כתבי-היד בספריות.

לטיילור, היודע כי הוא מעמיד בסכנה את מעמדו כחוקר שייקספיר, בעל מוניטין, יש תומכים רבי עוצמה. הוא עצמו עורך-שותף של ההוצאה השלמה החדשה של כתבי שייקספיר בהוצאת אוניברסיטת אוכספורד, פרוייקט שנדרשו שמונה שנים להשלמתו ושעלותו מליון לישט"ש. העורך השני של המפעל, סטאנלי וולס, אף הוא סמכות נודעת ביחס לשייקספיר, תומך בעמיתו טיילור ואומר כי השיר החדש יכלל במהדורה השלמה החדשה של כתבי שייקספיר שתראה אור בשנה הבאה.

יש כמובן מפקפקים. ג'ון קארי, פרופסור לספרות אנגלית באוכספורד, אמר: "גארי הוא חוקר מצטיין, אבל זה שיר כה קלוש שאני משתומם. יחד עם זאת אין ספק כי העניין יעורר ויכוח".

השיר כלול באנתולוגיה שבכתב-יד של שירה אנגלית מתקופת הרנסאנס, שקובצה ככל הנראה בשנות ה-30 של המאה ה-17, שתי עשרות שנים לאחר מות שייקספיר. הכרך נמצא בספרייה הבודליאנית מאז 1756, אבל איש מעולם לא התעניין בשיר.

טיילור מצא אותו לאחרונה כאשר בדק בספר ייה את האינדקס של שירים המיוחסים לשייקספיר. האינדקס ציטט את השורה הראשונה של השיר. שטיילור לא קרא אותו מעולם, ומכיוון שהופתע, ביקש שהכרך יובא מן המחסן. האנתולוגיה בכריכת העור, הקשורה בסרט ורוד, כתובה בדיו שחורה. נראה שנכתבה בידי מעתיק מקצועי על פי הזמנתו של אדם שביקש לעצמו אנתולוגיה פרטית. המעתיק חתם את שמות המשוררים בסופי השירים. שניים מהם מיוחסים לשייקספיר. טיילור אמר השבוע: "ברגע שסיימתי את העתקת השיר כדי לקחתו עמי ולחקור אותו, הרגשתי בחוש שזה באמת שייקספיר, אבל קל ביותר לאדם לשכנע את עצמו בעניין מעין זה, וכך התחלתי להתרוצץ כמו משוגע כדי להוכיח לעצמי שאני טועה. עכשיו זה עניינם של אחרים להוכיח שאין זה שייקספיר".

תגובות ראשונות מצד מומחים אחרים, מעודדות. פרופסור סאם שיינבאום, מחבר ביוגראפיה של שייקספיר בהוצאת אוניברסיטת מרילנד, ארה"ב,

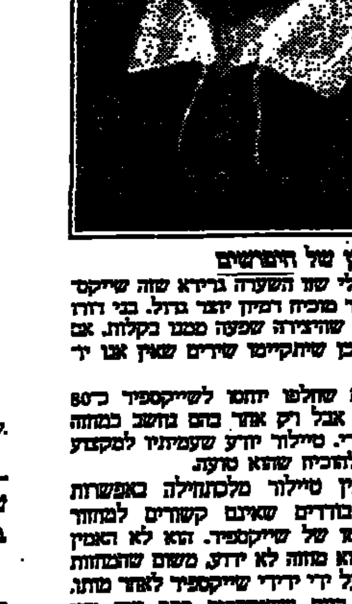
שייקספיר: מבטן של השורשים

אמר: "לא נראה לי שזו השערה בדיוק שזה שייקספיר מוקדם. השיר מוכיח דמיון יוצר גדול. בני דורו תמיד אמרו עליו שהיצירה שפעה ממנו בקלות. אם כך מדוע לא יתכן שיתקיימו שירים שאין אנו יודעים עליהם".

ב-300 השנים שחלפו יוחסו לשייקספיר כ-80 מחזות אלמוניים אבל רק אחד בהם נחשב כמחזה שייקספירי אפשרי. טיילור יודע שעמיתיו למקצוע יעשו הכל כדי להוכיח שהוא טועה.

למעשה האמין טיילור מלכתחילה באפשרות למצוא שירים בודדים שאינם קשורים למחזור כלשהו מפרי עטו של שייקספיר. הוא לא האמין שניתן יהיה למצוא מחזה לא ידוע, משום שהמחזות נאספו ופורסמו על ידי ידידי שייקספיר לאחר מותו, אם כי סבורים כיום ששייקספיר כתב עוד שני מחזות שאבדו – "קארדניו" ו"נצחון יסורי האהבה".

האנתולוגיה שבה נמצא השיר הוא חלק מאוסף של מאות כתבי-יד וספרים שהוריש לספרייה הבודליאנית ריצ'רד רולינסון שמת ב-1755. רולינסון היה בוגר קולג' סנט ג'ון והוא התמסר לאיסוף ספרים.

כיום נעשה חקר טקסטים של שייקספיר במחשבים. לאחר שטיילור בדק ווידא שכתב היד אינו זיוף וכי השיר לא נוסף לה בתאריך מאוחר יותר, התקשר עם ספריות באנגליה ובארצות הברית כדי לבדוק אם מישהו שמע אי-פעם על השיר הזה. איש לא שמע. רק אז פנה אל הטקסט עצמו.

השיר הוא שיר קונבנציונאלי במבנון הליריקה האליזבתאנית שיכול היה להיכתב בידי שייקספיר בשנות ה-80 למאה ה-16. טיילור ניתח במחשב את אוצר המלים של השיר ואת האופן שבו השתמש השיר במלים. הוא מצא בשיר מה ביטויי-לשון וצירופים הדומים למה שמוצאים ביצירות אחרות לשייקספיר היה אוצר המלים הגדול ביותר שהיה לסופר כלשהו בספרות האנגלית, ובכל שיר או מחזה שלו ניתן למצוא מלים שמעולם לא היו בשימוש בכל מקום אחר. התבנית המיוחדת של החרוזים – חרוז אחד על כל שלוש הברות – מסובכת דייה כדי להבחין על משורר גדול העורך נסיונות כאיש צעיר.

טיילור מקווה, כי אקדמאים אחרים יבדקו עתה את מאות האנתולוגיות בן המאה ה-17 בהתלהבות מחודשת.

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

תרגום

בית בודנברוק, כרך א', כרך ב'
מאת תומאס מאן
תרגמה מגרמנית והוסיפה אחרית־דבר נילי מירסקי
הוצאת עם עובד, הספריה לעם, 697 עמ'

"בית בודנברוק" הוא הרומאן הראשון מפרי עטו של תומאס מאן. הוא ראה אור ב־1901, כלומר בפתח המאה. והוא אכן רומאן טיפוסי למאה ה־19, מבחינת הפריסה הרחבה של היריעה החברתית על התהליכים המתחוללים בה. מבחינה זו הוא קרוב לרומאן הריאליסטי הרוסי או הצרפתי.

עלילת הרומאן נסבה על שקיעתה והתפוררותה של משפחה בורגנית אמידה בגרמניה. משפחה זו – משפחת בודנברוק – נתפסת דרך כלל על ידי המבקרים כבבואה של חברה שמרנית ומתפוררת בלחץ התמורות. כלומר: לפנינו רומאן המתאר בהקטנה חברה ועיר־בורגנית שבעה ומבוססת בעלת מסגרות מסורתיות נוקשות ומתפוררת אל עולם חדש, מודרני, חסר יציבות ובטחון. כך מתחיל סיפורה של משפחת בודנברוק כשהיא מצויה בשיא הישגיה ומסתיים במות טראגי, ומביא קץ על השושלת.

אולם, כפי שמראה נילי מירסקי באחרית־הדבר המצויינת שלה, ניתן לתפוס את "בית בודנברוק" תפיסה פחות פשטנית ומגמתית. ראשית, היא מציינת, הרי זה רומאן מפתח, המספר על משפחה הדומה עד למאד למשפחת הסופר, ומתאר לפרטי פרטים את עיר מולדתו ליבק ואת הסביבה שבה צמח. זאת ועוד, ברומאן נפלא זה כבר מקשלת התימאטיקה האופיינית לתומאס מאן כמעט בכל יצירתו – אותה התרוצצות בין שני קטבים, השואבת את כוחה היצירתי ואת חיותה מן המתח הניגודי שבין שפיות וטירוף, חוסן וחולי, תכליתיות ושרה, הגיון ודמיון, מעשה והזיה ואם תרצו מן הניגוד יצר־המוות שבין יצר החיים ליצר המוות, המוהים אצל מאן לעתים קרובות עם חיים מול אמנות.

"בית בודנברוק" הוא רומאן גדול, שאינו זקוק להמלצות והופעתו מחדש בעברית הולמת את זמנו היא ממש חגיגה. תרגומה של נילי מירסקי הוא מעשה חשוב, כתרגומים קודמים שלה מן הספרות הגרמנית והרוסית. לקרוא את "בית בודנברוק" בתרגומה, הרי זה תענוג נדיר.

גבריאלה רוזן

קספר האוזר, רומאן
מאת יעקב וסרמן
מגרמנית: צבי חודר
הוצאת זמורה ביתן, 1985

עד 1908, שנת כתיבתו של "קספר האוזר", היה יעקב וסרמן סופר לא־בלתי ידוע, אך רוב נושאי כתיבתו היו מקומיים עדיין, והוא חוזר שוב ושוב אל סיפורים מחיי היהודים בפראנקוניה, מחוז הולדתו. "קספר האוזר" היה בבחינת כרטיס הביקור המעשי הראשון שלו לספרות הגרמנית "הכללית", והצלחתו שאובה בין השאר מכך שוסרמן "עלה" על נושא העובר כחוט־השני בספרות הגרמנית מאז מיכאל קולהאס של קלייסט, והוא – אפשרות הישרדותו של גיבור תמים, טהור־לב עד קיצוניות, בעולם של הדראכיות והפוליטיקה.

אירועי סיפורו של וסרמן שאובים מן ההיסטוריה, והוא שינה אותם רק במעט: בקיץ 1828 הופיע בדרכים נער בגרון ילד שלא ידע לדבר וללכת, כיצור מכוכב אחר שנחת בדרך גם לכדור הארץ. משפטן בן התקופה יוצא להגנת הנער המוזר במסה ששמה "דוגמה לפשע נגד האנושיות", ומוכיח שקספר, זה שמו של הילד, הוא נסיך לגיטימי לבית באדן. המפתח למסתורין של הופעתו הוא, על פי וסרמן, שאשת הדוכס של באדן ביקשה להיפטר ממנו לאחר הולדתו מסיבות של ירושה, מכיוון שהיה בנו של בעלה מאשה אחרת. הילד החזק – כמו באגדות העם – במגדל אפל, הבניעו לגיל ההתבגרות, שוחרר מכלאו – אך שליטי העיר רואים בו סכנה למעמדם ורוצים אותו.

נסיך שנכלא במגדל משחר ילדותו ויוצא לאור בלידה שניה בגיל הבגרות אינו תימה חדשה, לא בספרות העולם ולא בספרות הגרמנית הרי לזכור לצורך זה את "החיים הם חלום" של קלדרון רק לה כריקה, ואת "המגדל" של הופמנסטאל. וסרמן משלב בסיפורו אלמנטים של אגדה עתיקה, פסוודו־היסטוריה: קספר האוזר הוא "קייר" קריסטולוגי נזיר של יצור נצחי־לעש, לבך כשלג, כמיפגש עם שחיתותה של החברה. קספר, על פי וסרמן, הוא מלאך שהיה נשאר מלאך אילו הניחו לו העולם לנפשו. אך שומרים מענים אותו ומכריחים אותו לשקר. ואשת שומרו – בווריאציה על סיפור יוסף ואשת פוטיפר – מתאהבת ביופיו הזוהר. סוף דבר: עולמנו צריך מכבי שיישרד בו ולוא אף אחד של תמימות וצדק. בכך ביטא וסרמן, בדרכו המבטיחה את סיכומו הגדולה של האכספרסיוניזם הגרמני. הצלחתו הגדולה של קספר האוזר תעודד אותו להתעמק ב"מקרים" קרימינולוגים מורים יותר ויותר ברומאנים שבאו לאחר "קספר" – ובהם "בעל האחוזות", שהופיע לא מכבר בתרגום מחודש לעברית בהוצאת "זמורה ביתן".

בימי שלטון האימים
מאת ג'. א. הנטי
תרגם מאנגלית יצחק לבנון
הוצאת זמורה ביתן, מודן מרגנית, 151 עמ'.

נער אנגלי נשלח לביקור אצל משפחת אצילים בצרפת בעצם ימי האימה שלאחר המהפיכה. לאחר תקופה רגועה יחסית בכפר נקלעת המשפחה לסכנות ולקשיים עקב רדיפת בני האצילים על ידי היעקובינים וכאשר הקיצוניים. הנער האנגלי מגלה רוב תושיה במצבי הצלה שהוא עושה כדי להציל ולו חלק מבני המשפחה מן הגיליוטינה. במהלך הסיפור עד הנער האנגלי להתנקשות בחיי אדם באחד מרחובות פאריס. בלי לחשוב הרבה הוא מציל את האלמוני מידי מרצחיו. עד מהרה מתברר כי האלמוני אינו אלא רובספייר, האיש ששלט בצרפת של אותם ימים ומי שהוציא דינם של אנשים לשבט ולחסד. רובספייר ממנה את הנער למזכירו, כה שמאפשר לו להציל את יקיריו.

כאן איפוא סיפור הרפתקאות מותח המלכד פרק בהיסטוריה, ועל כן, מן הטעם הדידאקטי – החומרים ההיסטוריים המשוקעים בו ולא כן הטעם האסתטי הוא מומלץ לקריאה, שכן העלילה מכאנית וצפויה. לבני 12 ומעלה.

יהדות

טוב ורע, בהגות היהודית
מאת פרופ' שלום רוזנברג
ספריית "אוניברסיטה משודרת", הוצאת משרד הביטחון, 1985, 104 ע'

מאז היות המונותיאיזם, היה עליו להיאבק בהשקפות מן הסוג, שבימינו מתבטאות באמירות, כגון "אם יש אלוהים, איך הרשה שתהיה השואה?" שאלה, שבעצם כבר איוב שאל אותה הרבה דורות לפני השואה. האם ייתכן שאלוהים ברא גם את הטוב וגם את הרע? או שמא הרע הוא רשות נפרדת, הנאבקת בשלטון הטוב של אלוהים.

הפרופ' רוזנברג, מן האוניברסיטה העברית, מוליך את הקורא במסע־בזק על פני ההיסטוריה של הפילוסופיה היהודית, לדברת התשובות השונות שניתנו לבעיית הרע. בין אם עלו בקנה אחד עם הגישה האורתודוכסית־הלכתית, ובין אם לאו. איוב, כידוע, מגיע בעניין הרע עד קפירה, וחוזר בו לאחר שהאל בכבודו ובעצמו יורד בסערה ומורה להסביר לו את עיקרי המונותיאיזם. אך החל בתקופה הפרסית, וביתר שאת בעקבות השפעות הלניזם, נולד למונותיאיזם היהודי יריב עיקש בצורת הגנוסטיקה – שהאמינה בדואליזם מטפיזי ומוסרי: לא רק העולם הגשמי מחולק למלכות הטוב ומלכות הרע, אלא גם למעלה, בשמים, יש מלכות האלוהים ומלכות אל אחר, ה"סטרא אחרא" הקבלי.

הולדת הגנוסטיקה היא בהפרדה שהפריד אפלטון בין עולם התופעות לעולם האידיאות, שהמציאה מתוכה את האמונה בשתי אלוהויות: האל ה"טוב" העומד בראש פירמידת האידיאות, שאין לו דבר עם עולמנו הגשמי, וכנגדו הדמיורגוס, המשנה־לאל, המביט על עולם האידיאות, ועל פיהן נופח בחומר את העולם הגשמי. הדומה פחות או יותר לעולם העליון, אך לא באופן מושלם. כנגד הדמיורגוס, האל הרע, הבריאה והיהדות מלחמת

תרומה ראשונה בכיסויו של פילון האלכסנדרוני להבדיל את הדמיורגוס לאלוהים, והמשכה ברמב"ם שהסביר את הרע כהיעדר־הטוב, ולא כבריאה בפני עצמה.

רוזנברג אינו מסתפק בוויכוח התיאולוגי–פילוסופי היבש, ומביא דוגמאות מן האגדה והפולקלור, המוכיחות כי הגנוסטיקה חדרה מרצון או שלא מרצון לאמונה היהודית: היא מצויה בסיפור גן־העדן על עץ הדעת טוב ורע, והיא יסוד עיקרי בקבלה – המסבירה את הולדת הרע כתוצאה מן ההזדקקות למידת הדין. על פי הקבלה, לעולם הרע יש סטרוקטורה מקבילה לעולם הטוב, שהתגלמותה בסטרא אחרא, שהתגלגל בווריאציות שונות בחסידות, ובמחשבת ישראל והספרות עד בובר, באשוויס זינגר והרב סולובייצ'יק. בפרקים האחרונים נוגע המחבר בעניין השואה והסבריה הרדיקאליים, כמעט מיסטי, ומדבר על הסבל הנוה נוסח בובר והלל צייטלין.

בלשנות

אוצר הלשון העברית בתפסיר רב סעדיה גאון
מאת יהודה רצהבי
הוצאת אוניברסיטת בר־אילן, 1985, 157 ע'

הלשון הערבית־יהודית שהיתה לשון הדיבור והכתיבה של קהילות ישראל בארצות האיסלם מימי הביניים ועד היום, לא נחקרה הרבה בדורות האחרונים. כיצד נוצר הדיאלקט היהודי־ערבי, וכיצד התפשט השימוש בו – מבגדד של ימי הרב סעדיה גאון (המאה התשיעית) ועד הלהגים המהלכים כיום בפי יהודים יוצאי ארצות האיסלם – הן כמה מן השאלות שמחקרו המלוצי של יהודה רצהבי מבקש למצוא להן מענה. עניינו הוא התפסיר של הרב סעדיה גאון, קובץ פרושים למקרא, הנמנה עם היצירות הקדומות, שנכתבו ערבית בידי יהודים – חיבור רב היקף המשמש דוגמה ומופת ללשון הערבית של חכמי ישראל בבגדד באותם ימים. רצהבי בודק את לשון התפסיר בהשוואה לערבית הקלאסית של המאה התשיעית והעשירית, ומלקט אחד לאחד את כל מטבעות־הלשון החריגות מצד התצורה ומצד המשמעות.

עניין צדדי בתפסיר, אך רב־חשיבות לבלשנות, הוא ההקפדה שנהג סעדיה גאון על טוהר הערבית בכל פעם שהתעוררה בעיה של תרגום מלשון המקרא לערבית. הוא משתדל להתאים את סגנונו לרוח הלשון הערבית הקלאסית בשעה שעליו לתרגם מן המקרא. אך בשעה שהוא מפרש, הוא מרשה לעצמו לשון חופשית וטבעית הרבה יותר. המערבת נאולוגיזמים פרי־המצאות עם מיני דיאלקטים ארמיים־פרסיים ויהודיים – ובלבד, שהדברים יובנו כהלכה. בתקופתו ובמקומו היתה בדברים כעין מהפכנות, שכן נורמה ספרותית מפורשת היתה בארצות האיסלם, שאין מערבים את הלשון הקלאסית עם יסודות עממיים מן הדיבור. מן הסתם, ידע סעדיה גאון את נפש קוראיו, שהיו יהודים שלא העמיקו בערבית הקלאסית ודיברו – גם היותר־משכילים שבהם – ערבית משובשת ומעורבת בפרסית, עברית וארמית.

רצהבי מביא את רשימת המלים ומקורותיהן בתפסיר על פי סדר אלפביתי (ערבית, לאחריה – רשימת שורשים דומים בעברית הערבית של־התפסיר ולבסוף – רשימת המלים הפרסיות שבתפסיר.

ספורט

ספר האופניים
מאת טוני אוסמן וניקולא מקלאגלין
מאנגלית: רחל קולינר
הוצאת כינרת, 1985, 60 ע'

אופנת ספרי ה"כל מה שרצית לדעת על" הולה במין התפשטה לכל תחומי חיינו. מהדיטים עתיקים ושעונים ועד בישול האופניים. האמריקאים אוהבים זאת, ואלינו הגיעה קודם ספרי־העזר בהשפעתם (התחום המבוקש ביותר אצלנו הוא הבישול, לא המין וגם זה מלמד משהו על אתיקה הלאומית).

"ספר האופניים" הוא מדריך כולל קומות, המביא סקירה היסטורית על תולדות האופניים, בליווי תחריטים נוסטאלגיים של נשים בקרינולינה על תלת־אופן ועוד גלגלים. האופניים היו המצאה מאוחרת יחסית של המהפכה התעשייתית. תחילתה ברעיון של סוס־עץ מבוסס בדחיפה ברגליים, פריחתו של סקוטי מאוחר, שורס יכול על מוכח ניסיות המרעי. האופניים בצורתם הקלאסית, שלא נשתנתה כמעט, עוצבו בידי היצרן הצרפתי פייר מישו, והוצגו בתערוכה הבינלאומית בפאריס ב־1867, ועליהן נוספו במרוצת השנים וריאציות שונות ומשונות.

האופניים בימינו מתחלקים ל־5 סוגים, פחות או יותר: אופני דרך, אופני ספורט, אופניים קטני גלגלים, אופני הבאה לתחביבים, האופני ב.מ.איקס "קופצניים" (שאפשרות הרכיבה הלוליינית בהן הובאה לא מכבר בסרטי קולנוע).

מתוך ידיעת נפש הקוראים, שרובם צעירים, האוהבים להחליף אופניים בין חברים או בתערוכות המיועדות לכך, מוזהרים הכותבים מפני רמאויות קטנות בשעת קניית אופניים מיד־שניה. בפרק אחר מפורטים כל דקדוקי החלקים וציוד־העזר הנחוצים לרוכב־אופניים הראוי לשמו, ממשאבת־יד ועד מערכת לתיקון נקרים, מהילוכים ועד לשרשרת־כלי עבודה. הכותבים ממליצים על טיפול שבועי באופניים, מזהירים מפני רכיבה לא זהירה ומיני לוליינות־קרקס על הכביש, ובקיצור – מעניקים לנו ספר מצוין לבני־הנעורים, או לגילאים שבהם אוהבים להתעסק ולהתעמק בעניינים טכניים קטנים: יש כאלה שממשיכים בכך עד זקנה ושיבה.

כתב עת

עלי שיח, חוברת 23
העורך: ידידיה יצחקי
הוצאת התנועה לספרות, בית התנועה הקיבוצית, תנועת המושבים, קיץ תשמ"ה, 271 ע'

באין בימות ספרותיות אחרות, הולכים כתבי־העת המסונפים של תנועת העבודה, שהיו שוליים בימים ש"סימן קריאה" ו"עכשיו" שלטו בכיפה, ותופסים את הבכורה. הדבר ניכר ב"עלי שיח" המנסה להידמות בכל ל"סימן קריאה", בטיפוגרפיה, בעימוד ובמבחרים.

התוכן הוא כבר סיפור אחר. יש בו שתי רמות־עניין ברורות: האחת – המיוצגת בדיון האידיאולוגי הלא־נלאה על כל כבלפאן המוחות את החברה – עלולה לגרום לקורא חסר־סבלנות לעוות את פניו ולסגור את החוברת לנצח. זה מסוגי הדיונים הנפתחים ב"ברכים אנשי עמק הירדן" והנמשכים במליצות ארכאיות. לאחר משבר מאה העמודים הראשונים, חוזרת המטוטלת לעניינים ספרותיים. מן השורה: פרק מרומאן־בכתובים של אפלפלד הנולדה בזיון כבר ראש של המשה מלומדים. ואב לזי כותב על ביקורת הסטרוקטורליזם במשנתו של רולאן בארת. אך הפנינה האמיתית בחוברת היא תרגום סיפורו הראשון של חורחה לואיס בורחס "איש הפינה הוורודה". לואיס לנראו תרגם והוסיף דברי הסבר קצרים.

בין כה וכה מובאים שירים שונים והגלות של יוצרים אפלוליים משה. יש גם פינה מוזרה ב"עלי שיח": א.ב. יהושע מולק במזמה נזיפה של ספר השוב שבוחים בשפע למספר רן שביט מכפר־סולד.

"דבש פרא" ו"הפצים" ב"עיתון 77" החדש

במרכז הגליון החדש של "עיתון 77" – הטקסט המלא של מחזה הנעורים של אנטון צ'כוב בתרגומו של ד"ר אבי עת. "דבש פרא" היה המחזה אמנותית ולהיט קופתי בתיאטרון האנגלי לאחרונה. בימים אלה מועלה המחזה על קרשי בימת "הקאמרי" בת"א.

המערכה הראשונה של "הפצים" לא.ב. יהושע, פורסמה ב"עיתון 77" (מארס 85). בגליון זה ניתנת המערכה השנייה בשלמותה. מחזהו של א.ב. יהושע, העוסק בנות האב במשפחה, יועלה בקרוב בתיאטרון העירוני חיפה.

במלאת שישים שנה למותו של המשורר הרוסי סרגי יסנין, ניתן שיר בתרגום חדש של יעקב בסר, וכן שלושה שירי נעורים של אוסיפ מנדלשטם, בתרגומו. בשירת מקור, הפעם – מאיר ויזלטיר, יאירה גנוסר, יוסי יזרעאלי, דינה קמן ועוד.

פרופ' גרשון שקד ממשיך במחזור התוקף בקודות תרומה בקריית הספר, והפעם על יצירתו של יורם קניוק ופרט היצירה מקרן ראש הממשלה.

מעולם הספרות והאמנות

ג'ונתן סוויפט: הצבוע במהופך

"הוא שירת את חירות האדם" – זו, לפחות, היתה כתובת־הקבר שחיבר ג'ונתן סוויפט לעצמו. ואמנם מה שמציין את הביוגראפיה החדשה של סוויפט שכתב דיוויד נוקס, ומבדילה אותה מן הביוגראפיות הקודמות לה היא הנכונות לשאול שאלה מביכה אך מכרעת זו. שביוניתו של סוויפט, יחסיו המוזרים עם נשים, קדרותו והב פיון שלו ביחס לצואה, אלה הם תווי היכר של אישיותו שכבר תוארו ומוצו בעבר. אבל הרעיון ש"החירות האנושית" לא היתה בדיוק "כבעקתה" זהו הוין מכיוון חדש ולא צפוי. מה שמשיג אפוא נוקס בביוגראפיה החדשה שלו, היא מלטלה מורשת לסוויפט.

לטענת מבקר "סאנדיי טיימס", מה שמחייב את ניפוץ־האלילים הזה הרי זו התחבולה הזלקלקה שסוויפט טוען כי נולד כדי להמציאה. הלא היא האירוניה. כי אירוניה היא טכסיס היוצר דו־משמעות. כאשר מציע, למשל, סוויפט שאכילת תינוקות היא פתרון לבעיית העוני של האירים, הרי כל אחד יודע, כמובן, שסוויפט לא התכוון למה שאמר. הוא פשוט ביקש להסב תשומת לב אל הבעייה ועשה זאת על דרך האירוניה, משום שהוא על העריצות האכזרית של השליטים הקולוניאליים. אולם, נוקס אינו בטוח שאכן זה כך. הוא טוען, כי מי שמכביר את הדרשות של סוויפט ואת הצעותיו בדיקנן לטיפול בקבצני דאבלין, חייב לשער כמה השערות פחות מרנינות ביחס לכוונה הטמונה ברוב הקונטרסים הפוליטיים שלו. הוא כותב: "המלצתו של סוויפט כיבני קאניבליזם מאורגן היא הצגה כל כך מפלצתית של חוסר אנושיות עד שהקורא המודרני נוטה לפענח את כוונתה כאגרטה מרשימה של רחמים הגולה. אבל מי שקורא אותה בקונטקסט של מאמריו האחרים נזכר שסוויפט היה די אוטוריטארי כדי שירצה להוסיף להחזיק במנהגי ענישה רבים ביזם לעיניים, מנהגים שבזמננו שוב אינם קיימים".

סוויפט העולה מספרו של נוקס "צבוע במהופך". הוא אדם נרדף, אבל חסר רחמים. דבקותו הסרת המשרות בכנסייה של אירלנד ניזונה מהתנגדותו בתחילת הקריירה שלו כאיש כנסייה בקרב הפרסביטריאנים חסרי־האמונה של אלסטר. אבל שורשיה נעוצים בעומק רב יותר, בזכרונות משפחתיים אפלים של רדיפה דתית מצד הממשל. ב־1706 יכול היה סוויפט להיות בקודרות על היותו "נאלץ להחזיק כסוי במחתרת מוחפש כמו שמשר האישי, ולהמציק לתפילות בחדר אוהדי, כדרך שעשה סבי בימים שכהכנסייה האנגלית היתה מוקצה מחמת מיאוס".

חוץ זה של איום־על חירותו הדתית מבוזן, לרוע המזל, לחוק טענה ביחס להגבלת חירותם של אחרים. כאן כותב סוויפט מכתב "צל המבחן המקודש" – הקונטרס שבו הוא מגנה לראשונה את ניצולה של אירלנד בידי הבריטים. אבל כפי שמורה כותרת הקונטרס, מטרתו המרכזית שונה. הוא נחוש בדעתו להזהיר על כנו את החוק המונע מכופרים לצבור כוח פוליטי או לתפוס משרה ציבורית. הפרסביטריאנים צריכים ליהנות, לפי דעתו, מחופש הפולחן, אבל חופש הדעה הוא עניין שונה לחלוטין. דיוויד נוקס מזהה באופן שנון את הדרגה המרדיקת של מהלכתו של סוויפט המציע "הצעה צנועה, ולא הדרך הקצרה ביותר לטיפול בכופרים".

נוקס מציג לפני קוראיו סוויפט חדש. סוויפט שהוא אדם רב מרץ הפועל באופן מעשי בענייני הדת, ולא איזה הוגה ליבראל בעל סטיות נפש מוזרות. הוא מתאר בחוכמה רבה את המלחמה הפוליטית האכזרית, את מראותו של סוויפט בוויכוח ספרותי, את הטכסיסים העקלקלים שנדרשו לו כדי להתקדם בכנסייה. סוויפט חטא בכל אלה.

כל סופר מצליח של התקופה ההיא היה מעורב בעל כורחו בפוליטיקה. וסוויפט היה מעורב יותר מכולם. ב־1714 איבדה המפלגה שאותה שירת באמונות כה רבה מכוחה וסוויפט נסוג לדאבלין. אולם, ב־1720 לא היה בנמצא מנוס, לדבריו, שהיה בידו די כדי להיות מנותק מפוליטיקה. הוא שב ונטל את עטו בידו, הפעם למען אירלנד. נוקס טוען שבמהלך זה גילה מעדך חדש של עקרונות ליבראליים־איים. אבל הדיוקן נשאר זה של אדם שנקלע לכך משום שספינתו נטרפה. "אילו קיבל את המשרות הגבוהות שבהן חשקה נפשו, אפשר שהיו זוכרים אותו כקולה של עריצות מוריה".

יהיו קוראים שימצאו נפגעים בשל דיוקן זה. אחרים יאמרו שנוקס מוסיף מעט מאד לביוגראפיה בת שלושת הכרכים של אירווין אהרנפרייס. אף על פי כן, אומר מבקר "סאנדיי טיימס", יש סיבות לברך על ספר זה. הוא מרתק, בהיר, מלא חיות, ומעל לכל – מטלטל את הקורא. ספר זה מעלה את סוויפט מקבוה בדייק בדרך שהיתה מרנינה את רוחו הלוחמנית.

by David Nokes / Oxford 14.95 £
Jonathan swift, a Hypocrite Reversed

הכלה"ה: רות אלמוג

סוויפט: מראות בוויכוח — תכסיסים עקלקלים

תערוכות

רוח התקופה

מאת נסים מבורך

יורגן בריקמן, גרפיקת־מחשב, מכון גיתה, בית אסיה, תל־אביב

רגשות מעורבים עשויה, או עלולה, לעורר השאלה בדבר מהות מעייניו של אדם המצייר באמצעות מחשב.

מצד אחד עלול להתעורר החשש שהמציג אינו מצייר במיומנות־הבסיסית, שחייב אמן להיות מצייר בה, והוא מנותב על־ידי מיגבלותיו ומוצא לעצמו דרכים עוקפות. הגלריות הצר־ויאות־טלאים בימים אלה במעקשים מעין אלה. הלוך לבעל השורות מן הסוג הנכבי־יש למצער, הכנות להתייחסות תוך הבאה בחשבון של נסיבות מקלות.

מצד שני עשויים מעייניו של המשתמש במחשב למסורת אמנותית להופיע באור חיובי: ניתן להתייחס אליו כאל מי שמבטא את רוח התקופה, אשר בה הטכנולוגיה, המדעים המדוייקים והמיכשור המתוחכם למינהו, המחשב במיוחד, ממלאים, לטוב ולרע, תפקיד מרכזי ברוב תחומי החיים. בסופו של דבר, גם לאמן הפעלת המחשב לצורך הפקת העבודות האלה ניתן להתייחס כאל התמודדות לגיטימית במדיום אמנותי לגיטימי מסויים.

כך או־כך, הזיקה המובנת מאליה בין המחשב למתימטיקה יוצרת סימני שקיימת זיקה מסויימת בין ציורי המחשב של יורגן בריקמן לבין האמנות, שהרי החוקיות המתימטית המונחת ביסודם של הדברים מצאה ביטוי, מודע או אינטואיטיבי, ביצירות של אמנים שונים. במוסיקה דומה שהמצב בולט יותר, בתחומים של ההרמוניה, הקונטראפונקט, וכל היוצאים באלה. גם באמנויות החזותיות ניתן לאתר זאת, אם כי לא בקלות: הרמוניות, ריתמוסים קוויים צורניים וצבעוניים, התפתחות צורות גיאומטריות ופלנימטריות וכדומה, מצויים בעבודותיהם של אמנים רבים, בתקופות שונות, ולאו דווקא אצל מי שמתנים במוצהר על ידי הדיסציפלינות השונות של המתימטיקה.

ברם, הקושי אצל יורגן בריקמן, נעוץ, כמדומה, בעובדה שמלאכתו היא עקיפה מאד. כלומר, שקיים חייץ גבוה של פעולות אלקטרוניות, המבוצעות על ידי מכשיר מסויים, המפריד בין דמיונו, תחושותיו ורצונותיו לבין התוצאה. הוא מתכנת, אמנם, את המחשב שלו, ומזין אותו בתיאורי מיבנים אטומיים ומולקולריים ובמשוואות מתימטיות אחרות, ואלה הופכים לתמונות, אך התוצאה אינה מסוגלת להיות ישירה כאילו בוצעה במכחול.

ולגופם של המוצגים, אלה הם רובם ככולם צירופי צורות וצבעים מופשטים. לחלקם ניתנו שמות כגון "פעמון", "סופיאור", "מרכבות־כוכב", "מרחבים מואצלים" וכדומה. באחדים מהם יש נטייה המעוררת אירגונות מסויימות בגלל הדימיון למעמדים פוטוריסטיים: פה ושם ניתן אף להבחין במעין גוף של ידה, והמרים היו רק סלניטים אנוכים, מצויירים במחושים המפיקים קולות מצפצפים כדי להשלים את התמונה. מרשימות יותר הן העבודות שניתן בהן ביטוי לריתמוסים של תדירויות גליות שונות, ולהרכבים צורניים, פשוטים או מסובכים, אשר התעמקות בהם עשוייה להניב, אולי באופן אשלייתי, תחושה המלווה בסיפוק של חדירה, בדרגה מסויימת של העמקה, לחוק החוקיות המתימטית הבסיסית של הטבע, ובעיקבות זאת – לאיתורם של קשרים בין המדע לאמנות.

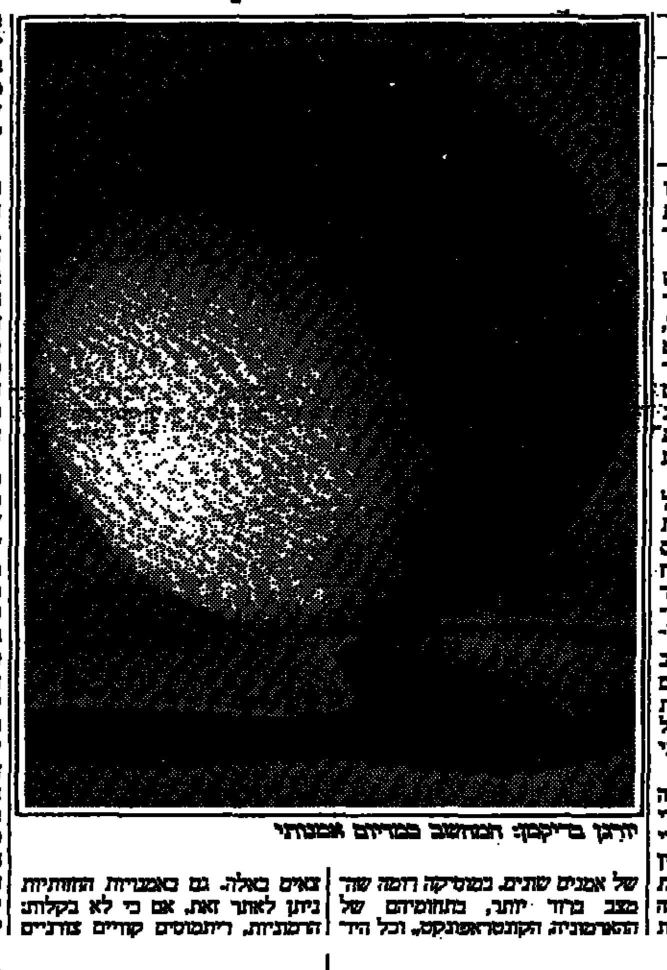

יורגן בריקמן: המחשב במדיום אמנותי

טהרה מצויירת

מוצג מיוחד במוזיאון ישראל, ירושלים

מאת ניצה מליניאק

שני מוצגים נדירים בתחום היודאיקה התקבלו לאחרונה במוזיאון ישראל – השאלת משפחת דיידר מצדיק, ופולק מניו־יורק.

המדובר בלוחות חברה קדישא מרומא מצויירים על קלף והם תאור ריאליסטי מפורט של טקס טהרת המתים. הלוחות מתארכים לתחילת המאה הי"ט ואפשר ללמוד מהם רבות על נהגים ולבוש בקהילת יהודי רומא באותה תקופה.

שני הדפים נבדלים אך במעט זה מזה. בשניהם כתובים בתוך תיבות מעוטרות שמות חברי "החברה קדישא של הרוצה" (בהם ניתן להבחין בשמות משפחות ידועות, כמו מודיליאני, וולי־טירא ואשכנזי). מתחת לרגיסטרים אלה מופיע ציור של קבוצת המטהרים בשעת הטקס. משמאל ניצב קורא התהלים מחזיק בספר הפתוח, מולו, על מדף הטהרה, מונחת גופת הנפטר מעוטפת בתכריכים. בחלק התחתון של הציור כדים, לגיני מים, כיור והמי־דיחים העוסקים במלאכה הקדושה. בקרבת הציור ארון עץ לקבורה. ראוי לשים לב לאשה, רוחצת המתים, שניה מימין למעלה, המשתתפת בטקס.

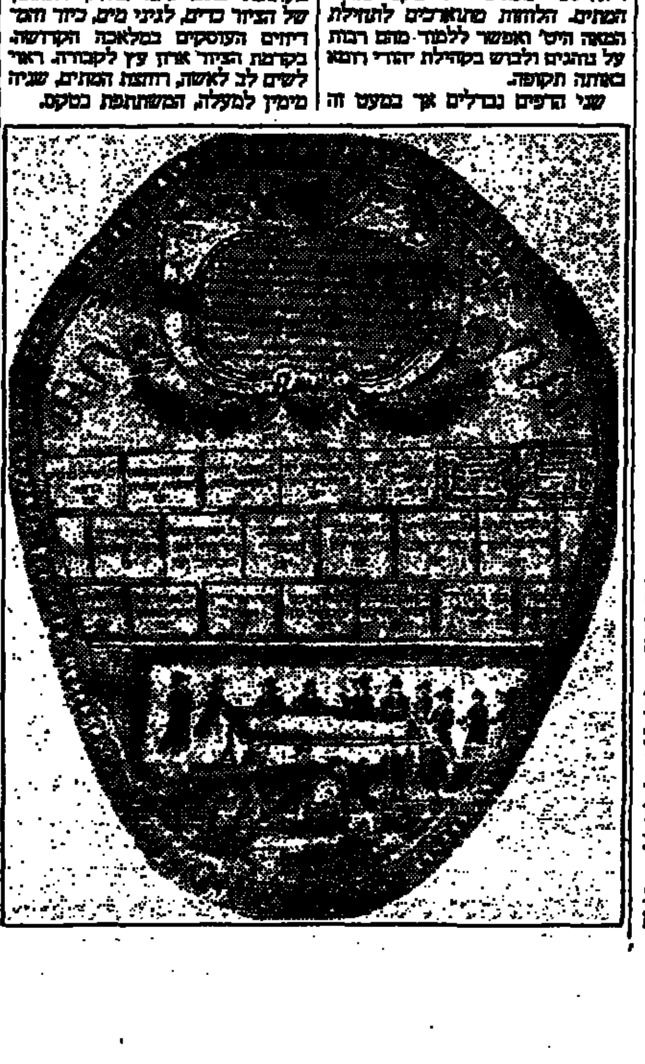

מחווה לאתמול

יהודה יציב: עולם זר ומנוכר

מוזיאון לאמנות חדשה – שבתי לוי 26 – חיפה

מאת צבי רפאלי

עבודות חדשות של יהודה יציב הן וריאציות על נושא שמוקדן הצורני הוא הפעם, עימות בין הרישום הפיגורטיבי לבין משטחי הצבע. משיכות מכחול חזקות בצבעי סופר־לאק, יוצרות נטיפי כתמים בעלי ניגוד מודע למתארי הקו. בדרך זו נוצר מתח בין המרכיבים השונים, כאשר הרישום ובייחוד מודגש של האלמנטים הרישומיים ההצבעוניים, הופכים את מרכיבי הקומפוזיציה לדבר היישוב.

מבחינה תמאטית, מתוות יצירותיו של יציב, גם הפעם, סטריאוטיפ ארכיטיפי ובואב של התנהגות אדם בעולם זר ומנוכר. אולם בניגוד לעבודותיו הקודמות, הדברים נרמזים בלבד, ומוצגים בחלקם, הפלקטיות הישנה, האוירית, פינתה מקום לרימוזים סימליים למיניהם. התרשמותו של הצייר מהסובב היא ישירה יותר, בלתי אמצעית: השראת הסולחייה והקולנוע שבתמונותיו הישנות הולכת ופוחתת והספקטרום של העולם פתוח ורחב יותר. התמאטיקה נוגעת אמנם במצבים קונקרטיים, אך עם זאת, קיימת כאן איזו קריצה אל העבר, מחווה לאתמול, שהנתקן בו תווים במסורות ישנות, החל במאניריזם ובבארוק וכלה באכספרסיוניזם מאוחר. מוטיב השאיפה אל הגבהים והצניחה מהם, חוזר ונשנה ברוב ציוריו ודמיונם לציורי הרנסנס באסכולה וסלמה אינו מקרי, אך לגיטימי ביותר.

ה"פינה בכוודיה", שהיא המובהקת בתמונותיו, מהווה מעין פראפרזה חדישה לאגדת איקרוס ודאדלוס, המוצגת בתחום זכרי פרסקות עתיקות ודימויים אקספרסיביים, עכשוויים כאחד. האקלים הציורי כאן הוא אירופי וכל המשתמע מכך וגם כאשר הנושא הוא לוקאלי ל"זכרונות סאנטה קאטרינה", הוא חסר את אפיונה הספציפי של אור והזירות, המתבקשים מאליהם.

למרות סינקרטיזם סגנוני מסויים, פילס לו יציב את נתיבו האישי בתמונות גדולות ממד ורחבות ידיעה. נתיב בו המחווה לאתמול אינו סותר במאומה את התייחסותו אל הכאן והעכשיו, שהוא מעניינת והוויתית על כל היבטיה.

יומני־שנה ולוחות קיר 1986
מדן
מבעלי דפוס נצרת בע"מ
שי מהודר באנגלית לשנה האזרחית החדשה
מיועד ליצואנים ובעלי קשרים בינלאומיים
עבור לקוחות, ספקים ועמיתים
הזמנות להפנות למדן מבעלי דפוס נצרת בע"מ, למחלקת מכירות
ת.ד. 37115 תל־אביב
טלפונים: 333625, 339243, 03-337823

הופיע
מדע
עתון מדעי לכל
כרך כ"ט מס' 3
ובו מאמרים, רשימות, כתבות ומדורים המקיפים את שטחי המדע והטכנולוגיה בארץ ובעולם.
בין היתר מסופר בחוברת זו: כיצד תורבתו חקטניות במזרח התיכון; על מטוסי–ברווז; כי גם לציפורים "מיבטאים" שונים; על אלכסנדר פון הומבולט – מייסד מדעי האדמה; כי סוד הצלחתו של המדע בכך שהוא מחקה את תהליך האבולוציה בטבע; שהבדלים בחומר התורשתי משמשים לזיהוי גנטי; ועוד ועוד
להשיג בדוכני העתונים, בחנויות הספרים המובחרות וכן במוסד ויצמן לפרסומים ת.ד. 801 ירושלים 91007 טל' 02-663203
מחיר חוברת בודדת 3500 ש' + 1100 ש' דמי משלוח
מחיר מנוי לכרך כ"ט (6 חוברות) 17.500 ש' + 5450 ש' דמי משלוח

אוניברסיטת תל־אביב
ענף רישום וקבלה
הפקולטה להנדסה | מרכז גורדון ללימודי אנרגיה | הפקולטה למדעים מדויקים ע"ש ריימונד ובברלי סאקלר
מודיעים על
פתיחת רישום לתוכנית
לימודי תעודה באנרגיה
לסמסטר ב' תשמ"ו
התוכנית מיועדת להכשרת מומחים בתחום האנרגיה.
מטרת התוכנית היא לתת רקע כללי, בין־תחומי, בנושאים פיסיקלים, הנדסיים, כלכליים ופוליטיים של בעיות האנרגיה בארץ ובעולם.
משך הלימודים הוא שנה אקדמית אחת לפחות. התוכנית היא ללא עבודת גמר.
תנאי קבלה: רשאים להגיש מועמדות בעלי תואר ראשון בעלי רקע מתאים. התוכנית מיועדת בעיקר לבוגרים במדעים, בהנדסה, ולבעלי רקע מקצועי בתחום האנרגיה.
סמסטר ב' תשמ"ו מתחיל ב־23.2.86
רישום: המעוניינים להגיש מועמדותם, יפנו לפקולטה למדעים מדויקים, טל. 420182, בדבר פרטים על סדרי רישום ומבנה תוכנית הלימודים.
שכר לימוד: במקרים מסויימים תיבדק האפשרות למתן מילגה חלקית לתלמידים נזקקים.

אוניברסיטת בר־אילן
הפקולטה למדעי החברה
המחלקה למדעי המדינה
הציבור מוזמן ליום עיון
לציון ח"י שנים ליסוד המחלקה
תוכנית ההרצאות
יום ב' – 2.12.85 – י"ט כסלו תשמ"ו בשעה 20.00 באולם הסינט
פרופ' דוד ויטל – "מדעי המדינה לשם מה? – והתפקיד הציבורי של דיסציפלינה"
יום ג' – כ' כסלו תשמ"ו – 3.12.85 – אולם ארגנטינה
9.00 – פרופ' ישעיהו ליבמן – עוצמה, אוטונומיה ותרבות פוליטית יהודית
10.45 – ד"ר ברוך זיסר – התפתחות המחשבה המדינית ב־30 השנים האחרונות
12.00 – פרופ' סטיוארט כהן – ליהודים פוליטים יהודיים למציאות או המצאה
14.30 – פרופ' אילן גריילסהאמר – הפוליטיקה המערב אירופית בעיני הישראלים
15.45 – ד"ר שמואל סנדלר – הסכסוך ישראל – ערב קונפליקט מורכב מקורות הסטוריים ומבנה
19.30 – השר מרדכי גור – שיקולים אפשריים במפה הפוליטית בעשור הבא
האירוע מתקיים בסיוע קרן שניצר למחקרים במשק ובחברה הישראלית

"עמיתי ירושלים"
תכנית לפיתוח מנהיגות לחינוך היהודי בתפוצות
בחסות ההסתדרות הציונית העולמית
בסיוע בנק לאומי לישראל בע"מ
התכנית מיועדת למחנכים מתחת לגיל 40 בעלי 3 שנות נסיון לפחות בתחום החינוך היהודי בתפוצות. ההכשרה נמשכת שנה והיא במסגרת תכנית אינדיבידואלית הכוללת לימוד אקדמי עבודה מעשית ומחקר. העמיתים נתמכים ממילגה, המסיימים ישרתו בתחום החינוך היהודי בתפוצות.
התאריך סופי להגשת טפסי מועמדות לשנה"ל תשמ"ז (1986–87) הוא כ"א שבט תשמ"ו (31.1.86)
לקבלת מידע וטפסים נא לפנות ל"עמיתי ירושלים" רח' הצפירה 22 א' ירושלים 93102 טל. 02-662901

קורס על־בסיסי
בסיעוד חדר־ניתוח
נמשכת ההרשמה לקורס סיעוד בחדר ניתוח לאחים/ות מוסמכים/ות.
הקורס יתחיל בחודש פברואר
האחים/ות מוסמכים/ות המעוניינים להירשם לקורס זה יפנו ל: מזכירות בית הספר לסיעוד, ליד בית החולים ע"ש שיבא תל־השומר.
טל: 03-342900, 03-711289

המשטרה אתגר

דרושים
שוטרי סיור ותנועה

דרישות התפקיד: 10 שנ"ל לפחות, לאחר שירות בצה"ל, בריאות טובה (פרופיל 82 ומעלה), גיל עד 35.

מקום השירות: ירושלים, תל־אביב והמרכז

המעוניינים מתבקשים לפנות בצרוף תעודות השכלה ופנקס מילואים לאחת מלשכות הקליטה המפורטות להלן: —

ירושלים — רח' המלך ג'ורג' 8, טל' 02-244433
תל־אביב — רח' הרכבת 14, טל' 3—03-62290
חיפה — דרך הטיכנת גולני 21, טל' 04-661867
באר־שבע — רח' העצמאות 55, טל' 057-32521
רחובות — רח' הרצל 206 (מאחורי תחנת המשטרה), טל' 08-487444

סודיות מובטחת

מנוף

מערכות בע"מ

מקבוצת לאפי — דמות מערכות מידע ותקשורת
חברת מנוף מתכננת מערכות ומתקינה, בארץ ובחו"ל השלם
מערכות תקשורת על מחשבי י.ב.מ. SERIES/1
מערכות שמותקנות והותקנו ע"י מנוף מנהלות רשתות תקשורת בלאומית בישראל, ארה"ב, אירופה והמזרח הרחוק.

דרושה לנו:

מזכירה

לניהול משרד במשרה מלאה
בעלת נסיון
שאינה נרתעת מעבודה קשה ותחת לחץ

הכישורים הדרושים:
★ שליטה בעברית ובאנגלית, על בוריין, כולל הדפסה מעולה בשתי השפות.
★ רצוי נסיון קודם בעבודה על מעבד תמלילים.
★ יכולות ונכונות לעבוד לעיתים בשעות בלתי שגרתיות.
5 ימי עבודה בשבוע. ★ התחלת העבודה — מיידית.
הסודיות מובטחת

נא לפנות בכתב בלבד, בפירוט קורות חיים ונסיון קודם אל:
מנוף מערכות בע"מ, רח' קהילת סלוניקי 9
נאות אפקה, תל־אביב 69513

מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף

למוסד ממלכתי בחיפה

ד ר ו ש י ם

דוברי ערבית ושפה אירופאית
לעבודות תרגום

✶ שליטה מלאה בעברית, ערבית ושפה אירופאית (עדיפות לדוברי אנגלית) ✶ מעורים היטב בחיי הארץ ✶ השכלה תיכונית מושלמת לפחות ✶ לאחר שירות צבאי.

המתאימים ישולבו בעבודה קבועה ובמשרה מלאה.

תושבי חיפה וסביבתה, העומדים בדרישות לעיל, יפנו לת.ד. 2133 חיפה (מיקוד 31020) ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל ת.ז. וטלפון ✶ פונים מתאימים ייענו

למפעלי גריסה ומחצבות

ד ר ו ש

מנהל

הכישורים הדרושים: מהנדס מכונות או תעשיה בניהול עסקים ✶ אדם דינמי בעל יוזמה ויכולת לניהול מפעל ✶ גיל עד 40.

מועמדים רציניים יפנו בכתב"יד, בצרוף קורות חיים ונסיון, לת.ד. 1305 רמת־השרון

— סודיות תשמר בקפדנות —

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ

ירושלים

למפעלנו בירושלים דרושה

מזכירה

אנגלית - עברית

כישורים: שפת אם אנגלית, הדפסה בשתי השפות, לעבודה במשרה מלאה 5 ימים בשבוע, א—ה'.

על המעוניינות לפנות למחלקת כח אדם, ת.ד. 1142, ירושלים 91010.

הארץ הלוח החדש מעריב

בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.

המשרד הראשי: רח' הנגב 4, ת"א, מיקוד 66186, ת.ד. 28233 ת"א טלפונים למסירת מודעות: 371222 (רבקיו) בלבד.

המשך תל־אביב (תוספות)

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

באר שבע

הצעות עבודה

נתניה

וילות ובתים

דירות כללי

4 חדרים ויותר

בן זוג

בת זוג

אורנות דביקות

שידוכים

ההסתדרות הציונית העולמית

המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה — המינהל המרכזי לשליחות

עבור מוסד פנימיתי באנגליה דרושים

זוג מורים

לשנת הלימודים תשמ"ו
להוראת עברית כשפה זרה.

למושב מדרך־עוז — דרוש

מנהל חשבונות

עם נסיון

לפנות בכתב
למזכירות מושב מדרך־עוז מיקוד 19235

לוח חיפה

וילות ובתים

דירות מרוהטות

הנה"חש

עוזרות ומטפלות

עסקים

חיפה כללי

ביקוש עבודה

אופל

סובארו

מגרשים

פולקסוואגן

טנדרים

חנויות

4 חדרים ויותר

מערכות קול

3 1/2 - 3 חדרים

הצעות עבודה כללי

מקררים

מכונות תפירה

רהיטים

דירות בשכ"ח

פקידים

בן זוג

קבלת מודעות 24 שעות ברחוב

מודעות משפחתיות דחופות וכל יתר סוגי המודעות ל־הארץ מתקבלות 24 שעות ביממה ב"הארץ" דיזנגוף רח' דיזנגוף 118 (מול כסית)

טל. 239952
248518

הארץ THE JERUSALEM POST העיר כל העיר

במחיר מיוחד* תוכל להעניק
בוקר־בוקר, במשך חודשיים,
את "הארץ" למי שחשוב לך.
צלצל 824261, שלוחה 540,
ונשלח את המתנה שלך
בצירוף כרטיס ברכה, בשמך.
"הארץ" – מתנה לאנשים חשובים.

בוקר טוב במתנה

הארץ
עיתון לאנשים חושבים

*המחיר לחודש ספטמבר:
9,375 ש' במקום 18,750 ש'.

המזרח הרחוק

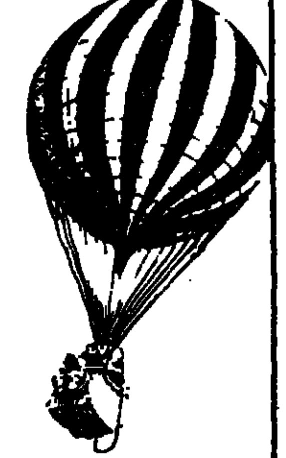

בורמה, תאילנד והפיליפינים.

28 ימים: 1/2

שילוב נפלא של תרבויות עבר מפוארות,
תרבות תוססת בת ימינו,
שבטי הרים נידחים, נופים הרריים פראיים,
ג'ונגלים עבותים ואיים טרופיים קסומים.

בצוות המדריכים

אברהם שקד (39) — אהבת המרחבים הניעה את אברהם שקד לחיות במשך 7 שנים בהר הגבוה בסיני ולנדוד 3 שנים סביב העולם. מסע זה הקיף את הודו ונפאל, דרום מזרח אסיה (כולל קמבודיה וויטנאם!), אוסטרליה, פפואה ואיי האוקיאנוס השקט.
מדריך החברה הגאוגרפית במצרים, קשמיר, ההימלאיה, ארה"ב, קניה והמזרח הרחוק.

החברה הגאוגרפית - טיולים בסגנון אחר.

אם אתה טוב באמת אנחנו רוצים אותך בתדיראן

מי לא מכיר את השמות הבאים: מחשבי קומודור, סבא, סימנס, נק, בוש, תנורי רוזיאר... מאות אלפי בתים בארץ ובעולם נהנים ממוצרי הצריכה של חברות אלו. אלו הם השמות הגדולים המיוצגים כולם בישראל ע"י חטיבת מוצרי הצריכה הביתיים של תדיראן. אם אתה טוב באמת אתה מוזמן לקחת חלק בשיווק ומתן שרות למוצרים אלו, ולעבוד באווירה מצויינת עם האנשים הטובים ביותר בתחומם. אם אתה טוב באמת אנחנו רוצים אותך כאן - איתנו תוכל להגיע רחוק.

חטיבת מוצרי צריכה ביתיים

למעבדות אגף השרות

1. טכנאי אלקטרוניקה
* אלקטרונאי בעל נסיון מקצועי קודם של 3 שנים בתחום מחשבים אישיים.

2. הנדסאי אלקטרוניקה
* התמחות בנושאי חומרה ותוכנה בתחום המחשבים.

3. טכנאי אלקטרוניקה
* ידע והתמחות בתחום תיקוני טלויזיות ומכשירי וידאו.
* נסיון מקצועי קודם של 3 שנים.

על המעוניינים העונים לדרישות הנ"ל לפנות בכתב בצרוף פירוט קורות חיים ונסיון מקצועי לתדיראן - אגף משאבי אנוש ת.ד. 23032 ת"א 61230 עבור מס' 230

קח חלק בהצלחה של תדיראן

מהנדס כימי הנדסאי כימי

עם נסיון בתעשיה למפעל כימי במפרץ חיפה.

לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 10067 מפרץ חיפה.

לחברת סוכני מכס ומשלוחים

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

אחראי/ת ומסור/ה סוג 2 עם נסיון, רצוי ידע בהתחשבנות עם חברות תעופה.

נא לפנות בכתב־יד לת.ד. 958 ת"א 61 008

לחברה מסחרית בצפון תל־אביב המיצגת מפעלי חו"ל טכניים

דרוש

טכנאי - הנדסאי

(אלקטרוניקה או חשמל)

רצוי עם רקע מסחרי, 5 ימי עבודה בשבוע. טל. 03-454304, 03-446634, ת.ד. 6560 ת"א 61 064.

משרד נסיעות בת"א

בעל רשיון י.א.ט.א. ומשרד התירות,

מעוניין

בשותף - משקיע

בהצעות נא לפנות לת.ד. 670 נוף־ים

דרושים בירושלים

מחלקי עיתונות

בעלי קטנוע בלבד

לשעות הבוקר המוקדמות.

טל. 02-224245.

לחברה העוסקת בסוכנויות בענף הבניה — דרוש

מנהל צעיר

עם רכב * נסיון במכירות בענף

תנאים טובים למועמד המתאים, אפשרי שיתוף פעולה עם חברה קיימת.

פרטים וקורות חיים נא לשלוח לת.ד. 505 ראשל"צ 75 104 עבור „עמית ק. אחזקות".

REQUIRED BY PERFORMING ARTS INSTITUTION IN TEL AVIV

1. EXPERIENCED SECRETARY
- Shorthand typing
- Interesting work
- 6 day week 8:30 am—4:00 pm

2. SECRETARY
- Shorthand typing
- Afternoon work 4:00—10:00 pm (5 day week)

Start immediately

Please call 03-268175-6-7 (Cyril)

לחברת פיברוטקס בפתח־תקוה

דרושה

פקידה בכירה

* טיפול בנושאי יבוא יצוא כולל הדפסות.
* קורספונדנציה עצמאית באנגלית.
* נסיון קודם הכרחי.
* משרה מלאה.

03-9223585

קיטק

מרכז יישומי טכנולוגיות מידע בניהול ליד המרכז הישראלי לניהול

מספר המקומות מוגבל

סדנא למנהלים בתעשייה

מערכות ממוחשבות לניהול תעשייתי MRPII

רקע תיאורטי, כלים ושיטות, תרגול מעשי

יודגמו מערכות ע"י החברות טכם ומידן על מחשבי IBM ו־HONEYWELL

נקודות מפתח:
- הבנת ההבדל בין MRP ל־ MRPII
- בניית תחזית עיסקית
- תכנון אב ומשאבים קריטיים
- שינוי ותכנות עקב כניסת אילוצים

מועד ומקום: 2-3 בדצמבר 1985, בבית המי"ל, ת"א

פרטים והרשמה: המרכז הישראלי לניהול
טל. 03-257202; 02-234863; 04-640678

המרכז הישראלי לניהול

למפעל תעשיתי בענף העץ באזור חיפה

דרוש

מנהל מכירות

בעל נסיון וידע

מועמדים רציניים מתבקשים לפנות בכתב־יד בציון קורות חיים לת.ד. 1020 ק. ביאליק.

אי אי אס בע"מ IIS LTD.

לרגל הרחבת הפעילות בחברת IIS

דרושים

שני נציגי מכירות

בעלי נסיון של שנתיים בתחום ציוד היקפי למחשבים.

עדיפות לבעלי התמחות בסביבת IBM — S — 34, 36, 38.

למגרצים מובטחת תמורה הולמת.

טלפון: 03-341808, 03-347021.

לוח החדש יש לך עסק עם קונים רציניים!

הלוח החדש

זקוק דחוף למודעה?!

מודפון

לשרותך 24 שעות ביממה

03-38 38 38

לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

לקהילה היהודית ברוטרדם

דרוש

מורה/רב

- משרה מלאה/חלקית.
- מגורים במקום — הכרחי!
- אפשרות לחלוקת התפקיד בין שני מועמדים.

כשורים:
* בצוע משימות דת — דרשות, חופות, לוויות...
* חזן — בעל קורא.
* הוראה/לימוד
* פעילות אקטיבית בחיי הקהילה.
* * אפשרות למגורים בקהילה.

מועמדים העונים על כל/חלק מה־כשורים הנ"ל יפנו בכתב יד.

Het dagelijks bestuur van de Nederlands Israelitische Gemeente.
A. B. N Davidsplein 4,
3039 KA Rotterdam (Holland)

לחברת אי.די.אל. בירושלים

* למחלקת מחקר ופיתוח

דרוש

מנהל פרוייקט

בעל תואר Ph.D. במיקרוביולוגיה

* למחלקת הנהלת חשבונות

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

לפחות סוג 2

מועמדים בעלי כשורים מתאימים מתבקשים לשלוח קורות חייב למנהל אגף כח־אדם, ת.ד. 5577 ירושלים 91 054.

ל־אריה חברה ישראלית לביטוח בע"מ

דרושים

מפקחי רכישה בביטוח חיים

בוא הצטרף לחברה עם מדיניות של יחס אישי ודלת פתוחה, אשר מפעילה שיטות שיווק חדשניות ומתקדמות.

למועמדים המתאימים מובטחים תנאים טובים מאד.

מועמדים עד גיל 40, בעלי נסיון של שנתיים לפחות בתפקיד דומה, יפנו בכתב לת.ד. 29182 ת"א "עבור מנהל הרכישה" בצרוף קורות חיים, פרטים על נסיון קודם ומספר טלפון.

סודיות מובטחת

למוסד ממלכתי באשקלון

דרושים

דוברי ערבית לעבודת תרגום

נתונים נדרשים:
* גילאי 24—45 * שליטה מלאה בעברית וערבית * מעורים היטב בחיי הארץ * בעלי השכלה תיכונית מושלמת או אקדמאית * לאחר שרות צבאי מלא * תושבי אשקלון והסביבה.

המתאימים ישולבו בעבודה קבועה ובמשרה מלאה.

המעונינים העונים לדרישות לעיל, יפנו בכתב לת.ד. 228 אשקלון (מיקוד — 78 101) עבור תרגום, ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים, כולל ת"ז וטלפון.

— פונים מתאימים ייענו —

קיבוץ יפעת מחפש

אחות קהילה למגמת קליטה ולהיקה השמלאי (פרנת טכנאי/הנדסאי) במגמת קליטה

נא לפנות למזכירות יפעת 065-41450 בשעות העבודה.

הארץ
מעריב
THE JERUSALEM POST
העיר
כל העיר

חברה אמריקאית למוצרי עור

מחפשת

- מעצבי ארנקים (סודוליספים/ות)
- מעצבי תגורות ואביזרי עור
- ארנקאים
- בתי מלאכה

המסוגלים לעבוד ליצוא

רק בעלי מקצוע מעולים ומנוסים יענו

ת.ד. 23043 תל־אביב ● ת.ד. 6624 חיפה

נפתלי

מיון, הכוונה והתאמת עובדים
יעוץ אישי
גרפולוגיה תעסוקתית
גרפולוגיה משפטית ורפואית

מחפש עבור

חב' תעשייתית גדולה עם משרדים בת"א

מזכירת הנהלה

כישורים נדרשים:
* יכולת ארגון.
* כושר תקשורת.
* ידיעת עברית אנגלית על בוריין לרמת כתבנות.
* נסיון קודם בתפקיד דומה.
* התמצאות בנושאים מסחריים - יתרון.
* נסיון במשרד ממוחשב - יתרון.

נא לשלוח דף קורות חיים בשפת האם ובכתב יד ובציון היד הכותבת למשרדים, הירקון 124, תל־אביב.

ת. א. רח׳ הירקון 124, 63573 טל. 240996, 229751-03

ליהודה חברה לביטוח בע"מ

דרוש

באיזור הצפון

מפקח רכישה

בתחום ביטוח החיים

הכישורים הדרושים:
- השכלה תיכונית מושלמת, לפחות;
- נסיון רב־שנתי קודם בנושא;
- כושר עבודה מעולה, בתנאי לחץ ובשעות בלתי מקובלות, תוך קיום יחסי עבודה ויחסי אנוש מעולים;
- יכולת להפעלת צוות סוכנים.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב־יד, תוך פירוט תולדות חיים ונסיון מקצועי, לת.ד. 1425 ת"א, 61 013, או לטלפון: 03-646235, מחלקת כח־אדם.

— סודיות מובטחת —

כרמון תעשיות בע"מ

טל: 04-987983 04-987991
ת.ד. 274 כרמיאל 20101

למפעלנו בכרמיאל

דרושים/ות

מהנדס מכונות

בעל נסיון של 5 שנים בהידראוליקה ופיקוד אוטומציה

טכנאי מכונות הידראוליקה

הנדסאי אלקטרוניקה

בעלי כשורים תואמים בלבד לפנות בכתב למנהל כח־אדם במפעל

— סודיות מובטחת —

תעשיות מ.ד. אלקטרוניקה בע"מ

לחברתנו העוסקת בטכנולוגיה מתקדמת בתחום האלקטרוניקה והמחשבים דרוש

מנהל שיווק ארצי

* אחראי בדרג בכיר לכל תחומי השיווק והמכירות, כולל קביעת מדיניות שיווק וקשר עם לקוחות.
* נדרש נסיון קודם בשיווק ובמכירות של מערכות בתחום המיחשוב המתקדם.

מקום העבודה באזור חיפה.

מועמדים העונים לדרישות, יפנו בכתב־יד, עם פרוט מלא של השכלה ונסיון לת.ד. 2324 חיפה (31022).

סודיות מובטחת

לחברה מסחרית גדולה

דרושים

למחלקת שירותים טכניים

* אחראי מחלקת קירור

— בעל ותק רב וידע נרחב בקירור מסחרי ומערכות מיזוג אוויר.
— יתרון להנדסאי קירור או טכנאי מוסמך.
— רשיון נהיגה.

* אחראי מסגריה

לניהול מסגריה וצוות מסגרים
— בעל ידע מקצועי מעולה.
— רשיון נהיגה.

* חשב/ת שכר

— בעל/ת נסיון בהכנת משכורות ממוחשבות.

המתעמדים מתבקשים לפנות בכתב יד, תוך פירוט ניסיון קודם, אל אגף כח־אדם, ת.ד. 5255 רמת־גן, 52152.

סודיות מובטחת

למכון לבריאות תעסוקתית שליד אוניברסיטת תל־אביב וקופת חולים הכללית

דרושים

1. **אפידמיולוג/ית ביו־סטטיסטיקאי/ית**
בעל/ת תואר שלישי.
משרה מלאה.

2. **כימאי/ת או ביולוג/ית**
בעל/ת תואר ראשון או שני, עם ידע מעשי בעבודה בכרומטוגרפיה נוזלית (HPLC).
משרה מלאה.

3. **מזכירה כתבנית בעברית/אנגלית**
50% משרה.

נא להתקשר לרן פרידה, טלפונים 03-420484, 03-425827.

פרטים בכל משרדי הפירסום ובלוח החדש

מודעה לעניין

פינת המודעה הקטנה

למוסד ציבורי

דרושה

אם בית

בשעות הערב ולינה. דוברת אנגלית, ספרדית.

ת.ד. 6111 חיפה, + קורות חיים. 31 060

סטודנטים/ סטודנטיות

המעונינים להפיץ מוצר איכות

עמלה בלבד.

03-940470, 03-951037.

מכירות

אם את מנהלת לייצור לקוחות עם מנהלי החלטות לשיווק מוצר בלעדי, התקשרי אלינו

03-707310

16.00—18.00.

למאיר שחם הלסגבר 50 ת"א

דרוש

שליח

עם רשיון לוספה. לפנות במקום.

דרושה

מטפלת ועבודות־בית

5 ימים תנאים טובים.

03-425320

מורה מנוסה לאנגלית

למשרה חלקית בשעות הערב בת"א, פ"ת ור"ג

03-229667

דרושה

פקידה

למשרד יבוא־יצוא לשעות 12.00—18.00 שפה אם אנגלית. לפנות למנה"צ

03-7511211

משרד הנהח"ש בת"א

מחפש

מנה"ח

למשרה מלאה.

03-622947

להיפרכל

[illegible]

קופאיות

לפנות למנהל הסניף במקום.

לדפוס הבצלת בהרצליה

דרושים/ות

מונטג'יסטים/יות לעבודה קבועה.

052-555562

מיום א'

לחברת אלקטרוניקה בר"ג — דרושה

קלדנית

ידע בהנהח"ש בלוח בסיס, בצלאל 21, ר"ג,

03-7515186/7/8

באפקה „אופיר"

לעבודת בית הילדים מטפלת ואחראית למשפחה סימפטית.

03-424554
03-426583

בקרית אונו דרושה

מטפלת לתינוק

בין השעות 7.30—17.30 כולל משק בית.

טלפון 347059

דרושה

עוזרת בית כבביון

6 פעמים בשבוע 5 שעות, מהסביבה בלי ילדים.

03-717770 בין 15.00.

דרושה מנהלת משק בית

[illegible]

02-636091 בין 8—10 בערב

„אינפורמטיקן"

דרוש

נציג/ת מכירות

בכירה + רכב.

טל. 03-611796

לחברה לשיווק מוצרים איכותיים בת"א — מחפשת

מנהל סניף בירושלים!

טל. 03-230912

לזמיר

מעבדות תמלילים

מנוסות, רצוי ידע של י.ב.מ. פ.פי.

תחנה אייבי / והדיביל

טלפון 03-240104

החברה להנצת השכבה השטמה, ת"א 66 183

דרושה

פקידה בעלת תעודת מומחה

לפנות בכתב לגורי כח־אדם

דרוש

מכונאי

למכונות חקלאיות

* תנאים טובים

מיכה — 058-81006 באר־טוביה.

המפעל התבריקים

דרושים

סוכנים, עובדים נהגים ופנסיונרים

03-805716

לאדריכלים

מזכירה

מנוסה

ידע באנגלית

5 ימים בשבוע. ת.ד. 39079 ת"א 61390

לשופרסל

רח' ב־ריל 13, רמת־אביב — דרושים

סדרן סחורות וקופאיות

לפנות למנהל הסניף במקום.

למוסד ממלכתי

דרושים גברים

לעבודת שטח בלתי שגרתית

כישורים נדרשים:
* גילאי 24—30 לאחר שרות צבאי מלא (עדיפות לקצינים).
* בעלי השכלה תיכונית מושלמת עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית).
* בריאות תקינה.

למועמדים המתאימים מוצעת:
* עבודת שטח מרתקת בעלת ענין ואתגר מבצעי.
* אולפן לימוד השפה הערבית.
* קביעות בעבודה, שכר ותנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד לאחר סיום ההכשרה).
* מסלול קידום רחב.

המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל, יפנו בהקדם לת.ד. 39886 ת"א (עבור א.ע.) מיקוד 61 398 ויצינו תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים (ת"ז, טלפון ורקע השכלתי). * פונים מתאימים ייענו.

למוסד ממלכתי

דרושים

בעלי ידע בשפה הערבית

על בוריה (קרוא וכתוב)

הנתונים הדרושים:
1. השכלה תיכונית לפחות.
2. לאחר שירות צבאי.
3. עד גיל 28.

המעוניינים יעבירו קורות חיים בצרוף פרטים מלאים: שם משפחה ופרטי, שם האב, מספר ת.ז., מ.א. בצה"ל, ארץ לידה, ותאריך לידה, כתובת מלאה וטלפון. לת.ד. 33789 עבור „ש"

רק פונים מתאימים ייענו

— סודיות מובטחת —

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

החוויה היהודית

החוויה היהודית זוכה באחרונה לעדנה. ללא רוחו של נשימה, לאחר "מהדשת" באה "בתו של מיסטרל". בשני פרקיה האחרונים, מעניקה סדרה זו ליהדות מקום של כבוד — אם כי הפעם החבורה שנה לגמרי מהחזונו של אבא אבן.

מתברר שג'ודית קראנץ מצאה כפרה לנשמתו החוטאת של הצייר מיסטרל. הלה מתייסר על שבגתו האהובה פוב עזבה אותו, לאחר שגילתה ששיתף פעולה עם הנאצים בימי מלחמת־העולם השנייה. מאחר שפוב כמו סבתה ואמה היא יהודייה כשרה גם לפי ההלכה, הנה כמתת אוהבתה, צייר לה מיסטרל, לפני מותה, סדרה של תמונות המנציחה את פסח, סבר עת וסוכות. כמתת־חסד, אף צייר את המנורה בעלת שבעת הקנים, הלוהטת כולה בצבעים, זו המנורה שמגיע, הסבתא, בין משגל למשגל, היתה מדליקה בה נרות של שבת.

צריך לראות את הציורים הגאוניים, כדי להאמין למראה עינינו. אבל הרי אין זו ביקורת אמנות. אם צפיתי בסדרה מראשיתה ועד לסופה, אני ראויה לזה.

למראה האסונות שפקדו שם את המשתתפים, לחשתי לעצמי, שלא נדע מצרות. הרי כולם מתגברים, ומלבד אבקה לבנה שפזורה פה ושם בשער ראשם, כולם נשארים צעירים ויפים. הגיל אינו נותן בהם את אותותיו. אדרבה, האבקה הלבנה הולמת אותם, ומאחר שהם ממילא עשירים, היא הופכת אותם גם למכובדים. רק מיסטרל הסובל, שיערו נפרע, וכמויות האיפור שהדביקו לפרצופו השפיעו עליו לרעה. אולי זו הסיבה לשיעול שלו. מכל מקום, מגי זו, שהיתה אשה צעירה בשנות ה־20, נראית עכשיו בשנות ה־80, ממש כמו אז. לפחות זו תופעה מעוררת לב.

מי שנראית כאילו נלקחה ישר מהסדרה, היא ג'ודית קראנץ עצמה, המופיעה הן בתחילתה הן בסיומה, ובפיה דברי הסבר למי שקצרה בינתו מלהבין, ויש בפיה גם מוסר השכל. קראנץ חושה הרהורות עם מיסטרל הצייר הגאון, המצייר כאילו נוחה עליו רוח אלוקים, כדי לחקור את נבכי לבו, העתיקה המחברת את מקום מגוריה לפרובאנס. התוצאות הרי נראות לעין כול. מי שזוכרו לו התמצאות בגאונות נוסח מראה קראנץ, הנה היא לפניו בכל צבעי הקשת. גב' קראנץ משמשת עדות לכך, שהוצפה (המלה ההוודה בפי גיבורותיה המיוסרות) אכן משתלמת. היא כותבת רב־מכר מטמטם לחלוטין, ואם אני נמנעת מלקרוא יצירות מסוג זה, מתברר שהן מוצברות אלי בשטיפת מוח. שאם לא כן, כיצד אפשר להסביר את הזמן הזה שביזבזתי בצפייה בפרקי הסדרה. כנראה, אין גבולות לטמטום האנושי. הרי אפילו "דאלאס" נראית, לעומת "בתו של מיסטרל" כיצירת־מופת.

פמיניזם תלוש וחקייני

בריג'יט וינטרסן, פסיכולוגית קלינית, קנתה את לבי ב"זמן הזה" (יום ב') כאשר היא אומרת במפורש, שקשה מאד להיות פמיניסטית בארץ. היא מחזקת בכך את דעתי, שנתתי לה ביטוי לא פעם: הפמיניזם שמטיפה לו חבורה מצומצמת של פמיניסטיות מושבעות, מנותק ניתוק גמור מן המציאות הישראלית ואינו אלא פמיניזם נוסח ארה"ב. זה פמיניזם תלוש וחקייני, לעתים מגוחך וחסר כל השפעה של ממש אצלנו.

מסקנתה של בריג'יט וינטרסן מיוסדת על עבודת מחקר שעשתה יחד עם פסיכולוגית אחרת, ועל עדותן של נשים ישראליות. המחקר עומד להופיע כספר. בשם "נשים במלחמה". הרקע לכתיבת הספר. בא לה מן הזעזוע שחשה בימי מלחמת לבנון, כעולה חדשה. היא מוצאת עצמה בסיטואציות שמהן הרגישה שאינה יודעת דבר.

היא הלכה אצל נשים ישראליות, שגדלו וחונכו בארץ. הממצאים שלה מעידים שיש מחיר לכוח ומחיר לשתיקה שנגזרו עליהן נשים ישראליות. המחיר הוא פחד, תסכול וחוסר־אונים.

אם זה המצב בתחום האישי, הנה בתחום היחסים בין גברים לנשים חלה רגרסיה במצבה של האשה הישראלית. בין השאר גורמות זאת המלחמות המביאות לידי כך שהסטריאוטיפים הנשיים והגבריים נשמרים. סיסמאות נוסח אמריקה ויצירת סטריאוטיפים אחרים, מגוגרים אמנם, אין בכוחם לשנות מציאות זו. משום כך, הגישה לבעיה הפמיניסטית בישראל חייבת להיות שונה. חבל שהגב' וינטרסן, גם בשל קוצר הזמן, לא עמדה על סיבה של גישה זו, היא הצטיירה בעיני כאשה אינטליגנטית וחכמה, שאינה חוששת לבטא את דעותיה.

פופולאריים בכל מחיר

נושא פופולארי ממש, שהכול מתמצאים בו. נראים תשמעים רוחשים ומדברים לעייף — הוא הנושא הכלכלי. אכן זה מקרה בריה: השאלות של הקהל ב"יש שאלה" (יום א') התעלו על התשובות. מפליא ממש לצפות בישראלים המדברים בשפת אמם, ללא צרימות לשוניות, אינם כושלים ומועדים, יודעים כיצד ומה לשאול, מתנסחים כהלכה, ובקיאים ככלכלנים מקצועיים במוטר.

לעומתם, המשיבים, ח"כ אורה נמיר וח"כ יעקב שמאי, מנצלים את הבימה, ותוקפים כל אחד מנקודת־מבטו המפלגתית, את המדיניות הכלכלית של הממשלה, שבה הם חברים. הם נראים כאילו הם נושאים נאומי בחירות, אם בזכות המערך, ואם בזכות הליכוד. רוב הזמן אין הם עונים ישירות על השאלות.

ח"כ אברהם שפירא מעיד מתמות לוקה, כי אין זה ערב בחירות, והוא לא בא לקנות קולות לבחירות. באמת, ח"כ שפירא אינו צריך להתאמץ כמו השניים. והקולות שלו מובטחים מראש. הוא יכול להרשות לעצמו לומר דברים לא־פופולאריים. וכך גם הוא נשאר המגן היחיד על המדיניות הכלכלית של הממשלה.

דיוקן

השר שריר מהליך על השלג: תרגילי התחמקות

ויזלטיר: כמו משורר

השר שריר: חניית־ביניים

השר אברהם שריר מצטייר אפילו בגוף הפוליטי הישראלי כתופעה שאינה משתייכת למשהו. איני מאמינה שהסביה צבית, למשל, היה בוחר בו כנושא לחזיקו. שריר, המזכיר רעות קולנועית מסרט של שנות ה־30, יישאר תמיד כמין סטאטיסט. לפרקים הוא יוצא מאלמוניותו, כאשר הוא פוצה את פיו במרכז המפלגה הליבראלית, ומתנהו בעמיתיו באמרי־שפר, ומיד שב וחוזר אל מעין הטבעיים.

והנה, לפתע הכול מתוקים על עקבותיו של השר שריר. הוא מבטיין בתרגילי התחמקות מעורים קצה: נעלם בלא היה, במשך כחודש ימים. גם נעדר מקונגרס "סקול", שאין כמותו לחשיבות, לעינייני התיירות בישראל. ראש הממשלה שמעון פרס, שאולי אף לא חש בחסרונו, נזעק כנראה לאחר הכתבה ב"מבט", שעקבה אחר שריר הנודדים במרחב־תבל, איתר אותו במאמצים, ודרש ממנו במפגיע לחזור מיד לישראל. אבל שריר אינו מתרגש והוא מוסיף ומתעופף לו להנאתו בין ניו־יורק ללונדון, מסרב להשיב על שאלות העיתונאים, ומואיל בטובו לחזור לכאן, ביום שלישי בערב, מלווה באשתו ובילדיו כנראה גם הם פעלו בחו"ל בשירותה של מדינת ישראל, ותרמו לפתרון בעיית התיירות שלה.

אולי אינכם יודעים: גם שריר הוא אחד מקורבנותיה המעורים של התקשורת המתנכלת לו במזיד (לאחר שגרמה כבר לכישלונה של נבחרת הכדורגל, לפי הגרסה המקורית של מאמנה, יוסף מירמוביץ), לכל המעוניינים — השר שריר עושה עתה בחנייה־ביניים בישראל, עד להודעה חדשה. מסקרן לדעת מי המממן את מסעותיו הנרחבים של שריר ובני משפחתו, ומדוע בכל זאת סובל ראש הממשלה באורך־רוח שרים שאינם נענים לקריאותיו לשוב הביתה.

ויזלטיר: משורר בכיכר העיר

משוררים המדברים על שירה, ובמיוחד על שירתם שלהם, נשמעים לרוב מביכים. איכשהו שבירה של השירה יוצא בהפסדה, כאשר אנו מודים אותה עם יוצריה. לעתים אני תמהה מה מניע משוררים לצאת מן התחום האינטימי של השירה, אל אולפן הטלוויזיה — האנטי־אינטימי הוחושף. אבל כנראה הפיתוי גדול, ואין מי שעומד בפניו. יש משוררים המתמודדים עם האתגר. מאיר ויזלטיר, למשל, הוא נראה כמו משורר; מאותם משוררים הקוראים את שירתם בכיכרות העיר. יש משהו יהיר בפניו הרזות, בשפתיו הדקות, במבט המשמעותי המבטל, ובבצורת ההתבטאות שלו הנושאת מין אופי נתשלאנטי.

אבל לאמיתו של דבר, ויזלטיר מתגונן, אינו פותח לפנינו דלתות, אינו נחשף בלהיטות. הוא מצליח ליצור ריחוק בינו לבין הצופים ולא ניתנת לצופים הזדמנות להיאחז בקלוקות בכשמתו.

רם עברון, כולו מחמרים, נהג כלפיו שלא כלפי מרואיינים אחרים — בהכיבות הגובלת בהתבטלות. השירה, כפי שהייתה האופרה בימי פגוס ספיר מסמלת כנראה תרבות. העילה לריאיון הפעם, ספר שירים חדש של ויזלטיר, מלווה בתצלומים שלו, הדברי הסבר מפורזת, שנכתבו באי היווני קפלוניה, עם שהה כחודש כאורחו של משורר יווני.

ויזלטיר קורא בשירים. קשה להתרכז במלות השיר בטלוויזיה. הוא אומר שהשירה מטרידה את כתיבת הפרוזה, במקרה שלו. בעיני מוצא חן, שנפשו קצה, לדבריו, בפתרונות הקסם, והוא מנסה ליצור "איים של חוסר קטסטרופה". למראהו של מישהו שאין בפיו פתרונות קסם — אני חשה רגשות עידוד מסוימים.

ח"כ כהן־אבידוב כמיילד הלאומי

ח"כ מאיר כהן־אבידוב, אינו מעניק לנו את מתנות השיכחה. אם האמנו לתומנו, שמזה הפעיל ללא־הכנה יצא להפסקה, הלל מעיין רעיונותיו המקוריים, הנה הוא חוזר ומפתיע. אבידוב רוכב שנית. הוא מציע לכל הזוגות הנשואים למהר ולהביא עוד ילד לעולם. זו הדרך לפתור את בעיית הדמוגראפיות של המדינה. כתמריץ למולידי הילדים — יינתנו מעון ואוניברסיטה חינם.

גדעון רייכר מעיד לו ב"ערב חדש" (יום ג'), שרוקא של הצעתו אולי לא ישיש להצעה, אבל ח"כ כהן־אבידוב מבטל את הדברים בהינף יד: בעוד שמונה־עשרה שנים, כעת היה, איפה יהיה כבר השר מודעי? מה טעם רואה ח"כ כהן־אבידוב להתפנות מעיסוקיו הלוחמים דווקא עכשיו להורדי המיסות, ליחסים אינטימיים ולהחלטות אישיות כלכליות? מתברר שבעיניו אין זה תחום אינטימי כלל. הכול נעשה בשם האינטרסים של המדינה.

רייכר, שאינו יכול שלא להיות משועשע, מעיד לחבר־הכנסת כי איש אינו זקוק לעצותיו הטובות כדי ללדת ילדים. אבידוב סבור שאנשים אינם מביאים ילדים לעולם, משום מפני שהעניין לא עלה על דעתם; חובתו לכוון ולהדריך אותם. ומאחר שהוא עצמו אינו יכול להופיע יומיים בכל תכניות הרדיו והטלוויזיה במבצע עידוד ילודה, הוא מציע תשדירי שירות. הוא יהיה להם השראה רוחנית, או אחרת. לעיני רוחי, אני כבר רואה כיצד אלבומי פירות וצינצי שבים מבוחזשים לפני הצופים כיצד עושים במלאכת הקודש הלאומית. אפשר לצחוק, אבל ח"כ כהן־אבידוב נהפך לאירוע תקשורתי. פעם הוא מרעש, פעם הוא מתנן בנות בגיל שתיים־עשרה, ועכשיו הוא גם מיילד. מעניין מה עוד צפוי לנו ממנו.

בעייה של מיקום

מדוע מדורים של ביקורת־עיתונות אינם מאריכים ימים? מתברר שזה שההכרקטים. בעולמנו הרוחני, טורים מסוג זה נעשים זירה לחיסול חשבונות אישיים. לעתים, זה חיסול חשבונות ברוח המאפיה. גם מתברר שסורי ביקורת־העיתונות נעוצים בתשומת־לב רבה של אלה הנמצאים ב"בראברה", שם ניטנים משמתה לאיד, ורגישות הנפגעים כמעט בלתי־נסבלת. לעומת זאת, הקהל הרחב אינו בקי במתרחש בתחום שבין עיתונאי לחברו, התנהגויות, השנאות, הקנאות מצטיירות בעיני רבים מן הקוראים כפרשיות רכילות מרושעות, שאפילו לעתים הן חומר קריאה רכילותי־סנסציוני — לאחר חורות מעייפות הן מתחרלות לטעמם.

את מי זה מעניין, נשאלתי, ולא פעם, ואני מודה שלא היתה בפי תשובה. אלא אם הדברים נגעו בי, ואז הם עניינו אותי. אני גם תוהה על היושבים דרך קבע בבית סוקולוב, כיצד הם מסוגלים עדיין לאחר כל השנים האלו להסתובב במעגלים צרים ומגודרים סביב עצמם, בניסיון לכסות את האגו שלהם. אבל כנראה אין דבר העומד בפני האגוצנטריות.

לשבחו של מאיר שלו, ייאמר שהוא מצליח שלא ליפול בפח היקש הזה. הוא גם חורג מן התחום האישי־פרטי, הצר והמחניק, ללא גינונים מיותרים, בפני פוקה, ובאינטליגנציה מלווה אירוניה דקה, מצביע מאיר שלו על מעידות ועל מקרים מובהקים של פגיעה באתיקה המקצועית.

אין שלו צריך להתאמץ לשם כך. יש לו חומר יבש, עין חדה ותפישה מהירה, הדברים, בחלקם לפחות, משעשעים ומבדרים, מה־כר אישוא שגם העיתונות אינה מוגנת מפני ביקורת עניינית. עם כל זאת, "כך כתוב בעיתון" (יום ה'), מצטיירת בעיני כתוכנית התלויה על בלימה באוויר. אין היא קמה ועומדת בזכות עצמה בלבד. קשה לי להחליט אם ייטב לה כשתהיה חלק מתכנית המגזינית, או פינה בתכנית אחרת — אם כי אין בטלוויזיה תכניות הולמות לכך. ואולי עליה ללבוש צורה מהוקשת יותר. בינתיים, גם סגנונו של מאיר שלו נראה לי, התכנית במתכונתה זו בעייתית מבחינת מיקומה.

שיח של שתי אמהות

הנושא נעשה ממש אופנתי. לעתים מזומנות אנו חוזים בהתשפכות הנפש, אם בצורת האשמות קשות משני הצדדים, ואם בהופעה של קבוצות הורים, השופכים את מרי שיחם בפומבי. כוונתי לויכוח הפומבי בין הורים שבניהם חזרו בתשובה. בעיות אישיות מרות, ובעיות מהותיות דתות כאן כבפישה אחת, יוצרות בלבול לא רצוי, שאינו מבהיר, אלא מסבך את הדברים.

באחרונה סערו הרוחות, לאחר הווידוי של הר"ד מלר ואשתו, באמצעי התקשורת. אף שניכרים דברי אמת, הדיון הזה באמון משפחתי, שנמשך בעיתונים לא מעטים, אף הוצג לראווה בראדיו ובטלוויזיה. לבש לדעתי אופי פומבי מוגזם, ואולי גם מיותר. כל השיפה דרכה שהיא חושפת גם מה שלא התכוונו לחשוף. ייתכן שמגיע רגע בחייהם של אנשים שכל הדרכים כשרות בעיניהם להשיג מטרה. ואולם, כפי שנוכחתי לדעת, מטרה זו בעשיית בלתי־משגת ואפילו נהפכת למין בומרנג.

הפעם, ב"שניים אוחזין" (יום ד') מגיעות שתי אמהות לתכנית דתית כדי להשיח את אשר עם לבן. בינה אופק, שבתה חזרה בתשובה, והיא אם מאושרת, רחל הכברג, שבנה חזר בתשובה, והיא חשה כמי שאיבדה בן. הטיעונים בפי השתיים אינם חדשים ואפילו מוכרים. הגב' הכברג מדברת בכאב, אבל בנחישות, על נתק מוחלט שבין הורים לילדיהם. היא תוהה מה קרה לאותו כלל חשוב ביהדות — כבד את אביך ואת אמך. הגב' הכברג, אשה נאה, נוטה לדבר במרה. לעומתה, בינה אופק, דעתנית מאד, נושאת דברים על הקשר הקשה ממילא בין הורים לילדים. היא נעשית סניגורית נלהבת של ההלכה היהודית, וטוענת שבכעם ההורים מתקוממים על שילדיהם אינם נוהגים לפי תסריט שכתבו למענם ההורים.

יש מידה של צדק בדברים של הגב' אופק. אפשר אולי להבין כי אין היא מוכנה לאבד כליל את בתה וכך היא מצדיקה את דרכה. ואילו הגב' הכברג אינה מוכנה לוותר, ואינה משלימה שבנה האהוב, אינו עוד שותף במשפחה. עד כאן העניין אישי ופרטי מאד. כאוב מאד ולזרים אין בו דריסת רגל. אבל השתיים מתעקשות להפוך אותו לעניין כללי־לאומי. זה מגיע לעניני ירידה, ומגיעת ירידה, לתרידה מתמות לאשית החברה, ועוד ועוד. הגב' אופק מתגלה בתוך כך כמתנגדת חריפה לגיוס בנות לשירות בצה"ל. לדעתה, האשמה כולה היא בהורים, שלא העניקו תשומת־לב מספקת לילדים, ולא נתנו להם חינוך נאות.

הדיון מתחיל להתדרדר ולהחטיא את מטרתו. משום מה, הגב' הכברג והגב' אופק בשל המעורבות הרגשית העזה שלהן, אינן נראות לי מתאימות לייצג לבמון את מקורותיה של התופעה והשלכותיה. האם מקור החזרה בתשובה הוא כישלון החינוך בבית או כישלון החינוכי־חברתי, ברחוב פירכסה ופשיטת רגל של ערכים? ערבוב הפרשיות הוא בעוכריה, וזה משבש את מהלך הדברים ואת רישומם.

עדנה ל"עזית"

ח"כ אורה נמיר, תמיד רצינית, משנה מתדמיתה הנה אנו רואים אותה צוחקת בפה מלא במליאת הכנסת ("מבט" יום ג'), כאשר ח"כ גולדשטיין והשר שחל מכניסים למליאה המשועממת נימה של הומור. מסתבר ש"לעזית הכלבה הצנחנית" הייתה עדנה. ח"כ גולדשטיין, שלא חשדתי מעולם כי יש לו חוש הומור, מצטט קטעים נבחרים מן הספר, ואולי אף עושה לקידום המכירות שלו. גם השר שחל מתגלה חדש. מעודד לדעת שלנבחרי הציבור יש גם חוש הומור נסתר וכי לעתים הם מעיינים גם בספרים אסורים.

מכתבים למערכת הארץ

אנטישמיות בבריה"מ — האמנם הגזמות

במאמרו "בלי הגזמות — עירוי" ("הארץ", 21.11.85) מטיל מר א. שוייצר על ישראל והיהודים חלק גדול מן האשם על כך, שהסובייטים נוקטים תעמולה אנטישמית גסה וארסית. מר שוייצר פשוט הופך את הסיבה למסובב.

התעמולה האנטישמית הסובייטית עברה כבר מזמן, בחריפותה ובארסיותה, את זו של ה"שטירמר", בעריכתו של יוליוס שטרייכר. קצרה יריעתו של מכתב למערכת כדי לתאר את ממדיה, תוכנה וסגנונה של תעמולה זו, ואפשר להסתפק בשתי דוגמאות בלבד. א) לפני ימים מעטים פורסמה בעיתונות הסובייטית הידיעה על הריסת שרידיהם של מחנות הפליטים הנמצאים ליד יריחו. בידיעה הסובייטית נאמר, כי הישראלים הרסו מחנות פליטים על שלושים אלף תושביהם. ב) כאשר צה"ל שהה עדיין בלבנון, פורסמה ב"פראוודה" ידיעה הלקוחה לכאורה, מעיתון "הארץ", לפיה פגשו שני חיילי ישראלים אישה הרה בטבורו של רחוב לאור היום, והתערבו ביניהם מה יש לה בבטנה — בן או בת. תתכו את בטנה, הוציאו את העובר ואחד מהם זכה בהתערבות. אגב, תכסיס זה של הבאת "ציטטות" לכאורה, מפרסומים ישראליים, או מדבריהם של מנהיגים ישראליים וציוניים, נפוץ מאוד בדברי הבלע המתפרסמים לא רק בעיתונות, כי אם גם בפירסומים וב"מחקרים מדעיים", כביכול.

התעמולה האנטישמית, שקדמה לעלילת הרופאים בימי סטאלין, לא היתה אלא פספוס זיזוי ותמים מאוד, לעומת ארסיותה וקיצוניותה של זו המתנהלת כיום, ביוזמתם של יורשי סטאלין. השנה ציין העולם מלאת 40 שנה לניצחון גרמניה הנאצית. עדיין חיים בתוכנו מאות אלפים מניצולי השואה ועדיה, אבל רבים מאוד בינינו כבר הספיקו לשכוח את לקחיה. רק בסוף 1942, כאשר רוב יהודי אירופה הושמדו כבר, החלו היהודים בעולם "החופשי", כולל ארץ־ישראל, להאמין כי יהודי אירופה אכן מושמדים. ברם, גם בשנים 1943—1944 עדיין רבים היו היהודים, שסירבו להאמין, וראו בשמועות על ההשמדה תעמולה אנטי־נאצית "מוגזמת".

כעת, בימינו, סבור מר שוייצר, כי העדויות על רדיפות היהודים בבריה"מ הדיבורים על הסכנות הצפויות להם "מוגזמים", ולא זו בלבד, אלא שכבע הדבר, שהסובייטים רוגזים על "הגזמות" אלה. אכן, ההיסטוריה חוזרת על עצמה.

ד"ר י. ליטבק
ירושלים

יש לעדכן את עזר ויצמן

במהלך סיור בעכו ב־25/11/85 דיבר השר עזר ויצמן על מכת הבנייה הבלתי־חוקית במיגזר הערבי. בין היתר אמר: "כל שהצלחתי לעשות עד עכשיו הוא לעכב הריסת מבנים לא־חוקיים, כי לא כתוב בשום מקום שאם יש פסק־דין צריך לבצעו למחרת בבוקר".

יועצו המשפטי של ידידי השר לא עידכן אותו. לפי "חוק התכנון והבנייה תקון מס' 12, צו הריסה מינהלי, 1980", חובה לבצע את הריסת מבנה לא־חוקי תוך 24 שעות, במקרים מסוימים תוך 72 שעות.

עמדה לי הזכות ליזום חקיקה זו כהצעת חוק פרטית, שהפכה לחוק המדינה. היוזמה באה לבלום את נגע הבנייה הפרועה, ההורסת כל חלקה טובה בתכנון הכולל בישראל ופוגעת — ללא תקנה — במדרי השלטון המקומי, שירותיו ואיכות חיינו בארץ.

אם הגענו למצב, שבו מצויים בשטחי הגליל כ־7000 מבנים שנבנו בשנים האחרונות בניגוד לחוק — הרי צודק השר ויצמן, ש"משהו לא בסדר במדיניות". ההשלכות מתופעה זו חמורות ביותר, וחובה על הממשלה לתת דעתה לסוגיה, שהפכה מישטר של חוק וסדר לתוהו ואיזלולא.

יוסף תמיר
יו"ר אירגון "חיים וסביבה"
תל אביב

בר מזל, בני מזל; בר פיקוח, בני פיקוח

רבים טועים בצורת הריבוי של "בר" במשמע "בן" ואומרים ברי מזל. השר מודעי חזר ושב ואמר: "ברי פיקוח" ("פירות וירקות אינם ברי פיקוח", צ"ל: בני מזל, בני פיקוח.

השם "בר" במשמעו הארמי הוא "בן" (משלי לא, 2) מכאן: בר מצוה, בר מזל, בר סמכא בר הגנה וכו'.

צורת הריבוי, אף שבמקורות אנו מוצאים מקרים בודדים "ברים", נקבעה ע"י האקדמיה ללשון העברית על דרך "בנים": בר מצוה — בני מצוה; בר מזל — בני מזל; בר פיקוח — בני פיקוח; בר סמכא — בני סמכא; גבול בר הגנה — גבולות בני הגנה.

ברוך ששון
תל אביב

הרבעון לכלכלה — הכותבים מזוהים

בהפתעה מסוימת קראתי במדור "אנשים ועסקים" (19.11.85) הערה עוקצנית, המתייחסת ל"רבעון לכלכלה", תחת הכותרת "התוצאות הטובות של הסנה".

נאמר שם, כי מחבר המאמר, המנתח את מצבה של הסנה, יצחק גל, הוא כלכלן ראשי של החברה ועובדה זו הושמטה ברבעון.

טעות בידכם: כמו בכל רבעון מודיעים כל הכותבים על תאריהם ברשימה מרוכזת. כך גם ברבעון 126 עליו נסבים הדברים. בעמוד 323 ברבעון המחבר באמור יצחק גל, כלכלן ראשי ומנהל היחידה לתיכנון ב"הסנה".

יצחק מאיר
עורך הרבעון
תל אביב

הערת המערכת: חיפשנו, כמקובל, הערה במאמר, שתבהיר לנו מיהו יצחק גל. חיפשנו גם בתוכן העניינים. אך שם לא מוזכר אפילו קיומו של עמוד 323.

עם הרחבת פעילותנו בתחום "המשרד הממוחשב" דרושים

אנשי מכירות
★ נסיון של שנתיים לפחות בענף המחשבים (רצוי מיני מחשבים)
★ נסיון בניהול מו"מ בדרג בכיר בארגונים גדולים
★ יוזמה ויכולת עבודה עצמאית
★ שליטה מלאה באנגלית ובעברית
★ גיל 25-35

אנשי סיוע ללקוחות
★ יחסי אנוש מעולים (רצוי נסיון בהדרכה)
★ ידיעת אנגלית ברמה טובה מאד
★ הכרת נושאי מיחשוב (רצוי)
למתאימים, תידרש תקופת הכשרה של כ־3 חודשים (בשכר). יועדפו אלה המתגוררים בי"ם, ת"א או חיפה
נא להתקשר טלפונית 03-244019

עוזרת למנכ"ל (מזכירה בכירה)
★ נסיון של 3 שנים לפחות
★ שליטה מלאה בשפה האנגלית (רצוי שפת אם)
★ יכולת ניסוח והדפסה בעברית ובאנגלית
★ יוזמה ויכולת עבודה עצמאית.

פקידה - כתבנית
★ מסורה ואחראית
★ יכולת לעבוד בתנאי לחץ
★ לאחר שירות צבאי
★ ידיעת השפה האנגלית

העבודה במשרה מלאה • סודיות מובטחת

BR
נא לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים ל:
במברגר - רוזנהיים בע"מ
כתובתנו: רח' בן יהודה 22, ת"א 63433
עבור מנהל כ"א, (בציון המשרה המבוקשת)

במברגר-רוזנהיים בע"מ, החברה המובילה בתחום מעבדי התמלילים בישראל.
החברה שמה דגש על הגינות, יושר ועבודה בצוות.

מגדל
חברה לביטוח בע"מ
דרוש
מזכיר חברה
הכישורים הדרושים:
★ עורך דין
★ 3 שנים נסיון בעבודות מטה או עבודה משפטית
★ בעל כושר ארגוני
★ גיל עד 40
יש לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 37633 תל־אביב 61375.
עבור מחלקת כח אדם.

הארץ
מעריב
THE JERUSALEM POST
העיר
כל העיר

למפעל עתיר ידע העוסק בפתוח וייצור מערכות מתוחכמות
דרושים/ות
משרה מס' 1277:
★ **מהנדסי מכונות בכירים**
• ★ בעל תואר שני לפחות.
• ★ נסיון של כ־10 שנים בפרוייקטים מורכבים.
• רצוי נסיון במכניקה עדינה בכשור אופטי.
משרה מס' 1279:
★ **מהנדסי תעשיה וניהול**
לעבודה רבת ענין ואתגר בתחומים:
• עריכת תוכניות עבודה ממוכנות לפרוייקטים בפיתוח.
• קדום ומעקב אחר ביצוע פרוייקטים בפועל.
• קביעת דרישות כ"א ותקציב.
• כישורים:
– נסיון של כ־3–5 שנים בתעשיה.
– שליטה מלאה באנגלית.
– רצוי בוגרי בתי ספר מקצועיים.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולפרט קורות חיים, השכלה, נסיון ומספר תעודת זהות אל ת.ד. 19019 תל־אביב מיקוד 61190.
מועמדים מתאימים ייענו.

מנהלים בע"מ
איתור ומיון מנהלים ועובדים בכירים
ביאליק 12 ת"א 65241 טל' 03 ,650722 ,ת.ד. 4665 ת"א 61046
לחברה מסחרית
דרוש:
סמנכ"ל
תחומי התפקיד: תפעול שוטף של מערך מסחרי – שווקי – מנהלי בהיקף רחב: קיום קשרים מסחריים וניהול מו"מ עם לקוחות ורשתות שווק, הפעלת סוכנים, תפעול מערכת הפצה מסועפת, ומערכת לוגיסטית של מלאים והזמנות, תוך תאום עם המערך היצרני.
דרישות העיסוק: מועמד מתאים יהיה אדם נמרץ, דינמי, בעל יכולת גבוהה במיוחד להפעיל אנשים ולקדם נושאים שבטיפולו. אדם המוכן להשקיע הרבה מאמץ ואנרגיה בעבודתו.
נסיון נהולי קודם בתחום השווק – הכרחי, רצוי מאד נסיון בעבודה עם מערכת ממוחשבת, השכלה אקדמאית בתחומי כלכלה, שווק, מנהל עסקים. גיל 30–40.
מקום העבודה: אזור המרכז.
המועמד המתאים יפנה בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה אל "מנהלים", ת.ד. 4665, תל־אביב 61046.
סודיות מובטחת
MENAHALIM LTD.
EXECUTIVE RECRUITMENT AND SELECTION

הלוות החדש
לעבודה בטחונית בחו"ל
דרושים
קציני מילואים
• כישורים נדרשים: –
★ גילאי 26–40.
★ שירות מלא ביחידות שדה כלוחמים ומפקדים. עדיפות לבעלי נסיון ניהולי.
★ השכלה תיכונית מלאה לפחות.
★ ידיעה טובה בשפה האנגלית ו/או בשפה אירופאית אחרת.
★ כושר גופני טוב ובריאות תקינה (פרופיל 82 ומעלה).
התפקיד מתאים גם לקצינים המשתחררים בחודשים נובמבר 85 – מרץ 86
המתאימים ייצאו עם משפחותיהם לשליחות בת שנתיים–שלוש בחו"ל בקיץ 86.
המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל יפנו לת.ד. 17224 ת"א מיקוד 61170 עבור א.א. ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון.
פונים מתאימים ייענו.

אינטל
חברת אינטל ביצעה את פריצת הדרך בתחום תכנון מעגלים משולבים VLSI וממשיכה בפיתוח הפעילות בארץ. אינטל ישראל מרחיבה את פעילויותיה בפיתוח דור העתיד של המיקרו מחשבים, תכנת מערכות ותכנת תיב"ם מתקדמת.
לקבוצת ה־CAD דרושים(ות)
מהנדסי תוכנה
משרה 3862
בעלי(ות) נסיון בתחום ה־CAD ל VLSI או בוגרים(ות) מצטיינים(ות) – הנדסת חשמל/הנדסת מחשבים/מדעי המחשב, לפיתוח תכניות תיב"ם מתקדמות לתכנון VLSI.
התפקיד כולל:
– הכרת מתודולוגיות התכנון של VLSI
– חקירה של מערכי CAD מקבילים בעולם
– יזום ופתוח של סביבת התיב"ם של הדור הבא.
אם הנך בעל(ת) יוזמה ומעוניין(ת) באתגר מקצועי, הצטרף(י) לצוות מעולה צעיר ודינמי במפעל מתפתח בעל שיטות ניהול מתקדמות המיישם טכנולוגיות עתירות מדע.
פנה(י) בכתב בצרוף קורות חיים, ת.ז., גליון ציונים ומספר טלפון, למחלקת גיוס עובדים.
אינטל ישראל (74) בע"מ
ת.ד. 1659 חיפה 31015
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.
-סודיות מובטחת-